

KAREL MAY

V balkánských roklinách

PRONÁSLEDOVÁNÍ ZAČÍNÁ

Halef, Omar, Osko a já jsme v doprovodu tří policistů opustili Drinopol (Edirne). Nejeli jsme dlouho, když jsme za sebou uslyšeli dusot koňských kopyt. Otočili jsme se a spatřili jezdce, který se nás zřejmě snažil dohnat. Přijížděl ještě s jedním, plně naloženým koněm. Zpomalili jsme, aby nás mohl snáze dojet, a brzy jsme v něm poznali vrátného Maleka. Jakmile nás jezdec dostihl, seskočil s koně. "Salám," pozdravil krátce. Odpověděli jsme mu stejně a tázavě se na něho zahleděli. Obrátil se ke mně: "Odpusť mi, efendi, že jsem přerušil vaši spěšnou jízdu, ale můj pán mi poručil, abych jel za vámi." "Proč?" zeptal jsem se. "Abych vám odevzdal tohoto koně." "Co to nese za náklad?" "Potraviny a jiné věci, které budete pravděpodobně velmi nutně potřebovat." "Jsme dostatečně zásobeni." "Přesto! Můj pán myslí, že lidé, které pronásledujete, se mohou odchýlit z cesty. Budete-li bojovat v horách, najdete tam potravu jen pro koně. Pro sebe ale nic." "Tvůj pán je velice laskavý, ale tak obtížený kůň se hodí jen k tomu, aby nás zdržoval." "Přivedl jsem vám ho. Musím poslouchat. Buď zdráv! Dejž vám Alláh dobrou cestu." Po těch slovech povolil koni uzdu, pobídl ho, otočil se a tryskem ujížděl pryč, zpět do Drinopolu. Halef ihned obrátil svého koně: "Mám jet za ním, sidi?" "K

čemu?" "Přivedu ho zpátky, aby splnil tvou vůli." "Ne, nech ho jít, nesmíme ztrácet čas." "Co může být v těch pokrývkách a rohožích?" "To nebudeme teď zkoumat. Uvidíme až večer. Vezmi koně za uzdu! Kupředu! Jedme!" Dali jsme se znovu do cvalu. Jel jsem napřed, ostatní mě následovali. Snažil jsem se hledat stopy, i když se to zdálo beznadějně. Cesta, kterou jsme jeli, se sice nedala dobře cestou nazvat, ale přece tu a tam jsme někoho potkali. Hádží měl pravdu, když říkal, že se zde stopy hledají hůře než na Sahaře. Proto jsem zaměřil své pozorování pouze na levý kraj cesty. Po pravé straně jsme měli břeh Ardy. Neviděl jsem žádné stopy odbočující doleva a byl jsem si téměř jist, že se tři jezdci, které jsme pronásledovali, neuchýlili z cesty, že jsou před námi. Potkávali jsme jezdce, těžkopádné vozy i pěší, ale nikoho jsem se nezeptal. Uprchlíci musili tudy jet již předešlý večer, a nikdo z těch, které jsme míjeli, je nemohl potkat. Neptal jsem se ani v domcích roztroušených kolem, protože se tu nikde cesta nedělila. Bárúd el Amáza musil jet stejným směrem jako my. Když jsme ale přijeli do Ortakóye, do malé osady, před níž se různě rozbíhaly stezky, zastavil jsem a zeptal se prvního člověka, kterého jsem uviděl: "Selám! Není v tomto místě, Alláh je ochraňuj, bekci - noční hlídač?" Muž, kterého jsem se ptal, byl opásán ohromnou šavlí a v pravé ruce třímal strašný klacek. Přes fez měl přehozen šátek, jehož původní barva zmizela pod nánosem špíny. Byl bos. Chvíli si mě a mé druhy upřeně prohlížel. "No?" řekl jsem netrpělivě. "Pomalu, pomalu," napomínal trhan. Opřel se o hůl a přejížděl pozorně pohledem malého hádžího od hlavy k patě. Halef sáhl k sedlu a vytáhl bič. "Znáš tuhle věc?" Muž se uhodil do prsou a uchopil šavli. "Znáš snad tuhle věc, maličký?" Maličký! Žádné slovo by nemohlo Halef a víc urazit. Zvedl ruku k úderu, ale já jsem rychle pobídl koně a vjel mezi ně. "Neunáhli se, Halefe, tenhle muž mi jistě mou otázku zodpoví." Vyndal jsem z kapsy několik drobných mincí, ukázal je trhanovi a opakoval jsem: "Tak co, máte tu nočního hlídače?" "Dáš mi ty peníze?" "Ano." "Tak sem s nimi!" natáhl ruku, "Nejdřív odpověz!" "Ano, je tady. Ale teď mi dej peníze!" "Tu máš!" řekl jsem. Bylo to jen několik měďáků. "Kde bydlí?" Schoval peníze, zakýval hlavou a řekl s úšklebkem: "Zaplatíš mi také tuto odpověď?" "Dostal jsi už dost." "Za první odpověď ano, ale za druhou ne." "Dobře, tady máš ještě dva pěťáky. Tak tedy, kde bydlí bekci?" "Tam, v tom posledním domě," ukázal muž na jedno stavení, které si zasluhovalo spíš názvu stáj než obydlí. Když

jsme přijeli k té zchátralé jednopatrové barabizně, sestoupil jsem s koně a zamířil k otvoru sloužícímu jako vchod. Vtom se v otvoru objevila žena, kterou vylákal ven dusot našich koní. "ó běda! Zavři oči!" zvolala a rychle se stáhla zpět. Neměla zahalený obličej, proto ten úlek. Také ona byla bosá a měla na sobě staré rozedrané šaty. Její vlasy byly rozčuchané a spleené jako plst a celé vzezření ukazovalo, že se pečlivě vyhýbá vodě. Obával jsem se, že tu ženu už neuvidíme, ale po několika mých netrpělivých výzvách přišla znovu ke vchodu. Obličej si zakrývala dnem rozbitého košíku, jehož škvírami nás mohla dobře pozorovat, aniž jsme se však my mohli kochat její krásou. "Co chcete?" zeptala se plaše. "Bydlí tady bekci?" "Ano." "Ty jsi jeho manželka?" "Jsem jeho jediná manželka," odpověděla hrdě s důrazem na slově jediná. "Je doma?" "Ne." "Kde bychom našli tvého pána?" "Šel pryč." "Kam?" "Za svým zaměstnáním." "Není přece noc!" "Můj pán nehlídá jen v noci, je také denním strážcem pádišáhových poddaných. Je sluhou káhyovým, jehož rozkazy musí plnit." Kahya je představený obce, jakýsi místní starosta. Tu jsem si vzpomněl na muže, se kterým jsme před chvílí hovořili. Otočil jsem se a skutečně - přicházel k nám, pomalu a pyšně. To bylo pro mne už trochu moc. Nasadil jsem přísnou tvář a popojel mu několik kroků vstříc. "Ty sám jsi bekci?" "Ano," odvětil sebevědomě. Hádží Halef Omar zpozoroval, že je moje dobrá nálada tatam, a namířil se svým koněm přímo proti strážci dne i noci, nespouštěl však ze mne zrak. Věděl jsem, co zamýšlí, a pokynutím jsem mu to schválil. "Proč jsi to neřekl hned, když jsem se tě ptal?" řekl jsem přísně. "Nepovažoval jsem to za nutné. Máš ještě peníze?" "Pro tebe stačí. Dej pozor, chci ti za všechny odpovědi zaplatit hned předem." Nový pokyn a Halefův bič mu dopadl na záda. Hlídač chtěl rychle uskočit, ale malý Halef mu v tom svým koněm tak hbitě zabránil, že se stačil pouze přitisknout ke zdi a už na něj přšely nové a nové rány. Bekci vůbec nepomyslel na to, aby použil k obraně své šavle nebo klacku. Křičel, co mu hrdlo stačilo, ve všech možných tóninách a jeho "jediná" žena mu náležitě přízvukovala. Přitom úplně zapomněla přidržovat si dno košíku před obličejem. Naopak, zahodila tuto ochranu ženské cti daleko od sebe, přiskočila k Halefovou koni, chytila ho za ocas, vší silou jím škubala a ječela: "Běda ti, běda ti! Jak můžeš urážet sluhu a oblíbence pádišáhova? Zpátky, zpátky! Pomoc! Pomoc!" Její vířkot vylákal ostatní obyvatele před dveře chatrčí. Muži, děti, ženy, všichni spěchali ven,

aby zjistili, co se děje. Dal jsem Halefovi znamení, aby přestal. Hlídač dostal asi dvanáct silných ran. Pustil z ruky klacek, vytáhl šavli z pochvy a začal si levou rukou třít záda. "Jak ses mohl opovážit? Mám ti srazit hlavu? Celý kraj proti tobě poštvu, nechám tě roztrhat!" Halef se smál. Chtěl mu něco odpovědět, ale nedostal se k tomu, protože se jakýsi muž prodral skupinou zvědavců kupředu, obrátil se ke mně a zeptal se přísně: "Co se to tu děje? Kdo jste?" Ačkoliv bylo jisté, že přede mnou stojí kahya, zeptal jsem se: "Kdo jsi ty?" "Jsem kahya, představený této vesnice. Kdo vám dal právo vztáhnout ruku na mého policistu?" "On sám svým chováním." "Jak to?" "Na něco jsem se ho ptal a on chtěl, abych mu každou jeho odpověď zvlášť zaplatil." "Může svou odpověď prodat tak draho, jak uzná za vhodné." "A já mohu zaplatit tak, jak se mi zlíbí. Dostal svou odměnu předem a teď mi musí odpovědět." "Neodpoví už ani slovo!" zastal se bekciho kahya. "Vztáhli jste ruku na mého sluhu. Ihned se seberte a půjdete se mnou. Přešetřím celou věc a potrestám vás." Tu zvedl malý hádžjí bič a otázal se: "Sidi, mám tomuhle kahyovi z Ortakoye dát ochutnat?" "Teď ještě ne, snad později!" "Cože, ty mě chceš bičovat, psí synu?" křičel káhya. "Nic jiného mi asi nezbude," vysvětloval jsem klidně. "Ty jsi káhya této vesnice, ale víš, kdo jsem já?" Starosta mlčel. Pokračoval jsem: "Ty jsi toho muže přijal za policistu?" "Ano." "Je obyvatelem téhle vesnice a ty jsi ho udělal svým sluhou, ale policista to není. Podívej se na tyto tři jezdce, kteří nosí uniformu vládcovu. Ty máš bekciho, já ale mám s sebou tři skutečné policisty. Chápeš, že jsem něco víc než ty?" Aby dal důraz mým slovům, švihl Halef bičem tak blízko káhynovi před obličejem, že leknutím uskočil. Také lidé stojící za ním ustoupili. Poznal jsem, že mě začali považovat za hrozně velkého pána. "Tak odpověz!" rozkázal jsem. "Můj pane, řekni napřed, kdo jsi," prosil káhya mírně. Tu se na něho Halef osopil: "Červe, jak můžeš požadovat, aby tak mocný muž ti řekl, kdo je? Ale chci ti milostivě říci, že stojíš před mocným a statečným Károu ben Nemsí Bejem, aby mu dal Alláh prožít ještě mnohá léta! Doufám, že jsi o něm slyšel?" "Ne, nikdy!" zaklínal se muž upřímně. "Cože? Nikdy?" hřměl Halef. "Mám ti pomoci, aby sis vzpomněl? Jen rychle namáhej svůj mozek!" "Ano, slyšel jsem o něm," přisvědčoval káhya, jat čirou hrůzou. "Jen jednou?" "Ne, ne, mnoho, mnohokrát" "Tvě štěstí, kahyo! Jinak bych tě byl spoutaného poslal do Cařihradu, aby tě utopili v Bosporu. Teď ale poslouvej, co ti chce vznešený

efendi říci." Všichni viseli očima na mých ústech. Uklidňoval jsem káhyu: "Nepřišel jsem, abych vám přinesl zlo. Ale jsem zvyklý, že se mi na každou otázku okamžitě odpoví. Tento muž se vzpouzel a vymáhal peníze. Proto jsem ho musel potrestat. Záleží jen na něm, dostane-li ještě bičem." Obrátil jsem se k hlídači, kterému káhya dával hněvivá znamení a šeptal mu: "U Alláha, rychle odpověz." "Konal jsi hlídku poslední noci?" "Ano." "Spatřil jsi cizince v této vesnici?" "Ne." "Žádní cizinci neprojeli Ortakóyem?" Muž zaváhal a vrhl tázavý pohled na káhyu. "Ne," odpověděl. V tom okamžiku jsem se otočil a uviděl, jak káhya klade varovně prst na ústa. Tak! Nejdříve radil bekcimu rychle odpovídat, a teď ho nabádá k mlčení. To bylo nápadné. Obrátil jsem se znovu k bekcimu: "Ani jsi se žádným cizincem nemluvil?" "Ne." "Dobře. Káhyo, kde bydlíš?" "Tady naproti." "Ty a bekcí mě tam hned doprovodíte. Sami dva. Musím s vámi mluvit." Odvrátil jsem se od nich, vykročil k naznačenému domu a vešel jsem. Dům byl postaven v bulharském slohu a měl pouze jednu místnost rozdělenou vrbovým pletivem na několik menších. V první jsem uviděl nízkou trojnožku a hned jsem se na ni posadil. Káhya a bekcí neváhali a spěšně mě následovali. Otvorem ve zdi jsem viděl, že se venku shromažďuje stále více vesničanů, kteří se však zdržovali v uctivé vzdálenosti od mých průvodců. Věděl jsem, že mi káhya a jeho podřízení vyhověli jen ze strachu, a musel jsem toho využít. "Bekci, trváš ještě na tom, cos mi venku řekl?" ptal jsem se. "Ano." "Lhal jsi. A lhal jsi proto, že si to káhya přál." Káhya sebou leknutím trhl: "Efendi!" "Copak, chceš snad něco říci?" "Vždyť jsem na něj ani slova nepromluvil." "Ale dával jsi mu znamení." "Ne, efendi." "Vaše jednání se vám nevyplatí. Nepřeji vám nic zlého, ale varuji vás. Zavedl jsem vás do ústraní, aby se vaši poddaní a přátelé nedozvěděli, že jste lhali. Vidíte sami, že s vámi jednám mírně a přátelsky. Proto chci teď od vás slyšet pravdu." "Tu jsme ti řekli," tvrdil káhya. "Jak chcete. Myslел jsem to s vámi dobře, ale vy jste sami proti sobě. Protože jste mě obelhali, dám vás dopravit do Edirnu k místodržiteli. Moji tři policisté vás tam dovezou. Budete hned postaveni před soud. Rozlučte se se svými rodinami." Viděl jsem, že se oba dva velmi ulekli. "Efendi, ty žertuješ." "Co vás napadá, ani v nejmenším," odpověděl jsem a vstal. "Nemám s vámi víc co mluvit a jdu zavolat stráž." Vykročil jsem ke dveřím, když tu mi káhya rychle zastoupil cestu. "Tak dobře. Povíme ti pravdu. Neodcházej a řekni nám, co všechno chceš vědět

Odpovíme ti spravedlivě." Znovu jsem se posadil a obrátil se k bekci. "Tak tedy cizinci tudy v noci projížděli?" "Ano." "Kdo to byl?" "Po půlnoci volský potah, později ještě tři jezdcí." "Na jakých koních?" "Na dvou bělouších a jednom hnědáku." "Mluvili s tebou?" "Ano. Stál jsem uprostřed cesty a jeden mě oslovil." "Co říkal?" "Žádal mě, abych zamlčel, že tudy jeli, kdyby se mne kdokoliv ptal. Dal mi bakšiš." "Kolik?" "Dva piastry." "No, to se předal!" smál jsem se. "A pro ty dva piastry jsi přestoupil zákon Prorokův a lhal jsi." "Efendi, nejen pro piastry." "Proč ještě?" "Ptali se mě, jak se jmenuje náš káhya, a když jsem vyslovil jeho jméno, žádali mě, abych je k němu dovedl." "Poznal jsi je, nebo někoho z nich?" "Ne" "Ale zdá se, že se znají s káhyou, když si přáli s ním mluvit." Obrátil jsem se ke káhyovi. Zdálo se, že tone ve větších starostech než jeho podřízený. Jeho nejistý pohled prozrazoval, že nemá čisté svědomí. "Chceš ještě tvrdit, že nikdo neprojížděl vesnicí?" "Efendi, mám strach," odpověděl. "Ten, kdo má strach, jistě udělal něco nečestného! Dáváš si tím špatné vysvědčení." "Pane, nejsem si ničeho vědom." "Tak proč máš strach? Vypadám tak, že by ses mě musel bát?" "Ach, tebe se nebojím, efendi." "Koho tedy?" "Manacha el Barš" "Kde a jak ses s ním seznámil?" "V Manstaly a Ismilanu. Je výběřčím daní ve Skopji a přišel do Seresu, aby se tam dohodl s obyvateli. Odtamtud pak přišel na proslulý trh do Melníku." "Kdy to bylo?" "Před dvěma lety. Pak měl Manách el Barša znovu co dělat v Ismilanu a Manstaly, a v obou těchto místech jsem ho viděl." "Mluvil jsi s ním?" "Ne, ale slyšel jsem, že Manách el Barša vybíral větší daně, než je předepsáno, a že proto uprchl do hor." jít do hor, to je totéž jako stát se loupežníkem. Proto jsem řekl přísně: "Tvou povinností bylo dát ho zatknout, hned jak k tobě přišel!" "To by byla má smrt. Tolik mužů žije v horách, skrývají se ve všech roklicích a mají na sta spojenců. Všichni se navzájem znají a drží pevně pohromadě. Kdybych ho dal zatknout, byli by přišli jeho přátelé a byli by mě usmrtili." "Jsi zbabělec, když se bojíš konat svou povinnost. Nesmíš už ani okamžik zůstat starostou." "O pane, mýlíš se, nejde jen o mě, ale ti lidé by celou naši vesnici srovnali se zemí." Tu se otevřely dveře a v nich se objevila hlava mého malého hádžiho. "Sidi, musím ti něco říci!" Mluvil svou mateřštinou, aby mu ani káhya ani bekci nerozuměli. "Co se stalo?" zeptal jsem se. "Pojď sem, ale rychle!" Šel jsem tedy za ním ven. Bylo jistě důležité, co mi chtěl sdělit "Tak mluv," šeptal jsem. "Sidi," vysvětloval tiše, aby ho druzí

neslyšeli. "Jeden z obyvatel mi dal tajné znamení a zmizel za domem. Nenápadně jsem ho následoval, a on mi řekl, že by nám cosi sdělil, kdybychom mu zaplatili deset piastrů." "Kde je teď?" "Čeká za domem." "Jdu za ním. Ty zůstaň tady, aby se tihle dva muži zatím proti nám nedomluvili." Deset piastrů, skoro dvě marky, to by nebylo moc za důležitou zprávu. Nešel jsem ven na hlavní ulici, ale opustil jsem dům zadním úzkým východem. Uviděl jsem čtverhrannou ohradu, ve které pobíhali koně. V blízkosti stál muž, který mě zřejmě očekával. Jakmile mě uviděl, rychle se přiblížil a tiše se ptal: "Zaplatíš mi, efendi?" "Tumáš." Podal jsem mu peníze. Uschoval je a šeptal mi: "Byli tu tři jezdcí." "Vím." "Káhya jim vyměnil koně, bělouše. Chtěli mít všichni tři bělouše a nechali tu hnědáka. Podívej se. Je tamhle v rohu." "To je vše, cos mi chtěl?" zeptal jsem se. "Ne, vím ještě víc. Krátce po poledni přišel jeden, který se na ně vypytał." "U koho?" "U mne. Proto to vím. Stál jsem na cestě, když přijel. Ptal se na tři jezdce, před kterými jeli dva na bělouších. Nevěděl jsem nic, tak jsem ho odkázal na bekciho a ten ho odvedl ke káhynovi" "Zdržel se tu ten cizinec dlouho?" "Ne, zdálo se, že spěchá." "Můžeš mi ho popsat?" "Jel na plavém, velmi zpěněném koni. Na hlavě měl červený fez a byl zahalen v dlouhý šedý plášť, takže jsem zahlédl jen jeho červené turecké střívice." "Měl vousy?" "Měl jen malý knírek." "Kam odejel?" "Směrem k Manstaly. Ale hlavní věc jsem ti ještě neřekl. Káhya má v Ismilanu sestru, provdanou za Žutova švagra." To bylo tak důležité sdělení, že jsem málem ucouvl překvapením. Na balkánském poloostrově není možno učinit přítrž loupežnému řádění. Měl jsem s tím své zkušenosti již z Damašku. Zpočátku jsem soudil, že hlavním sídlem těchto zlosynů je Cařihrad a jejich vůdcem Dávúd Arafim neboli Ibrahím Ma'múr. Pak jsem změnil názor. Právě v poslední době přinášely noviny téměř nepřetržitě zprávy o povstáních, přepadeních, vraždách a jiných zločinech, které ukazovaly na mravní slabost turecké části Balkánu. Teď se ale mluvilo v horách Šar Dag, mezi Prizrenem a Kalkandele o Škipetarovi, který shromažďuje kolem sebe všechny nespokojence a projíždí s nimi krajem až do údolí řeky Babuny. Viděli ho prý i v Perin Dag a v samotě Despotské planiny má přívržence. Jeho pravé jméno neznal nikdo. Říkalo se mu El Asfar, Sari, Žut, podle toho, v jakém jazyce se o něm mluvilo. Všechna tato slova znamenají žlutý. Snad měl zažloutlou pleť po žloutence. Byl jsem přesvědčen, že Žut je náčelníkem všech loupeživých band

od montenegrinského pobřeží až po Bospor. A tento velebandita je tedy příbuzným starosty z Ortakóye. To bylo pro mě překvapení, které jsem se ovšem střežil dát svému zpravodaji najevo. "Chceš mi ještě něco říci?" zeptal jsem se mírně. "Ne, jsi spokojen?" "Ano, ale co tě vedlo k tomu, prozradit svého představeného?" "Pane, není to dobrý člověk. Nikdo ho nemá rád a všichni trpíme jeho nespravedlností." "Víš někdo, že se mnou hovoříš?" "Ne. A prosím tě, abys to nikomu neříkal." "Budu mlčet." Po tomto ujištění jsem chtěl rozmluvu ukončit, když vtom jsem si uvědomil, že bych byl málem zapomněl na jednu důležitou věc. "Znáš Ismilan?" "Ano." "Tak znáš snad i kahyovu sestru a jejího muže?" "Ano, znám ho." "Čím je?" "Je výrobcem zbraní. Má malou kavárničku a tam vystavuje zbraně určené k prodeji." "Kde bydlí?" "V ulici vedoucí k bráně Čatak." "Děkuji ti, ale teď o všem pomlč tak, jako budu mlčet já." Vrátil jsem se zpět do domu. Z výrazu starostovy a hlídačovy tváře jsem nepoznal, zdali v nich přerušení naší rozmluvy vzbudilo nedůvěru. Halef se ihned vzdálil. "Tak," pokračoval jsem v rozhovoru, "rád bych věděl, co ten bývalý výběřčí daní ze Skopje tady u vás chtěl." "Ptal se na cestu," odpověděl kahya. "Kam?" "Do Sofaly." Sofala leží na jihu a já se přesvědčil, že uprchlíci jeli na západ. Milý káhya mě chtěl jasně svést ze správné stopy. Nedal jsem na sobě znát, že mu nevěřím ani slovo, a ptal jsem se dál: "Manách el Barša přišel z Edirnu, že?" "Ano." "Tak přes Samanku a Čingerly jeli přímo na západ, ale tady náhle odbočili na jih. Z Edirnu do Sofaly je přece kratší cesta jižně přes Tatar, Adu, Šahandžu, Demotiku a Mandru, Proč si udělali takovou zajiždku, víc než šestnáct hodin jízdy?" "Neptal jsem se ho na to." "Manách el Barša zřejmě nechce být spatřen. Asi chtěl zmást policisty." "Hledáš ho také, efendi? Chceš ho zajmout?" "Ano." "Ták tedy musíš jet směrem, který jsem ti naznačil." "Je dobře, žes mi to řekl. Nežije náhodou tím směrem nějaký tvůj příbuzný nebo známý, na kterého bych se mohl v případě potřeby obrátit?" "Ne." "Ale máš přece příbuzné?" "Ne" To byla vyložená lež. A bekci jistě znal poměry svého nadřízeného, ale nedával najevo, že by mi chtěl prozradit pravdu. Ačkoliv mě oba považovali za mocného pána, přece mě klamali. Byl jsem pro ně jen cizincem v této obci, odkázaným sám na sebe, a neměl jsem tu nejmenší moc proti nim. Lest byla to jediné, co jsem teď mohl uplatnit, a proto jsem se tvářil, že věřím všemu, co mi říkají. Vyndal jsem z kapsy notýsek, listoval v něm, jako bych něco

hledal, zatvářil se, jako bych to našel a řekl jsem: "Ano, je to správné, kahya z Ortakóye, tvrdý, bezohledný a nespravedlivý úředník. K tomu ještě propouští uprchlíky, místo co by je zadržel. Za to budeš..." "Tvrdý, bezohledný, nespravedlivý!" přerušil mě muž. "Efendi, to přece nemohu být já!" "Kdo tedy? Nemám už vůbec čas, abych se tím déle zabýval; ale můžeš se spolehnout, že každá nespravedlnost bude potrestána. Slyšel jsi, co pravil prorok o ujúm'Iláh - božím oku?" "Ano, efendi," odpověděl káhya tiše. "Je ostřejší nože, který ti do srdce vniká, aby tě usmrtil. Proniká mnohem hlouběji, proniká až do duše. Před ním žádné zapírání neobstojí. Mysli stále na oko Vševědoucího, nebo se ti hůře povede než pohanům přes všechny modlitby, které jsi zvyklý k Alláhu pravidelně vznášet. Opatruj tě Bůh. Jdu, Alláh kéž řídí cit v tvém srdci a myšlenky v tvé hlavě." Hluboce a uctivě se uklonil a odpověděl: "Nechť jsou požehnány kroky tvého života.". I noční hlídač se uklonil tak hluboko, že se čelem téměř dotkl země, a řekl: "Budiž šťasten konec vašeho života, můj pane." Bekci mi vykal, místo obvyklého tykání, což byla velická čest, ale když jsem vycházel ze dveří, slyšel jsem káhya, který mi předtím přál dlouhý a požehnaný věk, jak s úšklebkem šeptá: "Jdi k čertu!" Bylo jasné, že zbožné napomenutí nemělo valného účinku. Vsedl jsem na koně a ujížděli jsme z vesnice pryč. Ovšem ne na západ, ale ve směru proti Demotice. Teprve když nás už nemohli zahlédnout, obrátili jsme znovu na cestu, která nás musela zavést do Gerenu, asi dvě hodiny vzdálené vesnice. Teď teprve jsem zpozoroval, že mám s sebou pouze dva policisty. "Kde je tvůj podřízený?" ptal jsem se velitele. "Vrátil se do Edirnu." To odpověděl ten muž tak klidně, jako by se to rozumělo samo sebou. "Proč?" "Dostal mořskou nemoc. Měl závrať. Nemohl to už déle vydržet." "Jak to, že měl mořskou nemoc?" "Protože jeho kůň rychle běžel," odpověděl onbasi vážně. "Říkal jsi, že jezdíte dobře na koních!" "Ano, ale musíme nechat koně také chvíli stát. Při neustálé jízdě to kymácí sem a tam, až do úpadu. Takovou jízdu může vydržet jen silný žaludek kozáka. Moje vnitřnosti na to nejsou, ty jsou koněm úplně usmýkány. Necítím je vůbec, cítím jen, jak mám kalhoty přilepené v místech, kde má dobrá vlastní kůže byla jízdou sedřena. - Kdybych měl potrestat ďábla, posadil bych ho na koně a poručil, aby jel až do Melníku. Přijel by tam celý rozbitý, bez kůže, bez kostí, a raději by v pekle v tom nejstrašnějším ohni seděl, než aby dále jel na koni!" To byl žalozpěv, kterému

jsme se museli smát, ale přece jen mi toho muže bylo líto. Jeho kamarádu se zřejmě nevedlo lépe, protože si bručel pod vousy: "U Alláha, je to tak!" "Kdo dovolil vašemu jezdcí, aby se vrátil?" ptal jsem se velitele našich tří hrdinů. "Já," odpověděl udiveně, že jsem se vůbec takhle mohl ptát "Myslím ale, že jsem to byl já, koho se měl ptát?" "Ty, efendi? Jsi ty onbasi, nebo já?" "Přirozeně že ty, ale víš dobře, čím rozkazy se musí plnit." "Rozkazy kádího. Ten mně ale neporučil, abych si rozedřel tělo na koňském hřbetě, že ze mne za chvíli zbude už jen hlava. Zpíval bych a chvalořečil jako anděl, kdybych byl znovu v Edirnu ve svých kasárnách!" Halef se vmísil do rozhovoru: "Chlape, jak můžeš tak neuctivě mluvit s efendim! On je tvým pánem, jak dlouho se mu zlíbí. Když ti přikáže jezdit na koni, tak musíš na něm jezdit, kdyby ti celá uniforma měla přirůst k tělu. Jak jen jsi mohl mít tolik drzosti a tvrdit, že jste výborní jezdci!" "Co říká tenhle malý človíček?" opáčil hněvivě poddůstojník. "Jak mě to nazývá: chlape! Vždyť jsem kaprálem vládce všech věřících. Budu si hned po svém návratu stěžovat u kádího." Halef mu chtěl odpovědět, ale Osko ho předešel. Vzal za uzdu onbasiho koně a řekl se smíchem: "Pojďte, Excellence, držte se pevně v sedle, vážený pane. Teď začnou dostihy!" Vzápětí vyrazil s onbasim v prudký cval. Umar chytil za uzdu druhého koně a ujížděl za nimi. "Hrom a blesky! Padouchu! Ničemo! Satane! Ďáble! Mizero! Zlotřilče!" Tak a podobně křičeli oba strážci pořádku, zoufale se snažíce udržet v sedle rovnováhu. Rychle jsme je následovali, protože mně obou ubožáků bylo líto. Byli už skoro bez dechu, když jsem je dostihl. Oba sluhové pádišáhovi začali lát takovým způsobem, že vystřídali všechny nejsilnější výrazy, které jim byly známy v řeči arabské, turecké, perské, rumunské a srbské. V tomto oboru je obyvatel této východní krajiny, zvláště voják, na vysoké úrovni. Dalo mi mnoho námahy, než jsem utišil jejich hněv, a trvalo hezkou chvíli, než jsme mohli v klidnější náladě pokračovat v jízdě. Teď byl také čas, abychom si vyměnili své dojmy z Ortakoye. Halefovi zrovna jako mně vrtalo hlavou, kdo byl ten neznámý jezdec, který dnes odpoledne pátral po našich třech uprchlících. "Musel je znát," řekl hádží. "Musel vědět o jejich útěku. Proč ale neuprchl hned s nimi, sidi?" "Protože to neměl v úmyslu." "Proč je ale potom následoval?" "Domnívám se, že jim chtěl dát zprávu, co se ještě dnes přihodilo." "Co tomu řekne Bárúd el Amáza?" "Poleká se a bude mít vztek, jestli se ovšem tomu jezdcí podaří ho dohonit a tu zprávu mu

donést." "Proč by se mu to nepodařilo?" "Jeho kůň je starý, jak jsme slyšeli, a při tom spěchu dlouho nevydrží. Mimoto nemám v úmyslu nechat ho dosáhnout cíle." "Proč ne?" "Uprchlíci se od něho dozvědí, že jsem volný a že je pronásleduji. To nám v žádném případě nemůže být jedno. Čím jistější se cítí, tím bezstarostněji pojedou a tím snáz je dohoníme. Proto bych chtěl toho jezdce rychle dohnat, abych mu překazil jeho úmysl." "Má příliš velký náskok." "Myslíš, že by snad Ríh nedokázal běžet rychleji?" "Tvůj vraník, sidi? Ríh, to přece znamená vítr a on také běží jako vítr. Neměl dlouho příležitost, aby ukázal, že má šlachy z ocele. Jak by ho těšilo běžet s větrem o závod! Ale my ostatní bychom nedokázali s ním držet krok." "To není třeba. Pojedu sám." "Sám, sidi? Ale co budeme dělat my?" "Pojedete za mnou, jak nejrychleji to bude možné." "Kam?" "Do Manstaly. Taky tam pojedou, ale nejkratší cestou. Protože nevím, kde toho jezdce dostihnu, nepovím ti teď, kde vás budu čekat." "Ale ty neznáš tuto krajinu. Můžeš se zmýlit a jet nesprávným směrem. Může tě zase potkat neštěstí. Vezmi mě s sebou, sidi!" "Neměj starost, milý Halefe. Umím dobře jezdit a mám dobré zbraně. Tebe nemůžu vzít s sebou, protože musíš být vůdcem těm ostatním." To zalichotilo jeho pýše. Souhlasil s mým plánem, a tak jsem dal jemu, Oskovi a Umarovi příkazy. Protože jsme museli projednat podrobně všechny možnosti, pustili jsme na chvíli z očí oba policisty. Když jsem se pak k nim obrátil, uviděl jsem jen krasojezdce kaprála, ale po jeho kamarádu nebylo ani potuchy. "Kde je tvůj druh?" zeptal jsem se v údivu. Onbasi se zatočil kolem dokola a vykřikl zděšeně: "Efendi, jel přece za mnou!" Jeho zděšení bylo upřímné. Byl zřejmě skutečně přesvědčen, že má kamaráda za sebou. "Ale kdepak je?" zvolal jsem přísně. "Zmizel, vypařil se, ztratil se, je dočista pryč, roztrhán, rozmetán," koktal policista v nepopsatelném zmatku. "Ty jsi přece musel poznat, že zůstal za námi." "Jak jsem to měl poznat? Poznal jsi to snad ty? Hned se pro něj vrátím a přivezu ho!" Vypadal, že to chce skutečně učinit, zřejmě proto, aby mohl zmizet také. "Stůj!" rozkázal jsem. "Zůstaň tu. Nemám čas opozdilce hledat nebo čekat, než ho najdeš." "Ale měl přece jet s námi." "To si s ním vyříd, až budeš zase zpátky v Edirnu. jedem! A ty taky. Hádží Halefe Omare a vy ostatní, dávejte dobrý pozor, aby onbasi konal řádně svou povinnost!" Pobídl jsem vraníka a uháněl vpřed. Za krátký čas jsem své druhy ztratil z dohledu. V této krajině jsou vesnice rozloženy po bulharském způsobu. Bývají

často vzdáleny od hlavní cesty a jsou pro většinu cestujících neviditelné. Každá z těchto vesnic, téměř těsně spolu sousedících, mívá jen několik dvorců, rozdělených lukami. Každý dvůr má asi šest až deset chýší, které bývají buď zčásti zakopány v zemi a jsou pokryty kuželovitými střechami ze slámy nebo větví, nebo jsou stavěny z vrbového proutí. V tomto případě pak připomínají velké koše. Všechno zde má svou vlastní chýši. Lidé, koně, brav i skot i vepři a drůbež. Zvířata však ráda opouštějí své příbytky a volně se potulují mezi dvory. O západoevropské civilizaci se tu vůbec nedá mluvit Ulice je neznámý pojem. Silnice, to bychom chtěli příliš mnoho. Chceme-li se dostat z jedné vsi do druhé, hledáme někdy vůbec marně něco, co by se podobalo cestě nebo aspoň stezce. Kdo je tu cizí a jede na delší vzdálenost, ten musí mít instinkt stěhovavých ptáků, zvláště chce-li opustit volskou stezku, která tudý jediná vede. Ale je na tom mnohem hůře než ptáci, protože ti létají vzduchem volně na všechny strany, kdežto člověk naráží cestou na mnohé překážky. Začal jsem mít skutečně obavu, jestli jsem neztratil směr. Věděl jsem, že Manstaly leží na západě, a byl jsem připraven na cesty lesem, na divoké potoky bez mostů a na neschůdná údolí. Ujížděl jsem mezi osamělými poli a růžovými zahradami, přejížděl rozsáhlé planiny, kde nebylo nic než sluncem sežehlá tráva, míjel jsem mnohé vesnice a nakonec jsem poznal, že se musím znovu orientovat. Za vrbovým plotem jsem uviděl starého muže, jak sbírá růžové lístky. Zamířil jsem s koněm k plotu a pozdravil. Muž mě nezpozoroval a zvuk mého hlasu ho vylekal. Nevěděl, má-li jít ke mně blíž, anebo se raději skrýt za růžové keře. Snažil jsem se proto rychle získat jeho důvěru několika přívětivými slovy. Po krátkém váhání se přece pomalu přiblížil. "Co si přeješ?" zeptal se a nedůvěřivě si mě prohlížel. "Jsem žebrák. Daroval bys mi jednu planou růži? Tvá zahrada je plná nejkrásnějších květů." Přátelsky se na mě usmál: "Odkdy jezdí žebrák na koni? Ještě jsem tě nikdy neviděl. Jsi zde cizí?" "Ano." "A ty máš rád růže?" "Velmi rád." "Zlý člověk nemůže být přítelem květin. Dám ti nejkrásnější růži ze své zahrady. Půl poupě, půl květ - ta voní tak sladce a rozkošně, jako by byla právě utržena před samým trůnem Alláhovým." Muž dlouho vybíral, pak ustříhl dva květy a podával mi je přes plot "Tu máš, cizinče. Je jen jedna jediná vůně, která předčí vůni těchto květů." "Která?" "Vůně tabáku džebeli." "Znáš ji?" "Ne, ale slyšel jsem ji velebit jako nejslavnější vůni mezi vůněmi. Alláh nám nedopřál,

abychom ji poznali. Kouříme tu jen kukuřičnou slámu." "Bůh uchovej! Není možná! To je hrůza!" "Ano, jsme chudáci," vzdychl stařec. "Jsem starý strážce růží a musím kouřit špatný tabák." "Ale vždyť váš růžový olej je přece tak drahý?" "Pst, buď tiše! Nebyli bychom na tom tak zle, ale ti tam nahoře! Ti nad námi! Těm přichází všechen užitek, který patří nám. Pašové a ministři, ti mohou kouřit džebeli! Kdybych ho směl jen jednou ucítit Jen ucítit!" "Máš dýmku?" "U Alláha, mám čibuk!" "Tak pojď sem." Vyňal jsem váček na tabák. Ten starý byl ke mně tak přívětivý, musel jsem mu udělat radost. "Váček na tabák," vydechl. "Že v něm máš tabák!" "Ano, tys mi dal dvě nádherné růže, já ti dám za ně tabák." "Ó efendi, jak jsi dobrotivý!" Měl jsem u sebe několik obálek. Jednu z nich jsem naplnil tabákem a podal starci. Přičichl k ní a povytáhl obočí. "To je dobrý tabák," mínil znalecky. "Je to pravý džebeli," smál jsem se. "Džebeli!" vykřikl. "Efendi, mluvíš pravdu?" "Ano, neklamuj tě." "Pak nejsi efendi, ale paša nebo ministr!" "Ne, příteli. Džebeli nekouří jen oni. Byl jsem tam, kde roste." "Ó ty šťastný. Ale stejně jsi velký pán." "Ne, jsem chudý spisovatel, ale velcí páni mi trochu džebeli přenechali." "A z toho mála jsi mi dal? Alláh ti žehnej! Z které země přicházíš?" "Z Německa." "Nikdy jsem tam nebyl. Co děláš zde v osmanské říši? Kam jedeš?" "Do Manstaly." "To jsi sjel z cesty. Měl jsi se z Ortakóye držet toku Ardy, abys přijel do Geru a pak dál na Derekóy." "Úmyslně jsem tuto cestu opustil. Chci se dostat do Manstaly co nejrychleji, pokud možno jen přímým směrem." "To je pro cizince příliš nesnadné." "Mohl bys mi popsat cestu?" "Nu, pokusím se. Podívej se tam na jihozápad, tam, kam teď slunce svítí, na tu vysokou horu. To jsou hory Manstaly. Teď znáš směr. Pojedeš mnoha vesnicemi, také přes Košikavag. Tam musíš přes řeku Burgas a pak budeš mít Manstaly přímo na západě. Podrobněji ti to nemohu říci. Zítra večer tam budeš." Tomu jsem se musel zasmát: "Ty nejsi jezdec, vid'?" "Ne." "Nu, já musím být v Košikavagu už dneska." "To není možné. Ty umíš čarovat?" "Ne, ale můj kůň letí jako vítr." "Slyšel jsem, že jsou takoví koně. Chceš v Košikavagu dnes v noci zůstat?" "Pravděpodobně." "To mě velmi těší. Nehledej tam nocleh, ale jdi k mému bratrovi, který bydlí na kraji vesnice. Jmenuje se Šimin a je kovářem. Přijme tě s radostí." Protože tato rada by mi mohla být k užitku, řekl jsem: "Děkuji ti. Přinejmenším budu tvého bratra od tebe pozdravovat" "Ne, tak ne! Musíš u něho zůstat. Tys mi dal ze svého - u Alláha - jaká vůně, jako z káby ve svatém

městě Mekce." Za řeči vytáhl strážce růží dýmku, nacpal si ji a zapálil. Když poprvé zatáhl, objevil se na jeho obličeji výraz rajske blaženosti. "Chutná ti?" "Jestli chutná! Prochází mi nosem jako sluneční světlo ranními červánky. Tak plesá duše spravedlivého v sedmém nebi. Efendi, počkej, něco ti přinesu." Hlídač odkvapil, co mu jeho staré nohy stačily, ale za chvíli se vracel. "Efendi, hádej, co držím v ruce?" volal na mě přes růžové keře. "Nevidím nic." "Och, je to malé, ale stejně cenné jako tvůj džebeli." "Ukaž." "Zde. Hádej, co je to?" podával mi pevně uzavřenou lahvičku. "Je to snad růžová voda?" Nemohl jsem se od ubohého hlídače nadít ničeho jiného. On ale odpověděl dotčeně: "Růžová voda! Efendi, to mě uráží. Růžový olej je to. Pravý růžový olej, jako že jsi ještě žádný ve svém životě neviděl." "A od koho je?" "Od koho! Ode mne!" "Vždyť jsi přece jen strážcem této zahrady!" "Ano, máš pravdu, jsem jenom strážce, ale můj pán mi dovolil, abych si v rohu zahrady vysázal vlastní růže. Vyhledal jsem nejlepší druh a dlouho jsem šetřil, než jsem naplnil dvě takovéhle lahvičky. Jednu jsem chtěl dnes prodat, ale byl jsem ošizen. Druhá je tvoje. Dávám ti ji." "Co to říkáš?" ustrnul jsem. "Je tvá," vysvětloval stařec se smíchem. "Jak ti říkájí?" "Jmenuji se Jafis." "Nuže, Jafisi, ty ses zbláznil." "Proč mě urážíš, efendi?" "Protože mi chceš darovat tenhle olej." "Olej?! Olej?! Ach, neříkej tohle slovo. Je to esence, ale žádný obyčejný olej. V téhle malé lahvičce sídlí duše deseti tisíc růží. Chceš jí pohrdnout?" "Jsi chudý, nemohu tě okrást." "Jak bys mě mohl okrást, když ti to dávám? Džebeli je přece stejně cenný jako tato esence." K získání jedné unce takového oleje je zapotřebí tři sta kilogramů nejlepších růžových lístků. Proto jsem stál na svém. "Tak tedy věz: nepřijmeš-li tuto lahvičku, tak její obsah hned před tvýma očima vylijí na zem!" Viděl jsem, že to stařec míní vážně. "Zadrž," požádal jsem ho. "Vyrobil jsi olej proto, abys ho prodal?" "Ano." "Tedy dobře. Koupím ho." Stařec se usmál a zeptal se: "Kolik bys mi nabídl?" Podal jsem mu tolik, kolik jsem v této chvíli vůbec mohl dát. Jafis vzal peníze ode mne, počítal, naklonil hlavu ke straně a řekl s významným úsměvem: "Efendi, tvá dobrota je větší než tvůj měšec." "Proto tě prosím, aby sis olej ponechal. Jsi příliš chudý, než abys mi ho mohl dát, a já nejsem tak bohat, abych ho mohl koupit." "Jsem dost bohatý, abych mohl olej darovat, neboť mám tabák. A tys dost chudý, abys ho mohl ode mne přijmout. Vezmi si zpět své peníze!" Tento dar byl příliš cenný, než abych ho mohl vrátit. Mohl jsem předpokládat, že

suma, kterou jsem mu nabídl, nebyla pro něj bezvýznamná. Přesto jsem věděl, že lahvičku nevezme zpět. Proto jsem mu rozhodným způsobem vrátil peníze. "Chtěli jsme jeden druhého obdarovat, ačkoli nejsme bohatí, proto bude nejlépe, když si každý ponechá, co od druhého dostal. Vrátím-li se šťastně domů, budu vyprávět všem krásným ženám, milujícím vůni růžového oleje, o zahradníku Jafisovi z růžové zahrady, který byl ke mně tak milý." Zdálo se, že to starce potěšilo. Jeho oči zazářily, pokynul mi spokojeně a zeptal se: "Jsou ženy tvé země milovnicemi vůní, efendi?" "Ano, milují květiny, své sestry." "A musíš jet ještě dlouho, než k nim přijedeš?" "Možná že ještě dlouhé týdny. A pak až sesednu s koně, pojedu ještě mnoho dní lodí a vlakem." "To je velmi daleko. Pojedeš snad také krajinou, kde je nebezpečno a kde jsou zlí lidé?" "I to je možné! Musím projet místem, kam odešli muži do hor." Jafis se nejdříve zadíval přemítavě před sebe, pak si mě pozorně prohlédl a konečně řekl: "Efendi, lidská tvář je jako vodní hladina. Jedna je čistá, světlá a jasná a v jejím zářícím zrcadle se koupající rád zhlíží. Ta druhá voda je ale tmavá, kalná a špinavá, kdo ji spatří, pocítí nebezpečí a jde rychle pryč. Ta první se podobá tváři dobrého člověka, ta druhá zlosynově. Tvá duše je přátelská a světlá, tvé oči jsou jasné a z tvého srdce nečiší, zrada ani nebezpečí. Chtěl bych ti něco říci, co jsem dosud jen zřídka někomu sdělil. A ty jsi cizinec." Jeho slova mě potěšila, i když jsem neměl tušení, co mi chce svěřit. "Tvá slova jsou hřejivá a září jako paprsek dopadající na vodu," řekl jsem. "Pokračuj, prosím." "Kterým směrem chceš vyjet z Manstaly?" "Nejdříve na Melník. Tam se rozhodne, kterou cestou se dám. Asi budu muset do Skopje a odtamtud do hor u Kjustendilu." "Dej si pozor!" zvolal Jafis. "Považuješ tu cestu na zlou?" "Je velmi zlá! Budeš-li chtít z Kjustendilu k moři, budeš muset přes Šar Dag do Prizrenu a tam se uprchlíci schovali. Jsou chudí. Mají jen své zbraně. Musí se žít loupežemi. Vezmou ti všechno, co máš, snad i život!" "Ubráním se!" "Mladá krev má mnoho odvahy, a ty jsi ještě mladý! Jsi jistě dobře ozbrojen, ale co ti budou platné zbraně proti deseti, dvaceti či snad padesátinásobné přesile?" "Mám rychlého koně." "Nejsem znalcem, ale přece vidím, že tvůj vraník je krásný. Ale muži, kteří jsou v horách, mají také rychlá zvířata. Lehce tě dostihnou." "Můj hřebec je ušlechtilé krve, jmenuje se Ríh - Vítr, a taky jako vítr běží." "Ale přece tě jejich střely dostihnou, střela letí rychleji než nejrychlejší kůň. Lupiči jsou znalci

koní. Uvidí hned, že tvůj kůň je lepší než jejich koně, nebudou proto čekat, až k nim přijedeš, budou na tebe střílet ze zálohy. Jak se chceš před nimi bránit?" "Budu opatrný." "Ani to tě nezachrání. Naše přísloví praví: opatrnost je podmínkou zločinu. Jsi čestný muž, oni budou desetkrát opatrnější než ty. Věř mi, varuji tě!" "Má tvé varování něco společného s tím, cos mi chtěl říci?" "Ano, efendi. Chci ti svěřit, že existuje listina, která chrání přátele, známé a spojence, prostě všechny, kdo ji mají." "Odkud to víš, Jafisi?" "To tady ví každý. Ale jen málokdo ví, jak ji získat." "A ty to víš?" "Ne, jsem stále ve své zahradě a nepřicházím mezi lidi. Ale Šimin, můj bratr, to ví. Mohu ti to říci, protože ti důvěřuji a protože ty tento kraj jistě brzy opustíš." "Bylo by dobře, kdyby tvůj bratr měl ke mně stejnou důvěru." "Šimin ti bude věřit, když já tě posílám." "Nemohl bys mi pro něho dát několik řádek?" "Neumím psát, ale ukaž mu růžový olej. Zná tuto lahvičku a ví, že bych ji nikomu podezřelému neprodal ani nedaroval. A pak, až mu ji ukážeš, řekni, že tě k němu posílá jeho nevlastní bratr. Nikdo neví, že nejsme synové jedné matky. Posílám-li Šiminovi důvěrnou zprávu, pak to slovo je znamením, že může poslu věřit" Stařec se zarazil a naslouchal. Zvnitřku zahrady bylo slyšet vzdálené hlasité zapísknutí, které se nyní znovu opakovalo. "Můj pán mě volá," řekl. "Zapamatoval sis vše, co jsem ti řekl?" "Všechno." "Nu, tak to cestou nezapomeň. Kéž tě Alláh provází a dopřeje ti, abys přivezl do své vlasti krásným paním vůni z mé zahrady!" Dřív než jsem mohl odpovědět, vzdálil se Jafis od plotu a v příštím okamžiku nebylo už slyšet ani zvuk jeho kroků. Mohl jsem považovat setkání se zahradníkem za štěstí? Za neštěstí určitě ne. Zakládá se jeho sdělení na pravdě? Jako lhář nevypadal. Rozhodně musím vyhledat jeho bratra Jeho kovárna bude pravděpodobně na cestě, po které musí přijet nejenom mí průvodci, ale také jezdec, kterého chci zadržet. Ujžděl jsem dále. Můj kůň si při našem rozhovoru odpočinul a mohl teď o to rychleji běžet. Chtěl-li jsem se nyní držet přímého směru, musel jsem přejet náhorní planinu, což jistě s sebou přinášelo velké těžkosti. Proto jsem se rozhodl zůstat raději na úpatí.

KOVÁŘ ŠIMIN

Burgas, tekoucí z Tokatčiku, se snaží na severu dosáhnout Ardu, do které u Ady vlévá své vody. Na této malé řece leží Košíkavag. Tupý úhel, který svírá s Ardou, uzavírá nížina, jižně se pozvolna zvyšující a pak přecházející v náhorní rovinu Tašlyku. Tuto náhorní rovinu jsem chtěl minout. Podařilo se mi to, i když jsem zdejší kraj neznal, nenašel ani jednu vyznačenou cestu a musel přebrodit, mnohdy i přeplavat četné říčky, které se zleva vlévají do Ardy. Slunce se stále více sklánělo k západu a zanedlouho zmizelo za vzdálenými vrchy. Mohl jsem počítat jen s krátkým soumrakem, a proto jsem šel koně, až jsem se znovu ocitl u větší říčky. Tu jsem spatřil, že kousek po proudu vede přes ni most. Dojel jsem tam a našel cestu. Na protější straně mostu jsem poprvé v Turecku uviděl ukazatele. Na kusu kamene zasazeném v zemi byla vápnem napsána dvě slova. Kdybych neuhodl smysl kamene, první slovo - kulagus - by mě o tom poučilo. Kulagus znamená totiž ukazatel. Druhé slovo znělo Derekóy. Že toto slovo bylo názvem vesnice, to jsem věděl. Kde ale leží? Ukazatel tu byl, jméno na něm bylo napsáno, ale bohužel - kámen byl nahoře zploštěn a na této vodorovné ploše stála obě slova. Rovně přede mnou vedla jakás takás cesta a tam vpravo, podél vody, druhá, zrovna taková. Která z nich vede do Derekóye? Jaký užitek mi vlastně přinesl první ukazatel? Uvažil jsem, že tato říčka nemůže být Burgas a že bych se dostal dále na sever, kdybych jel podle ní. Proto jsem se rozhodl jet rovnou vpřed. Zanedlouho nastala úplná tma. Vůbec jsem neviděl, má-li kůň pod kopyty ještě onu "cestu", ale věděl jsem, že se na svého vraníka mohu spolehnout. Tak jsem jel asi půl hodiny, když tu kůň zasupěl a začal pohazovat hlavou sem a tam. Zbystřil jsem zrak a uviděl vpravo široký, tmavý předmět, který jako by se snažil svým vrcholem dosáhnout pochmurného nebe. Byl to dům s vysokým komínem. Je to snad kovárna, kterou hledám? Jsem tedy blízko Košíkavagu. Popojel jsem blíže k domu. "Hej, je tu někdo?" zvolal jsem. Nikdo neodpovídal. "Holá, pojďte ven!" Vše zůstalo tiché a neviděl jsem ani světélka. Je ten dům neobydlen? Nebo je to jen ruina? Seskočil jsem s koně a vedl ho až ke zdi. Říh začal znovu větřit. To mi bylo podezřelé. Byl to sice arabský hřebec, ale dostalo se mu ode mne dodatečně indiánského výcviku. Oddychoval-li tímto způsobem - když zdviženým chřipím tak ostře nasával vzduch a tiše, trhaně ho vypouštěl, pak

jsem byl jist, že "je něco shnilého ve státě dánském". Vytáhl jsem revolver a začal obhlížet dům. Byl jednopatrový a podlouhlý. Dveře byly zavřeny. Několikrát jsem marně klepal. Vlevo ode dveří jsem našel tři zavřené okenice - úplnou zvláštnost v této krajině - vpravo druhé, mnohem širší dveře, opatřené visacím zámkem. U nich stálo nebo leželo různé zemědělské a jiné nářadí, podle něhož jsem poznal, že dům je skutečně kovárna. Šel jsem dále za roh. Našel jsem hromadu palivového dřeva. Za domem byl malý oplocený čtverec. Kůly byly do země zaraženy tak, že to připomínalo výběhy pro vepře nebo husy, jaké bývají i v našich vesnicích. Zdálo se, že je prostor prázdný. A přece zde věřil můj vraník bázněji než dřívě. Měl jsem dojem, že se bojí přiblížit k ohradě. To mě přimělo k největší opatrnosti. Dům byl zavřen, tedy obydlen. Může být ponecháno obydlí v takovéhle krajině v noci bez dozoru? Co když se zde stalo něco neobvyklého? Rozhodl jsem se věc prozkoumat, zvláště proto, že bych byl rád se Šiminem promluvil o ochranné listině. Protože mi kůň překážel a mohlo také dojít k nepředvídanému nebezpečí, musel jsem své nádherné zvíře nějak zajistit. K tomu, abych ho spoutal, jsem nepotřeboval ani kolík, ani laso nebo řemen, ale stačilo, abych ho nechal předníma nohama vstoupit do uzdy. Tím byl spoután, že se nemohl daleko vzdálit, ani tehdy ne, kdyby se tak dělo proti jeho vůli. A kdyby byl Ríh jakýmkoliv způsobem za mé nepřítomnosti ohrožován, byl jsem přesvědčen, že se bude statečně bránit svými zadními kopyty. Pak jsem přistoupil k ohradě a vytáhl jednu ze zápalek, které jsem si v Drinopolu nakoupil do zásoby. Zažehl jsem ji a posvítil si do ohrady. Leželo tam ohromné zvíře s hustou srstí, zrovna jako medvěd. Plamínek zhasl. Bylo znovu tma. Co to bylo za zvíře? Bylo mrtvé, nebo živé? Vsunul jsem revolver do pouzdra, vzal ručnici a strčil do zvířete. Ani se nepohnulo. Strčil jsem znovu, silněji, ale opět bez výsledku. Zvíře nespalo, bylo mrtvé. Přešel jsem do ohrady přes plot víc než metr vysoký. Opatrně jsem se sklonil abych zvíře ohmatal. Bylo ztuhlé a studené. Srst mělo na mnoha místech slepenou, snad krví. Znovu jsem je ohmatával. Medvěd to asi nebyl, protože jsem právě sahal na dlouhý, chundelatý ocas. Říkalo se sice, že v horách Despoto Dag, Šar Dag a Peřin Dag ještě ojedinele žijí medvědi, a já to nemohl vyvrátit, ale proč by zrovna sem nějaký zaběhl, aby tu zašel v ohradě? A kdyby byl někde v okolí medvěd zastřelen, tak by ho jistě nepohodili do ohrady, aniž by mu stáhli kůži, nehledě již k zvěřině, která je přece velmi

chutná! Abych zjistil, s jakým druhem zvířete mám co činit, sáhl jsem mu na slechy. Velmi jsem se ulekl. Zvíře mělo hlavu rozdrcenou, zřejmě nějakým těžkým předmětem. Rozsvítil jsem znovu zápalku. Uviděl jsem, že zabitě zvíře je ohromný pes, s jakým jsem se ještě v životě nesetkal. Kdo ho zabil a proč? Jeho pán jistě ne, a někdo jiný to mohl udělat jen proto, že tím sledoval nekalý úmysl. Tady byl spáchán zločin! Vtírala se mi otázka, co s tím mám společného já, ale kovárna náležela Jafisovu bratru, a tak jsem cítil povinnost blíže zjistit, co se tu vlastně stalo. Bylo to nebezpečné, tím jsem si byl jist. Pachatelé mohli být ještě v domě. Chovali se tiše asi proto, že slyšeli dusot kopyt mého koně a pak zpozorovali i mne. Jak je ale najít? Mám na ně nečinně čekat venku? Co se může zatím všechno přihodit uvnitř! Ne, musím jednat. U západní lomenice jsem ještě nebyl. Tiše jsem se tam připlížil a uviděl dvě okenice. Jedna byla zamčena zevnitř, ale druhá se dala otevřít. Uvažoval jsem: když tam vstoupím, mohu dostat kulku do hlavy. Ale protože všechny okenice jsou zevnitř uzavřeny - tři byly na přední straně - a jen tahle jedna je uvolněná, zdá se, že uvnitř domu nikdo není. Aby nebyli odhaleni při útěku, všechno všude uzavřeli a pak unikli tímto oknem. Jeho okenici pak pevně přirazili, ale uzamknout už ji nemohli. Otevřel jsem ji tiše jen tolik, abych dovnitř dosáhl paží. Zasklená okna bývají tady jen zřídka, a proto jsem našel to, co jsem očekával - pouze otvor, který nebyl ani zasklen, ani ničím zatarasen. Naslouchal jsem. Bylo mi, jako by se uvnitř pohybovalo tiché nehmotné strašidlo. Skrývá se přece jen někdo v domě? Vrátil jsem se k druhé straně domu a přinesl odtamtud plnou náruč větví. Složil jsem z nich otep, zapálil ji a vhodil oknem do místnosti. Příkrčen jsem pozoroval, co se bude dít. Budova nebyla vysoká, okenní otvor byl nízký. Otep jasně hořela a já spatřil velkou čtvercovou místnost s podlahou z udusané hlíny a kolem dokola předměty, jaké lze nalézt v každém obydlí evropské části Turecka, ale ani stopy po živém tvorů. Hodil jsem na oheň více větví, sundal si fez s hlavy, dal ho na hlaveň pušky a pomalu ho přibližoval k otvoru. To vypadalo zevnitř tak, jako bych chtěl vejít. Moje lest měla přimět k obraně ty, co byli v domě skryti. Ale nic se nepohnulo. Opřel jsem pušku o zeď, aby mi nepřekážela, posadil jsem si znovu fez na hlavu a vyšvihl se na okno. Byl jsem připraven ihned se stáhnout zpět, ale první pohled mě přesvědčil, že v místnosti skutečně nikdo není. Vlezl jsem dovnitř, vyklonil se ven pro svou zbraň a

rozhlédl se kolem. V tom okamžiku se ozval znovu onen zvláštní zvuk, který jsem zaslechl již dříve. Bylo to tuze znepokojující, protože oheň začal uhasínat. Byl jsem rád, když jsem uviděl v rohu místnosti hromadu loučí, kterými se zde svítí. Jednu jsem zapálil a strčil ji do otvoru, který sloužil jistě jen tomuto účelu, jak jsem poznal podle začazené zdi. Pak, abych se zabezpečil, zavřel jsem okenici a přivázel ji pevně provazem, který na ní visel. S druhou zapálenou loučí v ruce jsem začal prohlídku místnosti. Tři stěny byly z pevně upěchovaného jílu, čtvrtá byla od stropu až k podlaze spletena z roští. V této stěně byl otvor. Když jsem tudy prošel, ocitl jsem se v malé, oddělené místnosti, kde jsem uviděl v podlaze padací dveře ze silného vrbového pletiva. Byly to dveře do sklepa? To bylo v takovém domě nezvyklé. A teď znovu jsem uslyšel onen zvláštní, harašivý a strašidelný zvuk. Vycházel zdola zpod padacích dveří. Vzal jsem si ještě několik loučí a zvedl dveře, které mohly docela dobře udržet jednoho člověka a nebyly by se prolomily. Držely pevně ve veřejích. Posvítil jsem dovnitř. Louč silně čadila, takže jsem jen s námahou zjistil, že sklep je o něco málo hlubší než výška stojícího muže. Schody nebo žebřík nebylo vidět; jakmile dopadlo světlo na dno sklepa, uslyšel jsem jasné zasténání. "Kdo je tam dole?" zvolal jsem turecky. Odpovědělo mi jen ještě hlasitější zasténání. To znělo nebezpečně. Ale nebudu se přece zdržovat hledáním žebříku. Uchopil jsem hořící louč do jedné, ostatní louče do druhé ruky a skočil dolů. Přitom jsem zavadil o nějaký předmět a strčil do něj. Světlo zhaslo. Ale několik vteřin poté jsem zažehl novou louč a posvítil si kolem. Byl jsem ve čtverhranném sklepní díře. Předmět, o který jsem zavadil, byl žebřík. Leželo tu různé haraburdí a hromada dřevěného uhlí. Oboje, uhlí i haraburdí, se pohybovalo. Našel jsem otvor pro louč, zasadil ji tam a začal rukama odhrabávat uhlí. Narazil jsem na lidské tělo. Vytáhl jsem je. Byl to muž spoutaný na rukou i nohou. Hlavu měl obalenu šátkem. Rychle jsem rozvázal uzle šátku a přede mnou se objevil obličej modročerné barvy, o které jsem v tomto nedostatečném osvětlení nemohl říci, zda pochází od uhlí a mouru, nebo je už znamením bližícího se zadušení. Muž zhluboka vydechl, upřel na mě oči zalité krví a zasténal: "Pomoc! Milost! Milost!" "Neboj se, jsem tvůj přítel!" odvětil jsem. "Přináším ti záchranu." "Zachraň především rychle mou ženu!" Ten dobrý muž myslel víc na svou ženu než na sebe. "Kde je?" "Tam." Nebyl schopen svýma

spoutanýma rukama učinit žádný pohyb, ale jeho pohled plný obav spočinul na druhé hromadě uhlí, která byla zarovnána zmíněným haraburdím. Odstranil jsem je a vytáhl ven ženu, která byla stejně svázána jako její muž. Když jsem jí sundal šátek s obličejem, spatřil jsem, že má pěnu u úst. Byla blízko smrti. Její tělo se křečovitě zachvívalo. Rozřízl jsem nožem pouta. Žena šermovala rukama kolem sebe jako opilá, tloukla nohama a lapala po dechu. Všechny tyto mimovolné pohyby však byly prospěšné jejímu dýchání. Z hrudi se jí vydral chraptivý výkřik a pak se zhluboka nadechla. Teď jsem také přeřízl pouta jejímu muži. Zřejmě netrpěl tolik jako ona a již se rychle vzpamatovával. Zatímco jsem zažehoval novou louč, sténal: "Och Bože, jak jsme byli blízko smrti! Děkuji ti, děkuji ti!" Klekl si ke své ženě, která žalostně sténala a vzlykala. "Uklidni se, neplač," prosil ji. "Jsme volni!" Vzal ji do náručí a líbal ji na uslzené tváře. Objala ho a vzlykala dál. Aniž si mě všiml, hovořil k ní konejšivě, až se její pláč ztišil a nakonec úplně ustal. Muž ji postavil na nohy a obrátil se teď ke mně. Zaměstnával jsem se mezitím upevňováním nové louče. "Efendi" pravil, "jsi naším zachráncem, naším osvoboditelem! Jak ti mám poděkovat? Kdo jsi a jak se ti podařilo nás najít?" "Kladeš mi mnoho otázek, ale já ti je zodpovím až nahoře. Může už tvá žena chodit?" "Ano." "Tak pojď, nesmíme se tu tak dlouho zdržovat." "Máš s sebou průvodce?" "Ne, ale očekávám jezdce, kterého nesmím promeškat." "Tak půjdeme nahoru, tam můžeme pokračovat v hovoru." Přistavil žebřík a všichni jsme vylezli ze sklepa, žena s vypětím všech sil. Ve velké světnici jsem uviděl lože, a tak jsem jí radil, aby si odpočinula. Žena byla tak vyčerpaná, že bez nejmenšího protestu poslechla. "Buď vítán," řekl mi muž. "Alláh tě seslal. Smím zvědět, kdo jsi?" "Nemám teď čas na mnoho řečí. Pověz mi však, jak se jmenuješ." "Říkají mi Šimin." "Jsi bratr zahradníka Jafise?" "Ano." "To je dobře. Hledal jsem tě. Rozdělej rychle oheň ve své kovárně!" Podíval se na mě překvapeně a zeptal se: "Máš pro mne naléhavou práci?" "Ne, ale zář tvého ohniště musí osvětlovat cestu." "Proč, efendi?" "Aby jezdec, o kterém jsem mluvil, nepřejel nepozorovaně kolem." "Kdo je to?" "Až potom! Až potom! Pospěš si!" Z malé místnosti, ve které byl vchod do sklepa, teď už zase zavřený, vedly ven domovní dveře. Byly opatřeny jen jednoduchou dřevěnou závorou. Otevřeli jsme ji a vyšli ven. Šimin vytáhl z kapsy klíč a otevřel visací zámek na dveřích kovárny. Brzy hořel na ohništi oheň, jehož světlo zářilo

hluboko do noci. To bylo přesně to, co jsem potřeboval. Zatímco byl kovář zaměstnán ohněm, šel jsem se podívat za dům na svého koně. Byl v naprostém pořádku, a tak jsem se vrátil spokojen zpět. "Oheň hoří," řekl Šimin. "Co poroučíš dál?" "Odejdi ze světla. Sedneme si tady u dveří, kde je tma." Všiml jsem si, když jsem se vracel, že u dveří stojí špalek. Přivedl jsem tam kováře, sedli jsme si na něj vedle sebe, a já započal rozhovor: "Projednáme nejdřív to nejdůležitější! Přijede sem, pravděpodobně velmi brzy, jezdec, se kterým bych rád mluvil. Nechci ale, aby předem věděl, že jsem zde. Asi se tu zastaví a bude se tě na něco ptát. Prosím tě, abys ho přiměl sestoupit s koně a vejít do domu." "Jsi můj zachránce. Udělám vše, co si přeješ, a nebudu se ptát proč. Ale víš snad, nač se bude muž vyptávat?" "Ano, bude chtít vědět, jestli tudy projeli tři jezdci." "Tři jezdci?" zeptal se Šimin rychle. "Kdy?" "Asi dnes odpoledne." "Jací jezdci?" "Bude se ptát na dva jezdce na bílých a na jednoho na tmavém koni. Oni ovšem tmavého během cesty vyměnili za bělouše." "Tedy jedou na třech bělouších?" "Ano." "Nemyslíš snad Manacha el Baršu ze Skopje?" Šimin při posledních slovech rozčileně vyskočil. A vzápětí jsem stál i já, tak mě jeho slova překvapila. "Ty ho znáš?" podivil jsem se. "Znám ho dávno. Ale teprve dnes byl u mne." "Manách el Barša byl u tebe?" "Ano, byl to on a jeho dva druzi, co mě přepadli, spoutali a hodili do sklepa, kde bych byl zahynul i se svou ženou, kdybys nebyl přišel ty." "Tak to byli oni! Mohu ti tedy říci, že ten, na koho čekám, je jejich spojenec." "Zabiju ho! Zavraždím ho!" zasyčel kovář. "Chci ho zajmout" "Efendi, pomohu ti, když se ho chceš sám zmocnit." "Dobře. Ovšem, nevím ještě, jestli ho vůbec uvidíme. Může být už pryč. A ty sis taky nemohl všimnout - jak dlouho jste vlastně byli ve sklepech?" "Zavřeli nás tam krátce po poledni." "Tak jsi jezdce nemohl vidět, zvláště kdyby byl už přešel a ..." "Smím se po něm poptat?" zeptal se Šimin rychle. "Kde? U koho?" "Pospíším si do Košíkavagu a zeptám se starého prodavače ovoce. Sedává na cestě až do setmění u svých košů." "Jak dlouho by trvalo, než by ses vrátil?" "Jen deset minut. Vesnice leží zcela blízko." "Ale prosím tě, abys pomlčel o tom, co se ti dnes přihodilo." "Nebudu o tom mluvit, když si nepřeješ." "Dobře, pospěš si." Popsal jsem krátce Šiminovi jezdce, tak jak byl popsán mně, a on odkvapil. Neuplynul ještě určený čas a už byl zpátky. "Ještě tudy nejel," hlásil. Vešel do kovářny, rozdmýchal oheň, přiložil a sedl si zase vedle mne. "A teď mi

vyprávěj, co se ti dnes přihodilo," vyzval jsem Šimina. "Popravdě nic dobrého," odpověděl. "Pracoval jsem v kovárně, když přijeli ti tři jezdcí a zastavili u mne. Jeden z nich, kterého jsem neznal, mi řekl, že jeho kůň ztratil podkovu. Efendi, byl jsem hned připraven dát koni novou. Všiml jsem si zpočátku jen toho muže, co se mnou mluvil, ale během práce padl můj zrak i na oba jeho druhy, a tu jsem v jednom z nich poznal výběřčího daní Manacha el Baršu ze Skopje." "On tě také poznal?" "Ano, efendi." "Kde jsi se s ním seznámil?" "Před čtyřmi roky v Razlugu. Musíš vědět, že znám všechny nemoci koní a že je umím léčit. V Razlugu a okolí hynuli houfně koně, a protože je nikdo neuměl léčit, zavolali mě. Byl jsem hostem bohatého obchodníka, který měl právě na prodej asi stovku zvířat. K němu si přišel Manách el Barša koupit koně. Nechal si jich mnoho předvést, jeden z nich byl nachlazen a tekly mu sliny. Výběřčí daní prohlásil, že to není rýma, ale vozhrivka a že to musí ohlásit zdravotní policii. Manách el Barša by byl rád získal koně jako úplatek. Byl jsem povolán jako znalec a ihned jsem poznal, o jakou nemoc jde. Výběřčí se se mnou hádal, ba udeřil mě i svým bičíkem. Dal jsem mu za to notný políček, jaký asi jakživ nedostal, neboť ruka kováře je pádná. Manách el Barša vztekle odešel a udal mě. Byl výběřčím daní, já jen pouhým kovářem. Odsoudili mě ke dvaceti ranám na chodidla a musel jsem ještě zaplatit padesát piastrů pokuty. Ležel jsem mnoho týdnů nemocný, než jsem se mohl vrátit domů. Můžeš mi věřit, že ho nemám v lásce." "To si myslím." "Dnes jsem tedy přidělával podkovu. Manách el Barša mě sledoval temným pohledem a pak, když jsem byl hotov, se mne zeptal, jestli se na něho pamatují. Řekl jsem, že ano, protože jsem nepředpokládal, že by mi to mohlo uškodit. Nato on promluvil několik slov s ostatními a všichni vešli do domu. Byl jsem sám, žena odešla na pole pro špenát k obědu. Co mohli ti tři ve světnici pohledávat? Zamkl jsem kovárnu, přestože ještě hořel oheň, a šel jsem za nimi. Jen jsem vešel, vrhli se ti zlosyni na mě. Bojoval jsem statečně, efendi. Kovář má tvrdé pěsti a pevné svaly, ale přece jen mě přemohli a spoutali provazy, které jsem měl v domě. Řval jsem zuřivostí jako býk. Tak mi uvázali přes hlavu šátek a hodili mě do sklepa. Právě když mě tam nesli, přišla moje žena. Udělali s ní totéž, co se mnou. Zahrabali nás do uhlí, aby nebylo slyšet ven žádný zvuk, a pak odešli. Padouchové! Škoda že jsem nevpomněl na svého Ayiho, který byl za domem. Byl bych ho odvázal, dřív než jsem vešel

do domu." "Kdo je Ayi?" "Můj pes. Je velký jako medvěd. Slyšel jsem ho štěkat, když jsem křičel, ale on ke mně nemohl. Jinak by byl jistě všechny tři roztrhal." "Tys ho ještě neviděl?" "Ne, vždyť přece víš, že jsem ještě nebyl za domem." "Je mi líto, že tě musím zarmoutit" "Zarmoutit? Stalo se něco mému psu?" "Ano. Rozbili mu lebku." Šimin na několik okamžiků úplně oněměl, stál tu neschopen pohybu a pak trhaně vydechl, "Hrom a peklo! Ať je jim smrt v patách, ať nemají chvíle klidu, lotři!" S tímto výkřikem se vrhl dovnitř kovárny, popadl kus hořícího dřeva a vyběhl ven na dvůr. Až sem zazníval jeho hněvivý hlas. Nechtěl jsem slyšet jeho kletby, a proto jsem zůstal sedět, ale Šimin se tak rozzuřil, že pokračoval i po návratu, a já tomu přece jen neušel a vyslechl všechny kletby a všechna silná slova, na která není řeč Východu zrovna chudá. Přitom však jsem napínal zrak i sluch, aby mi neušel zvenčí ani pohyb. Ale nebylo nic vidět ani slyšet. Buď jsem očekávaného jezdce díky Ríhovi předstihl, nebo se z nějakého důvodu cestou zdržel. Hněv mého zuřivého kováře se zvolna tišil. Chtěl se nyní také něco dovědět ode mne: "Budeš mít teď čas, abys mi řekl své jméno, efendi?" "Říkají mi Kára ben Nemsí." "To jsi tedy Němec?" "Ano." "Snad Rakušan, nebo Prus?" "Ne. Jsem Sas." "Ještě nikdy jsem žádného Sasa neviděl. Ale včera jsem tu hovořil s jedním mužem z Terstu, z Rakouska." "S Rakušanem? To mě překvapuje. Kdo to byl?" "Obchodník, Kupoval tabák a hedvábí. Zlomila se mu ostruha, musel jsem mu ji spravit." "Mluvil turecky?" "Jen tolik, že jsem pochopil, co ode mne žádá. Dorozumívali jsme se posuňky." "Řekl ti, jak se jmenuje?" "Jmenoval se Madi Arnaud. Byl velký zpěvák. Zazpíval mi mnoho písní, které mé srdce potěšily. Jel na velký trh do Melniku. Jsou tam proslavení výrobci zbraní. Chtěl také u nich nakupovat." "Snad ho tedy cestou potkám." "Ach, chceš také do Melniku, efendi?" "Ano." "Jsi snad také kupec?" "Ne, jedu do Melniku a doufám, že tam zastihnu ty tři lotry, kteří ti natropili tolik zla." "Co učiníš, až je najdeš?" "Zajmu je a předám policii, aby byli potrestáni." "Díky Alláhu! Chtěl jsem zítra ráno učinit oznámení." "To můžeš udělat stejně. Přece však doufám, že zatím už budou ti zlosyni v mých rukou. Pak se také před soudcem zmíním o jejich dnešním zločinu" "To uděláš správně, efendi. Zdá se, že je znáš všechny tři. Nesmějí ujít zasloužené odplatě. Řekni mi, kdo jsou ti druzí dva?" "Je to dlouhá historie, ale v krátkosti ti ji vypovím." A pokud to bylo možné, seznámil jsem Simina s celým

příběhem. Pozorně mi naslouchal a pak řekl: "Měl jsem to vědět! Byl bych je zavřel do sklepa a nechal hlídat svému psu, dokud bys nepřišel." "Neříkali snad, kam chtějí odtud odjet?" "Ne. Jen když mě svazovali, slyšel jsem od toho, kterému říkáš Bárúd el Amáza, že mě musí zneškodnit, abych je nemohl prozradit těm, kteří je snad pronásledují." "To si myslím. Manách el Barša se na vás nevrhl jen z pomstychtivosti, ale i z opatrnosti. Nechtěl vás usmrtit, ale na nějakou dobu umlčet, protože jsi ho znal." "A přece bychom byli málem zahynuli!" "Naštěstí to dobře dopadlo. Jezdec, kterého očekávám, spěchá za nimi nebo byl za nimi poslán, aby jim řekl, že jsem opět na svobodě a že jsou pronásledováni. Chce je varovat, a tomu musím zabránit." "Pomohu ti, efendi. Co s ním uděláme?" "Strčíme ho do sklepa a odevzdáme policii." "Jak ho tam chceš dostat?" "Nejsme snad dva proti jednomu?" "Nemysli si, že se ho bojím," bručel Šimin. "Chtěl jsem jen vědět, použijeme-li lsti, nebo násilí." "Asi se bez násilí neobejdeme." "To se mi líbí. Mazlit se s ním nebudu. Ale, efendi, teď mě napadá, že ses mě ptal, jsem-li bratr Jafisův. Znáš ho?" "Jel jsem dnes kolem jeho zahrady, mluvil s ním a dostal jsem od něho lahvičku růžového oleje výměnou za džebeli." "U Alláha! Můj bratr má teď tabák všech tabáků?" "Ne mnoho," odvětil jsem. Šimin chvíli mlčel. Věděl jsem, jakou otázku má na jazyku. A abych mu usnadnil situaci, zeptal jsem se: "Kouříš také?" "Och, velmi rád." "Tak si přines čibuk." Ještě než jsem dopověděl, byl kovář ze dveří a právě tak rychle se vrátil s dýmkou. "Jak se daří tvé ženě?" zeptal jsem se. Při této jednoduché práci - nacpávání dýmky - jsem si mohl dovolit učinit výjimku a zeptat se na jeho ženu, což je jinak tady, v zemi vycházejícího slunce, přísně zakázáno, i když zde ženy a dívky chodí stále častěji s odkrytými tvářemi. "Nevím," odpověděl. "Spí." Tabák mu zřejmě ležel na srdci víc než zdravotní stav jeho ženy, již dnes tak krásně osvědčil svou lásku. Když pak vypouštěl nosem vonný dým, řekl jako u vytržení: "Efendi, to je rajská vůně. Tak si snad ani Prorok nezakouřil." "Ne, za jeho časů ještě džebeli nebyl." "Kdyby byl, jistě by byl Mohamed jeho semena vysel na polích sedmého nebe. Co teď udělám, přijede-li jezdec? Budu kouřit dál, nebo vstanu?" "Jistě vstaneš." "Mám se snad vzdát své dýmky?" "Můžeš si ji pak znovu zapálit a já ti přidám ještě trochu džebeli." "Efendi, tvá duše je plna dobroty, jako je moře plné kapek vody. Nevzkázal mi bratr po tobě pozdravení?" "Ano, mám ti vyřídit, kéž by se ti tak vedlo jako jemu. Pozdrav ti

posílá ten, kdo je tvým nevlastním bratrem." Kovář naslouchal. "Co slyším? Jsou to jeho slova?" "Ano." "To tedy jste spolu hovořili o důležitých věcech." "Mluvili jsme o tom, co se děje v horách." "A tu ti můj bratr něco přislíbil?" "Slíbil mi, že ty splníš jeho přání." "Stal se zázrak, efendi! Jafis je plachý vůči lidem. Nerad mnoho hovoří a ve všem se drží zpět. Musil si tě rychle oblíbit a mít k tobě velkou důvěru." "Řekl jsem mu, že budu muset pravděpodobně jet do hor Šar Dag." "A on ti říkal o nebezpečí, která tě tam očekávají?" "Jafis mě varoval a nabádal k opatrnosti." "Přitom se ti jistě zmínil o ochranném glejtu?" "Ano, mluvil o něm." "A řekl ti, že ti ho mohu opatřit?" "Ano." "Mýlil se." "Tak? Není v tvé moci mi ho opatřit?" "Ne." "Ale Jafis to tvrdil tak určitě." "Můj bratr je přesvědčen, že je vše stále jako dřív." "Ty už nejsi, ten, který ví?" "To je otázka, kterou mohu zodpovědět jen příteli, o kterém jsem se přesvědčil, že je naprosto spolehlivý. Ty jsi to byl, kdo nás zachránil, máš olej od mého bratra a získal jsi jeho přátelství. Chci ti proto říci pravdu: ano, byl jsem 'ten, který ví', a jsem jím doposud. Žádné ochranné glejty už neplatí. Žádnému uprchlíkovi se už takové papíry nevystavují." "Proč?" "Protože již nesplňují svůj úkol. Nezaručují ochranu." "Tedy si jich nikdo neváží?" "To není to. Žádný vyděděnc nezneváží ochranný glejt, vystavený jiným vyděděncem. Ale kdo se na takový papír podívá?" "Nemusí se ukazovat?" "Je-li to možné, tak ano. Ale přihodí se i jiné věci. Jedeš lesem. Dva nebo tři uprchlíci tě vidí přijíždět. Jsi lépe ozbrojen než oni. Proto se rozhodnou nepřipustit otevřený boj. Přepadnou tě ze zálohy. Neví o tom, že máš u sebe ochranný glejt. Máš ho v kapse, spoléháš na jeho moc, a budeš přesto zasažen smrtící kulí, kterou na tebe vystřelí." "To se může přihodit. Ale oni také nemohou být bez přátel, a mají-li nějaké, pak je žádoucí, aby byli chráněni. Tuším tedy, že místo glejtu musí být něco účinnějšího. Můžeš mi snad říci, jakého poznávacího znamení mohu použít." "Musím to uvážit. Umíš mlčet, efendi?" "Tak dobře, jako každý druhý." "Tak věz, že se dnes chráněnci i ochránci poznávají podle kopci." Kopca je knoflík nebo spona či přezka. Při těch slovech jsem si na něco vzpomněl. "Bývá kopca taky ze stříbra?" zeptal jsem se. "Ano." "Znázorňuje kruh, ve kterém je čakan." "Ano, odkud to víš, efendi?" "Myslím si to. Znáám osoby, které ji nosí, a domnívám se, že jsou uprchlíci nebo že jsou s uprchlíky ve spojení." "Smím se dozvědět jména těchto osob?" "Ano. Manách el Barša má kopců na svém fezu. Měli je i někteří muži v Drinopolu, ti, co naslouchali u

kádiho jednání proti Bárúдови el Amázovi. A když jsem s bývalým dervišem projížděl městem, potkal jsem muže, který měl kopců. Měřil si mě zvláštním pohledem a pak upozornil spojence uprchlíků a dal podnět ke dvěma výstřelům, které byly vypáleny na mne a na Alího Manacha ibn Bárúda. Ano, ano, také tento muž měl kopců." "Že ji měl bývalý výběřčí daní, to jsem si také všiml." "Snad by nebyl s tebou tak nakládal, kdybys mu byl řekl, že také máš kopců." "Tomu nevěřím," odvětil kovář, "proto jsem to ani nezkusil. Výběřčí mě zuřivě nenávidí a muž jako on obětuje všechno své nenávisti. Před ním by mě nezachránila ani kopca." "Ale každý ji asi nedostane, že? Jaké podmínky se kladou?" "Kdo chce získat kopců, musí být především mužem užitečným svým přátelům. Potom musí dokázat, že neodsuzuje ty, co uprchli do hor." "Nesmí odsoudit ani jediného? Až dosud jsem se setkával jen se zločinci. Byli vyhoštěni ze společnosti, stáli mimo zákon." "Máš pravdu, ale musíš zákon srovnat se společností. Zákon je dobrý, ale společnost nestojí za nic. Alláh nám dal moudré zákony a prospěšná ustanovení, ale jeho zástupci s nimi špatně zacházejí. Neslyšel jsi stížnost, že islám zabraňuje svým přívržencům udržovat pokrok ve vzdělání?" "Velmi často," musil jsem připustit. "Nevyčítají to islámu nejvíce jinověrci?" "Může být." "Nu, vy neznáte islám a Turky. Islám nezabraňuje pokroku ve vzdělání, ale moc, kterou dává jedněm nad druhými, je nesprávná. Také Turek je dobrý, byl a je ještě poctivý, věrný, pravdymilovný a čestný. A není-li takový, kdo to způsobil?" Byl jsem velice překvapen slovy, která jsem právě vyslechl od toho prostého muže, od vesnického kováře. Kde přišel ke svým názorům? Bylo to ovoce jeho vlastních myšlenek, nebo snad to byly názory mužů, se kterými se stýkal a kteří ho k sobě povznesli? "Turek si tuto zemi podmanil," pokračoval Šimin, "je to důvod ho snad odsud zapudit? Odpověz, efendi!" "Mluv dál." "Nepodmanili si Angličané, Němci, Rusové a všichni ostatní své říše stejným způsobem? Nebylo před krátkým časem Prusko malé jako kupka písku a nerozrostlo se teď tak, že má milióny duší? Čím je to, že je tak velké? Pomohl mu k tomu střelný prach, bajonet, meč a také pera diplomatů. Co by asi řekl Američan, kdyby k němu přišel Turek a pravil: Musíš pryč, protože tato zem náleží rudochům. Vysmál by se mu." Šimin se odmlčel a pak zaníceně pokračoval: "Rozhlédni se kolem. Počítej zločiny, které se tu páchají. Vezmi si všechny utrhače, podvodníky a ty, kdo jednali proti zákonu, ale jsou příliš chytří, než

abys je mohl chytit. Jdi do tmavých domů, v kterých to čpí neřestí - kdo jsou a odkud pocházejí ti, které tu chceš počítat? Proč se stali takovými? Neprochází snad celou Asií nesmírná loupež počatá Angličanem a Rusem? Nevidíš všude útisk a porážku pokolení potácejícího se mezi těmito dvěma obry? Ano, to dělají křesťané. Turek je rád, je-li ponechán v klidu." Šimin byl tak unesen svou řečí, že by byl málem nechal vyhasnout dýmku. Zapálil jsem třísku a podal mu ji. "Zatáhni," pravil jsem. "Vidíš, že bych byl zapomněl i na džebeli. A teď - mám pravdu, nebo ne?" "Mohl bych ti v mnohém odporovat." "Tak to učiň." "Teď k tomu není čas." "Takoví jste všichni, vy křesťané. Odsoudíte nás, místo abyste nás poučili; neptáte se a uchvátíte, co se vám líbí. Kdo sedí na nejlepších místech? Kdo je nejvlivnější? Kdo se víc a více obohacuje? Řek, Angličan nebo Rus! Kdo nám dře kůži z těla a vysává nám krev z žil? Kdo nás nutí třít nouzi? Kdo rozdmýchává beznaděj, nevíru, nespokojenost a neposlušnost? Kdysi jsme byli zdraví. Kdo nás oslabil a změkčil?" "Šimine, dávám ti v mnohém za pravdu, ale nezaměňuj dobré se zlým! Odkud máš tyhle názory?" "Získal jsem je zkušeností, viděl na vlastní oči, slyšel na vlastní uši. Učinil jsem tak, jak bývá zvykem u vás, kde učedník odejde do světa na zkušenou, aby se více naučil a více poznal. Pracoval jsem ve Vídni, Budapešti, Bělehradě. A tu jsem mnohé viděl a slyšel, abych si sám dovedl učinit úsudek, abych se naučil samostatně myslet Můžeš mi vyvrátit, co jsem tu řekl?" "Nesmíš si plést náboženství s politikou. Hledáš příčinu vašeho onemocnění mimo území, v kterém leží zárodek nemoci již od samého počátku." Z dálky bylo slyšet klapot kopyt. "Slyšíš?" zeptal se kovář. "Snad je to ten, koho očekáváme." "S největší pravděpodobností." "To je mi líto, měl jsi mi nejdříve odpovědět." "Podám ti důkaz, až s tím mužem skončujeme." "Co budeme dělat teď?" "On mě nesmí zatím spatřit, protože mě asi zná. Musíš se pokusit přivést ho do kovářny." "Nic lehčího, nepojede-li ovšem jen kolem." "To se v žádném případě nesmí stát! Je už dost tma. Postavím se doprostřed cesty, a když bude chtít projet, zmocním se jeho koně. Sestoupí-li tu ale, pak za ním ihned vstoupím do domu." "A když to není on?" "Tak ho necháme odejet" Klapot kopyt se blížil. Bylo zřetelně slyšet, že pochází pouze od jednoho koně. Jediným mihem jsem se ocitl uprostřed cesty, kde jsem se přikrčil. Jezdec přijel. Zastavil právě ve světle, které na cestu vrhala kovářská výheň. Obličej muže jsem nemohl dobře rozeznat "Hej!" zvolal hlasitě. Nikdo se neobjevil, a

tak zavolal znovu. Teprve teď vyšel kovář ze dveří. "Kdo je tu?" zeptal se Šimin. "Jsem cizinec. Kdo tu bydlíš?" "Já," odpověděl mu ne zrovna duchaplně kovář. "Kdo jsi?" "Jsem obyvatel tohoto domu." "To si mohu myslet, hlupáku! Chci znát tvé jméno!" "Jmenuji se Šimin." "Čím se živíš?" "Jsem přece kovář. Copak nemáš oči, že nevidíš plamen, jehož světlo tě ozařuje?" "Nepozoruji nic jiného než to, že nejsi jen hlupák, ale také krobián. Pojď sem! Chci se tě na něco zeptat." "Jsem snad tvůj otrok anebo sluha, že mám jít za tebou? Kdo chce se mnou mluvit, ten se musí namáhat přijít za mnou." "Jsem na koni." "Tak slez a pojď sem." "To není nutné." "Je to nutné. Mám rýmu a mám se ještě kvůli tobě vážně nachladit a být nemocen, místo co bych pracoval?" stál pevně na svém Šimin a ustoupil zpět do dveří. Jezdec vychrlil několik nadávek, ale popojel s koněm blíž. Až do této chvíle jsem nevěděl, jestli je to jezdec, kterého očekávám. Ale teď, když se přiblížil ke kovárně, rozeznal jsem jasně, že jeho kůň je plavý. Muž měl červený fez, šedý kabát a pod nosem malý světlý knírek. Když sestoupil s koně, uviděl jsem červené turecké střevíce. Byl to tedy ten pravý. Přivázel koně u dveří kovářny a vešel dovnitř. Plížil jsem se za ním. Kovář vešel do větší místnosti. Protože ho cizinec následoval, mohl jsem jít dál a ukryt za stěnou z vrbového pletiva vše vidět a slyšet. Cizinec stál zády ke mně, kovář před ním s loučí v ruce. Zdálo se, že se jeho žena již trochu zotavila. Měla otevřené oči, hlavu opřenou o ruce a naslouchala rozhovoru obou mužů. Cizinec vyčítal kováři nevlídné přijetí. To kováře podráždilo. "Chovám se přátelsky jen k čestným lidem!" burácel. "Chceš snad říct, že já nejsem čestný?" "Zrovna to chci říct!" "Ty jsi ale krobián, že bych druhého takového těžko našel! Jak můžeš vědět, jsem-li čestný člověk, nebo ne? Znáš mě snad?" "Ano, znám tě," tvrdil Šimin. "Kdes mě viděl?" "Nikde jsem tě neviděl, ale slyšel jsem o tobě." "Kde a od koho?" "Tady. Říkal mi to efendi, který přesně ví, jaký jsi taškař." "Kdy?" "Dnes, není to tak dlouho." "Lžeš!" vykřikl cizinec. "Mluvím pravdu. Mohu ti to dokázat. Víím, co se ode mne chceš dovědět." "Jak to můžeš vědět?" "Vím všechno zcela jistě. Chceš se ptát na Manacha el Baršu a Bárúda el Amázu." Cizinec se ulekl. "Odkud to víš?" "Právě od toho efendiho," vyhodil trumf kovář. "Kdo je to?" "Do toho ti nic není. Dozvíš se to, až bude on chtít." "Kde je ten efendi?" "To ti nepovím." "Myslíš? Co když tě přinutím?" "Nebojím se," vzdoroval Šimin. "Ani tady toho ne?" Cizinec vytáhl dýku a obrátil ji proti kováři. "Ne,

ani té dýky ne. Nejsem tu sám." Vstoupil jsem do otvoru ve stěně, který tu zastupoval dveře. Při posledních slovech ukázal Šimin na mě. Cizinec se otočil a vykřikl: "K čertu!" Prudce sebou trhl leknutím a také já byl překvapen, neboť jsem v něm poznal muže, který si mě tak zvláště prohlížel, když jsem procházel s tančícím dervišem ulicemi Edirnu. Svou kletbu vykřikl rumunsky. Byl snad Rumun? Ve chvílích překvapení promluví obvykle zděšený člověk svou mateřštinou. Musil jsem se pokusit napravit, co kovář pokazil. Šimin neměl prozradit, co o cizinci ví. Měl nejdříve vyslechnout otázky a pak teprve byl čas, aby řekl, co ví. "K čertu!" řekl jsem také rumunsky. "Co tě to napadlo?" Muž z Edirnu se vzpamatoval a zastrčil dýku, kterou vyhraboval Šiminovi. "Co chceš?" zavrčel. "Neznám tě." "To také není třeba. Hlavní věc, že znám já tebe." Zatvářil se udiveně, zavrtěl hlavou a pravil co nejupřímněji: "Já tě neznám. Bůh je můj svědek." "Nerouhej se. Bůh je svědek, žes mě viděl." "A kde?" "V Drinopolu." "Kdy?" "Umíš turecky?" "Ano." "Tak zanech rumunštiny. Tenhle dobrý kovář musí taky vědět, co si povídáme. Tvrdíš tedy, že jsi nebyl u toho, když byl Bárúd el Amáza v Edirnu odsouzen, protože se prohřešil proti zákonu?" "Ne, nebyl jsem tam a nevím o tom nic." Neviděl jsem ho mezi diváky, a proto jsem musel jeho ujištění přijmout bez odmluvy. Přece však jsem se ptal dál: "Znáš ale Bárúda el Amázu?" "Ne" "Jeho syna Alího Manacha taky ne?" "Ne." "Proč ses tedy tak velice ulekl, když jsi ho uviděl jako mého zajatce?" "Neviděl jsem ani jeho, ani tebe." "A tak! Ty tedy neznáš ani chánžího Doxatiho z Edirnu? A nespěchal jsi hned varovat své a jeho spojence, jakmile jsi mne a Alího Manacha uviděl?" "Nechápu, jak mi můžeš klást takové otázky. Říkám ti, že o tom nevím ani to nejmenší." "A já tvrdím, že víš o útěku zatčených, že jsi vinen smrtí Alího Manacha, ovšem nemůžeš za to, že kulka určená mně zasáhla policistu, a že teď ses vydal na cestu, abys varoval Manacha el Baršu a Bárúda el Amázu. To jsou fakta." "Musím ti říci, že se skutečně mýlíš. Pleteš si mě s někým. Kde se mělo stát to, o čem mluvíš? Jak jsem vyrozuměl z tvých slov, bylo to v Edirnu?" "Samozřejmě." "A ovšem nedávno. Nu, tak se podívej, nebyl jsem v Edirnu už víc než rok." "Jsi veliký lhář. Kde jsi byl v posledních dnech?" "V Mandře." "A odkud přicházíš dnes?" "Z Bolgibagu, kde jsem byl od včerejšího rána." "Ty jsi byl v Mandře nad Maricou? Hm, ano, u Marici jsi byl, ale směrem nad Mandrou, v Edirnu!" "Mám ti snad přísahat, že se mýlíš?" "Přísahal bys křivě.

Leží snad Ortakoy na cestě sem z Mandry přes Bolcibag?" "Ortakoy? To neznám." "Tys tam nebyl?" "Ne." "Ty ses tam nikoho neptal na tři jezdce na dvou bělouších a jednom vraníku?" "Ne." "Žádný muž ti neukazoval cestu k nočnímu hlídači, který tě pak zavedl ke starostovi?" "Ne," zapíral posel tvrdohlavě. "Obdivuhodné! My všichni se mýlíme, jen ty ne! Chtěl bys mi alespoň říci, co jsi zač?" "Agent, člověk pro všechno." "A jak se jmenuješ?" "Pimosa." "Divné jméno. Ještě jsem se s ním v žádné řeči nesetkal. Nevymyslíš sis je?" Jeho obočí se hrozivě stáhlo. "Pane, kdo ti dává právo se mnou tak mluvit?" "Já sám." Kovář se připojil: "To je právě ten efendi, o kterém jsem před chvílí mluvil." "Pozoruj," odpověděl domnělý agent. "Ale může být efendi všech efendiů, já nestrpím, aby se mnou takhle nakládal. Dovedu velmi rychle naučit zdvořilosti lidi jeho druhu." "Nu, jak začneš?" usmíval jsem se. "Tak!" Položil ruku na opasek a povytáhl pistoli. "Dobře, to je řeč velmi jasná, před kterou mám respekt. Budu tedy zdvořilejší. Byl bys tak laskav a řekl mi, kde ses narodil?" "Jsem Srb a pocházím z Lopatice nad Ibarem." "Budu se tedy tvářit, jako bych tomu věřil. Myslil jsem ale, že jsi Rumun. Kam jedeš?" "Do Ismilanu," tvrdil domnělý agent Pimosa. "Podivuhodné! Ty, takový chytrý muž, a děláš tak velkou okliku? Jak ses dostal do Košikavagu, když jsi chtěl jet z Mandry přes Bolgibag do Ismilanu? Tvá cesta by tě byla zavedla mnohem dál na jih." "Měl jsem právě co dělat v místech, kterými jsem projížděl. Ale teď už dost vyptávání. Jsi snad od policie, abys mě vyslýchal jako zločince?" "Dobře, nechám tě už. Řekni mi jenom ještě, proč ses tu zastavil?" "Chtěl jsem se snad zastavit? Tenhle kovář mě k tomu donutil, protože mi nechtl venku odpovídat." "Zeptal ses ho, na co jsi chtěl?" "Ne." "Tak se ptej, aby ses dozvěděl, co potřebuješ." Pimosa byl zaskočen, vzpamatoval se však rychle a pravil: "K tomu teď nemám žádnou chuť. Když se s někým jedná tak neomaleně, to se člověk raději sebere a jde pryč." Udělal pohyb, jako by se chtěl zahalit do pláště, a měl se k odchodu. "Říkáš snad tomuhle zdvořilost?" smál jsem se. "Na hrubý pytel hrubá záplata." Řekl to opět rumunsky. Vypadalo to, že skutečně není Srb. "Zdá se, že máš zálibu v příslovích," podotkl jsem a zastoupil mu cestu. "Umínil jsem si, že budu k tobě zdvořilý, a prosím tě proto, abys ještě zůstal." "A co tady? Nemám čas, musím pryč." "Musíš počkat na ostatní hosty, kteří ještě přijdou. Také by tě tu chtěli zastihnout." "Co je to za lidi?" "Policisté z Edirnu." "Jdi k čertu!" "Ani mě

nenapadne. Zůstanu s tebou. Posad' se u nás." "Zbláznil ses? Jdi mi z cesty!" Pimosa chtěl kolem mne projít Uchopil jsem ho však za ramena a pevně držel, ale chránil jsem se způsobit mu bolest. "Musím tě skutečně poprosit, abys u nás zůstal," řekl jsem. "Ti policisté by s tebou opravdu moc rádi mluvili." Zablesklo mu zlostně v očích. "Ruce pryč!" poručil. "Však já už se postarám, abys nedostihl Manacha el Baršu." Teď jsem stál před ním a kovář, který mezitím zasadil hořící louč do zdi, za ním. Cizinec to nepostřehl. Bylo mu ovšem jasné, že jsme ho prohlédli. Chtěl za každou cenu odjet a já byl přesvědčen, že si odchod vynutí násilím. Ačkoliv jsem se tvářil klidně, bedlivě jsem pozoroval obě jeho ruce. "Neznám ty muže!" křičel hněvivě. "Chci pryč! Pusť mě!" Zkusil mě obejít, ale já postoupil vpřed. Stál jsem mezi ním a východem. "Zatrať tě Alláh!" Při těch slovech o kousek ucouvl. V jeho ruce se zableskl nůž. Chtěl bodnout, ale kovář ho zezadu rychle uchopil za ruku. "Psí synu!" zuřil Pimosa a obrátil se k Šiminovi. Jakmile byl ke mně zády, rychle jsem ho objal a přitiskl mu lokty tak pevně k tělu, že se nemohl pohnout. "Pro vaz, řemen nebo šňůru!" křičel jsem na kováře. "To se vám nepodaří," skřípal zuby domnělý Srb. Snažil se uvolnit ze všech sil. Marně. Kopal nohama za sebe, ale netrvalo dlouho a přispěchal kovář s provazem. Za několik okamžiků ležel agent spoután na zemi. "Tak," řekl Šimin. "To by patřilo taky tvým společníkům, co mě a moji ženu stejně pevně svázali." "Nemám žádné společníky," supěl Pimosa. "To my víme lépe!" "Žádám, abyste mě ihned rozvázali!" "To nespěchá," smál se Šimin. "Zneuctili jste mě. Jsem čestný muž!" "Dokaž to!" "Jděte do Cenibaslu." "Ke komu?" "K barvíři Bosákovi." "Toho znám," prohlásil Šimin. "A on zná mne. On vám řekne, že nejsem ten, za koho mě máte." Kovář se na mne tázavě zadíval. "To tak nespěchá," řekl jsem. "Nejdříve se podíváme, co má v kapsách a v opasku." Prohledávali jsme ho, což se ovšem neobešlo bez zlostných námitek spoutaného. Našli jsme značnou sumu peněz a nějaké bezvýznamné maličkosti. Všechno jsme znovu vrátili do opasku a kapes. Kovář, muž měkkého srdce, se zeptal: "Nezmýlil ses, pane?" "Ne. Jsem si svou věcí naprosto jist. I když jsme nic nenašli, musíme ho tu prozatím zadržet. Ještě prohledáme jeho koně." Žena byla až do této chvíle naprosto tiše. Když ale viděla, že jdeme oba ven, zeptala se "Mám ho hlídat?" "Ano," odpověděl jí muž. "Zvedla se na svém lůžku, rozžehla novou louč a řekla: "Jděte klidně ven. Zkusí-li se jen pohnout, podpálím ho. Nechci

být znovu zavřena ve sklepe!" "Statečná ženuška, že, efendi?" zubil se kovář. Pimosův kůň stal ještě přivázan u dveří kovárny. V kapse sedla jsme našli jen zásoby jídla, jinak nic. "Co teď podnikneš?" zeptal se Šimin. "Nejdřív odvedeme Pimosova koně k mému koni." "A pak?" "Pak ukryjeme zajatého do sklepa, v kterém jsi byl ty a tvá žena." "A dál?" "Nu, pak počkáme, než přijedou moji lidé." "A co se stane se zajatcem?" "Pošlu ho zpět do Edirnu." Když jsme opatřili koně a řekli kovářově ženě, co zamýšlíme se zajatcem, zdálo se, že je upokojena. Pimosa byl přes všechny protesty, nadávky a hubování, kterým nás častoval, ukryt do bezpečí. Kovářova žena si pak přes pozdní hodinu nedala vymluvit, aby nám nešla připravit malou večeři. My dva jsme si zatím sedli znovu na zápraží a kovář si opět zapálil dýmku.

"Podivuhodné dobrodružství," mínil. "Ještě nikdy jsem nebyl uvězněn ve vlastním sklepe a také jsem tam nikdy neměl žádného zajatce. Byla to vůle Alláhova." Rozmlouvali jsme spolu a čas pomalu míjel. Navečeřeli jsme se a já marně čekal na Halefa a ostatní. Přiblížila se půlnoc, přešla další hodina, ale my čekali stále marně. "Asi narazili cestou na krčmu," pokusil se kovář vysvětlit jejich zdržení. "Ne, měli rozkaz jet až do Manstaly. Muselo je zdržet něco nepředvídaného. Nocovat cestou nikde nebudou." "Nebo snad tví lidé zabloudili?" "Tomu bych nevěřil, zvláště u svého Hádžího Halefa Omara." "Nu, tak musíme čekat dál. Rozhodně nám to nepřijde tak zatěžko, jako našemu zajatci ve sklepe. Jakpak asi tráví ten čas?" "Podobně jako ty a tvá žena, když jste tam byli zavřeni." "Ty tedy nevěříš, že je Srb?" "Ne, on lže." "A že se jmenuje Pimosa?" "O tom taky pochybuji." "Přesto se ale můžeš mýlit." "Kdepak! Vytahoval nůž a byl by doopravdy bodl. Proč nežádal, abychom s ním šli ke kahyovi? To by přece udělal každý, kdo by měl čisté svědomí. Jak jsem slyšel, znáš toho barvíře, o kterém mluvil. Co je to za člověka?" "Tlustý, kulatý lenoch." To byla prapodivná odpověď. Barvíři říkali Bosák, a bosák znamená líný. Byla to tedy asi přezdívka. Vyptával jsem se dále: "Je zámožný?" "Ne, asi proto, že je tak líný. Není jen barvířem, je také pekařem." "A jako pekař je pilnější?" "Ne. Jeho dům brzy spadne, protože je líný cokoliv na něm opravit. Jeho žena sama sbíla díže, sama postavila pec a sama dodává pečivo zákazníkům." "Snad je taky sama nepeče?" "Ano, sama." "A barví také sama?" "Ovšem." "A co dělá její muž?" "Jí, pije, kouří a o nic se nestará." "Tak to není divu, že je chudý. Bydlí v Cenibaglú, že?" "Ano, efendi." "To je

vesnice?" "Dost velká vesnice." "Jak daleko odtud?" "Dvě hodiny jízdy koněm. Hned, jak projedeš náš Košikavag, přejedeš most. Odtud jižně vede cesta do Qenibaslii." "Ten pekař a barvíř nemá asi dobrou pověst?" "Hm, to nevím." "Mluv jasněji." "Před několika lety mu nařízli uši." "Proč?" "Ty nevíš, koho tak trestají?" "Bosák asi pekl menší pečivo, než měl." "Ó ne! Právě příliš velké. Pekař, který peče malé pečivo, je přibit za ucho na vlastní krám, ale uši se mu neřežou." "To mě tedy udivuje, že pekl větší pečivo, když je tak chudý." "Och, stejně na to nepotřeboval mnoho mouky. Posílal pečivo za hranice. Přitom zjistili, že je příliš těžké. Rozlomili bochníčky a uviděli, že obsahují zboží, které se na hranicích proclívá." "Tak Bosák je pašerák?" "Zdá se. Přinejmenším byl." "Hm, rád bych s ním jednou mluvil." "Proč? Myslil jsem, že chceš jet hned dál, jakmile přijedou tvoji druzi." "Chtěl jsem. Ale náš zajatec se odvolává na pekaře a já mám dojem, že se u něho mohu dozvědět něco, co by mi bylo ku prospěchu." "To bys musel počkat do zítřka do rána." "Samozřejmě. Moji druzi mohou jet napřed. Stejně bych je brzy dohonil." "Proč vlastně tady na ně čekáš? Mohl by ses mezitím klidně u mne vyspat." "To by přejeli a nezastavili by, protože nikdo z nich neví, že jsem tady." "Zůstanu vzhůru, efendi." "To od tebe nemohu žádat." "Proč ne? Nevysvobodil jsi nás ze sklepa? Byli bychom trpěli, snad se i udusili. A já bych pro tebe nemohl teď bdít Ty musíš ráno jet dál, nemůžeš tedy nespát, ale musíš si odpočinout a zmeškaný spánek nahradit" Musil jsem mu dát za pravdu, a protože mě nutil, tak jsem se podvolil. Šiminova žena mi připravila lůžko, a když mi slíbil, že nenechá vyhasnout v kovárně oheň, ulehl jsem.

KNIHKUPEC ALÍ

Když jsem se probudil, bylo ještě tma, ale přesto jsem byl báječně vyspaný. Poznal jsem proč, když jsem zahlédl, jak se škvírami okenic vkrádá do jizby denní světlo. Otevřel jsem jednu okenici a uviděl, že slunce už stojí vysoko. Mohlo být - podle západoevropského času - asi tak devět hodin. Zvenku bylo slyšet pilné kování a pilování. Vyšel jsem ven. Kovář stál u své práce a jeho

žena tahala měch. "Dobré jitro!" zavolal na mě se smíchem. "Vyspal ses jistě dobře, efendi." "Bohužel! Ty ale taky." "Já, jak to?" "Nevidím tu své přátele." "Také jsem je neviděl." "To jistě v noci minuli tvůj dům." "Och, ty myslíš, že jsem zaspal?" "Mám ten dojem." "Nezamhouřil jsem ani oko. Zeptej se mé ženy. Když jsi přišla za mnou sem. Seděli jsme vedle sebe a marně na tvé přátele čekali." "A oheň stále hořel?" "Až do této chvíle, efendi. Říkám ti pravdu." "To mi dělá starost. Budu muset jet svým přátelům naproti." "Myslil jsem, že chceš jet do Cenibaslí." "Chtěl jsem, ale..." "Neměj starost, efendi, oni přijedou. Tvoji přátelé byli pravděpodobně tak chytří, že se v noci nepouštěli neznámou krajinou." "Ne, to není to, co je zdrželo. Buď narazili na nepředvídanou překážku, nebo sešli z cesty." "Nu, v každém případě bude lepší, pojeděš-li do Cenibaslu. Tvoji druhové překážku odstraní a přijedou. A jsou-li na špatné cestě, jistě tu pravou najdou. Kterými místy měli projíždět?" "Nakázal jsem jim, aby jeli z Dereköye do Manstaly." "Pak musí v každém případě přijet sem. Má-li jim někdo jít naproti, tak to já velmi rád udělám. Vezmu si koně našeho zajatce." "To by šlo, ale - mluvil jsi s ním už?" "Šel jsem se na něho podívat." "Co říkal?" "Pimosa strašně nadával. Chtěl, abych ho ihned propustil, a když jsem mu vysvětlil, že nemohu, přál si mluvit s tebou" "To přání mu bude splněno. Pojď." Právě jsme chtěli otevřít padací dveře, když za námi přišla kovářova žena. "Už jsem si vzpomněla," zašeptala. "Na co sis vzpomněla?" zeptal jsem se a pustil dveře. "Jeho obličej, jeho jizva." "Myslíš snad obličej a jizvu našeho vězně?" "Ano, efendi. Na oboje jsem zapomněla." "Ty už jsi ho někdy viděla?" "Ano, a vím už dokonce kdy a kde. Celou noc jsem o tom přemýšlela a namáhala si mozek, ale nemohla jsem si vzpomenout. Až najednou mě to napadlo." "Pojď do druhé světnice. Mohl by nás slyšet" Oba mě následovali do obytné světnice a tam se kovář obrátil udiveně na svou ženu: "Tys ho už viděla? Proč jsi mi nic neřekla?" "Nechtěla jsem se zmýlit. Kdybych byla o tom mluvila, nebyla bych si snad vůbec vzpomněla." "Snad máš pravdu. Tak odkud ho znáš?" "Z Topokolu." "Když jsi byla v Topokolu na návštěvě?" udiveně se zeptal muž. "Ano, tenkrát." "Co dělal u tvé přítelkyně?" "Kupoval střelný prach a zápalky," a obracejíc se ke mně, pravila: "Musím ti říci, že muž mé přítelkyně má obchod. Byla jsem k nim pozvána, protože ona onemocněla a neměla nikoho, kdo by ji ošetřoval. Právě jsem u ní seděla, když tu někdo vstoupil do krámu a žádal střelivo.

Chtěl je hned vyzkoušet, ale kupec ho prosil, aby - to nedělal, že jeho žena je nemocná a střelba by ji polekala. Muž však přesto nabil pistoli a střelil na koňskou hlavu na protějším domě." Bulhaři rádi věší nad dveře či do výklenků svých domů koňské hlavy nebo hlavy jiných zvířat, jako skotu, mezků a mul. "Moje přítelkyně vykřikla leknutím," pokračovala kovářova žena, "když zaslechla ten výstřel. Cizinec se tomu smál a ještě několikrát vystřelil. Když mu to kupec teď už přísně zakázal, pohrozil mu, že zastřelí jeho. Konečně zaplatil a šel. Před tím ale řekl, že by vlastně vůbec nemusel platit, poněvadž patří ke spiklencům", "Co je to za lidi?" zeptal jsem se. "Ty to nevíš?" divil se kovář. "Ještě jsem nikdy o nich neslyšel." "Odmítají poslouchat vládu a chtějí mít své vlastní bulharské království s bulharským nezávislým králem." "A to se někdo odváží veřejně k těm spiklencům hlásit?" "Proč ne, panovník sídlí v Cařihradě, a čím víc se od toho města vzdálíš, tím menší je vládcova moc. A zdá-li se někomu, že není v bezpečí, odejde do hor. Ale vyprávěj dále," vyzval Šimin svou ženu. "Dívala jsem se škvírou ve zdi a viděla jsem toho muže. Když jsme se pak kupce ptaly, kdo to byl, řekl, že náleží ke spolku Nespokojených a bydlí ve vesnici Palača. Jmenuje se Mosklan, byl obchodníkem s koňmi, ale nechal toho, aby všechn čas mohl věnovat tajnému spolku. Kupec nás prosil, abychom o tom nikomu nevyprávěly. Slyšely jsme ještě, že tenhle koňar se zřídkakdy zdržuje doma, že je neustále na cestách." "A ty myslíš, že jsi ho poznala v našem zajatci?" "Ano. Nemá sice už náplast jako tenkrát, a to mě zmýlilo. Pak jsem ale uviděla na jeho pravé tváři jizvu. Teď vím jistě, že je to Mosklan." "A říká si Pimosa a tvrdí, že je agent, rodem Srb z Lopatice nad Ibarem." "To je lež!" "Také jsem mu to nevěřil. Mluvil rumunsky právě tak, jako se mluví v kraji okolo Slatiny." "Slatina? Ano! Ano!" potvrdila žena horlivě. "Kupec ho znal jistě lépe, než nám dvěma dal znát. Hněval se na něho a nazýval ho Valachem, nevěrcem a kacířem ze Slatiny." "Je vidět, že ho skutečně dobře znal, a věděl taky, že je ze Slatiny." "A teď mi ještě napadá, že mu ve svém hněvu spílal bosonohých poslů, vzbouřenců a revolucionářů." "To je významné. Snad se u tlustého pekaře z Cenibaslii dovíme ještě víc." "Chceš tam skutečně jet, efendi?" "Ano, teď docela jistě." "A smí to zajatek vědět?" "Samozřejmě, vždyť mě tam sám poslal." "Řekneš mu také, že víš, kdo ve skutečnosti je?" "Ne, to by bylo neprozřetelné. Chcete ještě něco dodat?" "Ne," řekla žena. "Pověděla jsem všechno, co jsem věděla. Ale

odpusť, že se zeptám na něco, co mi působí starost" "Klidně se ptej. Třeba je tvá starost zbytečná." "Ó ne, patří-li tento muž k Nespokojeným, tak jsme se dostali do nebezpečí. Zajali jsme ho, a on nebo jeho spojenci se budou mstít" "To je skutečně myšlenka, kterou nemůžete přehlédnout, ale snad věci vezmou takový obrat, že se nebudete muset bát Jeho spojenci s vámi špatně zacházeli. Máte proto právo zařídit své další jednání podle toho. Především však musím s Mosklanem teď ještě jednou promluvit" Rozžali jsme louče, otevřeli sklep, spustili žebřík a já jsem sestoupil dolů. Zajatec ležel na hromadě uhlí, a jakmile mě uviděl, začal mi spílat. "Myslíš, že si takhle zlepšíš situaci?" zeptal jsem se ho, "Nech mě být" reptal, "dej mi pokoj! Nemáš právo mě tu věznit" "A já jsem stále přesvědčen, že to právo mám." "Nepoučil tě barvíř Bosák o něčem lepším?" "Ještě jsem u něho nebyl." "Proč ne, proč váháš? Je už jistě po poledni. Měl jsi dost času dojet do Cenibaglu." "Mýlíš se. Ještě není tak pozdě, jak si myslíš. Pojedu hned. Ty tedy tvrdíš, že tě Bosák zná?" "Nepovažuji za nutné odpovédět. Jdi a zeptej se jeho." "Zdá se, že si nikterak nechceš zlepšit své postavení. Co mě konečně nutí, abych jel za Bosákem? Nic!" "Já si to ale přeji. Chci, abys poznal, že jsem nevinný." "Kdybys byl nevinný, tak bys mi podal sám žádané vysvětlení." "Je tvou povinností, abys řekl barvíři, že jsem zde." "Aby tě vysvobodil ze sklepa? Věříš, že moje hloupost se rovná tvé chytrosti? Abych se ale vyvaroval všech výčitek, budu se k Bosákovi obtěžovat. Možná že se u něho dovím právě opak toho, co chceš, aby mi řekl. Máš hlad?" "Ne." "Nechceš pít?" "Ne. Raději chci trpět žízní, než bych od takových lidí, jako jste vy, přijal jen krůpěj vody." "Jak si přeješ." Chtěl jsem už odejít, když tu zhurta řekl: "Žádám, abyste mi sňali pouta!" "Od lidí, kteří nejsou dobří ani k tomu, aby ti podali kapku vody, nemůžeš něco takového chtít." "Škrtí mě to." "To ti neuškodí. Žízeň je také nepříjemná, a přece ji chceš snášet, jen abys od nás nemusel nic přijmout. Ostatně vím, že ti pouta nemohou působit žádnou bolest. Čekej jen trpělivě, než se vrátím." Pimosa se rozhodl zahalit v mlčení. Kovář zatím využil času a přivedl mého i zajatcova koně. "Chceš jet skutečně mým přátelům naproti?" ptal jsem se. "Dovolíš-li to, efendi, tak ano." "Myslíš, že tvá přítomnost tu není nutná?" "Je zde přece má žena. Ohlídá zajatce." "Nemůžeme vědět, co se tu může stát za naší nepřítomnosti." "Co by se mohlo stát? Považuji za důležité, aby se tvoji lidé dověděli, kde jsi a že tu na ně čekáš. Pojedu jen do

Derekoye. Když je tam nenajdu, vrátím se." "Můžete se minout." "Moje žena bude hlídat zase tady a nedopustí, aby kolem jenom projeli a nezastavili se." "Nu, jak chceš. Musíme ale především dbát, aby se nikdo nedověděl o muži ve sklepeš." Žena stála vedle nás a všechno slyšela. "Efendi, jed' bez obav do Cenibaslii," řekla. "Všechno bude tak, jako bys tu sám byl." Po tomto ujištění jsem se vyšvihl na koně a po krátkém rozloučení jsem odejel. Vesnice Koşikavag neležela daleko od kovárny. Nebyla velká a rychle jsem jí projel. Pak to šlo dál, přes most a na jihozápad, nikoli přímo k jihu, jak mi řekl kovář. Projížděl jsem mezi kukuřičnými poli a pastvinami a opět tu byla krajina bez cest. Každý tu chodí a jezdí, jak a kudy mu libo. Proto jsem se ani nepodivil, když se vpravo ode mne, v nevelké vzdálenosti, vynořil jezdec. Také on mě uviděl a zamířil ke mně. Když se přiblížil, prohlédl si mě a zdálo se, že váhá. Pak pobídl koně a tryskem ke mně ujížděl. "Sabáh al chér - dobré jitro," pozdravil k mému údivu v čisté arabštině. "Alláh jisabbihuk bi'l chér - dej ti Bůh dobré ráno," odvětil jsem vlídně. Jezdec se mi líbil. Bylo vidět, že nepochází z bohaté vrstvy. Jeho kůň nebyl nijak cenný a on sám byl chudobně, ale na zdejší kraj nezvykle čistě oblečen. Kůň, i když nebyl bujný, přece jen se uspokojivě držel. Zde zřejmě hřeblo muselo nahradit oves. Na mne, jako na znalce koní, to udělalo dobrý dojem. Mladý muž byl urostlý a jeho obličej, ozdobený knírkem, měl tak poctivý výraz, že jsem se vůbec nezlobil, že mě vytrhl z myšlenek. "Mluviš arabsky," řekl a pokýval spokojeně hlavou. "Jistě, velice rád" "Byl bys tak laskav a řekl mi, odkud přijíždíš?" "Z Koşikavagu." "Děkuji." "Chceš mě snad doprovodit?" "Budu velmi rád, dovolíš-li mi to." Bylo to víc než zdvořilost. Zeptal jsem se ho, jak přišel na myšlenku oslovit mě arabsky. Zablýsklo mu v očích a řekl, dívaje se na mého koně: "Na takovém hřebci může jezdit jen Arab. Je to pravý hřebec pouště. U Alláha, jaké má rudé chřípí! Nebyla jeho matkou snad klisna Koheli?" "Máš dobré oko. Jeho rodokmen dokazuje, že máš pravdu." "Jsi šťastný a bohatý muž. Podle kopyt vidím, že se zvíře nenarodilo v písčité, ale v kamenité poušti." "I to je správné. Je zdejší krajina tvým domovem?" "Ano." "Kde jsi tedy získal své znalosti o arabských koních?" "Jsem hádčí. Když jsem vykonal pouť do Mekky, odešel jsem do Tá'ifu, kde jsem sloužil v jízdně vládce Mekky." Znal jsem z doslechu tento vybraný jezdecký oddíl a věděl jsem jak je proslulý. Vládce měl opravdu skvělou stáj. Žádný div tedy že mladý muž měl

tak vycvičené oko. "Proč jsi tam nezůstal?" zeptal jsem se ho. Mladý muž se zarděl, sklopil zrak a pak, obrátiv oči ke mně vyřkl toliko jedno slovo: "Hubb - láska." "Ó běda!" "Ano, ano, tak je to." Politoval jsem ho žertem, ale on měl tak vážný obličej a díval s tak soustředěně před sebe, že jsem nemohl pochybovat o hloubce jeho citu. Nechtěl jsem se o věci už dále šířit, a tak jsem změnil předmět rozhovoru: "Co se týče mého koně, uhodl jsi správně, ale v názoru na jezdce ses zmýlil." "Jak to? Jsi přece beduín?" "Sedím na koni jako beduín?" "Arciže ne, to mě hned napadlo." "A ty se divíš?" "Ano." "Jsi upřímný." "Je to snad chyba?" "U Alláha, mluv jen otevřeně!" "Nemohu pochopit, jak může majitel tak skvělého koně tak mizerně jezdit" "Tak už to ve světě chodí." Vrhla na mě znepokojený pohled. "Máš mi to za zlé?" "ó ne, nejsi první, kdo mi to říká. Ne, nehněvám se." "Proč se tedy nesnažíš naučit se jezdit lépe?" "ó je, já už se moc snažil." "To jistě!" usmíval se nevěřičně. "Pochybuješ o tom?" "Ano." "A přece jsem dlouhé měsíce opouštěl sedlo jen proto, abych se vyspal." "Alláh akbar! Bůh stvořil člověka a každého obdařil něčím jiným, také však různými nedostatky. Znal jsem jednoho a ten se nemohl naučit pískat. Ať se snažil jak chtěl - všechno marné. A jiní hvízdají snad už v kolébce. U tebe je to právě tak s jízdou na koni. Proto ti Alláh propůjčil jistě zase jiné nadání." "To je pravda," přisvědčil jsem vesele. "Smím se zeptat jaké?" "Ano, samozřejmě. Pití." "Pití?" opáčil můj průvodce ohromeně. "Ano, pil jsem snad už v kolébce." "Ty šprýmaři!" "Taky tomu nechceš věřit?" "Ale ano. Tuto způsobilost jsme získali snad všichni. Ale to není důvod se tím chlubit. Jízda na koni mi připadá těžší." Podíval se na mne opravdu útrpně a pokračoval: "Máš zdravou páteř?" "Ano." "A hrud' také?" "Naprostu." "Tak proč křivíš záda a stlačuješ si hrud'?" "Viděl jsem to tak u mnoha jiných." "To byli tedy špatní jezdci." "Naopak, velmi dobří. Jezdec, který má svého koně rád, snaží se vším možným způsobem mu ulevit. Ale ani Turek, ani Arab nemá ponětí, jak se to dělá." "Tomu nerozumím. Copak ty nejsi Arab?" otázal se. "Ne." "Kdo tedy jsi?" "Němec." "Viděl jsem v Cařihradě lidi z Německa. Prodávali tam plátno, pytlovinu a čepele. Pili pivo a zpívali přitom. Ale na koni jsem neviděl ani jednoho z nich. Je v Německu mnoho vojáků?" "Víc než v osmanské říši." "Ale s jízdou to musí být zlé." "Jezdí stejně jako já." "To je smutné, to je smutné." Myslel to poctivě. Ani mi nenapadlo, abych se na něj hněval. Asi si myslil, že zašel příliš daleko, a proto se zeptal:

"Jsi tu cizí. Smím se zeptat, kam máš namířeno? Snad bych ti mohl být užitečný." Nechtěl jsem mu všechno vykládat, a tak jsem řekl vyhýbavě: "Nejdříve do Cenibaslii." "Tak pojedeme ještě čtvrt hodiny společně. Moje cesta vede do Kabakci." "Bydlíš tam?" "Ano. Uhodneš, kdo jsem?" "Ne. Ale udivuje mě, že tak mladý jsi vstoupil do služeb vládcových a že už jsi zase od něho odešel." "Proč se tak stalo, jsem ti už řekl. Předtím jsem byl hodinářem a teď jsem knihkupcem." "Máš obchod?" "Ne. Celý svůj sklad mám zde v tašce. Prodávám toto." Vytáhl lístek, na kterém byla fátiha, první súra koránu, psaná rozpuštěnou klovatinou písmem naschí, které pak bylo pozlaceno. Byl tedy "podomním obchodníkem", a jak jsem si všiml, měl těchto lístků s sebou velkou zásobu, "Bylo to napsáno v Mekce?" "Ano." "Psali to strážcové káby?" Můj druh se zatvářil vychytrale a zavrtěl hlavou. "Rozumím," smál jsem se. "Tvoji kupci tomu věří." "Ano. Ty jsi Němec, tedy křesťan. Tobě mohu říci, že tyhle lístky píšu sám. Ovšem v Mekce. Mám jich velkou zásobu a dělám zcela slušné obchody. Z výtěžku žiji já a můj starý otec. A také si nakupuji součástky k výrobě hodin." "Ty provozuješ i své původní povolání?" "Ano. Sestavuji hodiny, které chci nabídnout vládci ke koupi. V celé zemi nenajdeš druhé takové. Jestli je koupí, bude ze mne bohatý muž." "Tedy umělecká práce?" "Ano," usmíval se hodinář pyšně. "Dokončíš je brzy?" "Docela jistě. Nejdříve jsem měl starost, ale teď jsem přesvědčen, že se mi dílo podaří. A pak - pak si promluví s Bosákem!" Poslední slova vyřkl téměř hněvivě. Mě zase překvapilo jméno, které pronesl: Bosák! Tak se přece jmenoval barvíř a pekař, ke kterému jsem jel. "Bosák, kdo je to?" stavěl jsem se nevědomým. "Otec mé lásky." "Proč s ním nepromluvíš dřív?" "Vyhodil by mě, kdybych teď k němu přišel. Jsem pro něho tuze chudý." "A ty se divíš?" řekl jsem. "Bosák je zřejmě bohatý muž." "ó ne, není, ale jeho dcera je nejkrásnější děvče z Rumelie! Byl jsem u Bosáka, ale on mi ukázal dveře." "A kráska z Rumelie ti také ukázala dveře?" "Ne, vídáváme se večer a mluvíváme spolu." "Tajně?" "Ano, protože to jinak nejde." "Čím je její otec?" "Pekař a barvíř. Ona se jmenuje Ikbála." "Jaké krásné jméno - Dárkyně štěstí! Přeji ti, aby ti opravdu přinesla štěstí." "Stane se tak, protože je to Alláhova vůle a také moje. Její matka je náš spojenec. Bdí nad námi, když se sejdeme a když pekař spí. Dejž jí za to Alláh dlouhý věk a hodně vnuků. Starý ale nechť žvýká česnek a pije inkoust, dokud nesvolí stát se mým tchánem." "To ho pak můžeš použít jako

kalamáře, až vyprodáš svou zásobu lístků a budeš muset psát nové. Kdepak bydlí zběsilý otec té krásné dívky?" "V Cenibaslii." "To vím, ale v kterém domě?" "Když přijedeš odtud do vesnice, tak je to pátý dům po pravé ruce. Nade dveřmi visí dřevěný koláč, žlutá rukavice a červená punčocha na znamení, že je Bosák pekařem a barvířem. Proč se ptáš na jeho obydlí?" "Chtěl bych toho zuřivce poznat," žertoval jsem. "To je velmi jednoduché. Nech si u něho něco obarvit" "Nevěděl bych co. Mohl bych si nanejvýš nechat obarvit namodro svého vraníka. Jenže bych neměl čas čekat, až uschne." "Tak si kup u něho nějakou cukrovinku." "On je taky cukrářem?" "Ano, pečce všechno." "Snad ne také punčochy a rukavice? Taková záměna by se mohla lehce přihodit v jeho povolání. - Stůj! Neslyšel jsi nic?" Zastavil jsem koně a naslouchal. "Ne," odpověděl Alí. "Zdálo se mi, jako bych zaslechl vzdálené volání," pravil jsem. Také on se obrátil a tiše naslouchal. Zvláštní volání se opakovalo znovu. "Zní to jako hlas zadržného muže." "Ne," odpověděl, "je to žabí kvákot." "Ještě nikdy jsem neslyšel žabu s takovýmhle hlasem." "Pak je to ropucha. Slyšel jsem ji často kvákat tímto způsobem. Volání přichází zleva z toho hustého trní, které je tak nízké, že bychom musili vidět každého, kdo by se tam schoval. Je to zvíře, nic jiného. - Tak a teď se musíme rozloučit. Objedu Cenibaslí a za chvíli budu v Kabakce." "Smím zvědět, ještě než se rozejdeme, jak se jmenuješ?" "Říkají mi Alí Sahaíf." "Děkuji. A jak je daleko z Cenibaslii do Kabakci?" "Jedu tam asi tři čtvrti hodiny. Ty chceš pak také do Kabakci?" "Snad." "Tak tě prosím, abys mě navštívil a podíval se na mé hodinářské dílo. Snad ti pak budu smět položit otázky, které jsem se teď položit neodvážil." "Proč se nezeptáš?" "Copak mohu být tak nezdvorný?" "Taky jsem se tě vyptával." "Ty smíš, ty jsi jiný muž než já. Jsi zde na zapřenou, to je mi jasné." Alí se zasmál tak nakaživě, že jsem se také musel dát do smíchu. "Mýlíš se," řekl jsem. "Ó ne, neumíš sice nijak zvlášť jezdit na koni, ale to nevádí. Snad jsi velký učenec nebo efendi od císařského dvora - i když jsi křesťan. Kdybys byl muslim, pak bys byl mé lístky s fátihou uctil pozdravem. Víím, že má vládce u sebe i křesťany, a protože nejsi žádný jezdec, pak se vraník narodil v pádišáhově stáji. Nemám pravdu?" "Ne" "Dobrá, budu mlčet." "To jednáš správně. A teď, mohl bys mi popsat své obydlí?" "Rád. Je to zvláštní náhodou zrovna tak jako zde. Přijedeš-li z Cenibaslí do Kabakci, pak je to pátý dům po pravé ruce. Je to jen malá chýše. Můj otec byl chudý pastýř. Matka zemřela

brzy poté, co jsem se vrátil z Mekky, a za krátký čas ranila mého otce mrtvice. Teď se vůbec nemůže pohnout a také nemůže mluvit, jen žvatlá. Bez ustání vzývá Alláha, aby ho vysvobodil, nechce mi být na obtíž. Já ale vzývám Všemohoucího, aby mi otce ještě dlouho zachoval. Otce a matku máme jen jednu. Zemřou-li, pak vezme hrob dítěti to nejdražší a žádný člověk na světě už s ním pak tak dobře a pravdivě nesmýšlí. Jednou, když jsem byl ještě malý, přišel do naší chýše starý muž a prosil o nocleh. Poskytli jsme mu lůžko, mléko a chléb, víc jsme sami neměli. Provedl jsem něco, co mou matku rozhněvalo. Tu vzal stařec papír a tužku. Byl křesťan, a i když nedovedl turecky, napsal mi verš z bible, která je Svatým písmem křesťanů. Řekl mi, abych se tato slova naučil zpaměti a nikdy je nezapomněl. Nosil jsem ten lístek stále u sebe jako amulet, až se prodřel a úplně rozpadl, ale slova na něm napsaná mi zůstala v mysli i v srdci. A zůstanou tam, dokud mě anděl smrti nezavolá k poslednímu soudu." Byl jsem hluboce pohnut a zeptal jsem se mladého muže, jehož oči zářily: "Jak zněla ta slova?" "Zněla: Pederini istihza eden ve validesine itaat etmeyi hor góren gozi dere kargalari ójecek ve kartal yavurileri yiyeceksir." Byla to slova bible: Oko, kteréž se posmívá otci, a pohrdá poslušenstvím matky, vyklovou krkavci potoční, aneb snědí je orlíčata. Podal jsem hodináři-knihkupci ruku a zeptal se: "Miluješ tolik svého otce?" "Efendi, proč se ptáš? Může snad být syn, který by nemiloval svého otce? Může dítě zapomenout na své rodiče, jimž za vše vděčí?" "Máš pravdu. Možná že uvidím tvého otce a pak mu taky napíšu jeden verš. A splní-li se mé přání, které teď zamlčuji, tak snad budu moci tobě i jemu způsobit skutečně velkou radost. Zdržuj se doma, abych tě našel, jestli přijdu! Alláh tě ochraňuj!" "Fí amáni 'Iláhi - zůstávej pod ochranou boží," odpověděl a přiložil dlaň na čelo. Pak Alí tryskem odejel. Díval jsem se za ním, dokud mi nezmizel v oblacích prachu.

NA NÁVŠTĚVĚ U BOSÁKA

Ještě jsem daleko nedojel, když jsem uviděl na zemi něco, co bych nikdy na tomto místě nehledal, a to skutečnou, pravou, dokonalou housku, do křupava

vypečenou, spletenou z osmi, na mou duši z osmi dílků. Slezl jsem s koně a zvedl housku - čerstvou, vonící vzpomínkou na domov. Co s ní? Aniž jsem přemýšlel, ulomil jsem kus a podal svému vraníku. Něco takového ještě jakživ neviděl, ale to ho neznepokojovalo. Očichal ji, vzal do pysků a vzápětí by mi byl ukousl celou ruku. A když polkl poslední sousto, položil vděčně svou krásnou hlavu na mé rameno. Opět jsem nasedl a sotva po dvaceti krocích jsem na zemi našel - druhou housku. Co to bylo, co to znamenalo? To pečivo přece nepadalo z nebe jako mana. Znovu jsem sesedl s koně, zvedl housku, dal ji do kapsy u sedla, zase nasedl a - o kus dál jsem zahlédl ležet novou housku. Mám zase slézat? Ne! Pobídl jsem koně, ten se sehnul a já sebral v jízdě housku se země. A pak jsem uviděl nové a nové kousky různého pečiva, roztroušené kolem. Široko daleko, v různých vzdálenostech, byla cesta značena pečivem. Jaká požehnaná země, tato Rumelie! Nechal jsem na zemi ležet, co tam leželo, a pátral po štědrém dárci. Malé houští uprostřed neobdělané planiny - přijel jsem k němu a uviděl: tady stál ten štědrý dárcce ve své skutečné pozemské podobě - Arabý zvaný bagl, Turky katyr, učenými obyvateli západu equus hinnus a nevzdělanými Němci "uctivě" nazývaný Maulesel - mezek. Ano, tady stál a žral. Ale co žral? Nebyly to housky, které mému věrnému koni tak výborně chutnaly, ale cukroví, drahé cukroví, které dámy západního světa chroupají po obědě a po večeři a které mají krásky Východu mezi rudými rtíky od rána do večera. Seskočil jsem s koně, teď už potřetí. Mezek se podíval nejprve na mě, potom na vraníka a otočil se zase zcela bezstarostně, aniž si byl vědom nějaké viny. Nevědomost sice hříchu nečiní, ale před zákonem neomlouvá. Začal jsem se proto, abych se vyjádřil diplomaticky, zabývat blíže cukrovinkovou aférou. Mezek měl na hřbetě svéráznou věc - půl balík, půl dámské sedlo. Na každé straně byl upevněn jeden koš; obsah košů se při pádění uvolnil a částečně vytrousil. Mezek pak přišel na podivuhodnou myšlenku - proběhnout napříč křovím a zachytit se tam za uzdu. Chycené zvíře bylo obrazem prchajícího zločinu. Já jsem se stal trestající spravedlností. Ten zlosyn žvýkal cukroví! Myslil si snad, že ujde trestu, protože nejednal ve zlém úmyslu? Z této vychytralosti jsem ho chtěl vyvést. Koše se utrhyly a ležely na zemi vedle vysypaných cukrovinek. Švihl jsem bičem velectěného pana nenažrance přes ospalý čumák, až polekaně uskočil, podíval se na mě vyčítavě a zastříhal ušima. Pak jsem mezka vyprostil,

odvedl stranou a uvázal ho. Teď bylo zbylé cukroví zachráněno. Byl bych rád věděl, opustil-li mezek rodnou stáj sám, nebo v doprovodu. Přiklonil jsem se k tomu, že asi nebyl sám. Jestliže na mezkovi někdo jel, tak ho zvíře asi shodilo. Kde byl teď postižený? Musel jsem jet zpět a hledat stopu. Udělal jsem to bez váhání. Dříve jsem nedával pozor, nyní jsem však bedlivě sledoval mezkovy stopy. Zavedly mě po chvíli právě k onomu trnitému křoví, kde jsme s knihkupcem Alím zaslechli tlumené volání. Náhle jsem je uslyšel znovu. Znělo stejně jako prve, jako hlas zazděného. Pospíšil jsem blíž a seskočil na zem před malinovým a ostružinovým křovím, které se zdálo naprosto neprůchodné. "Yetisin, yetisin - pomoc, pomoc!" slyšel jsem nyní dost zřetelně. "Kdo je tu?" zeptal jsem se. "Cileka," zněla odpověď. Byl to ženský hlas. Také jméno, které znamenalo jahodu, mi prozradilo, že jde o ženu. "Hned, hned!" odvětil jsem. Rozběhl jsem se podél keřů a našel místo, kde bylo vidět "průlom". Dral jsem se dovnitř, pomáhaje si nožem, a dostal se na okraj trychtýřovitě rozšířeného místa, které nebylo vystláno trnám, jak jsem očekával, ale - koberci a polštáři. Tudy vnikl mezek dovnitř a protějším směrem zase vyběhl ven. Uvnitř, na měkké podložce seděla tak strašně tlustá ženština, jakou jsem ve svém životě ještě neviděl. "Pomoc, pomoc!" křičela neustále. Jakmile mě uviděla, zakryla si obličej cípem koberce. "Proboha! Jdi pryč! Můj závoj, můj závoj!" Volala o pomoc a přitom mě odháněla, protože neměla závoj. Když jsem se blíž rozhlédl, uviděl jsem cáry roztrhaného závoje viset na křoví, na trnech. "Zde, vezmi si můj kapesník," volal jsem na ženu. "Otoč se na druhou stranu!" Uposlechl jsem. "Otoč se ke mně," žádala po chvílce. Když jsem se k ní otočil znovu, měla tvář zastřenou kapesníkem. Zcela a zbytečně ovšem, protože jsem její tmavorudý obličej s převislými křečkovitými tvářemi právě před okamžikem viděl. Kdyby Cileka byla mužem a objevila se v ringu, byla by už jen svým vzezřením odradila i zápasníka těžké váhy. Protože však byla dámou a já se rád považoval za džentlmena, upustím raději od podrobnějšího popisu. Cileka byla oblečena do modrého pláště s krátkými rukávy, trochu potřhaného od trnů. Pod krátkými rukávy bylo vidět dlouhé, ohnivě červené rukavice, zřejmě vynikající práce, protože bez jediného záhybu přiléhaly k rukám a ramenům. Nevím, jak se ženě podařilo udělat do mého kapesníku díru. Tou mě teď pozorovala. Pak mocně, burácivě vzdychla a řekla: "Cizinče, chceš mě zachránit?" "Ano," odvětil jsem zdvořile.

"Můžeš mě odnést?" Pořádně jsem se lekl, ale přece jen jsem se snažil vzpamatovat a zeptal jsem se: "Jsi zraněna?" "Ano." "Kde?" "To nevím." "Vždyť to musíš přece cítit." "Cítím to všude," tvrdila Jahoda. "Zkusila jsi vstát?" "Ne." "Proč?" "Nejde to." "Ale jen to zkus, pomůžu ti." Jen jeden metr byl mezi mnou a kobercem. Skočil jsem dovnitř a chtěl jí podat ruku. Tu však začala hlasitě křičet: "Nedotýkej se mne! Nejsem zahalená." "Kdepak?" "Tady na ramenu." "Vždyť máš přece rukavice." "Rukavice? Cizinče, jsi snad slepý? To je přece jen kizil kok - Červená barva." Skutečně, tahle "jahoda", která tu seděla uprostřed maliní a ostružiní, neměla žádné rukavice. Její paže byly natřeny sytou barviřskou červení. Ano, nyní jsem pochopil, proč domnělá tkanina tak bez záhybů Inula k rukám. A pochopil jsem také, že mám před sebou ženu Bosáka, kterého jsem mínil navštívit. Dobrou ženu, chránící svou dceru, když se schází s milencem. Ó, dobrá Jahodo! Kdybys tak věděla, že ten, jehož lásku chráníš svými mateřskými křídly, tě sotva před čtvrt hodinou považoval za žábu, za tlustou bradavičnatou ropuchu a tvůj hlas volající o pomoc za její kvákot. "Ale jak tě mohu zvednout, když nedovolíš, abych se tě dotkl?" "Uchop mě zezadu." Opsal jsem půlkruh, tak abych jí dosáhl na záda, a položil jí ruce kolem pasu. "Ne, ne! Jsem lechtivá!" vykřikla tak hlasitě, že jsem leknutím uskočil. "Ale kde tě mám tedy uchopit?" řekl jsem bezradně. "To nevím." "Tak to zkusíme jinak." "Ale jak?" "Tam leží provaz. Ti, co sem přivezli koberce, ho tu zapomněli. Zvednu tě pomocí provazu." "Ale ne za krk?" lekla se. "Ne, za boky." "Tak to zkus." Vzal jsem provaz, ovázal jí ho kolem těla, obrátil jsem se tak, že jsme stáli k sobě zády, táhl jsem provaz přes své rameno, skrčil se a zvolal: "Pozor! Jedna - dvě - tři!" Na tři jsem se pomalu zvedal. Provaz se napjal a začal táhnout. Ale nešlo to. "Zvedej se s sebou!" supěl jsem. "Nemohu, nemohu, kloužu," supěla víc než já. Sundal jsem provaz a lapal po dechu. Je to ale nešikovná ženská! Měl jsem tisíc chutí ji ponechat osudu, ale rychle jsem tu myšlenku zapudil. "Poznalas už aspoň, jestli jsi zraněná?" zeptal jsem se. "Jsem zraněná," ujišťovala Cileka. "Kde?" "Já nevím - všude, ó Alláhu! Co řeknou lidé, až se dovědí, že jsem tu s tebou byla úplně sama?" "Neměj starost. Nikdo se nic nedoví." "Neřekneš nic?" "Ne, jsem tu přece cizí." "Cizí? Ty nejsi z této krajiny? A odkud jsi?" "Z daleka. Ze západu." "Ty nejsi muslim?" "Ne, jsem křesťan." "Ach, to tedy nemusím mít závoj. Nemohu být zneuctěna očima křesťana, který vídá tisíce žen. Podej mi

ruce." Podal jsem jí je. Cileka se jich chopila, zatáhl jsem a - konečně stála zase na nohou, trochu zadýchaná, ale šťastná. "Jak dlouho už jsi tady?" zeptal jsem se. "Ach, dlouhý, dlouhý čas." "Jak ses sem dostala?" "Mezek se splašil. Trny ho píchaly do nohou." "Ty jsi na něm jela?" "Ano." Ubohý mezek! Teď jsem litoval, že jsem ho udeřil. Vskutku si to cukroví zasloužil. "Komu náleží tyhle věci?" "Já... já... nevím," koktala. "Budu mlčet a jsem cizinec. Předemnou nemusíš mít strach. Dobře jen, že jsem tě nezpozoroval, když jsem ještě nebyl sám." "Ty jsi nebyl sám?" "Ne, byl se mnou mladý muž z Kabakci." "Kde je nyní?" "Doma." "Znáš jeho jméno?" "Ano, byl to Hádží Alí Sahnáf." "Ten, och ten! Ne, nesmí se dozvědět, cos tu viděl! Znáš ho dobře?" "Viděl jsem ho dnes poprvé, ale moc se mi zalíbil." "A jak jsi mě našel?" "Viděl jsem na zemi ležet tvé pečivo a pak jsem našel mezka. Zůstal viset na keři. Uvázal jsem ho a pak sledoval jeho stopy." "Ten osel je pitomec. Teď abych sesbírala pečivo, a mohu se tak těžko ohýbat! Pomůžeš mi?" "Rád," odpověděl jsem uctivě. "Tak pojď." "Bude to možné? Můžeš už chodit?" "Ne. Ale můžeš mě táhnout nebo tlačit" "Myslel jsem, že jsi lechtivá." "Teď už ne, když jsi křesťan." Hm, ta dáma má prazvláštní nervy! Prošel jsem se po koberci, abych si vše mohl lépe prohlédnout Potom jsem se zeptal: "Patří toto místo ještě ke Košíkavagu nebo již do Cenibaslii?" "Do Cenibaslii." "Jaký je váš kahya?" "Nejsem jeho přítelkyní," odpověděla Cileka upřímně. Teď jsem věděl dost. Šťastná náhoda mi nahrála do ruky trumf, kterého jsem byl rozhodnut použít ve prospěch knihkupce. "Půjdeš se mnou?" ptala se tlustá "Jahoda". "Tak pojď, doprovod mě." Dovedl jsem ji s koberce až tam, kde začínaly trny. "Trny mi rozervou šaty" bědovala pekařka. "Udělám ti místo. Osekám trní nožem." "Ne, ne," bránila se žena bázlivě. "To nesmíš." "Proč ne?" "Je to zakázáno." "Kdo to zakázal?" "Zlý kahya." Prohlédl jsem "Jahodu". To místo bylo ideálním úkrytem pro nezákonné obchody - jejího muže. Zdálo se, že je křoví neprůchodné, ale musil tu někde přece být východ. Kdybych prorazil širší cestu, bude úkryt prozrazen. Tomu chtěla Cileka zabránit, "Kam jsi jela s pečivem?" zeptal jsem se. "Do Golciiku, když tu najednou vjel mezek do trní." Cileka věděla, že pravděpodobně minulé noci sem bylo zboží dopraveno. Byla zvědavá, chtěla se na ně podívat a přitom sjela z cesty. Vtlačila mezka příliš mezi trny, zvíře se splašilo a proběhlo středem keřů a přes skryš pryč. "Odkud jsi dnes jel?" zeptala se mne Cileka. "Z Košíkavagu." "A kam máš namířeno?"

"Do Cenibaslii a Kabakci." "A co budeš dělat v Kabakce?" "Chci navštívit Hádžího Alího Sahnáfa." "Skutečně? Řekni, cizinče, chceš mi prokázat laskavost?" "Velmi rád." "Chtěla bych, abys něco Sahnáfovi odevzdal." "Beze všeho." "Ale nemám to s sebou. Musil bys se mnou k nám." To se mi velice hodilo. Přesto jsem jí ale připomněl: "Myslím, že jsi chtěla jet do Gólcuku." "Teď už ne. Oslu není dnes co věřit. Ale musím tě upozornit, že můj muž nesmí zvědět, že ti dávám s sebou poselství pro Alího." "Budu mlčet. Kdo je tvůj manžel?" "Jmenuje se Bosák a je barvíř a pekař. Nepovím mu, kde jsme byli, a ty také o tom nikdy a s nikým nesmíš promluvit." Cileka zřejmě považovala mé mlčení za samozřejmou věc. "Svému muži řeknu jenom, že mezek proběhl křovím a shodil mě. Ty jsi ho chytil a mě našel na cestě. Pak jsi mě doprovodil domů." Nebyla to lehká práce, tuto svéráznou "Jahodu" vyvést z trnitého křoví, ale přece se to podařilo. "Teď musíš otvor, kterým jsme prošli, znovu zakrýt," nakázala mi Cileka stručně. "Nikdo nesmí vědět, že se dá křovím projít." "Jsi opatrná paní. Máš pravdu." Po těchto slovech jsem se dal do namáhavé práce, při které mi trny trhaly kůži. "Tak je to dobře," pochválila mne Cileka, když jsem svou úlohu k její spokojenosti splnil. "Jsi obratný v takových záležitostech. Děkuji ti. Teď mi dovol, abych si sedla na tvého koně." "Nechtěla bys raději jít pěšky?" "Proč?" "Můj kůň ještě žádnou ženu nenesl." "Och, já mu nic neudělám," ujišťovala mě ta důležitá dáma. "Rád věřím, ale podívej se na to sedlo. Není děláno pro křehké ženské údy. Je tak úzké, že by ses tam vůbec nevešla." "Tak je sundej, sednu si koni přímo na hřbet. Tam je místa dost." "To by zabralo mnoho času. Musel bych koně vést a přitom bychom nemohli posbírat tvé pečivo, které osel cestou vytrousil. A pak, není to daleko k místu, kde jsem ho přivázal." "Přivázal jsi ho pevně? To je dobře. Půjdu tedy pěšky, když to považuješ za lepší, i když mi ten pohyb může uškodit." Bez odpovědi jsem vzal svého koně za uzdu. Cileka se opřela o mé rámě a vydali jsme se vpřed. Udělali jsme sotva třicet kroků, když tu začala kašlat a kýchat. Zůstala stát, zhluboka popadajíc dech. "Vidíš, jak jsem na tom zle. Musím se o tebe lépe opřít. Nesmíme tak spěchat." Pokračovali jsme v cestě přímo krokem hlemýždím. Když jsme došli k místu, kde ležela první houska, řekla: "Zvedni ji!" Udělal jsem to. Kousek dál se historie opakovala. Znovu jsem poslechl. Za chvíli jsem měl v náručí všechno pečivo, vedl jsem koně a ještě jsem podpíral onu dobrou dámu. Po několika dalších

krocích se zastavila, pustila se mě a spráskla ruce: "Ó Alláhu, tady leží celá hora máslového pečiva. Tenhle mezek! Muselo mu v hlavě přeskočit, že tohle cenné pečivo roztrousil po zemi. Posbírej to!" "Rád bych, ale řekni mi jak. Už na ně nemám místo." "Dej je do svého kaftanu." "U Alláha! Nevidíš, jaké barvy je můj kabát?" "Je bílý. Je tak bílý jako sníh na horách. Předpokládám, že je nový." "Ovšem. Kaftan je nový a dal jsem za něj dvě stě piastrů." "To je dobře. Nebudu trpět pomyšlením, že je mé máslové pečivo ve špinavém kaftanu." "Alláh ti dal smysl pro čistotu. Musíš mu až do konce svého života za to děkovat, protože čistota je nejkrásnější ctností ženy. Ale říkám ti, že mě obmyslil stejným darem. Tránilo by mou duši a mé srdce by cítilo lítost, kdybych svůj krásný nový kabát musel naplnit máslovým pečivem." "Och, máslo je dobré. Skvrna od másla nenadělá škodu. Máslo není ani rybí tuk, ani koňský lůj." "Ale nikdo přece nepozná, že je to skvrna zrovna od másla." "Pane, jsi vznešený muž. Může ti být jedno, bude-li to někdo pokládat za skvrnu od másla nebo od něčeho jiného! Sundej ho a obrať ho naruby, tak to nikdo neuvidí." "Nevíš snad, že je zakázáno svlékat před ženou jakoukoli část oděvu?" "Och, ty jsi můj přítel, můj zachránce, a jistě máš pod ním kazajku." "Přesto se nechci provinít proti zvykům a zákonům zdvořilosti. Dovol, abych dal toto pečivo do koňské pokrývky." "Je čistá?" "Ano, denně ji klepu." "Musím se přesvědčit. Klepni do ní." Tohle dohadování mě bavilo. Ještě jsem se k tomu nedostal, abych tu pokrývku čistil. Byla pevně přidělaná pod sedlem a ukazovala zřetelně stopy prachu, který se na ní cestou usadil. Sundal jsem ji a rozbalil. "Zatřep s ní!" rozkázala Cileka. Poslechl jsem a zvedla se celá oblaka prachu. Přesto paní mínila: "Ano, je čistá. Zvedni tedy pečivo a dej je do ní." Udělal jsem z deky pytel a dal do něho všechno pečivo, které jsem postupně sesbíral. Tak jsme dostihli keře, u kterého byl přivázán mezek. Když nahlédla do košů, které ležely na zemi, spráskla ruce a křičela: "Ó Alláhu! Ó Ájšo! Ó Fátimo! Jakou škodu mi to zvíře způsobilo! Koše i mé jemné pečivo na zemi! Ale není všechno. Kde je?" tázavě se na mě podívala. "Efendi, to cukroví je velmi sladké a chutné." "To věřím." "Máš rád sladkosti?" "Jak kdy." "Snědl jsi snad, co tu chybí?" "Ne." "Řekni pravdu. Nebudu se zlobit, jen když mi zaplatíš, co tu chybí." "Nic jsem nesnědl, ctěná Cileko." "Ale kde tedy je? Kde je najdu? Musím svému muži z každého kousku skládat úcty." "Říkám ti, že nebylo snědeno." "Co tedy?" "Sežráno!" smál jsem se. "Sežráno? Kým?"

"Tvým mezkem." "Ó jaké neštěstí, jaká drzost! Věříš skutečně, že může mezek žrát cukroví?" "Ano, přistihl jsem ho při tom." "Viděl jsi to na své vlastní oči?" "Na své vlastní oči!" zaklínal jsem se. "A mně nedal nikdy znát, že má rád sladkosti! Ten pokrytec! Ten podvodník! Efendi, chceš mi prokázat dobrodiní?" "Jedno jediné? Což jsem ti nedokázal, jaké potěšení mi to dělá?" "Ano, učinil jsi všechno, co jsem od tebe požadovala. Teď ale učiň více! Vezmi svůj bič a práskej to zvíře po hlavě, dokud mu uši neupadnou." "To neudělám," odmítl jsem. "Ne? Proč ne?" "To by bylo týrání." "Co je ti po tom? Patří to zvíře tobě?" "Ne," musel jsem připustit. "Správně. Patří mně. A se svým majetkem mohu nakládat jak chci. Tak bij!" "Odpusť, že to přece neudělám. Řekla jsi oslovi, že tyto věci nesmí žrát?" "Ne." "Tak jsi udělala velkou chybu. Zvíře myslelo, že smí jíst cukroví, protože patří jeho paní. Při příští jízdě nesmíš zapomenout náležitě mu to vysvětlit." "To udělám ještě teď," odpověděla pekařka hněvivě, "a doufám, že bude mým slovům rozumět!" Bleskově vytáhla můj bič ze sedla, přistoupila k mezkovi, který ji nedůvěřivě pozoroval a starostlivě stříhal ušima. "Cos to učinil?" křičela na něj. "Víš, co jsi? Taškář, velký taškář! Tady máš svou odměnu!" Mezek dostal silnou ránu přes hlavu. "Ty mlsná hifbo!" Cileka ho znovu udeřila. "Ty ničemo!" Třetí rána švihla vzduchem. Ale mezek, zdálo se, neměl dobré vychování a svou paní vůbec nešetřil. Prudce se obrátil a vyhodil oběma zadními nohama. To se stalo tak rychle, že jsem už nestačil tlustou "Jahodu" strhnout stranou. Všechn vztek z ní vyprchal. Třásla se leknutím. "Efendi," koktala chvějíc se, "co to udělal? On se po mně ohnal!" "Ano." "Ten bídák! Ten nevďečný dobytek! Nevíš, jestli mě zasáhl?" "Myslím, že ne." "Díky Alláhovi! Kdyby mě byl kopl do prsou, byla by ze mě mrtvola. Nebo do obličeje! Mohl mi vyrazit zub, nebo snad všecky. Už tohohle netvora nikdy neuhodím!" "To uděláš dobře, radil jsem ti to už dřív, ale ty jsi na mou radu nedbala." "Protože je to můj majetek. Jak se mohl opovážit mě nakopnout! Ale pojď! Nemůžeme ztrácet čas. Teď dáš do košů všechno, co zbylo, a upravíš mi sedlo. Pak vyrazíme!" Uposlechl jsem rozkazu, jsa v duchu velice zvědav, jak se mi podaří vysadit do sedla tu těžkou váhu. Dalo mi už hodně námahy, když jsem jí pomáhal vstát. Když jsem sebral pečivo do košů, uviděl jsem, že se starostlivě rozhlíží kolem. "Hledáš něco?" zeptal jsem se. "Schůdky, malé schůdky." "Schody? Kde by se tady, uprostřed širé pláně, vzaly schody?" "Ale potřebuji

je. Jinak nenasednu." "Ó je, to je ovšem zlé!" Teď jsem se také já, vcelku bezradně, rozhlížel kolem. "Tam," řekla Lileka, "tam je pařez. Doved' mě k němu!" S námahou se mi podařilo dostat tlustou ženu na pařez a odtud do sedla. Ubohý mezek se div nezhroutil pod takovým nákladem, ale zdálo se, že nabral novou sílu, když poznal, že se jede domů. Zanedlouho pak jsem již zdáli uviděl roztroušené domky. "To je Lenibaslu?" zeptal jsem se. "Ne. Nejdříve je Malé Lenibaslu. Zde bydlíme my," odpověděla. Projeli jsme kolem několika ubohých stavení, až jsme se dostali k jednomu trochu většímu domku, u kterého moje spolujezdkyně zastavila. Bylo zde několik jam, ve kterých stály sudy naplněné barevnými tekutinami. Octli jsme se tedy u obydlí barvíře a pekaře Bosáka Cileka vyrazila pronikavý výkřik, který ještě jednou opakovala, a pak se otevřely dveře malého, stranou stojícího prkenného domečku a vyšel muž s ptačím obličejem. Měl na sobě pouze plavky. Ale to mě tak nezarážilo jako zbarvení jeho kůže - celé jeho tělo hrálo všemi barvami od tmavohnědé až po řvavou oranžovou. A přitom se tvářil tak bezelstně a vážně, jako by se toto pomalování rozumělo samo sebou. Seskočil jsem s koně a očekával zvědavě, co se bude dít. "Sigirciku, mé schody!" rozkázala pekařka. Sigircik - Špaček, tak se jmenoval ten pomalovaný muž. Skutečně žertovné jméno. Konečně, i špačkové mohou být pestří, to ví každý znalec ptáků. Oslovený přistoupil důstojně k zadním dveřím domu a přinesl odtud několikapříčkový žebříček. Přistavil ho k mezkovi a jezdka slezla. "Co dělá můj pán?" zeptala se. "Nevím," zněla odpověď. "Nu, musí něco dělat." "Ne." "Hlupáku! Kde je?" "Nevím," odpověděl pomocník stroze. "Je přece doma?" "Ne." "Tedy šel pryč?" "Ano." "Proč to neřekneš hned? Odved' osla!" Nádherně vybarvený muž jí odpovídal tak vážně, jako by běželo o bůhvíjak důležité záležitosti. Teď uchopil osla a chtěl ho odvést. "Nejdřív vyložit!" křičela na něho. Pomocník horlivě přisvědčil a hotovil se sundávat koše. "Vejdí jen se mnou, efendi," zvala mě. Přivázal jsem koně ke kůlu zaraženému do země a následoval jsem ji. Přivítala mě silná vůně másla a horkého louhu. Vlevo jsem uviděl jakési zařízení, o kterém jsem předpokládal, že je to pec, ačkoliv vypadalo spíš jako jezevčí doupe. Vpravo byl vchod do vlastního obydlí. Když jsme vstoupili, stanul jsem tváří v tvář živocímu, rozhodně však omládlému obrazu své "Jahody". Nebyl jsem na pochybách, že je to její dcera. Dívka byla podle bulharského zvyku jen podomácku lehce oděna. Nevypadala tak tupě jako její

matka a její tvář měla skutečně oslnivou krásu východních žen. Byla však úžasně silná, skoro tak jako její matka. Stála před několika nádobami s mlékem a právě se snažila dát si oběma ukazováčky do úst tučný škraloup. "Ikbálo, co tu děláš?" ptala se matka. "Sbírám mléko," odpověděla tázaná. "Kam?" "Do pusy!" "Ale vždyť přece máš dávat smetanu na talíř nebo do hrnku a ne do pusy." "Ale mně to tak chutná!" To byl ovšem pádný důvod. Na matku to asi platilo, protože přistoupila k dceři, klepla ji něžně do plné tváře a řekla mazlivě: "Ty máš mlsná hubičko!" Mlsná hubička na mě upřela užaslý pohled. Matka jí proto dala nutné vysvětlení: "Efendi si chce u nás odpočinout." "Proč?" "Je znaven." "Tak si může lehnout venku do trávy. Jak můžeš mluvit s cizincem, když nemáš závoj, a ještě mi ho sem přivést. Víš přece, že doma také já žádný závoj nenosím." "Och, je to můj zachránce." "Ty jsi se ocitla v nebezpečí?" "Ve velkém, smrtelném nebezpečí!" Teď se na mě dcera podívala už méně přísně, pak se zase obrátila k matce: "Jak to, že jsi už zpátky? Něco se muselo cestou přihodit." "Arciže se mi něco stalo." "Copak?" ptala se Ikbála udiveně. "Neštěstí. Nevzpomněla jsem, že je dnes jeden z padesáti nešťastných dnů roku, jinak bych byla zůstala doma. Jela jsem sotva půl hodiny, tu se přede mou rozevěřela země..." "ó Alláhu!" vzkřikla dcera polekaně. "Modrý dým odtud stoupal...", pokračovala Cileka. "Ustaň!" "...až dýmu vystoupil duch - strašidlo, které po mně vztahovalo všech svých sto čtyřiačtyřicet rukou..." "Ochraniž tě Alláh! Je mnoho zlých strašidel na zemi!" "Jistě, mé dítě. Můj osel se ulekl právě tak jako já a uprchl, jak nejrychleji uměl. Jsem dobrá jezdkyň, ale přesto jsem spadla." "Jaké neštěstí! Je osel pryč?" "Ne, přijel tenhle efendi, našel osla, zvedl také mě se země a doprovodil mě domů. Kde je otec?" "Šel do vsi." "Co tam dělá?" "Otec chce koupit mandle a hrozinky." "Řekl, kdy se vrátí?" "Říkal, že tam dlouho nezůstane." "Tak obsluž efendiho, než se vrátím. Musím se převléknout" Cileka chtěla odejít druhými dveřmi, ale dcera ji uchopila za rameno. "Řekni mi nejdříve, co se stalo se strašidlem?" "Nemám čas, zeptej se efendiho, on ti to vysvětlí." S tím se vychytralá "Jahoda" vzdálila a přenechala mně, abych dokončil strašidelnou historii. Sedl jsem si na rohož již při prvních slovech, která si matka s dcerou vyměnily. Mladá "Jahoda" byla teď se mnou sama a zdálo se, že je v rozpacích. Po krátké přestávce začala: "Jsi hladov, efendi?" "Ne, mé dítě." "Ale máš žízeň, ne?" "Je horko. Můžeš mi poskytnout doušek

vody, spanilá dcero?" Uchopila mísu s mlékem, z něhož dříve odstranila svými lepými ukazováčky hustou smetanu, a podávala mi ji. "Tady máš kravské mléko. Je čerstvé a bude ti chutnat. Nebo bys chtěl raději kozí mléko?" "Je z kozího mléka také již sebraná smetana?" "Ano, sama jsem ji sbírala." "Tak mi dej vodu. Mléko piju jen nesbírané." Statná dívka vyšla ven a přinesla mi hliněný džbán plný vody, která čpěla a připomínala tabákový odvar nebo špínu z prádla. "Kde jsi načerpala tu vodu?" "Vzala jsem ji z díže," odpověděla. "Nemáš jinou?" "Ano, nedaleko od domu teče potok." "Nemůžeš mi ji přinést odtamtud?" "Mohla bych, ale ty bys ji nepil." "Proč ne?" "Jsou v ní žáby a ropuchy velké jako pořádně tlustý ježek." "Nemáte v blízkosti žádnou studnu?" "Ano, ale jsou v ní mloci dlouzí a silní jako úhoři." "No fuj! To radši nechci vůbec pít" "Mohu ti nabídnout dobrý mošt, efendi." "Je skutečně dobrý?" "Je sladký jako cukr a med." "Tak tě prosím, dej mi trochu." Ikbála se znovu vzdálila. Když se vrátila, přinášela vydlabanou tykev s nějakou tekutinou, jejíž vzhled se zdál rovněž životu nebezpečný. Přičichl jsem k tomu a mé předsevzetí zvláště si dát pozor jen zesílilo. "Z jakého ovoce je vylisován ten mošt?" otázal jsem se. "Z moruší, z jeřabin, z citrónů, kořeněn je žlutými hříby a oslazen sirupem. Osvěží tě a posílí jako nápoj z ráje." Měl jsem velkou žízeň, přiložil jsem proto tykev ke rtům, zavřel oči a učinil několik doušků. Vtom mě ale uchopila za ruku: "Dost, dost!" křičela. "Jen jeden lok, jen jeden lok!" "Proč?" zeptal jsem se. Teprve když jsem vzdálil nádobu od úst, pocítil jsem pravou chuť nápoje. "Křeče v břicho, hrozná křeče v břicho!" tvrdila Ikbála. "Proč jsi mi tedy dávala tu věc?" "Ó, mošt je dobrý, ale smíš si ho vzít jen jeden jediný lok. Dívej se, tak!" Ikbála mi vzala tykev z rukou a učinila jeden pomalý, dlouhý doušek. Přitom se tvářila, jako by pila nebeský nektar. Protože jsem měl dobrý žaludek, doufal jsem, že vražedný pokus krásné pekařovy a barvířovy dcery zůstane bez následků. Sotva dívka postavila tykev na zem, přišel starý, třibarevný kocour, který doposud ležel v koutě, omočil si napřed opatrně v moštu vousy, zavrtěl přemýšlivě hlavou, ale pak začal lokat, nejprve lehce, potom se zřejmým požitkem. "Pij, můj kocourku," řekla krásná Ikbála a pohladila ho. "Dost!" vykřikl jsem naschvál hodně nahlas, až Ikbála leknutím vyjekla: "Co je? Proč tak křičíš?" "Nenechávej svého miláčka pít tenhle mošt." "Proč ne?" "Dostane křeče do břicha, před kterými jsi mne varovala." "Ó ne, je na mošt zvyklý." "On ho pije častěji?" "Ano." "Z téhle

tykve?" "Ano, pil z ní již dříve, můj zlatý mazlíček." Ještě tohle! Nejdříve pil zlatý mazlíček, potom já, pak Ikbála. A ta dojemná prostota, s kterou to přiznala! Ó Ikbálo, jak jsou ti vzdáleny mravy západní Evropy! Byl bych se mohl hněvat, ale naopak, prost vši pomstychtivosti, převedl jsem rozhovor na předmět jí nejmilejší: "Pije taky někdy tenhle mošt Hádží Alí Sahnáf?" Když jsem Ikbále položil tuto otázku, podívala se na mě překvapeně: "Efendi, ty znáš Sahnáfa?" "Ano, mám tě od něho pozdravovat." "Tedy ti řekl, že mě miluje?" "To Alí tvrdil, a taky říkal, že ty miluješ jeho." "Ano, je to pravda. Máme se z celého srdce rádi. Alí se kvůli mně vrátil z Arábie." "A nesmíš s tebou mluvit." "Bohužel, otec si to nepřeje." "Ale matka je váš strážný anděl který nad vámi bdí." "Ach ano. Kdybychom ji neměli, byla by bolest našeho srdce tak veliká jako nejvyšší minaret v říši vládce všech věřících." "Tvůj otec snad bude o něm někdy příznivěji smýšlet," mínil jsem. "Ó ne, Mosklan to nepřipustí." "Kdo je to Mosklan?" stavěl jsem se nevědomým. "Obchoduje koňmi a dělá ještě mnoho jiného. Ale ty ho neznáš. Otec mě nutí, abych si ho vzala." "Nemá tenhle muž ještě jiné jméno?" zeptal jsem se. Ikbála váhala s odpovědí. "Můžeš mi důvěřovat, myslím to s tebou opravdu dobře," řekl jsem jí. "Ne, Mosklan nemá žádné jiné jméno," tvrdila. "To říkáš ze strachu před ním a před otcem, vid'?" "Ó ne, nevím nic o jiném jménu." "Nu, neviděla jsi nikdy muže, který se jmenuje Pimosa a pochází z Lopatice?" Dívka zrozpačitěla a otázala se zaraženě: "Kde jsem ho měla vidět?" "Tady u vás. V tomto domě." "Ne, mýlíš se, efendi." "Hm, pak jsem se tedy zmýlil a to není pro tebe dobře." "Není to dobře? A proč?" "Kdybys věděla, kdo je Pimosa a co dělá, tak bych mohl pohnout tvého otce, aby tě dal za ženu Alímu." "Jak by to bylo možné?" "Nu, chci ti říct, že jsem sem přijel proto, abych tě viděl. Rozhodl jsem se, budeš-li se mi líbit, jet k Alímu a přivést ho tvému otci jako zetě." "To nepůjde," řekla dívka smutně. "Ó ne, to právě půjde velmi lehce!" "Jak bys to chtěl zařídit?" "To ti teď nemohu říct, protože nejsi upřímná. Chtěl jsem tvého otce přimět, aby dal dnes své svolení. Dnes! Rozumíš mi dobře?" "A ty myslíš, že by je otec dal?" "Ano, zcela jistě. Ale ty mi nedůvěřuješ, a tak jsem tu zbytečný. Vydám se teď znovu na cestu." Chtěl jsem vstát, ale Ikbála už byla u mne a tlačila mě zpět na rohož. "Efendi, zůstaň sedět. Kdo jsi, že si myslíš, že máš takovou moc nad mým otcem?" "Jsem efendi ze Západu. Stojím ve stínu pádišáha a mohl bych tvého otce přinutit, aby svolil k tvé

známosti s Alím. Ale nemám čas. Musím pryč." "Zůstaň tu ještě. Budu k tobě upřímná." "To uděláš dobře. Je to k tvému prospěchu. Řekni mi, jestli znáš onoho Pimosu." "Ano, znám ho. Odpusť mi, že jsem dříve mluvila jinak," "Odpouštím ti. Víím, že jsi lhala jen z ohledu na svého otce." "Ale můžeš mi slíbit, že mému otci neuškodíš?" "Ano, slibuji," řekl jsem. "Teď mi ale pověz, kdo je Pimosa." "Nejmenuje se Pimosa. On si tak jen někdy říká. Je to ten Mosklan, jehož ženou se mám stát." "Věděl jsem to. A co vlastně ještě provozuje mimo obchodování s koňmi?" "Je pašerák a Žutův posel." "Poslal ho Žut také k tvému otci?" "Ano, efendi." "V jaké záležitosti?" "To nevím." "Tvůj otec je podloudník?" "Ne." "Mluv pravdu." "Není podloudník, ale podloudníci k němu chodí a pak..." Ikbála se znovu zarazila. "Nu, a pak?" "... a pak má otec vždycky mnoho zboží." "Kde? Tady v domě?" "Ne, venku v polích." "Na kterém místě?" "To nemohu prozradit. Matka a já jsme musely přísahat, že nic nikomu o tom neřekneme." "Nemusíš mi nic říkat, protože já to místo znám." "Vyloučeno, efendi. Vždyť jsi zde přece úplně cizí." "A přece víím, kde to je. Je to skrýš tam venku v trnitém houští." Tu spráskla Ikbála v údivu ruce a zvolala: "U Alláha, ty to skutečně víš!" "Vidíš, a právě dnes je tam plno zboží." "Tys je viděl?" "Ano. Jsou to samé koberce," smál jsem se. "Skutečně, skutečně, ty to víš! Kdo ti prozradil to místo?" "Nikdo. Odkud jsou ty koberce?" "Byly sem dopraveny lodí přes moře. V Makře byly vyloděny a na našich tažných zvířatech dopraveny až k nám." "A kam jsou určeny?" "Mají jít do Sofie a odtamtud stále dál, kam až, to nevím." "Podílí se Žut na tomto podloudnictví?" "Ne. Hlavou podniku je siláhci z Ismilanu." "A tak. Není ten muž náhodou taky kavárníkem?" "Ano," řekla dívka a vykulila oči. "Bydlí v ulici vedoucí k bráně Čatak?" "Efendi, ty znáš i jeho?" "Slyšel jsem o něm. Znáš jeho jméno?" "Jmenuje se Deselim." "Byl někdy u vás?" ptal jsem se dál. "Velice často. Přijede také dnes nebo zítra." "Asi kvůli kobercům, co jsou tam venku ukryty?" "Ano, musejí se odvézt." "Přivede Deselim s sebou nějaké lidi?" "Ano. Ostatní bydlí tady." "V Cenibaslii?" "Tady v okolních obcích." "Kdo je svolává?" "Můj otec." "On sám snad ne?" "Ne, ale posílá našeho tovaryše, kterého všichni spiklenci znají." "Je to ten člověk, který pomáhal tvé matce s mezka?" "Ano. Je celý od barvy, ale je to velmi chytrý a odvážný muž. Ale poslouchej! Někdo přichází!" Venku před domem bylo slyšet zvláštní funění a sténání. "Ach uch! Ach uch!" znělo sípavě. "To je můj otec," šeptala Ikbála.

"Neprozrad', že jsi se mnou mluvil!" V příštím okamžiku zmizela ve vedlejší místnosti.

ROZHOVOR S PODLOUDNÍKEM

Ocitl jsem se tedy zcela sám v pokoji, nepočítám-li kocoura, který se zase uvelebil ve svém koutě. Nebylo mi to milé, ale změnit se na tom nedalo nic. Slyšel jsem těžké, šoupavé kroky, opětné ach uch - a pak vešel pán domu. Skoro jsem se lekl, když jsem ho uviděl. Byl málem tak tlustý jako vysoký a musel se dvěma doslova protlačit. Oblečen byl, jak je v Bulharsku zvykem. Jeho kalhoty, tunika a krátký kabátec byly z ovčí vlny, zatímco Turci nosí v létě jen lehký zřasený lněný nebo bavlněný šat. Nohy měl ovinuty silnými onucemi, které rovněž zakrývaly chodidla. Staří Bulhaři si potrpěli na takové obutí. V krátkém kabátě, s ovinutýma nohama, s půlmetrovým opaskem vypadal ještě tlustší a neforemnější, než ve skutečnosti byl. K tomu měl Bosák ještě dohola ostříhanou hlavu! Jen nahoře na temeni měl dlouhý pramen, spletený ve dva copy, které mu visely na záda. Fez neměl, místo toho na kabátci lehkou kapuci. V ruce držel do uzlíčku svázaný šátek, ve kterém měl nějaké kornouty. Kdyby se mě někdo ptal, jaké barvy je jeho oblek, nebyl bych mohl odpovědět. Původně to snad byla pouze jedna základní barva. Přes ni ale byly šmouhy všech možných odstínů, takže základ nebyl již k rozeznání. Muž si jistě o šaty otíral prsty potřísněné těstem a barvou. Jeho ruce vypadaly, jako kdyby byl vysypal bednu barev do oleje a touto směsí si je důkladně natřel. A ten obličej! Ten byl obzvlášť zajímavý. Bosák měl patrně zvyk nebo snad dva tři zvyky, které s jeho obchodem nijak nesouvisely: šňupal, rád si mnul oči a škrabal se rád za ušima, neboť na nose a kolem očí a uší byl zmalován inkoustem, švestkovými povídky, borůvkovou šťávou, žloutkem a plavenou křídou. U nás by takový člověk vzbudil veřejné pohoršení a patrně by zakročila policie. "Hrom a blesky!" zvolal Bosák užasle, když mě spatřil, a strašlivě zafuněl. "Dobré jitro," pozdravil jsem ho a pomalu jsem vstával. "Co tu hledáš?" vyrazil tlustých. "Tebe," odpověděl jsem.

"Mne?" ptal se nevěřičně. "S někým si mě pleteš!" "Sotva. Tebe musí každý hned poznat!" Bosák zřejmě nevyčítal v mých slovech posměch. "Ke komu vlastně jdeš?" "K pekaři, který je zároveň barvířem a jmenuje se Bosák." "To jsem skutečně já." "Tak vidíš, že jsem se nemýlil." "Ale říkal jsi, že bys mě hned poznal. Copak jsi mě už někdy viděl?" "Ne." "Tak jak to, že víš, kdo jsem?" "Zářnou důstojnost tvého stavu lze vyčíst z tvé tváře." Barvíř nepochopil ani teď, naopak mu po mých slovech na obličej zahrál blažený a hrdý úsměv. "Jsi velmi uctivý pán a máš pravdu. Moje postavení je velmi důležité. Bez nás by lidé hladověli a jsme to zase my, kdo dodáváme šatům jejich krásu. Co tě ke mně přivedlo?" "Chci s tebou mluvit obchodně." "Obchoduješ snad s moukou?" "Ne!" "Nebo barvami?" "Taky ne. Mám na mysli docela jiný obchod." "Vyslov se blíže!" "Až potom, až si uděláš pohodlí. Sundej si kabát a sedni si ke mně." "Ano, to udělám. Počkej na mě chvíli." Bosák vešel do dveří, ve kterých zmizela jeho žena a dcera. Byly tam asi dvě místnosti za sebou, a ke mně doléhal tlumený hovor tří hlasů, který dokazoval, že všichni tři jsou až v nejzadnější místnosti. Když se tlustý pekař vrátil, zůstal přede mnou stát a řekl: "Tu jsem. Nemáš chuť něco pojíst?" "Ne," odpověděl jsem, vzpomenuv na prsty od těsta, které si otíral o kalhoty. "Nebo pít?" "Děkuji." "Nu, tak si pohovoříme o obchodě." Nedokázal bych popsat, co námahy dalo pekaři, aby se proti mně uvelebil. Když se mu toto cvičení se všemi vzdechy a hekáním konečně podařilo, nasadil velice vážný výraz a hlasitě zatleskal tlustými dlaněmi. Byl bych se mu málem vysmál do obličeje, když jsem viděl, jak se snaží dodat si vzezření váženého muže, který je zvyklý rozkazovat. Tleskání bylo slyšet daleko, protože vešel jeho pomocník, kterého Ikbála nazvala moudrým a odvážným mužem. Ač byl předtím vzadu za domem, asi ho z otevřeného okna přední místnosti poučili, jak se má chovat. Poklonil se mi s rukama zkříženými na prsou a pohlédl pokorně a vyčkávací na svého pána a mistra. "Přines dýmku!" poručil tlustých tónem paši. Otrok v mžiku poslechl. Přinesl dýmku, která vypadala, jako by dlouhý čas ležela někde v bahně. Sluha se vzdálil, pán sáhl za opasek pro pikslu a vyňal z ní plnou hrst tabáku, který nacpal do dýmky. Pak se mě zeptal: "Kouříš?" "Ano." Teď jsem se jen obával, že mi pekař nechá přinést stejnou dýmku a nacpe mi ze své piksly, ale byl jsem hned potěšen, když se mne zeptal: "Máš zápalky?" "Ty nemáš křesadlo?" Muž se při své otázce

podivně zašklebil, dalo by se říci, že vychytrale. Zápalky nejsou v tomto kraji běžně k dostání, můžeme prohledat třeba celé vesnice a nenajdeme ani jedinou. Kdo nějakou zápalku u sebe má, je člověkem, který si může leccos dovolit. Pekař chtěl zřejmě zjistit, náležím-li k takovým lidem. Proto jsem mu odpověděl otázkou, nemá-li křesadlo. "Musel bych znovu vstát," řekl. "A vidím na tobě, že jistě máš sirky." "Jak jsi to poznal?" "Z celého tvého oblečení. Jsi bohatý." Kdyby byl řekl: jsi čistší než já, byl by měl pravdu. Sáhl jsem do opasku, vyndal krabičku voskových zápalek a podal mu ji. Díval se na mě s údivem. "Ty nemáš dřívka?" "Nemám rád zápalky ze dřeva." "Tohle je přece vosk?" "Ano, uholi jsi." "A je v nich knot?" "Přirozeně." "Podivuhodné, velice podivuhodné. Svíčka k zapálení tabáku! To jsem ještě neviděl. Nedaroval bys mi celý balíček?" Člověk by nevěřil, jaký dojem může udělat taková maličkost. Rozhodl jsem se využít příležitosti. "Zápalky mají pro mne velikou cenu," odvětil jsem. "Snad ti je dám, budu-li spokojen s naším rozhovorem." "Tak můžeme začít. Nejdříve si ale zapálím dýmku." Když si zapálil, zjistil jsem, že barvíř nekouří špatný druh tabáku. "Tak, teď můžeme mluvit," pravil. "Nejdříve mi řekni, kdo jsi." "Jistě, musíš vědět s kým mluvíš. Snad ale bude lépe, když ti své jméno sdělím až později." "Proč?" "Obchod, o kterém budeme mluvit, není nic obvyklého. Patří k němu mlčenlivost a chytrost a já ještě nevím, jestli tyto dary máš." "Ach, teď tuším, kdo jsi." "Nu, kdo tedy jsem?" "Provozuješ nedovolené obchody," smál se Bosák a zchytralé mžoural. "Hm, snad tak docela špatně nehádáš. Mám k prodeji zboží, které je velmi drahé a které přesto chci levně prodat." "Oč se jedná?" zeptal se tlustouch a naklonil se ke mně. "O koberce." "Ach, koberce! Ty jdou vždy na odbyt. A jaké jsou to koberce?" "Pravé smyrenské zboží." "U Alláha! Kolik?" "Asi sto." "Zač prodáváš?" "Jak to leží a běží, kus po třiceti piastrech." Bosák vyňal dýmku z úst, položil ji vedle sebe na zem a spráskl ruce: "Třicet piastrů? Skutečně třicet?" "Ne víc, ne méně." "Pravá smyrna?" "Jistě." "Mohu je vidět?" "Jistěže je musí kupec nejprve vidět." "Kde je máš?" "Ty myslíš, že to prozradím, dokud se neujistím, že je kupec spolehlivý?" "Jsi velmi opatrný. Řekni mi alespoň, jestli místo, kde jsou, není daleko odtud." "Není daleko." "A řekni mi, jak to přijde, že ses obrátil právě na mne?" "Jsi barvíř, jsi tedy znalec a můžeš posoudit, je-li barva koberců stálá." "To je pravda," připustil polichocně. "Proto jsem přišel k tobě. Počítal jsem s tím, že je buď sám

koupíš, nebo budeš vědět o někom, kdo by byl ochoten takový obchod se mnou uzavřít." "To jsi nepočítal špatně." "Znáš tedy kupce?" "Jednoho znám," přisvědčil Bosák mrknutím oka. "Bude také moci hned zaplatit? Kdo je to?" "Jeden puškař." "Ach, puškař. Ten sotva koupí takové množství koberců." "Myslím, že to udělá. Má zároveň kavárnu a rozumí se, že bychom mu zboží musili dovézt." "Kde bydlí?" "V Ismilanu." "Hm, to je nemilé, to je tuze daleko odtud." "To nevádí, přijede dnes nebo zítra ke mně." "Do zítřka nemohu čekat." "Proč ne?" "To si snad můžeš domyslet." "Jak to?" "Když tak drahé zboží prodávám tak levně, musí to mít nějaký háček." "Hm, skutečně," připustil tlustý pekař. "Musím je rychle prodat, nebo se mi mohou ztratit." "Je ti někdo na stopě?" Bosák přivřel oči, pohlédl na mě upřeně a rukama učinil pohyb, jako by chtěl naznačit spoutání. "Ne, to ne," vysvětloval jsem. "Nikdo prozatím neví o mém majetku, ale zboží je ukryto na velmi nejistém místě." "Tak ho sem doprav." "To musí udělat kupec." "Muž, u kterého jsi je nechal, je nespolehlivý?" "Nemám je u žádného muže." "Ne? Kde tedy?" "Ve volné přírodě." "U Alláha, jak jsi přišel na takovou myšlenku?" "Já ne, ale napadlo to někoho jiného." "Ale tys dal k tomu své svolení, ne?" "Také ne. Jakživ by mě nenapadlo tak drahé zboží tak lehkomyšlně uložit" "Tomu tedy nerozumím." "Důvěrně ti to prozradím, působíš dojmem muže, který umí zachovat tajemství." "Ano, nikdy nikomu nic neprozradím," tvrdil Bosák a položil si ruku na srdce. "Dobře. Věřím ti. Myslíš tedy, že třicet piastrů je nízká cena?" "Hm, to nemohu zatím říci, ještě jsem koberce neviděl." "Říkám ti, že je cena velmi nízká. Nikdo neprodává tak lacino." "Získal jsi je jistě mnohem laciněji." "Jistě," potvrdil jsem. "Kolik jsi dal?" "Poslyš, tahle otázka není tuze chytrá. Přece ti nikdo neprozradí, kolik skutečně vydělá. Ale - k tobě mohu být upřímný." "Nu, kolik získáš?" "Třicet piastrů, pouhých třicet piastrů." Barvíř se na mě nechápavě podíval: "Na celém zboží?" "Co si myslíš? Tak hloupý přece nejsem, abych se spokojil s tak nízkým výdělkem. Třicet piastrů na každém koberci." "To není možné! Prodáváš kus po třiceti, a zrovna tolik vyděláš?" "Přesně tak." "Pak ti musil tedy někdo to zboží darovat." "Ale kdepak! Našel jsem je." "Našel?" vyrazil. "A kde?" "Tady, docela blízko." Bosák se velice ulekl. Polykal a polykal. Bylo vidět, jakou mu dalo námahu se zeptat: "Smím znát to místo?" "Znáš cestu do Košikavagu? Vede kolem jednoho křoviska. Když je máš za sebou a uhneš kousek vpravo, přijdeš k malé úžlabince, která

se zdá naprosto neprůchodná, poněvadž je celá porostlá hustým trním. Tam to je. Tam jsou ukryty koberce." Zdálo se, že tlustoch ztuhl. Ani se nepohnul, jenom jeho hrud' mocně pracovala. Dech mu vynechával. Konečně zachroptěl: "Efendi, to je úžasné!" "Ano, nikoho by nenapadlo hledat v širém poli drahé koberce. Ale zde prší zřídkakdy, právě teď je suchý rok, zboží tedy počasím netrpí." "Ale může být lehko odkryto." "Ó ne, jste tu čestní lidé. Děláte dnes jen to, co jste dělali včera. Nechcete dnes vědět víc, než jste včera věděli. Úžlabinka zde platí za neprostupnou, tak nikoho ani nenapadne, aby zkoumal, jestli tomu tak skutečně je. A pak - trny píchají!" "Ale jak jsi na to přišel?" "Jel jsem na koni. Víš, že své zvíře nemáme nikdy zcela v moci. A takový tvrdohlavec projede někdy skrz a ty musíš chtít nechtít s ním mezi trny." "Ten darebák!" vyjelo z barvíře. "Jak?" řekl jsem udiveně. "Ty se hněváš, že jsem učinil toto odhalení?" "Ne, ó ne! Myslel jsem jenom, jak to musí být nepříjemné pro člověka, kterému koberce patří." "Měl si je lépe uschovat." "Ale, efendi, jak jsi přišel na myšlenku koberce prodat?" "Není to snad to nejvýhodnější, co mohu udělat?" "Pro tebe ano. Ale - patří ti skutečně?" "Ovšem, našel jsem je přece." "To není žádný důvod, abys je považoval za své. Musíš je nechat majiteli." "To by se musel přihlásit. Má si je hlídat." "Majitel si koberce jistě odveze." "On, nebo někdo jiný. Lehce nabyl, lehce pozbyl. Ne, já je prodám!" Bosák se sice pomalu vzpamatoval z leknutí, zato ale upadal do stále většího rozčilení. "Radím ti, abys to nedělal," pravil. "Pravý majitel se už o to postará, aby svůj majetek neztratil. Byl bys zloděj, za nic jiného bych tě nepovažoval." "Nemám to dělat? Hm, můžeš mít pravdu. Řekl jsi mi to v pravý okamžik. Zlodějem bych rozhodně nechtěl být" Barvíř si ulehčeně oddychl a sáhl po svém čibuku. "Alláh buď pochválen. Odvrátil jsem tě z cesty hříchu, ale vyhasla mi přitom dýmka. Dej mi ještě jednu zápalku." "Tady máš. Jsem ti vděčen, žeš mě přivedl na cestu ctnosti. Pokušení bylo velké. Musím se postarat, aby mu nepodlehli někdo jiný." "Jak to chceš zařídit?" "Nález ohlásím." Pekař znovu spěšně odložil sotva zažehlou dýmku a zvedl jako v obraně obě ruce: "To není vůbec zapotřebí!" "Jakpak by ne. Půjdu teď ke káhyovi a požádám ho, aby koberce zabavil. Kdo odkryje zločin, musí ho oznámit." "Jak víš, že se tady jedná o zločin?" "Čestný člověk neskrývá přece svůj majetek někde v polích, na to se můžeš spolehnout. A potom, zdá se mi, že vím, čím ty koberce jsou." "Tak komu tedy patří?" "Tomu,

koho jsi mi prve označil jako kupce." "Myslíš puškaře?" "Ovšem." "Och, ten má s touhle věcí sotva co společného. Znáš ho snad?" "Ne, ještě jsem ho neviděl." "Jak ho tedy můžeš s takovou určitostí obvinít? Mimoto jsem před tebou ani jednou nevyslovil jeho jméno." "Já je ale znám. Jmenuje se Deselim." "Deselim? Toho neznám. Neznám nikoho toho jména." "Tak taky asi neznáš nikoho, kdo se jmenuje Pimosa?" "Pimosa? Ale ano, toho znám." "Odkud je?" "Je to Srb z Lopatice. Kde ses s ním sešel?" "To ti budu vypravovat později. Navštěvuje tě někdy?" "Ano." "Byl tu v poslední době?" "Ne." "Víš, kde byl?" "Ne." "Hm, nebyl jsi nedávno v Mandře a Bolcibagu?" Teď vzala na sebe jeho tvář docela jiný výraz, vyloženě zchytralý. Tlustoch byl nebezpečný muž! V očích mu svítilo pochopení. "Řeknu ti pravdu! Byl jsem tam a Pimosa také," tvrdil. Pohled, který přitom na mě upřel, byl pohledem vítěze. Já jsem mu ale položil klidně ruku na rameno a smál jsem se: "Bosáku, to se ti povedlo, ty starý chytráku!" "Povedlo? Jak to myslíš?" "Prozradil jsi, že jsi nedávno s Pimosou mluvil. Neměl jsi to prozradit." "Pravdu mohu říci." "Pro mě za mě. Uhodl jsi dále, že vím od Pimosy, že byl v Mandře a Bolcibagu, a ihned jsi vystoupil jako jeho svědek. Co ale teď, když ti dokážu, že jsi tam vůbec nebyl?" "To nemůžeš dokázat!" "Stačí, abych se zeptal ve vsi. Viděli tě tady a budou vědět, že jsi nebyl pryč. Nu, ale neudělám to. Nebudu se tak namáhat. Pojedu do Paláci a tam se dozvím, kdo tenhle Pimosa vlastně je." Zdálo se, že tlustochův obličej pod nánosem barev zbledl. Řekl s hranou přesvědčivostí: "Nedozvíš se tam nic jiného, než co jsem ti řekl už já." "No, koňský handlíř Mosklan mi podá lepší vysvětlení. Má návštěva u tebe končí. Půjdu nyní ke kahyovi." Vstal jsem. Tlustoch vstal také, a to tak rychle, že mu tu čilost mohl dodat jen strach. "Efendi, neodejdeš dříve, dokud se nedohodneme!" "Nedohodneme? A o čem?" "O těch kobercích." "A o Žutovi, že?" "Pro Boha živého! Proč mluvíš o Žutovi?" "Proč se lekáš, když o něm mluvím? Proč říkáš, že se musíme o kobercích dohodnout? Jsou snad tvoje?" "Ne! Ne!" "Nebo víš snad, kdo je tam schoval?" "Také ne." "Tak můžeš být klidný. Já ale půjdu ke kahyovi, abych mu oznámil, co jsem našel." "Nebudeš z toho mít žádný prospěch." "Nekonáme své povinnosti přece kvůli odměně." Bosák byl ve velkých rozpacích. Postavil se před dveře, aby mi zabránil v odchodu. "Kdo jsi vlastně? Přišel jsi sem jako cizinec, a strkáš prsty do našich záležitostí!" "Umíš číst?" zeptal jsem se. "Ano." "Nu, tak ti něco ukážu."

Vyndal jsem svůj cestovní pas, podržel mu ho před očima tak, že mohl zřetelně vidět jen pečeť, a zeptal jsem se ho: "Znáš ji?" "Ano, je to pečeť vládcova." "Tak, nyní ti řeknu, že jsem zajal Pimosu." "Efendi, ty jsi policista?" vyjekl Bosák uleknutě. "Na to ti nemusím odpovídat. Ale zatknou tě i Deselima z Ismilanu, jakmile sem přijede." "Mě chceš zatknout? Proč?" "Kvůli kobercům, a i z jiných důvodů." "Efendi, jsem čestný muž!" "To se odvažuješ tvrdit? Chceš zřejmě rychle upadnout do neštěstí. Stane se, jak si přeješ. Zavedeme proti tobě vyšetřování - budeš ztracen! A já tě chtěl zachránit! Přišel jsem k tobě, abych ti pomohl." Barvíř se opřel o zeď a nevěděl, co by odpověděl. "Podívej se do zrcadla," pokračoval jsem, "vina a strach nemohou jinak vypadat, než ty teď. Následuj mě ke káhyovi." Tu se objevily pekařova žena a dcera. Naslouchaly ve vedlejší místnosti a všechno slyšely. Obě začaly hlasitě bědovat a reptat. Pekař zůstal naprosto tiše. Zřejmě přemýšlel, jak by se měl zachovat. Chvilí jsem naslouchal bědování obou žen a pak jsem je uklidňoval: "Budte tiše. Chtěl jsem ho zachránit, ale on sám mi to znemožnil. Ještě nyní jsem ochoten upustit od udání. Vidíte samy, že zatím ani slovem nežádal o prominutí." To Bosákovi rozvázalo jazyk. "Efendi," řekl, "co ode mne žádáš?" "Všecko! Jednotlivé body ti snad nemusím vypočítávat To je věcí soudce." "A ty říkáš, že můžeš upustit od udání?" "Ano. Nepovažuji tě za padoucha. Byl jsi jen sveden. Proto míním s tebou mírně nakládat." "Co mám tedy udělat?" "Oprostit se od svůdců!" "To učiním rád," sliboval pekař. "Tak mluvíš teď, ale jakmile odjedu, přestaneš držet slovo." "Dodržím je. To ti přísahám." "Pak žádám, abys vypověděl přátelství Mosklanovi." "Ano, udělám to!" "Dobře. Chtěl jsi mu dát za ženu svou dceru?" "Ano, efendi." "Ikbála tedy přijde o svého snoubence. Hledej pro ni jiného." Bosák zbystřil pozornost. Podíval se zkoumavě na obě ženy, pak na mě a zeptal se: "Mluvili jste spolu, než jsem přišel?" "Ano," řekl jsem podle pravdy. "Myslíš snad, že jí mám dát za muže Sahháfa Alího?" "Ano." "U Alláha! Tak vy jste o něm mluvili?" "Ano. A já sám jsem mluvil už i s ním. Je to hodný muž, žádný zločinec jako Mosklan. Alí učiní tvou dceru šťastnou. Nemám čas, abych tu ztrácel mnoho slov. Chci ti tedy říci pouze toto: jdu teď ven, a ty si zatím promluv se ženou a dcerou. Když mi sdělíš, až se vrátím, že ti bude Sahháf vítán, hned pojedu k němu a přivezu ho. Dáš mu pak svoje slovo a vše bude v pořádku. Budeš-li se ale zpěčovat, půjdu ke kahyovi a vezmu tě s sebou. Dávám ti jen několik minut

Rozmysli si vše!" Vyšel jsem ven ke svému Ríhovi. Protože jsem při odchodu uslyšel dceru i matku, jak se vrhly s prosbami na otce, byl jsem si svou věcí jist a těšil jsem se bláhově, že budu moci Sahháfovi zanedlouho zvěstovat dobrou zprávu. Vzdálil jsem se trochu od domu. Měl jsem dojem, jako by někdo zavolal. Když jsem se otočil, uviděl jsem pekařova tovaryše vstoupit oknem do domu. Bosák měl pro něj asi nějaký pracovní příkaz. Za několik minut jsem slyšel koňský dusot. Jezdce jsem neviděl, žádné podezření mě nenapadlo. Teprve později jsem poznal, jak jsem byl neopatrný. Pekař poslal svého pomocníka, aby mi nastražil past. Čekal jsem venku, dokud mě nezavolali. Pekař mi vyšel vstříc. "Efendi, měl jsi pravdu. Udělám, cos mi poradil. Chceš přivést Sahháfa?" "Ano, pojedu hned." "A budeš pak dnes a příští dny mým hostem?" "Děkuji, ale není to možné, musím pryč." "Kam pojeděš?" "Daleko, až do západních zemí, kde je má otcina." Byla velká chyba, že jsem tohle řekl, jak jsem později poznal. "Tak vejdi ještě dovnitř, musím ti něco ukázat" Byl velice ústupný a ženy zářily štěstím. Nemohl jsem jejich prosbu odmítnout. Ikbála se na chvíli vzdálila a přinesla předmět zavinutý v koudeli a ovázaný šňůrkami. "Efendi, hádej, co to je?" "Jak bych to mohl uhodnout?" Bosák odstranil obal a objevila se láhev. "To je šťáva z vinné révy," vysvětloval. "Smíš ji pít?" "Ano, ale nech ji v láhvi. Osvěžte se tím sami." "Naše víra nám zakazuje pít víno. A tohle je až z Řecka. Dostal jsem je od jednoho obchodníka a schoval jsem si je, až přijde někdo, kdo je smí pít" Stále jsem odporoval a zdálo se, že ho to mrzí. Po chvíli rozmyšlení řekl: "Když odmítáš, nechci je mít déle u sebe. Čileko, dáme je ubohému nemocnému Sabanovi?" Čileka hned přikývla a ptala se, nemůže-li zabalit také trochu pečiva. Bosák přivolil a obrátil se ke mně: "Efendi, má-li ubohý žebrák dostat tenhle dar, musíš nám prokázat laskavost." "Rád, budu-li moci. Kdo je to Saban?" "Pletl košťata, ale teď je žebrák. Onemocněl a nemůže už pracovat. Žije z milosti těch, které Alláh více obdařil." "Ano, Saban je žebrák a občas od nás něco dostane," dodala Ikbála. "Bydlí v chýši uprostřed lesa na poloviční cestě do Kabakci." Již toto opakování mi bylo nápadné, ještě více ale tón, jakým byla slova pronesena. Ikbála skočila spěšně otci do řeči - všiml jsem si, že chtěla upoutat mou pozornost. Stála stranou za Bosákem, a když jsem se na ni podíval, zdvihla varovně prst. Její otec nic nepozoroval. "Jaký je to les?" zeptal jsem se jakoby nic. "Samé duby a buky," odpověděl pekař, "sem tam najdeš také

cyřiš. Mám ti popsat cestu?" "Buď tak laskav," řekl jsem. "Pojedeš odtud na jihozápad stále po stopách kol vozů, které tě přivedou až k náhorní rovině. Tam odbočuj na jih. Dáš se vpravo a přijedeš k potoku. Nedaleko odtud je paseka a na jejím okraji stojí Sabanova chýše." "Bydlí Saban sám?" "Ano." Žebrák, a úplně sám v lese, to mi bylo nápadné. A k tomu to zvláštní chování Bosákovy dcery - inu, musím se mít v každém případě na pozoru. Mezitím vyšla Ikbála ven a dala mi přitom tajné znamení. Následoval jsem ji a našel ji za doména "Chtěla jsi mi něco říct?" "Ano, efendi. Varuji tě," šeptala mi. "Před čím?" "Saban není dobrý muž. Měj se před ním na pozoru!" "Myslíš, že tvůj otec má se mnou špatné úmysly?" "Nevím. Mohu jen říci, že nemám žebračka ráda, protože je Sahháfův nepřítel." "Hm. Tvoje matka mi chtěla dát s sebou něco pro Alího a otec o tom neměl vědět." "To už je vyřízeno. Nechtěla ti hned říci, že je to jen vzkaz. Měl..." Dívka se zakoktala, zčervenala a sklopila oči. "Nu, co měl - ctná Ikbálo?" "Měl dnes večer přijít - přijít - k - k - mamince." "K mamince? Ale ne snad k vám do domu?" "Ne, efendi." "Kam tedv?" zeptal jsem se trochu dotěrně, ale s velkým zájmem. "Alí měl čekat venku u vody." "Tak, tak, tvoje milá matka mívá občas se Sahháfem dostavenička?" "Ano," odpověděla Ikbála tak prostomyslně, že jsem se musel smát. "A ty jsi ochránkyně těch schůzek, ne?" žertoval jsem. "Ó, efendi, ty víš dobře, že Alí nechodí za maminkou, ale za mnou!" "Ano, mohu si to domyslit. A protože ho chci k vám dnes přivést, nepotřebuje mi tvoje matka dávat sebou žádné poselství, které pro něho měla." "Ano, efendi. Tvůj úmysl je dobrý, naplňuje mé srdce radostí. Alláh dej, aby se zdařil!" "Naplní také Sahháfa radostí. Nazýval tě, když jsme spolu mluvili, kráskou z Rumelie." "Ach, on je velký lichotník a tuze přehání." "Ne, Alí nepřeháněl. Jsi sladší než mošt, který připravuješ. Ale ty říkáš: dej Alláh, aby se tvůj úmysl podařil. Jsi ještě na pochybách? Tvůj otec přece slíbil dát souhlas!" "Tobě ho dal, ale mám dojem, že to nemyslí vážně. Ó efendi, tuším nebezpečí. Ochraňuj mého Alího!" "Co by mu mělo hrozit?" "To nevím, ale ty a Alí se musíte mít velmi na pozoru. Prolila bych mnoho, mnoho slz, kdyby se mu mělo něco stát." "Jemu! Pro mě bys žádné slzy neprolévala?" "Ach, ty jsi mi cizí." Ikbála to říkala tak vážně, což bylo tuze směšné a já se musel zasmát. "No," opáčil jsem, "když budeš plakat jen pro něho, tak poprosím alespoň tvou maminku, aby pro mě vyplakala nejméně dvě nebo tři slzy, kdyby se nám něco stalo. Ted' se ale vrať

dovnitř, aby tvůj otec nepoznal, že jsme spolu hovořili. Já mu taky nedůvěřuji." "Efendi, budu tě opatrovat zdáli." Odešla. Mně se zdálo, že její slova nemají smysl, ale později jsem poznal, že jí přece jen bylo možné takový slib splnit. Odvázal jsem koně a čekal. Za chvíli přišel pekař a přinesl balíček pro Sabana. "Kde je tvá žena a dcera?" zeptal jsem se. "Neměl bych se snad s nimi rozloučit?" "Vždyť zase přijedeš, efendi," odpověděl. Měl při těch slovech takovou potměšilost v obličeji a tak zlomyslný výraz, že jsem mu ihned položil ruku na rameno. "Myslíš, že nepoznám, že se v tvých slovech skrývá posměch?" řekl jsem vážně. Jakoby kouzlem se vzhled jeho obličeje změnil na výraz udivené upřímnosti. Pozoroval mě tázavě. "Nerozumím ti. Nechci ani věřit, že bys mě mohl považovat za lháře!" "Hm, u nás se říká, že nemáme důvěřovat člověku, který má rozštěpené uši." "Vztahuješ to na mne?" "Pozoruj, že máš rozštěpené uši." "Ale to ještě neznamená, že tě podvádím. Dříve byly moje uši nezraněné. Jsem věrný sluha Prorokův a přísahám při bradě Mohamedově, že se znovu setkáme, jen když ty sám neodmítneš." "Neodmítnu a doufám, že se shledáme přátelsky. V opačném případě se ti může přihodit něco, co by ti bylo nemilé." Za tohoto přátelského rozhovoru jsem připevnil balíček k sedlu, vyšvihl se na koně a odjel.

V ŽEBRÁKOVĚ CHATRČI

Do vlastní vesnice Cenibaslii jsem přijel v několika minutách. Brzy jsem jí projel a ocitl se znovu mezi kukuřičnými poli, za nimiž se táhla pastvina a pak už jen les. Stopy kol velkých, neohrabaných volských potahů bylo zřetelně vidět. Jel jsem podle nich naznačeným směrem a byl jsem již skoro u lesa, když jsem uviděl jezdce, přijíždějícího zleva přes planinu. Protože jsem jel pomaleji než on, brzy mě dohonil. "Alláh selámet versin - dopřej ti Bůh dobrou cestu," pozdravil. "Tegekkur ederim - děkuji ti," odpověděl jsem zdrženlivě. Pozorně si mě prohlížel a já jeho také, ale on to dělal mnohem nápadněji než já. Nic zvláštního jsem na něm neshledal. Jeho kůň byl špatný, jeho šat chatrný a jeho obličej nebudil o nic lepší dojem. Jen pistole a nůž za

opaskem se zdály být v dobrém stavu. "Odkud přijíždíš?" zeptal se jezdec. "Z Cenibaslii," odpověděl jsem zkrátka. "A kam jedeš?" "Do Kabakci." "Já také. Znáš cestu?" "Doufám, že ji najdu." "Ty doufáš? Tak ty jsi zde cizí?" "Ano." "Mohu být tvým spolujezdce? Dovolíš-li mi to, nezabloudíš." Neznámý se mi nijak zvlášť nezamlouval, ale to nebyl důvod, abych ho urazil. Mohl to být přesto dobrý muž. A kdyby opak byl pravdou, nebylo by mi teprve k prospěchu ho odmítnout. Mohl jsem nejmýš vzbudit jeho hněv nebo pomstu. "Jsi velmi laskav. Pojedeme tedy spolu," odpověděl jsem. Spokojeně se usmál a pobídl svého koně po bok Ríhovi. Chvíli jsme jeli mlčky vedle sebe. Díval se s jistou zvědavostí na mého vraníka a na mé zbraně. Přitom mi připadalo, že chvílemi starostlivě pozoruje okolí. Považoval jsem za vhodné na nic se ho neptat. Později jsem pak poznal důvod jeho starostlivých pohledů. "Pojedeš z Kabakci dále?" "Ne." "Tak tam jedeš někoho navštívit?" "Ano." "Smím vědět koho? Jsi tu cizí, a tak snad bych ti mohl ukázat obydlí toho, koho hledáš." "Jedu k Hádžimu Alímu Sahháfovi." "Ach, toho znám. Pojedeme okolo jeho domu. Ukážu ti ho." Rozhovor znovu uvázl. Neměl jsem pražádnou chuť pokračovat v zábavě a on zřejmě také ne. Tak jsme ujeli beze slova dlouhý kus cesty, která stále stoupala. Dostali jsme se na výšinu, kde se stopy vozů obracely na jih, bylo však zřejmé, že lidé tudy jezdí také na západ. Jeli jsme tím směrem a za chvíli jsme se ocitli u potoka. Zakrátko jsme přijeli na malou paseku, na jejímž okraji stála podlouhlá chýše, celá postavená z kamene a pokrytá šindelem. Ve střeše byl místo komínu pouze otvor, kterým unikal kouř ze světnice. Mocné duby kladly své sukovité větve přes to prastaré stavení, působící dojmem smutku a opuštěnosti. Jakoby mimochodem ukázal můj průvodce na chatrč: "Tady bydlí jeden žebrák." Nezdálo se, že by chtěl zastavit, a to mou nechuť vůči němu zmírnilo. Zastavil jsem svého koně a zeptal se: "Jak se jmenuje ten žebrák?" "Saban." "Neživil se dříve vázáním košťat?" "Ano." "Tak musím na chvíli k němu. Mám mu odevzdat dar." "Učiň tak. Potřebuje to. Pojedu pomalu dále. Nemůžeš mě minout." Muž skutečně pokračoval v jízdě. Kdyby byl hned sestoupil, bylo by mě to upozornilo, abych byl opatrnější. Takhle jsem se ale uklidnil. Dojel jsem k chýši, objel ji kolem dokola, abych zjistil, není-li snad někdo nablízku ukryt. Buky a duby, i když se jejich větve splétaly, stály tak daleko od sebe, že bylo vidět hluboko do lesa. Neviděl jsem ani živáčka. Skoro jsem se styděl za své obavy. Ubohý, nemocný

žebrák - co by mi mohl udělat? V záloze tu nikdo nebyl, alespoň ne v blízkém okolí chatrče. Byl-li tu ještě důvod k obavám, mohlo být nebezpečí ukryto pouze uvnitř ubohého stavení. A tam nebylo těžké mu čelit. Před velkým vstupním otvorem bez dveří jsem seskočil s koně. Neuvázal jsem ho ale, abych mohl v případě potřeby na něj rychle vsednout a odjet. S odjištěným revolverem v ruce jsem vstoupil. Vnitřek chatrče představovala jedna jediná místnost, která byla tak nízká, že jsem se hlavou skoro dotýkal stropu. Viděl jsem začerněný kámen - zřejmě ohniště, několik koňských a volských lebek, asi místo sedaček, a v levém rohu lože z listí, na kterém ležela nehybná lidská postava. Vedle na zemi byl hrnec, rozbitá láhev, nůž a několik bídných maličkostí - to bylo vše. Čeho bych se tu měl obávat? Zastrčil jsem revolver, vyndal balíček a přiblížil se k loži. Muž se nepohnul ani teď. "Gunúnuz hayir olsun - dobrý den," pozdravil jsem hlasitě. Žebrák se pomalu ke mně otočil, podíval se na mne, jako bych ho byl právě vyrušil ze spánku, a zeptal se: "Co poroučíte, můj pane?" "Jmenuješ se Saban?" "Podle rozkazu, můj pane." "Znáš barvíře Bosáka?" Posadil se potěšen: "Ano, můj pane." Muž vypadal opravdu velice chorobně a uboze. Měl na svém vychrtlém, skoro bezmasém těle jen několik cárů. Jeho oči byly dychtivě upřeny na balíček, který jsem držel v ruce. "Posílá ti víno a pečivo." Při těch slovech jsem soucitně poklekl k lůžku, abych mu balíček otevřel. Žebrákovy oči na mě horečně hleděly. Bylo to hladem, nebo se v nich skrývalo nebezpečí? Neměl jsem kdy domyslit. Za mnou se ozval hluk. Otočil jsem hlavu. Dva, tři, pět mužů se hrnulo dovnitř. První držel v ruce pušku připravenou k úderu. Skočil na mě. Vytrhl jsem revolver a chtěl se bránit, když tu mě popadly za hrdlo dvě dlouhé, vyzáblé ruce, jako ramena polypa, a strhly mě k zemi. Věděl jsem ještě, že jsem namířil revolverem na hlavu zrádce a stiskl spoušť. Pak jsem dostal zezadu strašlivou ránu do hlavy. Zemřel jsem. Neměl jsem žádné tělo, byl jsem jen duch. Procházel jsem plameny, jejichž žár mě chtěl spálit, pak hřmícím vlnobitím, jehož chlad mě mrazil, proplouval jsem oblaky a mlhou vysoko nad zemí, stížen hroznou závratí. Pak jsem se jen vznášel a kroužil jako měsíc kolem země, beze své vůle. Nepředstavitelná prázdnota byla ve mně i mimo mne. Kousek po kousku se rychlost víření zmenšovala. Necítil jsem jenom, také jsem myslel. Ale jaké to byly myšlenky? Nekonečně hloupé, zcela nemožné. Mluvit jsem nemohl, ať jsem se jak chtěl namáhal vydat ze sebe

nějaký zvuk. Pomalu se mi myšlení vyjasňovalo. Vzpomněl jsem si na své jméno, povolání i věk, ve kterém jsem zemřel. Ale kde a jak jsem našel smrt, to mi jasné nebylo. Klesal jsem hlouběji a hlouběji, nekroužil jsem již kolem země, ale blížil jsem se k ní jako lehké peříčko, které pomalu víří sem a tam, když padá s vysoké věže. A čím hlouběji jsem klesal, tím více se mi vracely vzpomínky na mé pozemské bytí. Osoby a zážitky přede mnou vystupovaly jako obrazy stále jasněji a jasněji. Vzpomněl jsem si, že jsem nakonec podnikl dlouhou cestu. Byl jsem v Cařihradě, Drinopolu, chtěl jsem domů a byl jsem cestou zabit v nějaké kamenné chýši na Tokatčik Dagu. Vrahové pak mou spoutanou mrtvolu hodili na lůžko, na kterém dříve ležel žebrák, a sesedli se kolem ohně, kde něco pekli. Zemřel jsem, ale prožíval jsem to. Ano, slyšel jsem i hlasy vrahů, slyšel jsem je ještě, když jsem teď znovu dopadl k zemi. Byly zřetelnější a zřetelnější, čím více jsem se k nim přibližoval. A kupodivu! Klesl jsem střechou chýše na listí zapáchajícího lože - a všichni vrahové tu ještě seděli. Slyšel jsem je mluvit a cítil vůni pečeného masa. Chtěl jsem je také vidět, ale nemohl jsem otevřít oči, nemohl jsem se ani hnout. Byl jsem skutečně jen duch? V místech, kde jsem měl dříve temeno hlavy, to nesnesitelně páliło a bodalo. Bylo mi nyní, jako bych hlavu sice ještě měl, ale byla desetkrát, stokrát, tisíckrát větší než dříve. Bylo to moře podzemních plamenů, na jehož sopečných ostrovech bušily a kovaly milióny Kyklopů. Nejdříve jsem cítil jen hlavu, pak jsem ale poznal, že mám i tělo, ruce a nohy. Konečně jsem vnímal každý svůj úd. Velmi zřetelně jsem také slyšel každé slovo, které bylo u ohně proneseno. Uslyšel jsem zároveň dusot kopyt přijíždějících koní. Venku zastavili dva jezdci. "Tlustoch přichází!" řekl někdo. Nebyl to hlas muže, který mě sem doprovázel? Jak se sem dostal? Vždyť přece odejel! "A ještě jeden," připojil se druhý hlas. "Kdo je to?" "Puškař Deselim z Ismilanu." Slyšel jsem, jak muži vyběhli z chýše a vítali příchozí. "Zajali jste toho hlupáka?" zeptal se venku tučný hlas. Znal jsem ho. Byl to hlas tlustého barvíře a pekaře z Cenibaslii. Mínil tím hlupákem snad mne? Zdvihl se ve mně vztek. Kdybych tak dostal na chvíli do rukou toho padoucha - jedna ruka se mi samočinně sevřela v pěst. Pane, co zmůže zlost! "Ano, přelstili jsme ho," promluvil žebrák. Moje kulka ho tedy minula. "Kde je ta veš?" To bylo silné. Ne už hlupák, ani za takové označení jsem jim teď nestál. Považovali mě za veš, za pouhé nic. To byla pohana! Ruce mě svédily a vida -

teď jsem mohl sevřít v pěst už obě ruce. Bylo mi, jako bych vůbec nebyl mrtvý. Snad jsem měl tuze pozemské přání. Nevztahovalo se na nic jiného než na užití násilí, pro které má Turek hned tři konkrétní výrazy: dóvmek, vurmak a dayak - obušek! Kupodivu mě nyní bolela hlava mnohem méně. Měl jsem dojem, že se její objem zmenšil. "Je v chatě," řekl žebrák. "Je spoután?" zeptal se muž, který mě nazval vši a jehož hlas jsem neznal. "Ano, ale celkem zbytečně." "Proč?" "Protože je mrtev." Hlasy se snížily v nesrozumitelný šepot. Teprve po chvíli jsem znovu slyšel zřetelný rozkaz: "Ukažte mi ho!" Zlosynové vešli do chaty a žebrák řekl: "Tady leží." Nějaká ruka se mi položila na obličej a zůstala na něm několik okamžiků zkoumavě ležet. Byla cítit ševcovským popem a kyselým mlékem. Čich jsem tedy neztratil. Nebyl jsem mrtev! Muž nade mnou promluvil: "Studený jako mrtvola." "Ohmatej mu puls," slyšel jsem tlustého pekaře. Ruka čpící popem a mlékem sklouzla z mého obličej a uchopila mě za zápěstí. Palec se položil na kloub, kde nelze tep vůbec nahmatat. Pak řekl muž po chvíli všeobecného napětí: "Nemá puls." "Poslechni jeho srdce." V příštím okamžiku jsem cítil tu ruku na prsou. Nebylo zřejmě zapotřebí rozepnout ani jeden knoflík. Byly kazajka s vestou rozepnuty? Nebo mě ti dobří muži o ně připravili? Byl bych se rád o tom přesvědčil, ale nemohl jsem otevřít oči, a i kdybych mohl, ani by mě nenapadlo dát jakékoli znamení života. Ruka zůstala na mém srdci pouze chvíli, pak sklouzla k žaludku a zůstala tam tiše ležet. A ozvalo se věštecky: "Jeho srdce je tiché." "Je tedy mrtev!" zaznělo kolem. "Kdo ho usmrtil?" zeptal se muž, jehož hlas jsem neznal. "Já," zaznělo krátce. "Jak?" "Uhodil jsem ho," odpověděl muž. A řekl to se zadostiučiněním. Snažil jsem se zůstat klidný, i když jsem cítil, že ve mně začíná vřít krev. Bušila mi ve spáncích! Ten, kdo cítí proudit krev žilami, nemůže být mrtvý. Skutečně jsem ležel na hromadě listů a zřejmě jsem byl předtím jen v bezvědomí. Tlustý pekař měl přece jen starosti. Byl rozhodnut neponechat nic náhodě, chtěl si být skutečně jist mou smrtí. "Nedýchá?" "Poslechnu si sám." Cítil jsem, že se ke mně někdo sklonil. Pak zavadil něčí nos o můj. Ovanula mě vůně česneku, tabáku a zkažených vajec. Potom ten člověk pravil: "Nedýchá." "Tak pojd' sem!" Po tomto rozkazu se mi ulevilo. Měl jsem strach, aby přece jen někdo u mne neobjevil známky života. Ale nebylo by snad lepší, kdyby ti pobudové poznali, že nejsem mrtev? Neovládal jsem své údy, a proto jsem byl ve

velkém nebezpečí, že budu zaživa pohřben. Obešla mě hrůza. Polilo mě horko a vzápětí mě zamrazilo. Začal jsem se potit. Pobudové se mlčky sesedli kolem ohně. Byli asi zaměstnaní masem, jehož vůně vanula až ke mně. Moje postavení bylo beznadějně. Úder puškou mi zřejmě způsobil otřes mozku a ochrnutí. Nebyl jsem lékař a neznal jsem možné následky úderu, vedeného takovou silou. Slyšel jsem a cítil, snad mi zůstal zachován i zrak a chuť, ale pohybovat jsem se nemohl. Vzpamatuje se mé pohybové nervstvo? A vzpamatuje se tak rychle, jak bych potřeboval? Ovšem, i tak bych asi neměl mnoho vyhlídek uniknout tomu, co mě čekalo. Sevřel jsem pěsti a zatajil dech. Napnul jsem všechny své síly, a tu mi to mocně projelo celým tělem - mohl jsem hýbat rukama, nohama, šíjí, zaplatť bůh, i očními víčky. Dával jsem velký pozor, aby si mě nikdo nepovšiml, ale zkoušel jsem trpělivě pohybovat postupně všemi údy. Nešlo to lehce, tělo jsem měl jak zpřelámané, hlava mě brněla. Musel jsem se skutečně namáhat, abych udržel myšlenky pohromadě, a moje nohy a ruce byly jako z olova. Přesto jsem ale doufal, že se mi podaří vstát a že se budu moci bránit. Snad bude teď ochrnutí ustupovat rychleji než dosud. A pak jsem věřil, že mohu silou vůle působit na své neposlušné tělo. Jedno mi bylo už nyní jasné: nenechám se zaživa pohřbít! Ležel jsem dlouho natažen a díval se po očku k ohni hořícímu na kameni. Sedělo tam osm mužů. Krájeli svými noži velké kusy skopového masa a strkali si je do úst. Byl mezi nimi tlustý pekař, žebrák i dobrodinec, který mě chtěl doprovázet do Kabakci. Tak takhle to tedy myslel pekař, když mi sliboval, že se shledáme! Jistě nepředpokládal, že budu zabit. Počkej jen, ty břicháči, doufám, že ti budu ještě moci dokázat řádným výpraskem, že jsem živ! Ale jak jim jen mám uniknout? Osm na jednoho, který je ke všemu spoután a ochromen. Okno zde bylo tuze malé, žádný muž by se jím neprotáhl. V předním rohu ležely mé zbraně. Odebrali mi je a zároveň i vše ostatní, co jsem měl při sobě. Ležel jsem na hromadě listí jen v košili a kalhotách. Začal jsem prozkoumávat svá pouta. Byl jsem svázán řemeny a ty držely pevně. Tady se nedalo nic dělat; při velkém tlaku by mi mohly jen rozříznout kůži. Přemýšlel jsem a hloubal, zdali mi nenapadne nějaký způsob záchrany - ale marně. Byla tu sice naděje, ale ta za mnoho nestála: musil jsem se stavět mrtvým. Určitě mě ti vrazi odnesou do lesa, aby mě tam zakopali. Snad je přitom napadne sundat mi řemeny, které pro ně stále měly cenu, i když poměrně malou. Pak budu zase pánem

svých údů. Snad mě budou také bandité chtít obrát o košili a kalhoty. Budou-li mě svlékat, musí mi napřed rozvázat pouta. I když nebudu volný, měl bych přinejmenším naději, že neskončím své pozemské bytí bez odporu. Nezbylo mi tedy nic jiného než trpělivě čekat, co se bude dít. Jistě nebudou ti lotři věčně mlčet. Rozhovor mezi nimi by mi mohl být užitečný. Muž, jehož hlas jsem neznal a kterého jsem pokládal za puškaře z Ismilanu, odložil poslední kost, otřel nůž o kalhoty, strčil ho za opasek a řekl: "Tak, teď jsme se najedli a můžeme mluvit. Zaplatím skopce. Kolik stál?" "Nic," smál se žebrák, "ukradl jsem ho." "Tím lépe. Den začíná levně. Přišel jsem, protože mám pro vás výnosnou práci, a vy jste zatím provedli jinou, ještě výnosnější. Nevím zatím přesně, jak se vše vlastně přihodilo. Přijel jsem k Bosákovi, když se právě chystal vyrazit, a jeli jsme spolu tak rychle, že jsme ani cestou nemohli mluvit." "U Alláha! V životě jsem ještě tak rychle nejel," stěžoval si tlustoch. "Ani nevím, jsem-li živ či mrtev." "Žiješ, příteli! Ale nemohl ses vypravit dříve?" "Ne. Mám jen jednoho koně a posel s ním byl pryč a pozdě se vrátil." "Tak tedy, kdo je ten cizinec?" "Křesťan a Evropan," odpověděl Bosák. "Alláh zatrat' jeho duši! Jak se k tobě dostal?" "Potkal cestou mou ženu a vyptával se na mě. Znal všechna naše tajemství a chtěl mě nechat potrestat, nedám-li svou dceru za ženu Sahnáfovi." "Náleží Mosklanovi, našemu spojenci," pronesl Deselim. "Kdo toho cizince zasněžil?" "To jsem se od něho nedověděl. Mluvil o Mosklanovi, Žutovi, o všem. Znal náš úkryt v trnitém houští v poli a nutil mě pohrůzkami, abych dal svolení." "Tys ale nesplnil slovo?" "Věřícímu bych slovo dodržel. On je ale křesťan. Jděte do Cařihradu a mluve s nevěřícími. Je tam mnoho křesťanů, kteří tvrdí, že člověk nemusí držet slovo, když si už při slibu v duchu umíní, že je zruší. Proč bych já nemohl nějakému křesťanovi učinit totéž, co oni učí a mezi sebou činí?" "Máš pravdu." "Poslal jsem tajně svého čeledína k Sabanovi a přátelům a vzkázal jim, co mají dělat. Saban se musel stavět nemocným, Murad cizince očekával, aby ho sem jistě dovedl, a ostatní byli schováni za silnými kmeny stromů, aby pak za ním vtrhli do chýše. To je vše, co vím. Ať dál vypráví Saban nebo Murad." "Nu, Sabane, vyprávěj," pobídl puškař, "jak to bylo dál?" "Všechno šlo jako po másle," odpověděl žebrák. "Cizinec přijel s Muradem, který se tvářil, jako by chtěl kolem, mé chýše jen projet, a také jel naoko dál. Pozoroval jsem je oknem a rychle jsem ulehl na lože. Cizinec vešel a odevzdával mi od pekaře balíček."

"Vino mi ale zase vrátíš," skočil mu pekař do řeči. "Poslal jsem to jen tak a mám jen jednu láhev. Pečivo si můžeš ponechat." "Cože? Vino jsi mu poslal?" zeptal se puškař. "To už nedostaneš!" "Proč?" "Protože je vypijeme." "Jak byste je mohli vypít? Jste přece pravověrní a Prorok vino zakázal!" "Ne, nezakázal. Jenom řekl: Všechno, co opijí, budiž prokleté. Tahle jedna láhev nás neopije." "Je to můj majetek!" Z tlustého tónu bylo jasné, že se rozhodl vino zachránit. Žebrák to postřehl a smál se: "Nepřete se o zákazy Prorokovy. Vino nemůže být vypito." "Proč?" ptal se pekař. "Protože už vypito bylo." "Sabane, co tě to napadlo? Kdo ti to dovolil?" křičel Bosák. "Ty sám. Tys mi vino výslovně poslal. Kdybys byl přijel dříve, mohl jsi pít s námi. Tamhle leží láhev, vezmi si ji a čichej k ní, když tvoje duše touží po jeho vůni." "Ať tě čert vezme, ty taškáři! Nikdy v životě už ode mne nic nedostaneš." "Taky nic nepotřebuji, i když platím za žebračka. To víš stejně dobře jako já." "Dost sporů," nakázal puškař. "Sabane, pokračuj!" "Cizinec si myslel, že spím. Přistoupil ke mně a pozdravil tak hlasitě, že jsem se tvářil, jako by mě právě probudil. Ptal se, jestli se jmenuji Saban a znám-li Bosáka, že mi od něho přináší dárek. Poklekl vedle mne na zem a chtěl balíček otevřít. Tu jsem uviděl své druhy, kteří mezitím tiše vešli. Rychle jsem cizince uchopil a táhl k sobě. Vtom dostal ránu pažbou a ta ho usmrtila. Svlékli jsme ho a teď se můžeme rozdělit o vše, co měl." "To je ještě otázka, budeme-li se dělit. Co měl u sebe?" Vypočítali všechno, nevynechali jedinou maličkost. Jmenovali dokonce i balíček špendlíků. V tomto kraji byly zřejmě vzácnosti a znamenaly výdělek. Přivřenýma očima jsem pozoroval, jak puškař z Ismilanu prohlíží mou medvědobijku. "Taková zbraň nemá cenu ani deseti para," řekl. "Kdo by se s tím vláčel? Váží jako pět tureckých pušek dohromady. Je to brak aspoň dvě stě let starý!" Ten dobrý muž nedržel zřejmě nikdy žádnou takovou zbraň v ruce. Ještě bezradnější byl, když mu podali mou henryovku. Deselím ji obracel na všechny strany, chvíli ji zkoumal a ohmatával a pak s pohrdavým úsměškem pronesl své dobrozdání: "Tehle cizinec to neměl v hlavě v pořádku. Tato zbraň není nic jiného než hračka pro děti. Nedá se nabíjet, tedy se z ní nemůže vůbec střílet. Tady je pažba a tady hlaveň, mezi tím železný váleček s mnoha otvory. K čemu může sloužit? Kde je kohoutek? Spoušť je nepohyblivá. Kdyby ten člověk ještě žil, donutil bych ho jednou vystřelit. Nemohl by to udělat a musel by se stydět." Tak byl probrán každý předmět a

jejich poznámky by mě byly rozesmály, nebýt mé neutěšené situace. Právě se chtěl Deselim zvednout a jít se podívat ven na mého vraníka, když jsem zaslechl dusot koní. Také muži ho uslyšeli a žebrák vyšel přede dveře. "Kdo to přijíždí?" zeptal se Ismilaňan. "Někdo cizí," odpověděl tázaný. "Malý muž, kterého jsem ještě nikdy neviděl." A tu jsem již uslyšel pozdrav: "Bud' požeňnán tvůj den." "Bud' šťastný tvůj den. Kdo jsi?" "Pocestný. Přijíždím z daleka." "Odkud jsi přijel dnes?" vyptával se Saban. "Z Assemnaru." "A kam jedeš?" "Do Giimúrciny, když dovolíš." "Jsi velmi zdvořilý, neboť k tomu mé svolení nepotřebuješ." "Jsem zdvořilý, poněvadž si přeji, abys byl zdvořilý i ty. Chci tě o něco poprosit." "Mluv." "Jsem unaven a velice hladov. Dovolíš mi, abych si v tvé chatě odpočal a poobědval?" "Nemám nic pro tebe. Jsem chudý." "Mám s sebou chléb a maso. Chceš-li, dám ti také. Stačí pro oba." Byl jsem napnut, co žebrák odpoví. Můžete si představit mou radost - poznal jsem ihned cizincův hlas: byl to hlas mého Halefa. Kde zůstal v noci? Jak se sem dostal? Kdo mu řekl, kde mě má hledat? Teď už musel Halef vědět, že jsem zde, protože viděl venku stát mého koně. A také musel poznat, že mě tu drží proti mé vůli. Žebrák měl právě v ruce moji dýku. Mohl tedy lehce uhodnout, že mi byla odebrána. Obával jsem se o svého přítele, ale přece jen jsem pocítil úlevu. Halef se nebál o svůj život a přijel mě vysvobodit. Ismilaňan vstal. Sel ke vchodu, odstrčil žebráka, podíval se na Halefa a řekl překvapeně: "Co vidím, cizince? Ty máš kopcu?" "Ó, ty znáš toto znamení?" zeptal se Halef. "Nevidíš, že ji sám nosím?" "Ach, nyní vidím tvou sponu. Jsme tedy přátelé." "Kdo ti dal kopcu?" "Myslíš, že ti tak lehce prozradím své tajemství?" "Máš pravdu. Sestup s koně a buď vítán, i když vcházíš do domu smutku." "Koho oplakáváte?" "Jednoho příbuzného majitele tohoto domu. Zemřel před chvílí - po záchvatu mrtvice. Leží tam v koutě a my jsme se shromáždili, abychom se nad ním modlili." "Kéž mu Alláh dopřeje rajske blaženosti." Při těchto slovech seskočil Halef s koně a zeptal se: "Jaké krásné zvíře! Komu patří tenhle vraník?" "Mně," odpověděl puškař. "To ti tedy závidím. Hřebec pochází jistě z klisny Prorokovy, která byla přítomna zjevení Alláhových Poslů noci." Halef vstoupil, pozdravil ostatní a obrátil se k místu, kde jsem ležel. Viděl jsem, jak mu ruka putuje k opasku. Naštěstí se však natolik ovládl, že se neprozradil. "To je mrtvý?" zeptal se a ukázal na mne. "Ano." "Dovolte, abych mu vzdal poctu." Chtěl se ke mně přiblížit, ale žebrák

mu v tom zabránil. "Nech ho odpočívat. Právě jsme nad ním pronesli modlitby za mrtvé." "Ale já ne," odporoval Halef. "Jsem pravověrný a dodržuji přikázání koránu." Halef přistoupil teď bez překážky ke mně a poklekl jako k modlitbě. Slyšel jsem skřípot jeho zubů. Protože jsem si mohl myslet, že se všichni dívají na mě a na Halefa, nechal jsem oči pevně zavřeny, ale šeptal jsem, aby mi jen on rozuměl: "Halefe já žiji!" Zhluboka si oddechl, jako kdyby z něho spadla veškerá tíže, zvedl se, ale zůstal ještě chvíli nade mnou skloněn a řekl: "Mrtvý je svázán!" "Vadí ti to?" zeptal se Ismilaňan. "Samozřejmě. Nepoutáme ani mrtvolu nepřítele. Mrtvý již nemůže nikomu uškodit." "To je pravda. Ale my jsme museli toho nebožáka svázat. Když se mu to přihodilo, vyváděl jako smyslů zbavený. Běhal zuřivě sem a tam, tloukl a mlátil kolem sebe, až skoro ohrožoval naše životy." "Teď ale je váš přítel mrtev. Proč mu tedy nesundáte pouta?" "Ještě jsme na to ani nepomyslili." "To je ale neucta vůči mrtvému. Jeho duše se nemůže vzdálit." "Nevíš, že se znečistíš, když se dotýkáš mrtvolu?" "Mrtvého se nemusíte vůbec dotknout. Přeřezte pouta nožem a uchopte je šátkem. Mám to za vás udělat?" "Nějak se moc zajímáš o jeho duši." "Jen o svou. Jsem vyznavačem učení Múrdifova a činím, co pravověrným káže povinnost." "Čiň jak myslíš." Halef vytáhl svůj nůž. Dvojí říznutí a moje ruce a nohy byly volné. "Tak," pravil, "teď je moje duše upokožená a mohu něco pojíst." Hádží vyšel ven ke svému koni. Muži si mezi sebou šeptali, dokud se nevrátil s masem a chlebem a nesedl si k nim. "Nemám toho mnoho," řekl, "ale můžeme se rozdělit." "Jen jez. Jsme sytí," řekl Ismilaňan. "Přítom nám můžeš povídat, kdo vlastně jsi a co tě vede do Giimurginy." "Rád vám vyhovím. Ale jsem host a vy jste tu byli přede mnou. Smím se proto nejdříve zeptat, u koho jsem?" "U dobrých přátel. Tomu snad věříš, to jsi jistě poznal podle kopci." "Nerad bych o tom pochyboval. To by nebylo pro vás dobré." "Proč?" "Protože je nebezpečné mít mě za nepřítele." "Skutečně?" smál se puškař. "Jsi tak nebezpečný a hrozný?" "Ano," odvětil Halef vážně. "Myslíš, že jsi obr?" "Ne. Ale ještě nikdy jsem se žádného nepřítele nebál. Protože jste ale přátelé, nepotřebujete mít přede mnou strach." Zvučný smích mu byl odpovědí a jeden z nich ujišťoval: "Och, v žádném případě bychom před tebou neměli strach." "Tak mi řekněte, kdo jste." "Jsem sedlák z Kabakci a ti ostatní také. A kdo jsi ty?" "Mým domovem je Kurdistán. Jsem lovec medvědů." Nastala krátká pomlka. Pak všichni

najednou vypukli v halasný smích. "Proč se smějete?" zeptal se Halef velmi vážně. "To už je podruhé, co se mým slovům posmíváte. V blízkosti nebožtíka se sluší pravověrnému zachovat přísnou vážnost." "Copak je to možné?" pokračoval Deselim. "Ty, a lovec medvědů?" Smích vypukl nanovo. "Proč ne?" opáčil Halef stroze. "Vždyť jsi skoro trpaslík. Medvěd by tě sežral na jedno polknutí a ještě by měl hlad. Deset takových jako ty by potřeboval, aby se nasýtil." "Nasýtí se mou střelou, ale mě nedostane." "Již jsi nějakého skolil?" "Už mnoho. Moje střela se nikdy nemine cíle." "Jsi dobrý střelec?" "Říká se to o mně. Znáám všechny druhy zbraní a každou zasáhnu cíl." Nyní jsem teprve pochopil, proč se chytrý Halef vydává za lovce. Hledal způsob, jak dostat do rukou mé zbraně. Nebo snad chtěl donutit protivníky k tomu, aby ho vyzvali ke střelbě. V tom případě by s ním musili vyjít před chatu a já bych získal příležitost a mohl bych vstát. "Co říkáš?" zeptal se puškař. "Ty znáš všechny druhy zbraní?" "Ano." "Znáš také tuhle?" Deselim mu podával henryovku. Halef vzal zbraň do ruky, prohlížel si ji a odpověděl pak: "Jistě. Je to americká opakovačka." "Ještě nikdy jsem takovou pušku neviděl. Myslel jsem, že je to hračka. Ty říkáš, že se z ní může víckrát vystřelit a nemusí se vždy znovu nabíjet?" "Pětadvacetkrát." "Děláš si z nás blázny!" smál se Deselim. "Mluvím pravdu. Je to americký vynález a já bych rád věděl, jak se ta puška dostala do vašich rukou." "Koupil jsem ji v Cařihradě od jednoho Američana," vysvětloval Deselim. "Bylo to od něho velmi nemoudré, že ji prodával. Tady ten válec uvnitř přijímá jednotlivé kulky. Při každém výstřelu se samočinně otáčí, takže se následující patrona sama vsune do hlavně. Mám vám to předvést?" "Ano, ukaž nám to!" "Ale jak to, že ti ji ten Američan prodal, a neukázal ti, jak se s ní zachází?" "Zapomněl jsem se ho na to zeptat." "Tak jsi muž, kterého nemohu pochopit. Nenarodil ses v Arkiliku, kde boty nemají podrážky, vozy kola a hrnce dno? Pojdte ven, ukážu vám, jak se z této pušky střílí." "Je nabitá?" "Ano. Ukážete mi cíl a já ho desetkrát za sebou zasáhnu." Halef vyšel před chatrč a bandité za ním. Byli tak zaujati nadcházející zkouškou střelby, že na mě dočista zapomněli. "Tedy - co mám zasáhnout?" slyšel jsem Halefa zvenku. "Střílej na tu vránu, co sedí tamhle na té větvi." "Ne, ta by hned spadla k zemi, a já chci zasáhnout více ranami jediný cíl. Pojdme tam dozadu. Budu střílet na chatu. Vidíte tam nahoře ten šindel, který urval vítr? Trčí nad střechou a je pro mne dobrým cílem. Desetkrát ho zasáhnu." Slyšel jsem, jak

se kroky vzdalují. Halef odlákal naše nepřátele co nejdál od chatrče, aby ulehčil mé nynější postavení. V koutě ležely moje šaty, nůž, který žebrák zase odložil, náboje, hodinky, náprsní taška, peněženka - všechno pěkně pohromadě a vedle opřeli o zeď mou ručnici. Ihned jsem vyskočil a protáhl se. Bylo mi, jako bych měl všechny údy z olova. Byly těžké a strnulé, ale bohudíky, mohl jsem jimi hýbat. Hlava mě ošklivě bolela, a když jsem si ohmatal postižené místo, ucítil jsem obrovský otok. Ale neměl jsem čas, abych se dále pozoroval. Co nejrychleji jsem se oblékl, všechno si zase nastrkal do kapes a opasku a uchopil jsem svou kulovnici. Potřeboval jsem ke všemu přirozeně mnohem více času než obvykle, ale Halef střílel s velkými přestávkami, takže jsem byl hotov již při jeho pátém výstřelu. Po každé ráně ručnicí jsem slyšel obdivné výkřiky přihlížejících. Stál jsem nyní uprostřed místnosti a mohl jsem všechny okénkem také pozorovat. Halef právě vystřelil po šesté. Viděl jsem zřetelně, že neupíral zrak na střechu, ale k okénku chatrče. Očekával snad ode mne nějaké znamení? Hbitě jsem k oknu přistoupil a ukázal svou ruku. Trvalo to sotva dvě vteřiny, ale Halef ji uviděl. Kývl hlavou a otočil se k přihlížejícím. Nemohl jsem slyšet, co jim povídá, ale viděl jsem, že dal pušku na rameno a zamířil k chatě. "Deset ran! Deset!" slyšel jsem volat Deselima. "Ty jsi vystřelil jen šestkrát." "To stačí," odpověděl Halef. Přiblížil se natolik, že jsem jeho slovům rozuměl. "Viděli jste, že jsem každým výstřelem zasáhl cíl, nechci vystřílet všechny náboje, protože je budu potřebovat." "K čemu?" "Abych je prohnal vašimi hlavami, vy ničemové!" Při těch slovech zůstal stát a obrátil zbraň proti nim. Nadešel náš okamžik. Zločinci zanechali své pušky uvnitř chaty, a mohli se tedy postavit proti Halefovi jen svými noži. Byli teď zmateni nejen jeho slovy, ale i postojem, který proti nim zaujal. Myslili zřejmě, že jde o žert, protože Deselim se smál. "Jakže, ty nás chceš postřílet, maličký?. Jestli je to žert, tak to si vymysli něco chytřejšího. Jsi sice velmi dobrý střelec, ale na nás by ses neodvážil střílet." Halef vstrčil prst do úst a ostře hvízdal. Pak odpověděl: "Žert? Kdo vám řekl, že chci žertovat? Podívejte se tam dozadu. Jsou tam ještě dva, kteří vám dokáží, že to myslím vážně." Halef ukázal na druhou stranu paseky. Podíval jsem se tam také. Stáli tam nedaleko sebe, se zbraněmi připravenými k výstřelu, Osko a Umar ibn Sádik, syn průvodce cizinců z Šot el Džerídu. Skrývali se v lese a Halefův hvízd byl pro ně znamením, aby se objevili. "Alláh je zatrať!" zvolal

Ismilaňan. "Kdo jsou tito muži? Co od nás chtějí?" "Nebožtíka, který leží v chatě." "Co je jim do něho?" "Velmi mnoho. Mrtvý není žádný žebrákův příbuzný, ale náš přítel a náčelník. Vy jste ho zavraždili a my jsme přišli, abychom ho pomstili." Lotři se chopili svých nožů. Halef jim ale pohrozil: "Nechte nože zastrčeny, nic vám nepomohou. V této zbrani je ještě devatenáct nábojů a při mém prvním výstřelu budou střílet i mí přátelé. Budete mrtvi ještě dříve, než se ke mně přiblížíte!" Pronesl to tak rozhodně, že ho muži musili brát vážně. Halef na ně stále mířil. Když se na něho vrhnou, může zastřelit jen jediného, ale tímto jediným nechtěl být žádný z nich. Podívali se po sobě zuřivě a rozmýšleli se. Pak se Deselim zeptal: "Kdo je ten muž, kterého nazýváš přítelem a náčelníkem?" "Je ještě lepším lovcem a střelcem než já; je nezanitelný, a i když byl usmrcen, vrátí se jeho duše rychle zpět do jeho těla. Nevěřte-li tomu, podívejte se k chatě." Pobudové se otočili. Stál jsem s pozdviženou zbraní mezi vchodem. Osko a Umar radostně vykřikli. "Vidíte nyní, že jste ztraceni, budete-li klást odpor?" pokračoval Halef. "Jak můžeš proti nám nepřátelsky vystupovat, když nosíš kopcu?" "Ukládali jste mému příteli o život. Ale protože také nosím kopcu, můžete počítat se shovívavostí, ovšem jen tehdy, jestliže se vzdáte." Deselim zaletěl pohledem k chatrči. Zahlédl jsem v jeho očích rychlé zablesknutí. "Ano," řekl, "pojdme do chaty. Tam se vše vysvětlí. Jsem nevinný. Když jsem přijel, byl cizinec již mrtev, jak jsme věřili. Jděte dovnitř. Pojdte, pojdte!" Puškař postrčil své kumpány před sebe. Halef sklonil pušku a rychle ustoupil zpět, aby mi pomohl zajistit zbraň našich protivníků. Sebral jsem je dohromady a odnesl do kouta. Co jsem se jimi zabýval, vcházeli ostatní dovnitř. Vpředu tlustý barvíř a pekař, tvářící se jako ubohý hříšník. Právě jsem vyndával náboje z poslední pušky, když jsem uslyšel křik. Venku padly dva výstřely. Kulky zasáhly zeď a vzápětí jsem slyšel volat Halefa: "Sidi,sidi! Pojď ven!" Hned jsem chtěl poslechnout, když tu Murad, můj bývalý průvodce, vykřikl: "Stůj! Nenechte ho vyjít!" Zlosyni se postavili proti mně. Přetáhl jsem prvního z nich hlavní pušky, že ihned s bolestným křikem uskočil stranou, druhého jsem uhodil pěstí do obličeje a vyběhl ven. Bylo to snad dílem tří vteřin, ale puškař už uháněl přes paseku - na mém vraníkovi, třímaje v ruce mou opakovačku. Deselim vytrhl zcela nečekaně Halefovi zbraň z ruky, udeřil ho pažbou do hlavy a vrhl se bleskově k mému Ríhovi. Osko a Umar to viděli a ihned za ním

vystřelili, ale minuli se cíle. "Zůstaňte zde!" vykřikl jsem na ně. "Nenechte nikoho vyjít. Zastřelte každého, kdo bude chtít uniknout!" Vskočil jsem na Deselimova koně, zasadil mu ostruhu, že vyskočil všemi čtyřmi do vzduchu, strhl jsem ho zpět a vyrazili jsme za Deselimem. Co se dalo za mnou, bylo mi lhostejné. Musil jsem získat zpět svého vraníka. Měl jsem medvědobijku v ruce a byl jsem rozhodnut zloděje koní sestřelit ze sedla, kdyby to nešlo jinak.

ŠTVANICE

Deselim ujížděl směrem ke Kabakce. Prozatím jsem ho neviděl. Stopa vedla lesem. Kdybych mu byl nechal velký náskok, byli by Ríh pro mne ztracen. Nutil jsem tedy herku, na které jsem seděl, k velkému spěchu. Bylo mi, jako bych před sebou slyšel dusot kopyt; pro stromy jsem ale nemohl nic vidět. Tak to šlo dál mezi kmeny, asi po pět minut. Podle odhadu jsem urazil v tom krátkém čase asi pět kilometrů. A teď - žádná mýlka - slyšel jsem skutečně před sebou klapot koňských kopyt. Před sebou? Ne, to mohlo být jen za mnou. Otočil jsem se a uviděl Halefa, jak mě tryskem dohání. Stál v třmenech a slyšel jsem rány jeho biče z hroší kůže, kterým poháněl svého ubohého koně. "Kuddám! Serfan, v'illá, já Ríh, bi híftz'lláh - kupředu! Rychle, jinak - sbohem, Ríhu!" křičel Halef arabsky a to bylo znamením, že je velice rozčilen. "Proč jsi odejel?" zavolal jsem na něho dozadu. "Muži teď uprchnou." "Je tam Umar a Osko!" omlouval se. Víc jsme spolu nemluvili. Les už prořídil a konečně jsme vyjeli do volného terénu, který se zdál poměrně sjízdný. Pod námi ležela vesnice, bezpochyby Kabakca, vzdálená od nás asi půl hodiny. Zleva přitékal široký potok, který se za vesnicí vléval do říčky Súdlii. Nad soutokem byl dřevěný most. Konečně jsem uviděl Ismilaňana. Cválal daleko před námi, mimo dostřel. Ríh byl výborný běhoun, svaly mu jen hrály. Kdyby byl puškař lepší jezdec, byl by jistě dosáhl trojnásobného až pětinasobného náskoku. Deselim nejel do vsi. Obával se, aby ho tam někdo neviděl. Zřejmě mířil k potoku. Věřil skutečně, že ho přeskochí? Já tomu nevěřil. Potok měl vysoké a strmé břehy. "Za ním!" křikl jsem na Halefa. "Žeň ho k potoku." Já sám jsem

zamířil k vesnici. Tudy vedla nejkratší cesta k mostu. Snad se mi podaří, vzdor mizernému koni, na kterém jsem jel, dostat se tam dřív než zloděj. Bohužel mé zvíře bylo tuze těžkopádné. Nadlehčoval jsem se, jak jen jsem mohl - marně. Musel jsem použít surového prostředku: vytáhl jsem nůž a bodl koně do, krku asi centimetr hluboko. Hlasitě zasténal a napjal poslední síly. Letěl jsem k vesnici. Ale kůň se zdál zcela vyveden z míry, nechtěl už poslouchat. Uháněl stále slepě vpřed, a protože tu nebylo ani potuchy o nějaké cestě, byl jsem v nebezpečí pádu, který mohl zle skončit. Zcela vlevo na druhé straně uháněl Ismilaňan. Otočil se, uviděl Halefa, ale mě nespatřil. Zdvihl se v sedle a zamával ukradenou puškou. Dovedl jsem si představit Deselimův výsměšný smích. Jeho náskok před Halefem se zvýšil. Naštěstí ale uháněl teď můj kůň k vesnici s nevídanou rychlostí. Vesničané nás spatřili. Stáli přede dveřmi. Poblíž prvních stavení byla dlouhá a vysoká hromada kamení. Nemohl jsem ji už objet, a tak jsem namířil přes ni. Při přeskoku vyrazil kůň chraptivý hluboký vzdech. Zdálo se, že oslepl, a když ho nechám běžet, narazí snad hlavou na první zeď. Neztratil jsem sice nad ním zcela vládu, ale řídit přesně všechny jeho pohyby se mi už nedařilo. Mohl jsem se jen snažit zabránit neštěstí. Teď jsem míjel první dům. Před ním stála neohrabaná dvoukolá kára naložená ovocem. Vyhnout jsem se nestačil. Stisk, skok - a byli jsme přes. Přihlížející hlasitě vykřikli. Přišla zatáčka, kterou jsem musel projet. V poslední chvíli se mi podařilo strhnout koně za roh a vyhnout se muži vedoucímu krávu. Ten, když nás uviděl, vyrazil zděšený výkřik, pustil ji a odskočil. Kráva se otočila a stála mi přímo v cestě. V příštím okamžiku jsme ji přeskočili. "Efendi, efendi!" slyšel jsem volat. Prolétl jsem kolem muže, který volal. Byl to Alí Sahnáf, stojící před svým domem. Měl otevřená ústa a v údivu spráskl ruce. Pokládal mě za špatného jezdce, a teď si jistě myslel, že koně neovládám a že se mi splašil. Tak jsme bez dechu uháněli dále vesnicí. Konečně jsem uviděl most. Deselim k němu ještě nedojel. Otočil jsem se a uviděl ho ujíždět podél vody, Halefa pak ve větší vzdálenosti za ním. Podařilo se mi přimět koně, aby se zastavil, a namířil jsem na Ismilaňana pušku. Svého hřebce jsem si cenil víc než život zlodějův. Nenechá-li mi koně dobrovolně, kulka ho nemine. Jen bylo třeba, aby se více přiblížil. Vtom mě Ismilaňan spatřil a užasl. Rychle otočil koně vpravo. Já vpředu, Halef za ním, vlevo řeka - nezbývalo mu nic jiného, než prchat napříč vesnicí. Okamžitě jsem obrátil koně, zasadil mu nové

bodnutí a štvál ho zpět. Uviděl jsem zloděje vyjíždět za jedním domem. Měl v úmyslu objet protější stavení. Čtyři nebo pět skoků Ríhových a můj hřebec i s jezdcem by byli zmizeli. Postavil jsem se v třmenech a přiložil pušku k líci. Ale vzápětí jsem sklonil hlaveň, protože jsem uviděl, že se uprchlíkovi postavila do cesty překážka, kterou předtím buď neviděl, nebo podcenil. U domu, kolem kterého chtěl puškař projet, byl vysoký vrbový plot.; Na jeho místě bych se tím nebyl nechal odradit. Nešlo-li to přes, šlo to jistě skrz. Deselim byl však na pochybách a chtěl projet tudy, kudy jsem já do vesnice přijel. Nenásledoval jsem ho. Mým úkolem bylo zabránit uprchlíkovi vyjet do volného pole a donutit ho, aby jel k vodě. Teď jsem mu byl dost blízko, abych ho mohl zasáhnout střelou, ale zloděj byl přece jen člověk a musil jsem se aspoň pokusit dostat své vlastnictví bez ztráty lidského života. Hnal jsem svého koně přímo proti plotu, kterého se Deselim polekal. Pro Ríha to nebyl vysoký skok, ale tuhle herku jsem k tomu nemohl nutit. Zvedl jsem ji, jak nejvýše jsem mohl, projel plotem na volné prostranství, kolem otevřené jámy, a na druhé straně znovu plotem ven. Můj kůň uháněl nyní jak běsy štvaný. Za vesnicí, když jsem se ocitl zas u prvního domku, jsem uviděl puškaře. Poznal, že je zaskočen, a rozjel se teď přímo proti potoku, kterému se chtěl předtím vyhnout. Dole se objevil Halef, kterému nezbylo nic jiného, než se také obrátit. Nyní jsem pronásledoval uprchlíka asi ve vzdálenosti padesáti koňských délek. Deselim zasadil vraníkovi ostruhy, a na to nebyl Ríh zvyklý. Hřebec se vzepjal a vypověděl poslušnost. "Ríh, kif, kif - Ríhu, stůj, stůj!" vykřikl jsem v naději, že zvuk mého hlasu přiměje to dobré zvíře pokračovat v odporu. Tu ale uhodil Ismilaňan Ríha pažbou pušky přes hlavu a ten s hlasitým zařehtáním znovu vyrazil vpřed. Já přirozeně za nimi. Hřebec mocně uháněl a vzdálenost mezi mnou a jím se začala zvětšovat. Bylo jasné, že poděšený jezdec se chce dostat přes potok, což byla pro něho poslední příležitost. Podaří-li se mu ten odvážný skok bude můj Ríh pro mě ztracen, nezastřelím-li banditu. Zvedl jsem proto znovu pušku. Tak jsme se stále řítili vpřed. Chtěl jsem vystřelit až v tom okamžiku, kdy se puškař dostane šťastně na druhou stranu. Byl od břehu vzdálen ještě pět, tři, dva koňské skoky. Ríh se mocně vzepjal a nádherným skokem přeletěl přes potok. Jezdci však vyklouzla noha z třmene, neudržel se v sedle a hrozným přemetem spadl na zem, kde zůstal bez hnutí ležet. Neměl jsem vůbec možnost svého koně zastavit - letěl

v nezadržitelném cvalu. Neměl dobrou školu, byl nervózní a já věděl, že vběhne-li do potoka, zlomí si nohy i vaz. Jedno hlasité zvolání, udělal skok, dopadl na druhý břeh, klopýtł a převalil se. Bylo mi jasné, že při skoku přes potok dávám v sázku svůj život. Proto jsem při zvolání, kterým jsem koně povzbudil, vyndal nohy z třmenů, opřel jsem se s uzdou v ruce oběma rukama o koňův týl, a jakmile klopýtł, sklouzl jsem ze sedla. Měl jsem skok ztížen puškou, a tak jsem upadl a chvíli zůstal ležet neschopen pohybu. "U Alláha!" křičel Halef za mnou. "Sidi, žiješ ještě, nebo jsi mrtev?" Ležel jsem tak, že jsem ho viděl. Byl nedaleko břehu a chtěl přimět koně ke skoku. Mohl si přitom srazit vaz. To mi v mžiku vrátilo schopnost pohybu. Zvedl jsem varovně paži. "Zůstaň tam, Halefe, nebuď hloupý!" "Prorok buď pochválen!" jásal hádží. "Můj pán mě nazval hloupým. Není tedy mrtev!" "Ne, jsem jen řádně potlučen." "Zlomil sis něco?" vyptával se dál. "Doufám, že ne. Podíváme se." Pomalu jsem se sbíral a protahoval se. Údy byly celé, ale hlava brněla a hučelo mi v ní už zase jako v úle. Halef slezl s koně, sešplhal po srázu dolů a přeskočil potok. Nebyl tu široký, jen břehy byly nebezpečně strmé. "Alláh je mocný," řekl Halef. "To byla štvance! Nikdy bych nevěřil, že na našich koních dostihneme Ríha." "Měl špatného jezdce." "Ano. Ten muž seděl na koni jak opice na velbloudu, jak jsem to viděl v Cařihradě u jednoho člověka, který zároveň ukazoval medvěda. Tam stojí Ríh, přivedu ho." Vraník stál klidně a pochutnával si na šťavnaté trávě. Nebyla na něm vidět žádná námaha. "Nech koně být," řekl jsem, "především se musíme podívat na jezdce." "Přál bych si, aby si zlomil vaz," zlobil se Halef. "To si nemůžeme přát," chlácholil jsem ho. "Proč ne? Je to zloděj koní." "Ale přece člověk. Nehýbá se. Ztratil vědomí." "Možná nejen vědomí, ale i duši. Ta by měla jet rovnou do pekla!" zuřil Halef nesmiřitelně. Sklonil jsem se k Deselimovi a prohlížel ho. "Nu? Vidíš, kam se schovala jeho duše?" zeptal se. "Skutečně si srazil vaz. Nechť je mu Alláh milostivým soudcem." "Je tím sám vinen. Nebude už nikdy krást koně, hlavně už nikdy tvého vraníka," bručel hádží se zadostiučiněním. Přistoupil přitom blíže a ukazoval na puškařovu čapku. "Vezmi si kopcu k sobě," řekl. "Máš pravdu, na to jsem nepomyslel." "A je to přece tak důležité! Kdo ví, zdali bych tě byl mohl zachránit, kdybych ji neměl." "A od koho ji máš?" "Od kovářova zajatce." "Tak ty jsi byl u Símina?" "Ano. Ale to ti řeknu potom. Teď máme něco jiného na práci. Tady, vidíš, ti lidé!" K potoku se mezitím sběhla snad

celá vesnice. Muži, ženy i děti tam stáli ve velkém počtu a hlasitě hovořili. Byla to pro ně mimořádná, senzační událost. Dva z nich šplhali k nám a skákali přes vodu. První byl Alí Sahháf. "Efendi, co se přihodilo?" ptal se. "Proč jste pronásledovali toho jezdcе?" "Nevšiml sis, či byl kůň, na kterém jel?" "Tvůj. Závodil jsi s ním, nebo chtěl tvého koně koupit a předtím vyzkoušet jeho rychlost?" "Ani jedno, ani druhé. Ukradl mi ho." "Ale, efendi, já nevím, co si mám myslet. Vždyť jsi přece nedovedl jezdit!" "Neumím to ani teď jinak než dřív." "Jakpak ne! Jezdíš jako podkoní velikého vládcе. Žádný člověk by se neodvážil skoku s takovým koněm." "Nu, snad jsem se zatím něco naučil." "Ne, tys mě klamal a žertoval jsi se mnou. Dříve jsi seděl na koni jako hoch a pak, když jsem tě viděl projet plotem a skočit přes potok, myslii jsem, že si musíš srazit vaz." "To přenechám jiným. Například tady tomu muži." Přitom jsem ukázal na Ismilařana. "U Alláha, on je mrtev?" "Bohužel," musil jsem přisvědčit. "To tedy tu krádež draho zaplatil. Kdo je ten muž?" Alí přistoupil k mrtvému, sklonil se k jeho obličejí a užasl: "Bůh činí zázraky! To je přece puškař Deselim z Ismilanu!" "Ty ho znáš?" "Ano. Je zároveň kahveci. Vyprázdnil jsem u něho mnohý šálek kávy a vykouril mnohou dýmku." "Tak to byl tvůj přítel?" "Ne, jen známý." Tu přistoupil také druhý muž, který s Alím skočil přes vodu. Také on pozoroval mrtvého. Teď se mě zeptal: "Tys toho muže pronásledoval a on přitom přišel o život?" "Ano." "Tak jsi vrah. Musím tě zatknout." "To neuděláš!" křičel Sahháf. "Tento muž nepodléhá tvé pravomoci!" Muž se zatvářil důstojně a řekl vážně: "Ty jsi Alí Sahháf a musíš mlčet. Já jsem káhya této vesnice a budu mluvit. Tedy, kdo jsi?" obrátil se znovu ke mně. "Cizinec," odpověděl jsem. "Odkud?" "Z Almánie." "Podléháš také nějakému kahyovi?" "Podléhám mocnému králi." "To je stejné. Já jsem králem Kabakci, jsem tedy tím, čím je on. Pojd' a následuj mne." "Jako zatčený?" "Samozřejmě. Jsi vrah." "Nechčeš se mě napřed zeptat, proč jsem toho muže pronásledoval?" "To se stane zítra. Hned, jakmile budu mít čas a svolám shromáždění." "Já mám čas na shromáždění teď. Zítra ale už ne." "To se mě netýká. Pojd'!" Vesnický starosta ukázal přitom pánovitě k potoku. Ale už tu byl malý Halef, ukázal mu, jak měl ve zvyku, svůj hroší bičik za opaskem a ptal se: "Tedy ty jsi káhya této vesnice?" "Ano." "Už jsi někdy viděl takový bič?" "Už často." "Taky jsi ho někdy okusil?" "Jak to myslíš?" "Och, myslím jen toto: Jestliže tomuto sidimu a efendimu, který je mým přítelem a druhem,

řekneš ještě jedno nezdvořilé slovo, tak tě šlehnou bičem přes obličej, že se tvůj zvědavý nos změní v edirnskou mešitu, kterou vystavěl sultán Murad, kéž mu Alláh žehná! Myslíš snad, že jsme přijeli do Kabacki, abychom se kochali tvou roztomilostí? Myslíš, že jsme přesvědčeni, že je káhya nejmocnějším mužem na zemi? Viděli jsme pacholky podřobané od neštovic a podvodníky s uřezanými nosy, kteří byli krásnější a čestnější než ty! Proč tě Alláh obdařil křivými nohama a bradavicí na nose? Snad aby tě odlišil od ostatních věřících? Střež se mého hněvu a dej si pozor před mou zlostí! Naučil jsem tímto bičem zdvořilosti jiné muže, než jsi ty!" Starosta byl víc udiven než zaleknut. Změřil si malého hádžího od hlavy k patě a pak se ho zeptal: "Cizince, jsi při smyslech?" "Jsem. Ale chceš-li vidět blázna, podívej se do vody. Jen blázen se může opovážit chovat se hrubě k mému pánu, mocnému Karovi ben Nemsímu!" "A kdo jsi ty?" "Jsem Hádží Halef Omar Aga, ochránce nevinných, mstící každé bezpráví, pán a mistr všech kahyů, ve všech krajích, od slunce východu až po samý jeho západ." Teď skutečně nevěděl dobrý starosta, jak se má zachovat. Halefovo chvástání učinilo dojem. Obrátil se ke mně: "Efendi, jsi skutečně tak mocný muž?" "Nevyhlížím tak?" zeptal jsem se přísně. "Jistě. Vypadáš jako efendi, ale uštval jsi přece toho muže k smrti." "Deselim si to zavinit sám. Ukradl mi koně a já ho pronásledoval, abych si zase svůj majetek vzal zpět." "Puškař z Ismilanu že kradl koně?" "Nevěříš snad, co efendi říká?" zeptal se Halef a přistoupil blíže k starostovi, sahaje nápadně k opasku. "Och, nepochybuji, že mluví pravdu," pronesl starosta rychle. "Ale může nám efendi dokázat, že je vraník skutečně jeho?" Ukázal jsem na Sahnáfa: "Zeptej se Hádžího Alího. On ví, že mi kůň patří." "Odkud to může vědět? Nezná tě. Jsi cizinec." "Hádží Alí mě zná a viděl mě jet na mém vraníku." "Je to pravda?" "Ano," potvrdil Sahnáf, kterému byla poslední otázka určena. Tu se mi káhya uklonil a řekl: "Věřím tomu, ale přesto mne musíš, efendi, následovat." "Jsem zatčen?" "Ne zcela, jen napůl." "Dobře. Kterou polovinu chceš zajistit? Druhá nemá čas a pojedje dál." Starosta se na mě díval s otevřenými ústy. Ostatní obyvatelé, shromáždění na druhém břehu, se hlasitě smáli. Tu na ně káhya zlostně zavolal: "Co je tu k smíchu, vy hlupáci, vy poddaní, vy otroci! Nevíte, že jsem zplnomocněnec a zástupce sultánův? Nechám vás všechny pozavírat a vysázet vám baštonádu!" A mně řekl: "Proč mě zesměšňuješ před mými lidmi?" "Proč se zesměšňuješ přede

mnou? Není to snad směšné tvrdit, že jsem napůl zatčený?" "Tvá nevina je jen napůl dokázána." "Tak ti ji dokážu celou. Vidíš tenhle nůž a tuto pušku? Každého, kdo mně bude překážet v odjezdu, zastřelím nebo probodnu. A tady je druhý důkaz. Umíš číst?" "Ano." "Tak si přečti můj průvodní list, který má pečeť pádišáhovu." Podal jsem mu papír. Když starosta spatřil pečeť, přitiskl si ji na čelo, ústa a prsa. "Efendi, máš pravdu. Jsi nevinný, a můžeš odejet." "Dobře. Deselima důstojně pohřbíte a oznámíte jeho smrt příbuzným, aby přišli a navštívili jeho hrob. Musí být slušným způsobem doprovoben ke svým předkům. Dozví-li se, že jste jednali opačně, oznámím to vrchnímu soudci v Rumelii." "Jsi jeho přítel?" "Co se ptáš?" odpověděl Halef místo mne. "Kaši Askeri z Rumelie je náš přítel a příbuzný. Moje nejmilejší žena je dcerou jeho nejmilejší ženy. Běda vám, jestli neposlechnete." Odešel, aby přivedl Ríha. Kahya se hluboce uklonil a řekl mi: "Dejž Alláh nejmilejší ženě tvého přítele sto let života a tisíc dětí, vnuků a pravnuků. Učiním, co jsi mi přikázal." "To očekávám. Také odevzdáš příbuzným mrtvého jeho koně a vše, co má při sobě!" "Všechno dostanou, efendi." Byl jsem přesvědčen o pravém opaku, ale to se mě už netýkalo. Byl jsem rád, že mohu nerušeně odejet. Vsedl jsem na vraníka, kterého jsem tak hanebným způsobem skoro ztratil. Trhnutí uzdou a - jedním skokem jsme byli přes potok. Lidé prchali do všech stran, křičíce strachem. "Efendi, nechtěl bys mě navštívit?" zval mě Sahnáf. "Ano. Veď nás. Chci pozdravit tvého otce." Jeli jsme vpředu a obyvatelé nás následovali. Starosta postavil k mrtvému Deselimovi stráž. Sesedli jsme před malým domkem Sahnáfovým a vešli jsme dovnitř. Vnitřek domku byl jako všude rozdělen ve dvě nestejně části. Ve větší jsem na loži uviděl starého muže, který nás vítal jen očima, protože nemohl promluvit ani se pohnout. "Otče, to je efendi, o kterém jsem ti vypravoval," vysvětloval Sahnáf. Přistoupil jsem ke starci a pronesl přívětivý pozdrav. "Můžeš vnímat moje slova?" zeptal jsem se. Přisvědčil očima. "Přišel jsem, abych vzdal poctu ctihodnému otci dobrého syna a abych učinil Alího šťastným." Jeho pohled byl tázavý, a proto jsem pokračoval: "Tvůj syn miluje Ikbálu, nejkrásnější z dcer Rumelie. Její otec mu ji nechtěl dát, ale já ho donutím, aby tak učinil. Alí teď pojedje se mnou." "Efendi, je to pravda?" zeptal se Alí překvapeně. "Mluvil jsi s Ikbálou?" "Také s její matkou i otcem." "Co říkali?" "Oba řekli ano. Ale pekař kul zradu. Později ti vše vysvětlím. Nyní mi ale ukaž své hodiny." "Nechceš napřed něco pojit,

efendi?" "Děkuji, nemáme čas. Musím se zase rychle vrátit." "Tak pojď." Vedl mě do menší části domku, ve které stál stůl, zde velká zvláštnost. Na něm jsem uviděl Alího mistrovské dílo. Ciferník ještě chyběl. Kolečka byla ručně vyřezána ze dřeva, jistě velice namáhavá práce. "Víš, čím jsou cenné?" "Ano," odpověděl jsem a ukázal na ručičky. "Tímhle." "Uhodl jsi. Tyto hodiny budou udávat nejen celé hodiny, ale i minuty. Už jsi někdy viděl něco takového?" Běda, milý Sahnáfe, s tvým uměním to není tak slavné! Nahlas jsem ale řekl: "Ano, podívej se tady na moje hodinky. Ukazují roky, měsíce, dny, hodiny, minuty a vteřiny." Alí je vzal do ruky a úplně strnulý pozoroval jejich ciferník. "Efendi," zeptal se, "jdou také správně?" "Ano. Velice přesně." "Ale já to neumím přečíst," řekl hodinář poražen. "Protože jména a číslice jsou napsány pro tebe neznámým písmem. Ale slyšet je můžeš." Spustil jsem hodinky a ty začaly bít. Alí při jejich jasném, ostrém zvuku ustoupil zpět. "Alláh akbar!" užasl hodinář z Kabakci. "Tyhle hodiny stvořil Alláh nebo ďábel!" "Ó ne, ten, kdo je vyrobil, byl bohabojný muž z Německa. Tyto hodinky byly jeho mistrovským kusem, ale nikdy je neprodal. Když zemřel, dostal je jeho dědic a po jeho smrti jsem je získal já." "Dají se otevřít?" "Ano." "Otevři je, abych viděl, jak jsou uspořádány." "Teď ne, ale v Lenibaslu si je budeš moci prohlédnout. Tam na to budeme mít čas." "Ty chceš hned vyrazit, efendi?" "Ano. Napřed chci ale dodržet slovo a tvému otci napsat verš, který ho potěší v jeho utrpení." "Verš z vaší bible?" "Ano." "Pak tedy pojď. Budu tvůj zápis svému otci předčítat a on bude mít velkou radost." Vrátil jsem se s Alím do první místnosti. Tam se Sahnáf obrátil k nemocnému: "Můj otče, pamatuješ se ještě na starého křesťana, který mi napsal krásný verš z bible?" Ochrnutý přisvědčil očima. "Tento efendi je také křesťan a napíše ti jiný verš. Přečtu ti ho." Vytrhl jsem list ze svého zápisníku, napsal těch několik řádek a podal Alímu. "Yasarsam Allahda yasarim, óliirsem Allahda ólurum, o halda yasayayim ólejim, Allahda mensub kalacagim," četl. To znamená: Žádný zajisté z nás není sám sobě živ, a žádný sám sobě neumírá. Nebo buď že jsme živi, Pánu živi jsme; buď že mřeme, Pánu mřeme. A tak buď že jsme živi, buď že umíráme, Páně jsme. Oči nemocného zvlhly. Setřel jsem mu slzy. Stařec zavřel oči a na jeho vráscitý obličej ulehl klid a mír duše, připravené k odchodu. Neotevřel je, ani když jsem opouštěl s Alím místnost. "Efendi," řekl venku Sahnáf, "proč jsi nenapsal verš v řeči, kterou se teď mluví?" "Korán

také není napsán v nové arabštině," odvětil jsem. "Tak, a teď přiveď svého koně. Pojedeme do Cenibasjii." Za jízdy jsem se obrátil na malého hádžiho s otázkami: "Čekal jsem na vás tak dlouhý čas a vy jste nejeli. Zabloudili jste snad?" "Ne, sidi. Drželi jsme se stále cesty, kterou jsi nám naznačil. Ale..." Zarazil se a podíval se na mne ze strany, aby zjistil, může-li se odvážit sdělit mi něco nepříjemného. "Je pryč." "Kdopak?" "Ten poslední." "Který poslední? Tak mluv přece!" řekl jsem naschvál zlostně. "Poslední policista." Halef to řekl s povzdechem, který bylo slyšet i v dusotu našich koní. "Al hamdu li'lláh - zaplať bůh," řekl jsem arabsky a řekl jsem to tak radostně, že se Halef na mě v údivu zadíval. "Sidi, rozuměl jsem ti dobře? Ty se nezlobíš, že utekl?" "Ne, naopak, jsem za to vděčen tobě i jemu," smál jsem se. "Ale proč?" "Protože nás ten onbasi jen zdržoval v jízdě a obtěžoval nás." "Proč jsi ho tedy bral s sebou?" "Několik policistů by nám mohlo být k užitku. Ale protože ti lidé neuměli jezdit a jejich velitel uměl jen poroučet, a ne poslouchat, tak je lepší, že se s nimi nemusíme zlobit." "Velmi dobře. Sňal jsi mi velký balvan ze srdce." "On tedy ujel?" "Ano, skutečně odjel," potvrdil Halef. "Aha, domýšlím se - s tím naloženým koněm, přirozeně?" "Ano, s tím koněm, který nesl dary." "Nech onbasiho běžet!" Teď udělal Halef skoro zlý obličej. "Cože? Nechat ho ujet?" zeptal se. "To jsem neudělal. Jeli jsme za ním dlouhý kus cesty zpět. Chtěli jsme ho chytit, ale byla noc a neviděli jsme jeho stopy." "Tak jste tedy jeli naslepo. Ó, bože! Tím jste zmeškali jen drahocenný čas!" "Bohužel, vrátili jsme se skoro až do Gerenu. Dovedeš si představit, kolik jsme promeškali. Klel jsem a nadával, až se Alláh divil, protože jsem jinak zbožný muž. Dnes v noci jsem byl ale tak zlostný, zuřivý a plný hněvu, že bych byl pobil tisíc obrů, kdyby mi byli přišli do cesty." "Uklidni se! Teď musíme myslet na něco jiného." "Uklidnit se! Sidi, já tě nepoznávám. Víš vůbec, jaké to byly dary, které nám poslal náš přítel Hulám?" "Pravděpodobně potraviny." "Otevřel jsem to," přiznal se Halef. "Vida, nevěděl jsem, že jsi tak zvědavý." "Zvědavý? Ó, nemluv tak. Je vždycky prospěšné vědět, co ti kdo dal a co vezeš s sebou. Byl tam báječný koláč, tlustý a velký jako mlýnský kámen, s tisícem zapečených mandlí a hrozinek. Bohužel byl rozmačkán. Pak tam byly dvě cenné čabraky, jistě pro tebe a pro mne. Našel jsem také množství šátků - skvostných ozdob hlavy. Jak rád bych byl jeden z nich přinesl své Hanne. Proč jen o ně přišla? Já núr el hubb, já šams el amal, já vard el bint - ó světlo lásky,

ó slunce naděje, ó růže dceřina!" propukla náhle láska k jeho dobré Hanne. Pokusil jsem se ho utěšit: "Nenaříkej, milý hádží. Bylo psáno už v Knize osudu, že máme ztratit koláč, čabraky a šátky. Jsou ještě jinde hedvábné šátky a já se postarám, aby ses nevrátil s prázdnýma rukama k nejkrásnější ze všech dcer." "Dejž to Alláh! Jsem rád, že jsem zachránil aspoň ten měšec." "Jaký měšec?" "Když jsem balík otevřel, našel jsem měšec z kočičí kůže. Šňůrka byla zapečetěná, ale byl tak těžký a zvonil stříbrem, že jsem byl přesvědčen, že jsou uvnitř peníze." "A ten jsi schoval?" smál jsem se. "Ano. Mám ho tady v opasku. Je u něho pergamenový lístek a na něm stojí psáno: Dostuma Kára ben Nemsí Efendin. Měšec je tedy určitě pro tebe - tady, vezmi si ho." Halef vytáhl měšec z opasku a podával mi ho. Potěžkal jsem ho v ruce. Ano, byly v něm peníze. Dostuma značí mému příteli. Jde snad o přátelský dar? Hm - schoval jsem měšec a řekl: "Otevřeme ho později. V každém případě bylo od tebe chytré, žeš ho vzal k sobě. Kdy jste pak dojeli do Košíkavagu?" "Hodinu po tvém odjezdu. Řekl jsi kováři, jak vypadáme, on nás hned poznal a zadržel. Od něho jsme se dověděli, co se stalo. Ukázal nám také zajatce. Čekali jsme, a ty jsi pořád nejel. Přepadla nás obava. Tak jsem se rozhodl, že pojedu za tebou do Cenibaslii. Přitom mě něco napadlo, co tě potěší," "Copak?" "Šimin mi vyprávěl o kopce. Zajatec ji měl. Kopca je poznávací znamení a mohla mi prokázat dobrou službu. Vzal jsem ji tedy tomu muži, který si říká agent Pimosa, a zastrčil ji do turbanu." "Výborně! Viděl jsem, jaké divy ta spona dělá." "Řekneš mi ještě nyní, že jsem hloupý?" "Ne, jsi vzor moudrosti," smál jsem se. "Jenom nechávám někdy utéci policisty! - Pak v Cenibaslii jsme jeli přímo k pekaři. Zastihli jsme jen jeho ženu a dceru. Sidi, když jsem tu starou uviděl, šly na mne mrákoty." "Ale má dobré srdce." "Ano. Cileka a Ikbála mě varovaly. Ikbála se také strachovala o Alího Sahnáfa. Prosila mě, abych jel za tebou, což jsem také bez meškání učinil." "Přišel jsi v pravý čas, milý Halefe." "Ano, spěchal jsem. Ale přece jsem byl opatrný. Slyšel jsem řehtat koně. Proto jsem jel sám napřed. Uviděl jsem paseku s chatrčí, uviděl jsem tvého koně i ty druhé. Byl jsi tedy uvnitř, mezi nepřáteli. Asi tě zajali. Tři jezdcí by byli u tvých protivníků jistě vzbudili podezření, zatímco jeden jediný nemohl být pro ně nebezpečný. Proto jsem ukryl Oska a Umara za stromy a řekl jim, co mají dělat. Pak jsem jel sám k chatrči. Co se tam udalo, už víš." "Ano, ale teď mám starost o naše dva průvodce." "To není třeba, jsou stateční." "Ale

mají proti sobě přesilu. Jejich nepřátelé jsou schováni uvnitř chaty." "Nejsou v chatě jenom schováni, ale také zajati." "Jak dlouho? Mohou oknem nebo dveřmi zastřelit Umara i Osku." "Ne, oba jsi poučil, a také já na ně zavolal, že se musí schovat za stromy a střílet na každého, koho napadne opustit chatřč. Co uděláš s těmi lidmi?" "To záleží na jejich chování. Dej koni ostruhu!" Sahná se držel skromně za námi, ale nyní, když uviděl, že jsem skončil svůj rozhovor s Halefem, přijel ke mně a zeptal se: "Efendi, smím zvědět, co se stalo a proč tě mám, doprovázet?" "Až později. Doufám jen, že ještě dnes pozdravíš Ikbálu, nejkrásnější dívku z Rumelie, a to v přítomnosti jejího otce. Teď musíme spěchat." Dojeli jsme do lesa a v krátkém čase jsme se ocitli v blízkosti paseky. Tady jsme zpomalili, aby nás tak lehce nezaslechli. Kousek před okrajem paseky jsem seskočil s koně a podal uzdu Halefovi. "Zůstaň tady," nařídil jsem. "Nejdřív se rozhlédnu kolem. Podej mi pušku, Halefe!" "Ahó keda - vida! Tu mám ještě stále u sebe. Tady, sidi. Mám počkat, než se vrátíš?" "Jistě. Kdyby se něco stalo, zavolám tě." Plížil jsem se kupředu od stromu ke stromu, až jsem mohl přehlédnout celou paseku. Uviděl jsem čouhat z okénka dvě pušky. Obležení proměnili chatřč v pevnost.

SMÍŘENÍ A ZASNOUBENÍ

Skupinku obléhajících - Umara a Osku - nebylo vidět. Udělal jsem velký oblouk, než jsem se dostal naproti chatě, a tu jsem zahlédl své dva druhy schované za silnými kmeny stromů, s puškami připravenými k ráně. Přiblížil jsem se k nim, jak nejvíc to šlo, abych nebyl z chaty spatřen. Když mě oba přátelé uviděli, dali najevo svou radost ze shledání dušeným výkřikem. "Uprchl někdo?" zeptal jsem se. "Ne," odpověděl Osko. "Stříleli jste?" "Pětkrát." "A ti muži tam?" "Tříkrát, ale nezasáhli nikoho. Nemohou ven a my nemůžeme tam. Co budeme dělat?" "Zůstanete zde, dokud nebudu v chatě..." "Cože? Ty tam chceš jít?" "Ano." "Ti lidé tě zastřelí." "Ne. Budu se tam plížit zezadu. Na druhé straně není žádné okno. Nemůže mě nikdo uvidět. Halef půjde se mnou. Až tam vnikneme, přijdete za námi, přirozeně

také zadem. Co uděláme pak, to se uvidí. Kde jsou vaši koně?" "Přivázání kousek dál v lese." "Nechte je tam, dokud nebude obléhání skončeno." Vrátil jsem se k Halefovi a sdělil jsem mu své rozhodnutí. Byl srozuměn a mazaně se smál. "Vidíš hlavně, které vystrčili tam z toho okna, sidi?" "Ano, jistě." "Tyto zbraně se nebudou dlouho tak zvědavě dívat." "To doufám." "Připlížíme se tam, bleskově k nim přiskočíme a vytáhneme pušky z okna ven." "Můžeme to zkusit." "A co mám dělat já?" ptal se Alí. "Až budeme u chaty, přiveďte za námi koně, ale na vedlejší cestu. Za chatou je přivázeš ke stromu a můžeš pak přijít za námi." Podali jsme Alímu uzdy našich koní a my dva jsme se plížili obloukem k zadní straně chaty. Šťastně jsme se tam dostali. Nejdříve jsme pozorně naslouchali. Všude bylo ticho. "Teď, sidi," zašeptal Halef. Nahlédl jsem za roh. Obě hlavně čouhaly asi čtvrt metru z okna. Sklonil jsem se, několik tichých kroků - Halef stále při mně - jeden hmat, jedno trhnutí, skok zpět, byli jsme opět za rohem a drželi jsme v ruce obě dlouhé turecké pušky. Uvnitř bylo několik okamžiků naprosté ticho, určitě převládlo překvapení. Vtom Osko a Umar hlasitě zavolali: "Aferin, aferin - výborně, výborně!" A teď vypukl hluk také v chatě. Slyšeli jsme různé kletby, výkřiky úleku, údivu, bezradné otázky - neodpovídali jsme. "Jdi zezadu k druhému rohu," šeptal jsem Halefovi. "Pak budeme mít dveře mezi sebou." Odplížil se. Nyní jsme slyšeli z chaty tichý šepot. Napínal jsem sluch a uslyšel něco jako - schování pod oknem! Tušil jsem, co se teď bude asi dít, opatrně jsem vykukoval za rohem a pozoroval okenní otvor. Skutečně. Objevila se dvouhlavňová pistole. Chtěli střílet pod okno. To by bylo puškou nešlo, a proto přišla ke slovu pistole. Vzal jsem do ruky svou medvědobijku a pozdvihl hlaveň. Nejdříve bylo vidět jen hlaveň pistole, pak kohoutek a konečně ruku, která zbraň držela. Majitel ruky byl buď velice odvážný, nebo velice lehkomyšlný. Mohl jsem mu ji rozdrtit jedinou kulí. Místo toho jsem po ruce uhodil pouze pažbou, jen tolik, abych ji zasáhl, ale přesto zazněl divoký řev. Ruka zmizela a pistole ležela pod oknem na zemi. Halef pozoroval postup z druhé strany. "Dobře, velmi dobře, sidi!" chválil mě hlasitě. "Ten hlupák si příště strčí ruku raději za opasek. Získali jsme tři zbraně." "Má šá'alláh, lovec medvědů!" slyšel jsem volat z chatrče. Poznali tedy Halefa po hlase. "Ano, jsem to já," odpověděl. "Vylezte ven! Nejsou-li tu medvědi, chci lovit smradlavé ježky." "Jsi sám?" "Ne." "Kdo je s tebou?" "Efendi, kterého jste zajali, a ještě tři

další." Uviděli jsme totiž právě přicházet Oska, Umara a také Sahnáfa, který v lese přivazoval koně. Halef tedy nelhal. Po chvíli se znovu otázali: "Kde je Deselim?" "Mrtev." "Lžeš!" "Řekni to ještě jednou, a zapálím ti střechu nad hlavou a všichni tam shoříte. S takovou sebrankou nežertuji." "Jak mohl zemřít?" "Puškař si srazil vaz. Chtěl v Kabakce na kradeném koni přeskochit potok, spadl a zabil se. Hřebce jsme přivedli zase zpět." "Je-li to pravda, ať promluví tvůj efendi." "To se může stát," odvětil jsem. "U Alláha! Je to on!" Muž, který s úlekem vykřikl tato slova, byl tlustý pekař. Poznal jsem jeho sytý hlas. "Jsem to já!" zahřměl jsem. "A ptám se vás, chcete-li se vzdát?" "Jdi k čertu!" "To neudělám. Naopak, něco lepšího. Chtěli jste mě zavraždit, a teď jste v našich rukou. Jsem křesťan a nechci se vám mstít. Pošlete Bosáka ven. Bude vyjednávačem. Řeknu mu, za jakých podmínek upustíme od msty. Neposlechnete-li tohoto vyzvání, tak pošlu jednoho ze svých lidí ke kahyovi do Cenibasjii. Ten vás uvězní a můžete si spočítat, co bude následovat." V chatě si začali šeptat. "Jdi ven!" slyšel jsem pak. "Ó Alláhu, on mě zabije!" bránil se tlustoch. "Myslete také na koberce, které jste schovali," varoval jsem. "Jsou ztraceny, neuděláte-li, co žádám!" "Co uděláš s boyacim?" zeptal se jeden. "Chci mu jen říct, za jakých podmínek vás propustím." "Nic mu neuděláš?" "Ne. Pošlete-li mi boyaciho ven, budete-li se klidně chovat, dokud s ním budu hovořit, nezkrívím mu ani vlásku na hlavě a může se pak bez úhony vrátit k vám." "A co když se s ním nedohodneš?" "Pak se může Bosák stejně nezraněn vrátit k vám a sdělit vám, o čem jsme jednali. Ostatně, budete-li tiše, uslyšíte každé slovo. Poznáte, že jsem velmi shovívavý, a rádi přistoupíte na všechno, co od vás budu žádat." "Tedy k tobě půjde." Zdálo se, že se tlustochovi nechce, protože jsme slyšeli dlouhou polohlasnou výměnu názorů. Mezitím jsem postavil Oska a Umara k oběma rohům, kde jsem předtím byl já a Halef. Dostali rozkaz použít zbraní při sebenepatrnější známce nepřátelství. "Zatratíž vás Alláh!" slyšel jsem říci tlustého pekaře. "Musím se za vás obětovat. Když mě usmrtí, tak se postarejte o mou ženu a dceru!" Zaznělo to tak smutně a odevzdaně, že jsem se musel moc přemáhat, abych se hlasitě nerozesmál. Pak vyšel Bosák z chatrče. Viděl jsem už mnohé muže, kteří byli obrazem studu, strachu a rozpaků, ale takový pohled, jaký nám poskytl tlustoch, jsem ještě před očima neměl. Neodvažoval se zvednout zrak a zůstal stát mezi dveřmi, třesa se po celém těle. "Pojď sem ke mně, k

téhle straně domu," nařídil jsem mu. "Tito dva stateční muži budou dávat pozor, aby tví druzi nepodnikli nic nepřátelského proti nám." "Zůstanou klidně v chatě," ujišťoval. "V to doufám kvůli tobě! Nestane se ti nic, ale při jejich nejmenším pokusu o výpad bych ti musil vrazit nůž mezi žebra," tvrdil jsem a ukázal svoji dýku. Barvíř se v mžiku chytil za žaludek. "Efendi, pomysli, že jsem otec rodiny!" "Myslil jsi ty na mou rodinu, když jsi mě poslal mezi vrahy? Pojd'!" Uchopil jsem tlusťocha za ruku a táhl ho za roh. Stáli tam Halef a Alí. "Má šá'alláh!" křičel Halef. "Jaká hrouda masa, tenhle chlap! Žasl jsem nad tím už při našem prvním setkání." Tlusťoch uviděl druhého, strašlivě se ulekl a vykřikl: "Hádží Alí Sahnáf!" "Ano, tvůj zeť, se kterým se tu k svému štěstí setkáváš," řekl jsem. "Pozdrav ho, jak je mezi příbuznými zvykem." Myslil jsem, že se Bosák bude zpěčovat, ale on k mému překvapení přece Sahnáfa pozdravil. Pak jsem ukázal na zem: "Posaď se, Bosáku, naše jednání může začít." Podíval se zaraženě před sebe. "Jak se ale potom zvednu?" Halef položil ruku na svůj hroší bič. "Zde, ó králi všech tlustých, je velice dobrý prostředek k rychlému a mrštnému povstání. Divan jsme ti nepřipravili." V okamžiku sebou pekař plácl na zem jako pytel mouky a úpěl: "Nech svůj bič za opaskem! Už sedím." "Vidíš, jak hbitě to šlo? Doufám, že i ostatní se nám stejně podaří. Sidi, řekni mu, co od něho žádáš." "Ano, řekni mi to," opakoval barvíř ustrašeně. "Především žádám upřímné přiznání. Při první lži tě pošlu do chaty a povolám kahyu. Jsem efendi ze západní země a není žádnou maličností takovému muži usilovat o život. Víš, co by se ti stalo, kdybych podal udání?" "Ne." "Byl bys předveden před soudce a odsouzen k smrti." "Ano," vpadl Halef hrozivě. "Byl bys pověšen na šibenici, obráceně, hlavou dolů. Musel bys vypít tři velké láhve jedu a konečně bys byl stínán od nohou vzhůru." Vystrašený muž nepochopil, jaký tu Halef právě řekl nesmysl. Sepjal ruce a kotal: "Amán - milost! To přece neuděláte." "Asi to udělám, jestli mi odepřeš souhlas," odvětil jsem. "Odpověz teď! Ty jsi mi dal své svolení pro Alího a Ikbálu jen naoko?" "Ne - ano, ano," opravil se Bosák rychle, vida můj hrozivý výraz. "Pák jsi poslal svého pomocníka, aby svolal muže, kteří jsou teď v chatě?" "Ano, efendi." "Měli mě usmrtit?" "To jsem jim nevzkázal!" "Ale zneškodnit mě měli?" "Ano, to ano!" "Nu, to je vlastně totéž! Dále: koberce jsou ukryty v trní bez vědomí úřadů?" "Ne - ano, efendi." "Tak tedy slyš: měl bych oznámit váš pokus o vraždu a také říci kahyovi, kde jsou koberce. Zločiny

proti sobě chci prominout a věc s koberci se mě netýká, protože jsem zde cizincem. Ale Sahnáfovi o nich povím. Ať se zachová, jak mu káže povinnost pádišáhova poddaného." "Ó efendi, neříkej mu nic!" "Alí se to dozví zcela jistě. Záleží jen na tobě, bude-li pak jednat jako tvůj přítel nebo nepřítel. Ty jsi slíbil svou dceru Mosklanovi?" "Ano." "Hm, Mosklan je zajat. Já sám jsem ho zajal. Ikbála miluje Alího a on ji. Očekávám, že splníš slib, který jsi mi dal." Bosák si třel rukou naříznuté ucho. "No?" zeptal jsem se. "Ano, splním," zavrčel. "Přísaháš při vousu Prorokově?" "To nesmím." "Proč ne?" "Jsi přece křesťan." "Ale tvůj zeť je muslim. Jemu budeš přísahat, ne mně." "Efendi, až bude Mosklan zase volný, tak..." "Mlč!" okřikl ho Halef. "Nás nezajímá, co chceš, padouchu, vyprávět! Nech dlouhých řečí, nebo s tebou učiním krátký proces a přetáhnu tě bičem, že na to do smrti nezapomeneš! Dáš svou dceru Sahnáfovi, nebo ne?" "Ano, ano!" "Přísaháš to Alímu?" "Ano." "Při vousu Prorokově a při vousu všech ctihodných kalifů a věncích?" "Ano." "Tvé štěstí. Nebyl bych čekal už ani okamžik." "Efendi, už je vše v pořádku?" obrátil se na mne strašpytel. "Propustíš mě?" "Ne. Ještě nejsme hotovi." "Co ještě žádáš, efendi?" "Už jsi mi dal jednou slovo a nedodržel jsi je. Teď se pojistím. Dáš Sahnáfovi své svolení písemně." "Jak?" "Sepíšeme platnou mazbatu - smlouvu, kterou podepíšeš." "Dobře, sepíšeme ji u mne doma. Ale napřed nás propuště." "Ne, nepouštěj ho," varoval Sahnáf, který se až do této chvíle choval naprosto tiše. "Znám ho. Ty víš, efendi, že prodávám svaté svitky. Mám s sebou papír, pero i inkoust v kapse sedla. Musí sepsat mazbatu hned." "To si taky myslím," přisvědčil jsem. "Já ale nemohu," odporoval barvíř. "Neumím psát. Jsem tak rozčilen a celý se třesu. Mé tělo je jak hora plná ohně a zemětřesení." "Mám tvé zemětřesení snad uklidnit?" zeptal se Halef s výmluvným pohybem ruky ke svému bičíku "Ó Alláhu, ó Alláhu!" bědoval tlustřoch. "Jsem jako keř drcený mezi dvěma skalami." "Nebo jako ovce, na kterou se vrhli dva lvi," smál se Halef. "Efendi ti dá jen minutu lhůty na rozmyšlenou." "Je to pravda, efendi?" ptal se Bosák. "Ano. Až uplyne minuta, můžeš se vrátit do chaty a já pošlu pro kahyu." "Nu, pak tedy ať se Mosklan na mě hněvá! Nemohu jinak. Podepíše!" "To mi ale ještě nestačí." "Ne? Co tedy ještě chceš?" "Tvoji druzi s tebou hřešili, měli by se tedy postarat, abys dodržel slovo. Budou s tebou přísahat a podepíše se jako ty. Pojedou s námi k tobě a ty ohlášíš před svým domem zasnoubení Sahnáfa se svou dcerou."

"Moji přátelé nepodepíší." "Proč ne?" "Neumějí psát." "Asi jako ty. A jestli skutečně neumějí napsat své jméno, tak tam otisknou svůj palec. Nic jiného od nich nechci. Pak je propustím." "A oni to přece neudělají, neboť..."

"Počkej, Bosáku!" zazněl z chýše hlas. "Máme snad kvůli tobě upadnout do neštěstí? Efendi, je to skutečně všechno, co od nás požaduješ?" "Ano." "A nebudeš mluvit o tom, co se tu přihodilo?" "Ne." Poznal jsem hlas žebrákův. On byl hlavním pachatelem zločinu, a tedy nejhrozněji usiloval o odvrácení nebezpečí. "Ať tedy boyaci mazbatu podepíše! Uděláme to také," zvolal. "Co tomu řekne Moskán?" namítal tlustoch tvrdohlavě. "Nic nemůže říkat. Ty víš, že se mě musí bát. Nesmí se protivit." "Dobře," rozhodl jsem. "Jsme zajedno. Můžeš se vrátit do chaty, boyaci," "Bez podpisování?" tázal se potěšen.

"Mazbatu vyhotovíme uvnitř. Půjdu s tebou." "U Alláha, zůstaň tu, sidi" varoval mě Halef a uchopil mě za ruku. "Půjdu s ním. Tihle lidé mi už neublíží. Uslyšíte-li, že se něco děje, zapalte střechu a hlídejte východ se zbraní v ruce. Pak neunikne nikdo." "Ano, vejdi, efendi, jsi bezpečen!" křičel žebrák z chaty. "Sidi, jdu s tebou," pravil Halef. "Dobře, přesvědč se, že už nemusíme mít obavu. Vstaň, Bosáku." Tlustoch se s hekáním pozdvihl a potácel se do chaty. Šli jsme za ním. Halef vytáhl pistoli, ale hned ji zase zastrčil, když uviděl, že muži sedí v jednom rohu a zbraně odložili do druhého. Pokynul jsem Umarovi, Oskovi a Sahnáfovi, aby vešli také za námi. Sahnáf odešel velice potěšen ke svému koni a přinesl vše potřebné ke psaní. "Chceš smlouvu sepsat, efendi?" "Ne. Ty jsi ženich, postarej se, aby ti nevěsta nemohla uniknout" Alí začal tedy svůj mistrovský spis. Trvalo velmi dlouho, než byl hotov. Pak mi listinu podal. Četl jsem a zjistil, že vše sepsal tak, aby nebyla žádná zadní dvířka k úniku. Když měl pekař připojit svůj podpis, začal nářek nanovo. "Sidi, nemám toho tlustocha raději hned pověsit?" zeptal se Halef. "Viset bude stejně! Protože jestli hned nepodepíše, pojedou pro starostu. Zatím držte pevně tenhle tlustý břich!" "Podepíšu, podepíšu!" třásl se Bosák. A teprve nyní napsal své jméno pod smlouvu. Sahnáf se obrátil k ostatním a ti rychle podepsali a ještě znovu vše ústně potvrdili. Konečně, když bylo všechno v úplném pořádku, řekl Alí: "Nyní pojedeme do Cenibasjii. Budete svědky, jak Bosák vloží do mé ruky ruku své dcery Ikbály." "Nechtě mě nejdříve odpočinout," sténal barvíř. "Jsem celý zemdlený..." "Poslyš," přerhl mu Halef řeč a ukázal ke dveřím. Zaslchl jsem také cval koně. Jistě bude

jezdec zanedlouho zde, protože měkká lesní půda by vzdálenější dusot ztlumila. A skutečně, vzápětí už jezdec vešel. Můžete si představit můj úžas, když jsem v něm poznal Mosklana, který se vydával za agenta Pimosu. Jak unikl kováři? Snad... Ale na přemýšlení mi nezbyl čas, protože Mosklan mě okamžitě poznal. "Zatracený padouchu!" zařval na mě. Uviděl jsem v jeho ruce pistoli. Padl výstřel. Rychle jsem uskočil - a v příštím okamžiku jsem udeřil střelce pažbou pušky přes hlavu, že upustil zbraň a s chraptivým výkřikem zdvihl obě ruce k hlavě. Nezasáhl jsem lebku, ale obličej, protože se Mosklan při ráně pootočil. Skoro současně ho Halef srazil k zemi a klekl na něho. Stalo se to tak rychle, že nikdo z ostatních neměl ani čas se zvednout se země. Teď ovšem všichni vyskočili. Halef pevně držel ničemu a Osko mu svazoval ruce. Mosklan skoro nekladl odpor. Držel si ruce na obličeji a vyrážel koktavé vytí. Rána pažbou mu vyrazila přední zuby, snad mu i rozdrtila čelist. Ale ještě někdo křičel bolestí, lépe řečeno řval, jako když ho na nože bere - tlustý pekař. Když Mosklan vystřelil a já rychle uhnul, tlustoch v úleku bezděky prudce rozhodil rukama. Přitom se jedna jeho ruka dostala do směru střely a kulka zasáhla malíček. "Můj prst, moje ruka, moje paže, mé tělo!" bědoval. "Je po mně, on mě zastřelil, on mě zabil!" Přitom tlustoch skákal přes všechnu svou otylost jako šílenec sem a tam. "Ukaž!" řekl jsem. "Tady, tady! Tudy utíká krev, tudy odtéká můj život! Jsem mrtev! Není mi pomoci!" Viděl jsem, že má malíček jen lehce škrábnutý. Byla to povrchová ranka. "Mlč už!" zarazil jsem ho. "To není žádná rána. To nebolí, to nemůžeš ani cítit!" "Co? To že nemohu cítit?" ptal se v údivu. Bosák se díval pozorně na prst, počkal, jestli opravdu neucítí bolest, a vydechl: "Alláh karím! Tentokrát jsem šťastně unikl smrti. Ale jen kousek doprava, a bylo po mně. Dva kroky jenom! Efendi, ta kulka platila tobě! Proč jsi dal hlavu tak rychle pryč?" "Aby mě nezasáhl, přirozeně." "Proto trefil Mosklan mě! Ten bidák mě mohl připravit o život! Slíbil jsem mu dceru, a on po mně střílí! To nemohl lépe mířit? Nemohl si dát pozor? Mezi ním a mnou je konec, úplný konec! Sabane, pojď sem a obvaz mě." Ale žebrák se skláněl nad Mosklanem, aby ohledal jeho zranění. Mosklan chtěl promluvit, ale nemohl. Z jeho hrdla vyrážely jen kloktavé zvuky. Tím výmluvněji však hovořily jeho oči, které by nás byly nejraději všechny probodly. Viděl, že jsme se tu k sobě zrovna nechovali nepřátelsky. "Jak to vypadá?" zeptal jsem se Sabana. "Ještě nevím. Čelist je také zraněna.

Musíme přivést lékaře. Mosklan tu musí zůstat ležet." Postřehl jsem jeho postranní úmysl a odpověděl jsem: "To tedy nemůžeš s námi do Cenibaslii, když tu musíš zůstat. My ostatní ale vyrazíme hned." "Což? Ty tady chceš ty dva nechat, sidi?" řekl Halef. "Ano." "Pomysli, že ten koňský handlír uprchl! Jak se mu vůbec útěk podařil? Zabil snad kováře?" "To poznáme. Mosklan nám nemůže uniknout. Saban se o něho postará, dokud pro ně nepošleme." "A já přivedu lékaře," řekl Murad. "Udělej to!" odpověděl jsem. "Vy ostatní ale pojedete s sebou." Nikdo se nezpěchoval. Prohlédl jsem ty chlapy. Podrobili se mé vůli, ale nechtěli nechat svého zraněného spojence na holičkách. Umar a Osko přivedli koně. Nasedli jsme. Tlustý pekař byl přítom kupodivu nejrychlejší. Ostatní nás následovali pomaleji a pomaleji. Když jsme vyjeli z lesa, nebylo je už vůbec vidět. "Sidi, počkáme, než přijedou?" zeptal se Halef. "Ne, jsem rád, že jsme se jich zbavili." "Musí přece s námi k Bosákovi." "Nepotřebuji je," brumlal tlustoch. "Nepotřebuji žádného přítele, který na mě střílí. Tamhle přijíždí zase nějaký jezdec!" Už jsem také uviděl muže přijíždějícího na neosedlaném koni. Jakmile nás uviděl, zvolnil jízdu. "Ach, tedy se mu nic nestalo," vydechl jsem ulehčeně. "Kdo je to?" zeptal se Osko za mnou. "Kovář. Dneska se sem ženou jeden za druhým. Hotová štvаницe!" Pobídlí jsme koně. Když mě Šimin poznal, volal z dálky: "Al hamdu li'lláh! Ty žiješ! Měl jsem o tebe velké starosti." "A já o tebe. Potkalo tě něco zlého?" "Ne." "A tvou ženu?" "Mosklan ji uhodil pěstí do hlavy, ale nebylo to tak zlé, jak jsem se zprvu obával." Teď jsme se zastavili proti sobě. Šimin byl úplně bez dechu. "Viděli jste Mosklana?" zeptal se. "Ano, střelil na mě, ale nezasáhl mě." "Odkud mohl mít zbraň?" "Jak vám zmizel?" "Nejdříve přišli tví přátelé," vypravoval Šimin, "a já je poslal za tebou k Bosákovi, kterého teď vidím po tvém boku. Pak jsem šel pracovat do kovárny. Tu jsem najednou uviděl našeho zajatce odjíždět. Skočil jsem ke své ženě. Ležela ve světnici a držela se rukama za hlavu. Nebyla zcela při smyslech. Přepadl ji a srazil k zemi." "Jak je to možné? Jak se mohl dostat ze sklepa?" "Efendi, udělal jsem velkou chybu. Hádží Halef Omar chtěl zajatce vidět. Vyhověl jsem mu a nechal spuštěný žebřík. Mosklan se vyvlékl z pout a vylezl po něm ze sklepa." "Jak si otevřel dveře?" "Jsou jen z vrbového proutí. Zajatec je rozrazil. Neslyšel jsem žádný hluk, protože jsem koval. Za domem stál jeho kůň. Uviděl ho a šel za ním." "Jak se ale stalo, že ten koňský handlír jel za námi? Jak věděl, kde jsme?"

"Mosklan slyšel, co jsme mluvili s tvými druhy." "To jste tedy byli velice neopatrní." "To je pravda. Chtěl jsem to zase napravit. Dal jsem své ženě vodu, aby si ochladila hlavu, utíkal do vesnice, popadl prvního koně, kterého jsem našel, a jel do Cenibaglii. Tam jsem se dozvěděl od Bosákovy ženy, že jsi jel do Kabakci, její muž a Deselim za tebou a za nimi tví přátelé. Nato přijel uprchlík, zjistil totéž a jel také za vámi. Jel jsem hned dál a byl jsem ze srdce rád, když jsem uviděl, že se vracíte." Vyprávěl jsem Šiminovi v krátkosti, co se nám přihodilo. Když jsem skončil, řekl přemýšlivě: "Je to přání Alláhovo. Mosklan je potrestán a já jsem se ho zbavil. Jak bys to byl s ním pak zařídil, efendi?" "To by nebylo těžké. Nyní to ale není už třeba," odpověděl jsem. Poctivě řečeno, byl bych se ocitl v rozpacích. Mosklan by nemohl zůstat věčně ve sklepě. Jak ho propustit a zabránit mu, aby se mstil? O této mstě jsem se kováři zmínil. Ten mě ale uklidnil: "Neměj o mě starosti. Získal jsem díky vám tolik zkušeností, že se Mosklana nemusíme bát. Teď nemůže mluvit, takže tě nemůže uvést do nesnází, a já s ním budu brzy hotov." "Já také," vrčel tlustoch. "Střílel na mě. Můj život visel na docela tenoučkém vlásku." "To ani ne, ale na mé celé hlavě." "Snad chtěl tebe i mne zastřelit jedinou kulí. Konečně, efendi, tady je vesnice. Jedme pomaleji. Rád bych se tě ještě na něco zeptal." Zůstal jsem s Bosákem trochu pozadu. "Řekneš Alímu o kobercích?" ptal se mě. "Ano." "Doví se také o místě, kde byly schovány?" "Ukážu mu je." "Nechceš toho raději nechat?" "Ne. Chci, aby tě Alí udal." "Jsi krutý. Přeješ si to doopravdy?" "Ano." "Budeš Sahháfa nutit, když to nebude chtít udělat?" "Musím odjet, nebudu se tedy o to dál starat. On to ale jistě udělá, nedodržíš-li ty své slovo. Zaříd' se podle toho." "Dodržím své slovo." "Tak ti radím, abys zavolal káhyu a pozval dva tři muže za svědky. Musíš Sahháfovi dokázat, že to se zasnoubením myslíš doopravdy." "Poslechnu tě. Ó Alláhu, jak se bude radovat má žena a dcera!" Tím se konečně projevila tlustochova vrozená dobromyslnost. Jeho tvář se rozveselila, a když jsme před domem seskočili s koní - on se samozřejmě se svého mezka skulil - pospíchal před námi, rozrazil dveře a slyšeli jsme ho volat: "Čileko, Ikbálo, pojdte, pojdte, pospíchejte, už jsme tu." Ženy přiběhly. Pán domu byl první, koho uviděly, já druhý. "Efendi, ty jsi tu!" zvolala nejlíbeznější dívka z celé Rumelie. "Vzdejme díky Alláhovi. Varovala jsem tě. Dodržel jsi také své slovo?" "Ano, přivádím ti tvého milého." "Tak co, jsi spokojena?" ptal se

tlustých vesele. "Ano, úplně!" "Nuže, vezmi si ho!" Tu si Ikbála zakryla rukama obličej, prudce vydechla - a zmizela ve dveřích, ze kterých přišla. "Efendi, vidíš, jaké neštěstí jsi způsobil?" řekl mi pekař, zpola starostlivě, zpola se smíchem. "Pošli štěstí za ní," smál jsem se i já a ukázal na Sahnáfa. "To nejde," pravil Bosák. "Žádný mladý muž nesmí před svatbou se svou dívkou prodlévat o samotě." Ten dobrák netušil, že jeho Ikbála strávila už mnohou chvíli s Alím mezi čtyřma očima venku za domem pod ochranou mlčenlivé Cileky a ještě mlčenlivější luny. "Tak jdi s ním," radil jsem mu. "Nemám čas." "Nemůže s ním jít tedy Cileka?" "Také ne. Jste našimi hosty a musíte být pohoštěni. Tak máme co dělat." Pohoštění? Ale čím? Pamlsky, které jsem už okusil? Pospíšil jsem si, abych tyto lahůdky včas odmítl. "Stačí, žes nás přivítal. Mám přesně vyměřený čas. Musíme odjet." "Efendi, to mi přece neuděláš! Podívej, den je skoro u konce. Kam bys ještě chtěl?" Bosák měl pravdu. Bylo už pozdní odpoledne. A vtom mi také Halef pošeptal: "Sidi, byli jsme nepřetržitě v sedle a také naši koně potřebují klid." "No dobře, tak pobudeme ještě chvíli zde, ale spát budeme u Simina, mého přítele." "Efendi, ani nevíš, jakou radost jsi mi způsobil!" zvolal kovář. "Nazval jsi mě přítelem." "A právem. Dokázal jsi mi to. Až se vrátím domů, budeš patřit mezi ty, na které budu rád vzpomínat." Kvůli naší bezpečnosti jsem musil zjistit, co se nyní děje v žebrákově chýši. Řekl jsem proto Halefovi: "Neměj starost, kdybych se teď vzdálil. Chci vědět, jak se daří Mosklanovi." "Zbláznil ses, sidi? Chceš jet nazpět do chaty?" "Ano." "Mohou tě zabít." "Teď mě už nepřelstí. Ostatně jsem přesvědčen, že chata je prázdná. Jistě Mosklana odstranili, abychom ho nemohli najít." "Nemusí se tě vlastně bát. Nemáš žádné právo ho zavřít." "To je pravda, a přece se mě bojí. Střílel na mě, a ani v ostatním nemá čisté svědomí. Neprozrad' Bosákovi, kam jsem jel." "Ale když se brzy nevrátíš, pojedu za tebou." "Dobře, platí." Tiše jsem se vytratil ven. Strážil jsem se jet původní cestou, kde jsem se mohl lehce vystavit nepříjemnému setkání. Proto jsem nezamířil k jihu, ale na západ, abych vjel do lesa směrem od Kabakci. Cválal jsem přes pastviny a brzy jsem dosáhl místa, kde se les táhl jižně ke Kabakce. Tu jsem uviděl daleko před sebou skupinu jezdců, která, jak se zdálo, postupovala jen zcela pomalu. Zastavili se u jednoho osamělého domku. Domyslel jsem si, kdo to je. Mohli být ode mne tak asi dva kilometry. Pobídl jsem koně k větší rychlosti. U Ríha jsem nemusil použít žádného jiného

prostředku než zvolání. Byla to radost tak ujíždět. V několika minutách jsem byl u domu a seskočil jsem s koně. Zařídil jsem to tak, že dům zůstal mezi mnou a skupinou jezdců, a tak jsem nemohl být spatřen. Předě dveřmi seděla žena středního věku a krájela meloun. "Masá'al chér - dobrý večer," pozdravil jsem arabsky. Žena na mě pohlédla beze slova skulinou svého závoje. Opakoval jsem pozdrav turecky, a tu mi porozuměla. Přátelsky poděkovala. "Nedala bys mi ochutnat kousek melounu? Mám žízeň," poprosil jsem. "Velmi ráda, efendi." Ukrojila mi pěkný kousek a podala mi ho. Když viděla, s jakou chutí jsem se do něho zakousl, řekla potěšena: "Sama jsem ho vypěstovala. Však jsem před chvílí musila celý meloun rozkrájet těm lidem, ale ti tak pěkně nepožádali jako ty." "Ale zaplatili ti, ne?" "Nežádám žádnou odměnu, i když jsem chudá a vypěstovala jsem jen málo ovoce. Ale oni mě ještě okradli." "Ti nevděčníci! Co ti vzali?" "Můj nejlepší šátek. Jeden byl raněn a oni ho s ním ovázali." "Nevíš, kdo to byl?" "Byl s nimi žebrák Saban, co bydlí v lese, a jeho kumpán Murad." "Víš, kam jeli?" "Chtěli do Usundera. Bydlí tam Sabanův příbuzný, zázračný lékař. K němu chtěli zavést raněného." "A jak přišel k úrazu?" "Spadl se stromu, obličejem na kámen. Vyrázil si skoro všechny zuby." "Chudák!" "ó, ten není zrovna k politování. Zním ho, jenom nevím, jak se jmenuje. Je zlým duchem našich mužů." "Tvůj muž se taky dal od něho svést?" "Ne, jsem vdova. Můj pán je mrtev." "Máš děti?" "Tři. Nejmladší je nemocen, má spálu, oba větší šli k vodě chytat pijavice. Prodáváme je zázračnému lékaři. Platí jeden para za deset kusů." Ubohá žena. Jaká bídná odměna! Vyndal jsem pět piastrů. "Tu máš, kup svému dítěti lék." "Dobrota tvého srdce je veliká. Dejž ti Alláh..." Další jsem neslyšel, poněvadž jsem skočil na koně a odjížděl zpět ke svým přátelům. Zjistil jsem dost, abych věděl, že se nemáme čeho obávat. Když jsem za domem tlustého pekaře, barvíře, hostitele a tchána seskočil s koně, ušel jsem viset na kůlu krvavou kůži a zároveň jsem ucítil vůni pečeně. Za rohem domu, kde byla vůně nejsilnější, jsem našel pekaře a jeho věrnou polovici zvláštním způsobem zaměstnány. Na zemi stála nízká dřevěná nádoba, které u nás říkáme škopek. Přes její okraj byly nataženy tři silné dráty. Na prostředním byla stažená ovce. Přes ni a na druhých dvou drátech byly kusy dřeva a na tom všem zapálená hromada polen. Ovce byla shora připálená, po okrajích se pekla, ale zespodu zůstávala syrová. Z opékaných částí kapal v pomalých přestávkách tuk na dno nádoby,

kde jsem viděl narovnanou vrstvu rýže. Stěny tohoto podivuhodného pekáče byly tak krásně rudě namořeny barvířskou červení jako kalhoty francouzských vojáků. Napadlo mi, že původně sloužil tento pekáč jako barvířská kád'. "Kde jsi byl, efendi?" ptal se tlustoch. "Je dobře, že jsi přišel. Porazil jsem na vaši počest ovci. Soused mi ji prodal." "Maso se pálí, nechceš pečení obrátit?" "Efendi, snadno se pozná, že jsi cizinec. Tak bychom neměli z masa žádný požitek." "Změkne rýže jen tím, že na ni kape tuk?" "To přece nesmí být. Neznáš pořekadlo: pilaf musí syčet a prskat? Měkký není dobrý." "Nezdá se ti, jako by do rýže padal popel?" "To nevádí. Podívej se, zase ho vyndám." Bosák zalovil prsty v rýži a pokoušel se odstranit popel a kousky spáleného dřeva. Vzpomněl jsem si mimoděk na půvabnou Mersinu z Amádie, která si usazené oči utírala cibulí. Od koho bych si raději nechal připravit jídlo, od ní, nebo od tohoto párku tloušťků v Cenibaslii? Vzdal jsem se požitku vniknout do tajů jejich kuchyně, otřásl se a zamířil do domu. Halef mi vyšel vstříc ke dveřím. "Tady jsi, sidi!" zvolal radostně. "Už se mi to zdálo dlouho. Chtěl jsem právě nasednout na koně." "Vidíš, že se mi nic nestalo. O čem jste se zatím bavili?" "Och, neměli jsme dlouhou chvíli. Šel jsem s pekařem smlouvat ovci, to byla velká zábava. Chtěl ji napřed dostat zadarmo, ale soused se nedal. Pojdme dovnitř." Právě jsem se chtěl posadit, když ke mně dolehly tajemné zvuky z vedlejší jizby, patřící dámám. Bylo to, jako by někdo někoho políčkoval, a k tomu bylo slyšet vzdechy a stony, že jsem měl až obavy o osoby, které tam byly. "Kdo je tam?" ptal jsem se Sahnáfa. "Ikbála, světlo mých očí." "A kdo ještě?" "To nevím." "Co dělá?" "Jak bych to mohl vědět, efendi? Slyším ji vzdychat. Obávám se, že ji potkalo neštěstí. Chtěl bych Ikbále pomoci, ale jsem ženich a nesmím k ní." "Myslíš, že já bych tam směl?" "Ano, jsi křesťan a viděl jsi ji už bez závoje. Ty mou nevěstu nezneuctíš půjdeš-li k ní." "Neměj obavy, kráska z Rumelie je se mnou v bezpečí." Šel jsem tedy ke dveřím a vešel do vedlejší světnice. Tam na holé zemi seděla Ikbála. Po její pravici stála díž, ve které bylo zvláště zbarvené těsto. Obě Ikbáliny paže byly až po lokty ponořeny do této masy. Vždy, když vyndala kus těsta, asi kilogram těžký, snažila se ho v rukou zakulatit. Přitom do něho vši silou bušila, což vydávalo zvuk políčků, které jsme vedle slyšeli. Dívka se věnovala svému počínání s takovým zaujetím, že se z ní pot jen lil. Celý obličej měla rudý a potem mokřý. "Co to tu děláš?" zeptal jsem se. "Dělové koule." "Pro koho?"

"Pro vás, samozřejmě. Vždyť jste naši hosté." "Jsou dobré ty dělové koule?"
"Ach, chutnají jako pokrm z ráje." "Cos do toho dala?" "Všechno možné:
mouku, vodu, hrozinky, mandle, olivový olej, sůl, pepř a různé vonné koření."
"Jak bude dlouho trvat, než budou hotové?" "Až upečeme ovci, dáme je dusit
do rýže a tuku z pečeně." "To bude nebeská lahoda." "Ano, ochutnej těsto.
Ještě nikdy jsi nic takového nejedl." Ikbála ponořila prsty do těsta, vytáhla je
celé olepené a se smíchem mi je nabízela olízat. "Děkuji ti, květino líbezná
zahrad pohostinných! Kdybych už tep ochutnal, ošidil bych se o rozkoš,
kterou budu cítit později, až budu jíst dělové koule upečené." "Jen si vezmi.
Jsi strůjce mého štěstí. Jen tobě děkuji, že se můj otec tak změnil."
Nejkrásnější dívka z Rumelie učinila ke mně výmluvný pohyb aby mě donutila
ochutnat. Zabránil jsem tomu zcela rozhodně, takže se vzdala dalších pokusů,
zvedla prsty ke svým ústům a s mlaskáním si je olízala. Hrozinky, mandle, olej,
pepř! To musí být skutečně vynikající chuť. K tomu ještě voda, před kterou
jsem se otřásal! A různé koření. Běda ti, Alí, tvá kráska ti v několika měsících
pěkně zřídí žaludek! Šel jsem uklidnit Alího, že se vyvolené jeho srdce neděje
žádné příkoří. Vtom seskočil venku s koně jezdec, v němž jsem poznal
jednoho z mužů, které jsme obléhali v chatrči. Slyšel jsem, že se po mně ptá, a
vyšel jsem za ním ven. Odvedl mě stranou a řekl mi: "Efendi, byl jsi k nám
velkodušný a jsi bohat. Chtěl bych ti něco sdělit." "Tak mluv!" "Co mi za to
dáš?" "Nevím, jestli to, co mi chceš říct, bude mít pro mě nějakou cenu." "Ó,
velmi velikou. Nacházíš se ve smrtelném nebezpečí." "Tomu nevěřím." "Když
to říkám, tak je to pravda, efendi." "Právě proto, že mi to říkáš, to není
pravda." Muž se na mě udiveně podíval. "Myslíš skutečně, že tě obelhávám?"
"Ano. Chtěli jste mě zabít a oloupit. Vrahové a lupiči jsou schopni taky lhát."
"Ale nyní to s tebou myslím dobře a říkám ti pravdu," ujišťoval mě muž.
"Nech si ji pro sebe. Nechci nic slyšet." "Nechceš mi tedy nic dát? Pomni, že
se jedná o tvůj život!" "Nezaplatím za svůj život ani jeden jediný piastr!" "Jak,
život pro tebe nemá cenu?" "Má, a velikou, ale jsem v rukou božích. Neříká
váš korán, že Alláh určil délku života každému už při jeho zrození?" Viděl
jsem, že jsem ho přivedl do rozpaků. Nevěděl, co by na to řekl. Proto jsem
pokračoval: "Tady vidíš, že by byl skoro hřích, abych za svůj život vydával
peníze. Moje hodina přijde, ať už zaplatím, nebo ne." Škublo mu v obličeji.
Napadla ho správná myšlenka: "Efendi, jsi přece křesťan, tedy si můžeš svůj

život prodloužit." "Jak to?" "Alláh určil délku života jen svým pravověrným přívržencům." "Mýlíš se. Stojí psáno v páté sůře koránu, která se nazývá súrou Hodování, že hodiny žití všech věřících i nevěřících jsou předem určeny. Znáš ji?" "Znám." "Tak mi musíš dát za pravdu. Nemohu a nesmím za svůj život platit." Po peněžích lačnicí Sabanův kumpán si pošukobával zaraženě vousem, jako kdyby z něho chtěl vylákat myšlenku. Ale zdálo se, že mu žádná nepřichází. "Efendi, ale já potřebuji peníze," přiznával tiše. "Já taky." "Ty je máš, ale já nemám žádné." "Nu, uvidíš, že nemám tvrdé srdce. Vydírat se nedám, ale potřebnému rád něco poskytnu, když vidím, že si to zaslouží. Pověz mi, v jakém jsem nebezpečí, a já ti dám bakšiš." "Kolik nabízíš?" "Nabízet? Nabízí se přece jen tehdy, když jde o obchod, a já už jsem ti řekl, že tady o žádném obchodě nemůže být řeč. Slibuji ti bakšiš. Výši bakšíše určuje dárce a ne obdarovaný. Tak, co mi chceš říct?" "Nic." Obrátil se a chtěl jít. Já ho ale uchopil za ramena a řekl mu varovně: "Říkal jsi, že je můj život v nebezpečí. Jsou jistí lidé, kteří mi ukládají o život. Ty o tom víš, jsi tedy jejich spojenec. Dám tě zatknout, protože nechceš mluvit." "Žertoval jsem jenom." "To je lež!" "Efendi!" zvolal výhrůžně. "Chtěl jsi peníze, a nezáleží na tom, jestli je tvé sdělení pravdivé nebo ne. Víš, jak se takové vydírání trestá?" "O vydírání tu nemůže být řeč." "Dobře. Nechci se s tebou zlobit. Nemám k tomu ani čas, chuť. Můžeš jít." Nechal jsem ho stát a otočil se k domovním dveřím. Ještě jsem k nim ale nedošel, když zvolal: "Efendi, budeš litovat!" "To si jen myslíš. Vůbec mě pokládáš za hloupějšího, než jsem. To, co mi chceš říci, vím už dávno." "To není možné." "Cha! Posel je na cestě." "Odkud to víš?" "To je moje tajemství." "Tak to žebrák někomu řekl." Usmál jsem se pohrdavě. Ani mě nenapadne vydávat peníze za tajemství, které jsem zpola uhodl a pomoci lsti se je dozvím snad celé. "A ty nemáš strach?" vyptával se dál. Nejdřív jsem musil zjistit, kdo byl posel. Proto jsem se zasmál: "Myslíš, že se toho člověka bojím?" "Ještě neznáš Sabana. Jednou jsi ho přelstil, podruhé se ti to nepovede." Tak to byl tedy žebrák. Dovezl zraněného do Usunderu. Mohl jsem tušit, že mu Mosklan nařídil jet nejprve do Paláci, kde měl zraněný domov a snad také příbuzné, a pak dále do Ismilanu k pozůstalým puškaře, který si srazil vaz. Ti, které jsme přelstili, uzavřeli s námi mír. Co se jich týče, byli by drželi slovo, tím jsem si byl jist. Ale on je donutil, aby se nám pomstili. Zároveň jim radil k opatrnosti, aby mě nenechali uniknout. Poněvadž věděli

od pekaře, kam chceme pak jet, dalo se ostatní lehko zařídít. "Já ho ale vůbec nemíním přelstít," vysvětloval jsem mírně. "Co tedy?" "Nechci mít se Sabanem už nic co dělat. Dal mi své slovo, že mě nebude obtěžovat." "Saban je dodrží, on sám tě obtěžovat nebude, ale bude proti tobě štvát druhé. Spolek je velký." "Nebojím se a každého, kdo proti mně nepřátelsky vystoupí, odevzdám soudci." "Můžeš také udat kulku?" "Nebud' směšný! Řekni mi raději, proč zrazuješ Sabana, když jste přátelé." "Přátelé? Na to ti neodpovím. Chceš uzavřít své srdce a svůj měšec. Přijel jsem zbytečně." Šel ke svému koni, ale tak váhavě, že jsem viděl, jak očekává, že mu přece jen učiním nabídku. Ale já jen poznamenal: "Ty odjíždíš? Nechceš jít dál? Víš přece, že je tu slavnost." "Na takové slavnosti nemám čas. Tedy - ty nedáš nic?" Jeho oči byly na mě výhružně upřeny. "Ne." "Pojedeš ještě dnes odtud pryč?" Že vyslovil tuto otázku, bylo od něho velice zpozdilé. Tím mi přece prozradil svůj úmysl. Chtěl vydělat peníze, nic nedostal, a byl teď schopen každého nepřátelství. "Myslíš, že se vzdám hostiny, která je pro nás připravena?" odpověděl jsem. "A také naši koně si musí odpočinout." "Alláh ti tedy žehnej tak, jako ty jsi žehnal mně." Vskočil do sedla a odejel. Za vchodem jsem narazil na Halefa, na kterém jsem ihned po znal, že se tady ukrýval a že se zlobí. "Sidi, proč jsi nechal toho muže ujet?" zeptal se. "Nebyl mi tu nic platný." "Ale jinde ti bude škodit." "Ty jsi slyšel, co říkal?" "Bohužel jen poslední slova. Postavil jsem se sem, abych tě chránil. Viděl jsem vás, ale neslyšel. Nakonec jsem však přece pochopil, že chtěl peníze. Proč?" "Pojď ven! Nemusí nikdo vědět, co si spolu povídáme." Pověděl jsem Halefovi, co jsem se dozvěděl a co jsem tušil. "Chtějí nás přepadnout," brumlal malý hádží. "Možná že ne, milý Halefe." "Co tedy? Proč potom jel tenhle žebrák, který žádným žebrákem není, tak honem před námi?" "Patrně má proti nám poštvat příbuzné Mosklana a Deselima. Až pak přijedeme do Paláci nebo do Ismilanu, můžeme počítat s přijetím, které by nám mohlo být přinejmenším nepříjemné." "Tak pojedeme jinou cestou." "To bych nerad. Za prvé chci zůstat uprchlíkům na stopě a za druhé myslím, že právě v Ismilanu, v Deselimově domě, můžeme zjistit mnoho užitečného." "Když nás přijmou jako nepřátele, nezjistíme vůbec nic. Je také docela možné, že nás přijmou jako vrahy a zatknou." "Proto chci toho žebráka předejít." "Sidi, co tě to napadá? Snad nechceš ještě této noci zase vyjet před námi?" "Ano. Chci."

"Vyloučeno! Nenechám tě odejet. Vzpomeň si, do jakého nebezpečí jsi dnes upadl, protože jsem nebyl s tebou." "Vždyť jsi mě přece zachránil a budeš mě moci snad zítra znovu zachránit, kdyby to bylo nutné." Tím jsem dobrému Halefovi zalichotil. "Myslíš?" zeptal se sebevědomě. "Ano, jistě. Řeknu ti, co mě teď napadlo. Přenocujete u kováře a vyrazíte zítra ráno. Pojedete jinudy, než jsme se domluvili: z Košikavagu přes Manstaly, Stpjanovo a Topokol do Ismilanu. Já ale pojedu teď jižněji, přes Gólcuk, Madan a Paláců." "Proč?" "Protože to je cesta, kudy pojedou žebrák z Usundere." "Je černočerná noc. Zabloudíš." "Doufám, že nesjedu z cesty." "Ale žebrák má velký náskok." "Ríh je rychlý. Předhoním Sabana." "A přitom si zlomíš vaz v té tmě." "Uvidíme. V Ismilanu pojedou do Deselimovy kavárny v ulici před bránou Čatak. Tam mě najdete." "A když tam nebudeš?" "Tak počkáte." "A když nepřijedeš, sidi?" "V tom případě mi pojedete příští ráno do Paláci naproti. Je možné, že se tam kvůli Mosklanovi zdržím." "Kde tě tam najdu?" "To zatím nevím. Vesnice je malá, snadno se na mě doptáš." Halef se sice všemožně snažil zvrátit můj úmysl, ale já byl již pevně rozhodnut. Když se pak také ostatní dozvěděli, že je chci opustit, narazil jsem na odpor, na jaký jsem vůbec nebyl připraven. Ikbála a její matka spínaly ruce nad hlavou, že nemíním ochutnat dělové koule a pečeni. Také Sahnáf mě prosil, abych zůstal. Jeho jsem si vzal ještě stranou a sdělil mu vše nejnnutnější ohledně koberců. "Efendi," řekl Alí, "je dobře, žes mi to řekl. Ti druzí vědí, že slavíme zasnoubení, a budou chtít mezitím tajně skrýš vyklidit. Překazím jim to." "Udáš svého tchána?" "Ano, bude viset," smál se Sahnáf. "Nic mi po tom není, jak se zachováš. Pozdravuj svého starého otce a buď až do smrti šťasten s Ikbálou, nejkrásnější ženou z Rumelie." Když Šimin poznal, že se nedám pohnout k tomu, abych zůstal, zeptal se mě na cestu, kterou chci podniknout. Nedůvěřoval jsem stále tlustému barvíři, a uvedl jsem proto mnohá místa, která jsem neměl vůbec v úmyslu navštívit. Kovář mě vyprovázel, a tomu jsem svěřil svůj skutečný záměr. Na okamžik se zamyslel a pak řekl: "Žebrák bude už brzy v Usundere. Chvíli se tam zdrží a pojedou dál. Má namířeno určitě do Madanu a Paláci. Tady odtud máš do Madanu padesát kilometrů a musíš vlastně přes Manstaly a Golcuk. Já znám tu cestu a umožním ti, aby ses tam dostal mnohem dříve. Pojedeme pokud možno tou nejpřímější cestou." "Cože, ty chceš jet se mnou?" "Ano, budu tě doprovázet, dokud se nepřesvědčím, že se už nemůžeš zmýlit." "To je od tebe

velmi milé, ale..." "Mlč," vpadl Šimin, "víš, že ti mám zač děkovat." "Ale já musím jet velmi rychle." "Můj kůň není špatný. Je nejlepší z koní muže, od kterého jsem si ho vypůjčil. Bude se musit namáhat. Až se s tebou rozloučím, budu ho šetřit." Halef přišel za námi, aby mě upozornil na to, na co jsem zapomněl: na měšec, o kterém jsme spolu mluvili, když jsme se vraceli z Kabacki k žebrákově chatrči. Přinesl ho a při světle hořící louče jsem se podíval, co obsahuje. Bylo tam sto rakouských dukátů a deset tureckých liber, kromě toho ještě padesát pětipiastrů. K tomu byl připojen lístek, že zlato patří mně, stříbro Halefovi. Jak jsem se později doslechl, obdržel Umar ibn Sádík již v Edirnu od našeho hostitele velkou sumu peněz za uschování klenotů. Mnohý by si mohl myslet, že taková suma peněz není jemnocitný dar. Také mě to napadlo, ale rychle jsem myšlenku zapudil. Dárce to jistě myslil dobře. Věděl, že nejsem žádný milionář. A pak, hlavní dar se přece skládal z jiných předmětů, které byly včetně naloženého koně ztraceny, díky laskavému služebníku spravedlnosti. Za třetí pak byl v měšci, jistě pro mne určený, prsten obdivuhodné práce s velikým hyacintem, který jsem si ponechal na památku. Halef přirozeně obdržel svých padesát pětipiastrů. Zazubil se a hned si je schoval. Nebudu popisovat loučení, které se neobešlo bez obvyklých ceremonií. Tlustá Cileka prolila dokonce několik slz dojetí. Když jsem už seděl na koni, přišel také tovaryš a podával mi ruku. Měl jsem mu ji stisknout na rozloučenou, nebo očekával bakšiš? Můj bič vězel pevněji v sedle nežli bič statečného Hádžího. Halefa Omara. Teď jsem ho ale bleskurychle vytáhl, uchopil pevně do ruky a přetáhl jsem toho ničemu několikrát přes hřbet. "Špaček" se rychlým skokem skryl za záda své tlusté vládkyně. "Vay! To pálí! Jako pepř!" vykřikl a sahal si na záda. "Přeješ si taky sůl?" zeptal jsem se se smíchem. Halef byl hned za ním, vyndal bič z opasku a ptal se: "Mám mu zasolit? Vysloužili to." "Oikildim, savusjum - jsem ztracen!" křičel ohrožený a zmizel spěšně za domovním rohem. Pak jsme vyrazili.

JÍZDA

Byla temná noc. Právě tak temná jako ta včerejší. Jen málo hvězd zářilo matně na nebi. Teprve nyní jsem nahlédl, že to byl ode mne odvážný kousek jet v noci neznámou krajinou, a zvláště tak rychle, jak bylo potřeba, abych dohonil žebráka nebo ho dokonce předejel. Nejeli jsme po cestě, měli jsme před sebou volné pole. Řih si z toho nic nedělal, jeho oči byly na temnotu zvyklé. Přešly celé hodiny. Jeli jsme cestou necestou, vyjeli jsme na kopec, sjeli zase dolů, řídkým lesem a podél strmého srázu. Šlo to proto pomaleji než dříve. Dosáhli jsme znovu roviny a octli se na jakés takés stezce. "Jsme na cestě z Usundere do Madanu," vysvětloval Šimin. V tu chvíli jsem uchopil jeho uzdu. "Stůj! Poslouchej! Zdá se mi, jako bych před námi slyšel dusot koně!" "Neslyšel jsem nic a nyní také nic neslyším." "Země je měkká a tlumí dusot kopyt. Ale můj kůň stříhá ušima a větří. To je jisté znamení, že máme někoho před sebou. Poslouchej!" "Ano, teď slyším. Kdo může tak pozdě jet touto opuštěnou krajinou?" "Možná že je to žebrák." "To je dost nepravděpodobné," pochyboval kovář. "Proč?" "Byl by musel velmi pozdě vyjet." "Proč by to nebylo možné?" "Saban tam chtěl přece přijet před tebou," mínil kovář. "Nu, a byl přesvědčen, že vyjedu teprve zítra ráno, a tak neměl žádný spěch. Můžeme ho předejet, aby to nezpozoroval?" "Můžeme, ale neradím k tomu." "Jenže uděláme-li oblouk tak, že budeme mít jezdce za sebou, nedovíme se, jestli je to žebrák." "Proto musíme za ním." "Ale co si se Sabanem počneme? Mohu mu zabránit v jeho cestě? Jistě jen násilím. Já ale nechci přelévat krev." "To nemusíš, efendi, přenech ho mně!" "Co s ním uděláš?" "Budeš ho nutit, aby se vrátil, a já pak zůstanu s ním a vezmu ho s sebou do Košikavagu. Mně neunikne." "Ale uděláš si z něho nepřítele, který se ti bude chtít pomstít." "Nebojím se ho. Je už stejně mým nepřítelem. Saban je nepřítelem všech poctivých lidí. Musíš mi dovolit, abych ti prokázal laskavost, a nemusíš si o mne dělat starosti. Jestli je to skutečně on, zajmeme ho a pak se rozloučíme. Před ním nebudeme mluvit o tom, kam jedeš." "Jak se dostanu odtud do Madanu?" "Pojedeš po této stezce asi tak půl hodiny. Nemůžeš se zmýlit. Chtěl jsem vlastně s tebou ještě mluvit o kopcu, ale malý hádžlí jednu má a ty sis vzal Deselimovu. Ty dvě postačí. Teď pojed', efendi." Netrvalo dlouho a přiblížili jsme se nočnímu jezdci tak, že nás musel slyšet. Popohnal hned koně, abychom ho nemohli dohnat. "Stále rychleji za ním," řekl Šimin. "Saban není žádný dobrý jezdec. Brzy ho dohoníme, je-li to

skutečně on." "Když ale uhne z cesty?" "Bude opatrný. Tady se toho nikdo neodváží v tak temné noci." Šimin uvažoval správně. Jezdec poznal, že jsme rychlejší než on. Odbočit z cesty se neodvážil, a proto považoval za nejlepší zastavit a počkat na nás. Šimin jel napřed a já se držel tak daleko za ním, že mě nemohl hned zpozorovat. Jezdec se uhnul trochu stranou, aby nás nechal předjet. Ale Šimin zastavil u něho a pozdravil: "Sabahiniz hayir olsun - dobré jitro." "Hayir olsun," odpověděl druhý zkrátka. "Odkud jedeš?" "Z Deridere." To byla lež, poněvadž jsem podle hlasu poznal, že je to skutečně žebrák. "Kam jedeš?" "Všude a nikam." To zaznělo vzdorovitě. Ale Šimin řekl energicky: "Budeš mi to muset říci." "Muset?" vrčel žebrák vzpurně. "Ano. Znáš mě?" "Znáš ty snad mě?" "Jsi žebrák Saban." "Ach! A ty?" "Noc je tak černá jako tvoje duše. Nemůžeš poznat můj obličej. Jsem Šimin, kovář z Košikavagu." "Proto mi připadal tvůj hlas tak známý! Jed' dál. Nemám s tebou co dělat." "Ale já s tebou. Znáš tohoto muže?" "Ne. Jed'te dál." "To udělám," odpověděl jsem. "Nejdřív si ale s tebou promluvíme, Sabane." Při těch slovech jsem se přiblížil a postavil svého koně vedle jeho, takže mě poznal. "Cizinec!" vykřikl. "Ano, cizinec. Teď snad uvěříš, že s tebou chci mluvit" "Ale já s tebou ne." Uviděl jsem, jak sahá k opasku. Uchopil jsem svou pušku v prostředku tak, že hlaveň ležela přede mnou na krku koně. Tak jsem byl zprava i zleva připraven k ráně. "Řekni nám, kam jedeš," řekl jsem a zadíval se mu ostře do očí. "Co je ti do toho, vrahu!" vzdoroval. "Vrahu?" "Ano. Kdo si kvůli tobě srazil vaz a komu jsi rozbil obličej?" "A kdo byl vlákán do tvé chatrče, abyste ho mohli zabít? Víme, kam chceš jet, ale budeš tak laskav a vrátíš se." "Kdo mě může nutit?" "Já. Slez s koně!" "Oho! Chceš také mě zavraždit? Budu se bránit. Jdi k čertu!" Saban napřáhl ruku proti mně. Okamžitě jsem mu ji srazil a jeho rána se minula cíle. Ještě než spustil ruku, učinil jsem se svým koněm krok kupředu, strčil mu pažbu pušky zespodu do podpaží a vyhodil ho ze sedla. Sám jsem taky hned seskočil, ale ještě jsem nestál na zemi a už jsem slyšel volat kováře: "Stůj, chlape, zůstaň, kde jsi, nebo do tebe vjedou koně!" Žebrákova herka zůstala stát. Chtěl jsem zvíře přeskočit, když tu bleskl nový výstřel. Nato kovářův kůň udělal skok a kovář bleskurychle zmizel ze sedla. Byl snad raněn? Spěchal jsem za ním. Dva muži leželi na zemi, jeden na druhém. Bylo tak tma, že jsem je nerozeznal. Chytil jsem za paži toho, který byl navrch. "Pozor, efendi!" zvolal. "To jsem já." "Ty, Šimine? Saban tě zasáhl?" "Ne. Viděl

jsem, že chce utéci, a zakázal jsem mu to. On vystřelil a já na něho vjel. Bránil se, ale jen jednou rukou. Do druhé ho asi kopl můj kůň." "Ba ne, to má od mé pušky." "Kouše jako kuna. Musím mu zacpat ústa." Neviděl jsem, co Šimin dělá, ale slyšel jsem kloktavé chrčení. Pak Šimin povstal. "Tak, teď je zticha." "Co jsi udělal? Snad jsi ho nezabil?" "Ne, zkus, jak sebou hází. Vstrčil jsem mu jen do úst šátek." "Dobře, svážeme mu ještě ruce." "Ano, má dlouhý úzký látkový opasek. To právě stačí, abychom ho přivázali ještě ke koni." Pomohl jsem kováři. Byl by málem býval Sabana uškrtil. Dřív než přemožený popadl dech, seděl už zase na koni. Byl pevně spoután opaskem, který vedl pod břichem koně a svazoval mu obě nohy. Také na ruce opasek stačil. Ukázalo se, že Saban měl dvě pistole: jednu jsem mu vyrazil z ruky a druhá mu vypadla, když ho povalil Šiminův kůň. Byly pouze jednoranné a z obou bylo vystřeleno, naštěstí obě rány šly vedle. Saban začal spílat. Žádal, abychom ho pustili, a vyhrožoval nám úřady. Šimin se mu vysmál: "Co jsi dělal předtím, to se mě netýká, ale ty jsi chtěl zastřelit také mě, a proto tě vezmu s sebou, abych ti dokázal, že jsi to ty sám, kdo se musí bát úřadů. Snad ti prominu, budeš-li se cestou dobře chovat. Budeš-li mi ale dál nadávat, nemůžeš očekávat nic dobrého." "Vy jste mě zadrželi. Já jsem se jen bránil. Musím pokračovat ve své cestě!" "K tomu máš později také ještě čas. A teď mlč! Můžeme si spolu promluvit, až se s efendim rozloučím." Žebrák se ztišil. Snad myslil, že se může z naší řeči leccos dozvědět. Ale Šimin byl chytrý, oklamal ho tím, že mi řekl: "Tak, efendi, od této chvíle musíš hledat cestu sám. Jeď zpět a čekej na mě v kovárně. Já pojedu do Golcuku. S tímto mužem to jistě nebude snadné, a tak se musím snažit rychle dojet do nějaké vesnice. Můžeš říci svým přátelům, že Sabana mám, aby ho už zbytečně nehledali. Brzy se zase u mne shledáme!" Při těch slovech vsedl Šimin na koně. Uchopil také uzdu koně Sabanova a cestou necestou odjížděl odtud. Všude bylo zase ticho. Nezdálo se mi, že Saban Šiminovi věří. Ale Šimin mě ho zbavil a to byla hlavní věc. Přitom mě také ušetřil rozloučení a rozloučení není nic příjemného, leda odcházíme-li od lidí, k nimž necítíme žádnou náklonnost. Ujížděl jsem směrem, který jsme až dosud zachovávali, a do Madanu jsem dojel přesně v čase, který Šimin odhadl. Právě se začínalo dnít. Přemýšlel jsem. Tak, jak se nyní věci měly, nebylo vůbec třeba, abych jel do Paláci a zajímal se o případné Mosklanovy příbuzné. Posel, kterého k nim vyslal, se musel vrátit a je pod

dohledem zdatného kováře. Tak se také ještě dnes nedovědí v Ismilanu o Deselimově smrti. Proč bych tedy měl trmácet svého hřebce, který má za sebou dvě namáhavé noční jízdy? Rozhodl jsem se obrátit k Topokolu a tam vyčkat, dokud nepřijedou mí přátelé. V Madanu ještě lidé spali. Věděl jsem, že Topokol leží přibližně na sever, a jel jsem dále. Cesta vedla podél potoka, o kterém jsem tušil, že se v blízkosti Topokolu vlévá do Ardy. Nemohl jsem se tedy zmýlit. Po nějakém čase jsem přijel k vesnici, kde byla krčma, a já se rozhodl svému vraníkovi dopřát chvilku klidu. Zájezdni hospoda ležela stranou cesty, obklopena hlubokým močálem, přes který byl položen silný dubový kmen. Pak přišla hluboká, široká jáma, ve které se povalovalo několik vepřů. To bylo známkou, že krčmář a jeho lidé jsou křesťani. Hned vedle jámy byla široká vrata. Co bylo za nimi, jsem neviděl kvůli vysoké hliněné zdi, kterou byl obehnán zřejmě dvůr. Říhovi se s jistými obtížemi podařilo dostat přes kládu a pak projel okolo jámy s vepři do vrat. Přivítaly mě polekané výkřiky, protože jsem povalil muže, který právě v tom okamžiku přecházel kolem vchodu. Ocítl jsem se na dosti velikém dvoře, lépe řečeno na hnojišti. V jednom rohu stáli lidé, co vykřikli. Dva podomci drželi pevně starší děvče. Byli, jak jsem zahlédl, právě připraveni přivázat svou oběť k žebříku opřenému o zeď. Nějaký vysoký muž, držící v ruce bič, přistoupil se sebevědomým výrazem ke mně. Jeho široká hrud', jeho protáhlý obličej se strašným jestřábím nosem ukazovaly, že je asi Armén. "Jsi slepý?" zeptal se mne. "Nemůžeš dát pozor, když projíždíš vraty?" "Uklid' tu ten nepořádek a zakryj jámu, pak se sem bude moci bez obav, že si někdo zlomí vaz! Jsi hostinský?" "Ano. A kdo jsi ty?" "Cizinec." "To vidím. Máš pas?" "Ano." "Ukaž ho!" "Umyj si nejdříve ruce, nebo ho ušpiníš. Máš něco k pití?" "Rakiji." "A obrok pro koně?" "Rozdrcenou kukuřici." "Výborně! Nech mu dát tolik, kolik sežere. Mně ale přines sklenici rakije!" "Sklenici nemám. Dostaneš hrnek. Jdi dovnitř." Muž mluvil velice krátce. Uvázal jsem koně u kůlu a pak jsem vešel do světnice. Byla to špinavá díra s hrubou lavicí a neohrabaným stolem. Seděla tam nějaká žena a míchala v kbelíku, ve kterém bylo kyselé mléko. Pozdravil jsem. Vykulila na mě velké, hloupé oči a neodpověděla. Krčmář rovněž vešel. Vzal z háku hrnek a nalil ze džbánu tekutinu. "Kolik stojí tahle rakije?" "Dva piastry." Ochutnal jsem ji. Hrnek byl víc než půllitrový. Rakije v něm bylo tak na dva prsty. Na okraji hrnku lpěla špína jako smůla, jistě pozůstatek nejméně sta kníratých úst,

kerá z něho už pila. Rakije byla nejobyčejnější druh, jaký jsem kdy ochutnal. A stála dva piastry! To byl pustý podvod v tomto kraji švestek. "No, chutná ti?" zeptal se hostinský. "A jak!" Hostinský nepochopil, že to myslím ironicky, a řekl: "Budeš-li chtít víc, tak řekni mé ženě. Nalije ti." Vyšel a já si nyní blíže prohlédl světnici. Několik ubohých obrázků, jednoduše přilepených na zeď, potvrzovalo, že jsem u arménského křesťana. Žena neustále míchala mlékem. Podíval jsem se ven na dvůr dírou, zde nazývanou oknem. Venku započalo slunce svou žhavou denní pouť. Tady uvnitř bylo tma a zakouřeno. Vstal jsem, abych se šel nadýchat čerstvého vzduchu. Právě jsem učinil první krok ze dveří, když venku zazněl pronikavý, dlouhý výkřik. V mžiku jsem byl přede dveřmi. Druhý, právě tak strašný výkřik, a já skočil přes dvůr do kouta, kde to ženské stvoření, hrudí přivázané k žebříku, nabízelo svá holá záda biči, který právě zdvihal jeden z čeledínů k třetí ráně. Než však mohl uhodit, vyrval jsem mu ho z ruky. Krčmář tu stál s výrazem spravedlivého soudce. "Cizinče, co tě to napadá?" zařval na mě. "Dej sem ten bič!" "Co udělalo to děvče?" "Do toho ti nic není," odpověděl. "Sem s bičem, nebo dostaneš ty sám!" "Cože? Mne a bičem? Tady je moje odpověď." Šlehl jsem ho bičem přes záda. Armén se schoulil do klubička, ale ihned se vrhl proti mně tak prudce, že upadl na zem, protože já jsem hbitě uskočil. "Ani se mě nedotkneš, nebo dostaneš bičem přes obličej!" hrozil jsem. Hostinský se však na mě sápal znovu. Tentokrát jsem neuskočil, ale zvedl pravou nohu a kopl ho do žaludku. Armén se svalil podruhé. Teď měl ale dost, poněvadž se jen s bídou zvedal se země. Chtěl promluvit, vyřázel však pouze kňouravé skřeky a kulhal do domu, aniž by se na mě podíval. To mi řeklo dost. Bylo to horší, než kdyby mně byl vyhrožoval nejstrašnějšími hrozbami. Šel jsem k Ríhovi, vzal pušku a vrátil se k žebříku. Tam jsem se nejdříve přesvědčil, jestli mě nemůže zasáhnout z okna výstřelem. Nebylo to možné. Pak jsem se postavil tak, že jsem měl jednoho z mužů mezi sebou a dveřmi. "Odvažte tu ženu!" rozkázal jsem pacholkům. Udivilo mě už předtím, že nikdo z mužů nepozvedl ruku k obraně svého pána. Pacholci okamžitě poslechli. "Oblečte ji." Žena mohla sotva pohybovat rukama, tak pevně byla svázána a tak velice ji bolely rány na zádech. "Proč jste ji bičovali?" "Pán to nařídil, protože se bavila s cizincem." "Je to pánova příbuzná?" "Ne, jen služka." "A krčmář se odvážil bičovat děvče jen proto, že se bavilo s cizincem?" V tom okamžiku přicházel krčmář zase na dvůr. Měl v

rukou dlouhou tureckou pušku, zvedl ji a namířil na mě. Jeho žena vyšla z domu za ním. Hlasitě bědovala a chytala ho za pušku. "Mlč a zmiz odtud!" křikl na ni a udeřil ji, až upadla. Tím se hlaveň jeho pušky na okamžik uhnula. Také já jsem přiložil pušku k líci a zamířil tak přesně, jak to v takové rychlosti bylo možné. Nechtěl jsem ho zranit, i když jeho přáním jistě bylo prohnat mi kulku hlavou. Moje rána zazněla dříve než jeho. Armén vykřikl a pušku pustil. Moje kule mu práskla přímo pod nosem a zasáhla kohoutek jeho pušky. Jemu samému se nic nestalo, dostal jen pažbou pořádnou ránu do obličeje a jistě ho bolely ruce od nárazu. Kolébal se sem a tam a zlořečil: "Viděli jste to? Vystřelil na mě. Je to vrah! Chyťte ho, chopte se ho, zajmte ho!" Sebral pušku se země a rozběhl se proti mně. "Zpátky!" varoval jsem ho. "Nebo střelím ještě jednou!" "Dvakrát vystřelit? Tak to zkus!" posmíval se. Jeho puška byla jednoranná a myslil zřejmě, že i já mám takovou. Stiskl jsem znovu kohoutek a zase jsem mu ji vyrazil z ruky. Armén tu stál s otevřenými ústy, úplně vyveden z míry. "Ďábelská puška!" vyrazil konečně. "Je kouzelník, umí čarovat!" slyšel jsem volat ostatní. Držel jsem pušku stále připravenou k ráně, neřekl jsem však ani slovo. Armén sebral svou zbraň a prohlížel ji. "To je hanba, je zničená." "Až dosud je zničená jen tvoje zbraň," řekl jsem. "Mířil jsem úmyslně na ni a ne na tebe. Uděláš-li však ještě krok, tak už na tebe nebudu brát ohled." "Chtěl jsi mě zastřelit a předtím jsi mě uhodil. Víš, co to znamená? Nikdo mně nemůže vyčítat, když tě za to zabiju. Taková pohana může být smyta jen krví!" "Kdo ale smyje hanbu s děvčete, které jsi zmrskal?" "Má snad služka čest?" odvětil hostinský posměšně. "A co je ti vůbec do mých záležitostí? Mohu svoji čeled' trestat, jak se mi zlíbí!" Vtom měl dle zvyku svého kraje pravdu. Já jsem ale smýšlel jinak. Mimoto jsem už jednou začal a nesměl jsem couvnout. "Ve své přítomnosti nestrpím žádné nelidskosti. Na tebe jsem vzal bič, protože jsi zapomněl na zdvořilost k hostu." Hostinský se obrátil k čeledínům: "Nenechte cizince odejet! Vráťím se hned." "Chceš zavolat kahyu?" zeptal jsem se. "Ano. Předám tě do rukou soudce. Ukáže ti, jaké krásné máme vězení." "Jen ho přiveď. S potěšením počkám a nemusíš ani své lidi stavět na stráž. Budu-li chtít odejet, nikdo mě nezadrží. Ale já zůstanu, abych ti ukázal, že se sám ocitneš ve vězení." Špinou a blátem spěchal krčmář ze vrat. Já jsem otevřel dveře, za kterými zmizelo děvče. Uviděl jsem skladiště zemědělského nářadí. Děvče sedělo na hromadě se na a

plakalo. Chtěl jsem jí položit několik otázek, když vtom jsem ucítil, že mě někdo tahá za plášť. Otočil jsem se a uviděl krčmářku. "Co tu pohledáváš?" vřeštěla "Táhni pryč!" "Ty táhni!" vyjel jsem na ni zlostně. "Žena prchala s ustrašeným křikem: "Pravý lidožrout!" "Ano," odpověděl jsem temně. "Už jsem snědl mnoho mužů i žen, ale ty pro mě nejsi dost čistá!" "Vidíš, že ti chci pomoci," řekl jsem děvčeti. "Musíš mi říct, proč tě tvůj pán tak strašně trestá." "Když ti to povím, zbičuje mě ještě víc," naříkalo děvče. "Postarám se o to, aby ti nic nemohl udělat. Kdo byl ten muž, se kterým ses bavila?" "Byl to muž z... z... zapoměla jsem to místo, které jmenoval. Přenocoval tu." "Kdo to byl? Jak se jmenoval?" "Jmenoval se Madi Arnaud a chtěl zase přijít." Madi Arnaud? To bylo přece jméno muže, o kterém mi vyprávěl Šimin. "Proč se tvůj pán tak zlobil, když jsi s ním mluvila?" "Och, kvůli tomu ne! Rozhněval se kvůli náprsní tašce, kterou jsem našla." "Náprsní taška? Komu patřila?" "Madi Arnaud ji ztratil a marně ji hledal. Našla jsem ji v ložnici svého pána a chtěla jsem ji cizinci vrátit. Ale pán mě zavřel, dokud muž neodjel, a pak mě dal zbičovat." "Tak tedy je krčmář zloděj. Co bylo v té tašce?" "Nemohla jsem se podívat, protože vešel pán. Dal ji své ženě a ta ji zastrčila za dříví u ohniště." Náhle jsem uslyšel zvenčí hněvivý hlas, který se ptal: "Kde je ten vrah?" Vyšel jsem ven a uviděl malého vyzáblého mužíka, který měl na hlavě ohromnou kožešinou čepici a na nohách veliké lýčené střevíce. Oblečen byl v šarlatové kalhoty a vestu a modrý kaftan s krátkými rukávy. Vrchní oděv byl potrhaný a kalhoty a vesta neměly ani jeden knoflík. Byly svázané konopným provázkem. Na nose měl ten chlapík ohromné kostěné brýle, v rukou držel kalamář a husí brk a několik umaštěných listů papíru. "Tady je," řekl krčmář a ukázal na mě. Tento podivuhodný mužíček byl tedy starosta vesnice. Udělal na mě stejný dojem jako odznaky jeho úřadu. Na první pohled bylo znát, že husí brk má špičku ohnutou a v kalamáři je jen beznadějně vyschlý černý kal. "Tedy ty jsi ten vrah?" obrátil se káhya ke mně přísně úředně. "Kdybych byl vrah, musel bych někoho zabít" "Chtěl jsi vraždit a to stačí. Pojďme všichni do světnice. Zavedu přísný výslech a viník může být přesvědčen, že mému křížovému výslechu neunikne. Vezměte ho mezi sebe." "To bych si vyprosil! Ještě nevíme, kdo je viník. Půjdu napřed," řekl jsem. Ve světnici jsem si sedl ke svému hrnku rakije. Bylo to nejpohodlnější místo. "Uhni!" rozkázal starosta. "To je moje místo." "Nevidíš snad, že je moje? Už sedím." "Tak vstaň!"

"Nevidím nikoho mezi vámi, před kým bych musel povstat." "Nevidíš mě? Neposlechněš-li dobrovolně, použiji násilí!" "Kdo se mě odváží dotknout, tomu vženu do těla těchhle šest ran!" Podržel jsem proti němu revolver. Starosta udělal skok, za jaký by se nemusil stydět ani závodník. "Tenhle muž je nebezpečný," mínil. "Necháme ho zatím sedět." Našel si jiné místo, položil papíry před sebe, vedle postavil kalamář, svraštíl důležitě čelo, podržel brk proti světlu a prohlížel jeho hrot. Výsledkem zkoušky byl rozkaz: "Podej mi nůž!" Krčmář přinesl nůž, kterým by se mohlo sekat dřevo. Kahya jím seřízl brk. Potom nařídil: "Podej mi vodu!" A pan starosta naplnil kalamář a míchal brkem v kalu, který se jen pomalu rozpouštěl, tak usilovně, jako by chtěl zadělávat těsto. Rozveselilo mě to. Přístrčil jsem k němu svůj hrnek a pobídl ho: "To je ale těžká práce. Napij se." Stalo se skutečně to, co jsem předpokládal. Starosta vzal hrnek, podíval se do něho a napil se. "Chceš ještě?" ptal jsem se. "Máš peníze?" "Ano. Zaplatím." "Nech ho naplnit. Napijeme se všichni." Když byl hrnek naplněn po okraj, putoval od úst k ústům. Pak přišla řada na mě a kahya řekl: "Tenhle je zločinec. Nedostane nic." To mi bylo jen milé, ačkoliv jsem na čeledínech viděl, že by mi byli rádi doušek poskytli. Zdálo se vůbec, že jsou na mé straně. Poslední lok patřil káhyovi. Potom si důstojný muž vyčistil brýle: "Tak, a teď začne výslech. Ty jsi vystřelil na tohoto muže, není-liž pravda?" "Na něho ne, ale na jeho pušku." "To je úplně jedno. Střílel jsi a potvrdil jsi to. Výslech je u konce. Nemusím vůbec nic psát. Zaplatíš pálenku a pak budeš odveden." "Kam, ó kahyo?" "To uvidíš. Nyní musíš poslouchat a nevyptávat se." "Krásné! Ale když už se nesmím ptát, tak si přeji, abys ty položil ještě alespoň jednu otázku mně." "Co bych se ptal. Jsem hotov." "Skončil jsi výslech a ani ses nezeptal, kdo jsem. Nemusíš snad svým představeným hlásit mé jméno?" "Ano. Kdo jsi a jak se jmenuješ?" "Podívejme, teď se najednou můžeš ptát." "Neptal jsem se jen proto, že jsem tě nechtěl docela zničit. Poněvadž začnu-li se jednou vyptávat, vyjdou najevo všechny tvé ostatní zločiny." "Ve jménu Alláha! Ptej se směle dál. Vyjmenuji ti všechny své hříchy a můžeš je zaznamenat. Umíš psát?" Tato otázka přišla nečekaně. Teprve po chvíli uvažování starosta řekl: "Tenhle inkoust je skutečně tuze hustý, také brk příliš tupý. Musím si připravit nový inkoust. Slyším, že jsi cizinec?" "To jsem." "Máš teskere za devět piastrů?" Teskere je obvyklý pas, který musí mít každý cestující a v každém místě si ho

musí nechat orazítkovat. Podal jsem mu ho. Sotva se na něj podíval, řekl: "Ten nemá ani jedno jediné razítko. Pročpak?" "Protože jsem teskere ještě nikomu neukazoval." "Tak jsi tedy tulák, jaký se hned tak nenajde. Tvoje vina je stále větší." "Nezeptáš se, proč jsem ještě nikomu pas neukazoval?" "Nu, proč tedy?" zeptal se káhya vysokomyslně. "Protože mám něco jiného, co mohu ukazovat. Tady to," podal jsem mu své bujrultu. Malý se zatvářil rozpačitě. "Nu, nechceš uctít podpis a pečeť?" zeptal jsem se. Káhya se uklonil, přiložil listinu k čelu a pravil; "Vy, lidé, pozdravte vznešené znaky - pečeť a podpis vládce všech věřících, z jehož rtů proudí pravda a požehnání a co on rozkáže, to se musí vyplnit na všech místech země." Klanění nebralo konce. Zeptal jsem se starosty: "Co asi pádišáh řekne, až mu napíšeš, jak jste mě tupili a žes mě nazval vrahem a zločincem?" "Pro smilování, buď milosrdný! Neznal jsem tě dříve!" "Chci ti prominout, i když jsi udělal velkou chybu. Přišel jsem právě proto, abych tu zločin odkryl. Jdi k ohništi a odhrň dříví! Najdeš tam něco, co nepatří do tohoto domu." Starosta okamžitě uposlechl. Krčmář nemohl zakrýt svůj úlek a jeho žena považovala za nejmoudřejší zmizet. Starosta našel skutečně náprsní tašku a podal mi ji. Byla stará a obnošená. Když jsem ji otevřel, uviděl jsem v ní poznámkový sešitek. V něm množství různých poznámek, rýmovaných i nerýmovaných - v německé řeči. Pro hostinského nemohly mít žádnou cenu. Hledal jsem v dalších kapsičkách a mezi spoustou různých písemností, listů vytržených z knih, účtů a podobných věcí - konečně něco uspokojivého: v papíře zabalených osmdesát zlatých rakouské měny! "Odkud máš tu tašku?" zeptal jsem se Arména. "Je moje," odpověděl. "Kdo popsal tyto lístky?" "Já." "Jaká je to řeč?" "To je... to je ..., " koktal krčmář. "Persky, že?" "Ano." "Tak ti mohu říci, že tímto písmem se píše jen v Německu. Tady, přečti, co stojí na téhle stránce!" Krčmář byl ve velkých rozpacích. "Neumíš to přečíst! Taška náleží muži, který se jmenuje Madi Arnaud. Postarám se, aby ji zase dostal. Co se ti stane, to sis sám vysloužil, ale záleží jen na tobě, budu-li k tobě milostivý. Řeknu ti otevřeně, že sis tašku přivlastnil. Přiznáš-li se, promineme ti trest. Tak mluv, patří tobě?" "Ne, náleží Madimu Arnaudovi," řekl váhavě. "Víš, kam odejel?" "Do Ismilanu." "Dobře. Budiž ti prominuto. Ale kladu podmínku: každému zde přítomnému naleješ zdarma jeden plný hrnek rakije. Jinak bys byl dlouhé týdny zavřen a dostal bys baštonádu." Vtom mě káhya uchopil za

ruce s takovou horlivostí, že převrhl kalamář. "Efendi, tvoje dobrota je veliká, ale tvoje moudrost je ještě mnohem větší. Trestáš ho, a nám tím způsobuješ dobrodiní. Nikdy ti nepřestaneme děkovat." "Tak mi vyhovte a pijte - na zdraví a radost všech!" Ztýraná dívka nebyla ve světnici. Šel jsem za ní. Seděla ještě na seně. Řekl jsem jí, že se krčmář přiznal ke krádeži. To vzbudilo její obavy. "Efendi, teď se mi zle povede," naříkala. "Hostinský neví, žes mi to řekla ty. Ale proč u něho zůstáváš, když je to tak zlý pán?" "Musím. Vyplatil mi třicet piastrů předem. Potřebovala jsem peníze pro svou matku a nemohu dříve odejít k jinému pánu, dokud neodpracuji, co jsem si vypůjčila." "Dám ti ty peníze. Dostaneš hned jinou službu?" "Ó ano, hned. Efendi, jak ti mám poděkovat?" "Utiš se. Staráš se o svou matku a to musí být odměněno." Dal jsem jí něco víc než třicet piastrů a opustil místo, které by se mi bylo stalo málem osudným. Nakonec se o mě nikdo nestaral. Byli zaměstnáni rakijí. V Topokolu jsem našel krčmu, jejímž majitelem byl Turek. Bylo tu čisto a měli dobrou kávu. Protože kolem hostince vedla cesta z Manstaly do Stojanová, zůstal jsem zde a čekal na své druhy. Čekal jsem, že přijedou do Topokolu až večer, ale už odpoledne jsem je uviděl jet kolem. Zaplatil jsem a jel rychle za nimi. Nemálo se podivili, když mě tu uviděli, protože mysli, že jsem jel do Paláci. Když jsem jim vyprávěl, co jsem prožil, zalitoval Halef, že u toho nebyl. Moji přátelé vůbec nespali a vydali se na cestu s prvním rozbřeskem dne. Jejich koně byli dlouhou jízdou velmi unaveni, ale mohli vydržet až do Ismilanu. Tam teprve jsme si chtěli dovolit delší odpočinek my i koně.

STARÍ ZNÁMÍ

Když jsme přijeli do Ismilanu, ptali jsme se, kde najdeme Deselimovu kavárnu. Zjistili jsme, že to není jen kavárna, ale také hostinec, a že tu nocuje mnoho cestujících. Nebylo jistě bezpečné ubytovat se v domě muže, který si kvůli mně zlomil vaz. O tomto neštěstí tady ale zatím nevěděli, a protože Deselim byl Žutův švagr, očekával jsem, že se tu naši uprchlíci také zastaví. Snad zde na ně čekalo důležité sdělení. Proto jsem se rozhodl, že se v Deselimově

hostinci ubytujeme také. Dům měl dosti prostorný dvůr se stájemi a nízkým stavením, kde byly ložnice pro hosty. Byly to malé světnice s docela obyčejnými loži. Pokrývky a podobné věci si musel cestující přinést sám. Tmavý, zasmušilý muž nám napřed řekl: "Budete muset spát na dvoře. Nemáme ani jeden pokoj volný." "Ani pro nás?" Při této otázce jsem ukázal kopcu. Byl jsem zvědav, jaký to bude mít účinek. "Ach, vy jste bratři," řekl rychle. "To je něco jiného, v tom případě vám místo opatřím. Ale budete muset spát po dvou, poněvadž mohu uvolnit jen dvě místnosti." Byli jsme srozuměni a následovali ho do stáje, abychom zaopatřili koně. Přitom jsem měl dojem, jako bych zdáli slyšel zpěv, který zde zněl naprosto nezvykle, ale nevěnoval jsem tomu pozornost. Pak jsme šli do kavárny, kde nás uvítalo příjemné sdělení, že můžeme obdržet kuřecí pilaf. Mimo nás v místnosti nikdo nebyl a mladík, který nás obsluhoval, považoval zřejmě rozhovor za hřích. Tak jsme mlčky a nerušené pojedli. Pak přišel nevrlý muž, který nás přijal, aby nám ukázal naše pokoje. "Máte kopcu," řekl, "a rád bych s vámi mluvil. Ale teď nemám čas, protože máme v zahradě koncert. Přijel nějaký cizí pěvec, který tu chce přenocovat. Sedl si do zahrady a zpíval, a tak všichni hosté šli za ním ven. Musíme jim donést kávu a tabák do zahrady. To dá hodně práce." "Víš, odkud ten zpěvák pochází a jak se jmenuje?" "Je z Rakouska a má cizí jméno. Říká, že ho můžeme nazývat Madi Arnaud. Nejste-li tuze unaveni, mohli byste také jít do zahrady. Ale nic mu nebudete rozumět, poněvadž zpívá cizí řečí. Přesto však to zní velmi krásně, tak krásně, jak jsem ještě nikdy neslyšel. Má citaru a vyluzuje na jejích strunách hlasy všech ptáků světa." Odvedl nás na dvůr a otevřel dvoje sousedící dveře nízkého domku. Ze dvora se vcházelo přímo do ložnice. Dal nám tam seno a na ně pokrývky - pozornost, za kterou jsme mohli děkovat jen kopcu. Umar a Osko dostali jednu světnici, já a Halef druhou. Naše ložnice měla dveře proti okennímu otvoru uzavřenému okenicí. Světlo poskytovala malá miska naplněná lojem, ve kterém plaval knot. Hudba znovu zazněla a já jsem k svému překvapení poznal německou lidovou píseň. Můj Jeníčku, na chvíličku. Tancovat chci do půlnoci! Poslouchal jsem pozorně. Hlavou se mi mihla vzpomínka. Bylo by to možné? Také Halef se zaposlouchal. "Sidi, víš, kdo to zpívá?" zeptal se. "Ne - kdo?" "Ten muž z Džiddy, který byl s námi u Maleka, šejka Atejbů, a u Hanne, mé ženy, koruny všech žen!" "Ano máš pravdu, ten

muž zpíval právě tak." Halef byl u vytržení. "Sidi, já jdu ven," řekl. "Musím vědět, zdali je to skutečně ten muž, který viděl Hanne." "Ano, pojďte," přisvědčil jsem. Nedaleko našich dveří byla v zahradní zdi branka. Když jsme jí prošli, uviděli jsme na trávníku hořet lojové lampičky, jejichž plápolavé světlo ozařovalo půlkruh posluchačů. Naproti nim seděl - ano, poznal jsem ho hned - Martin Albani, náš známý z Džiddy! Kráčel jsem pomalu dál, až jsem se zastavil za zpěvákem. Chtěl jsem ho zrovna tak překvapit, jako jeho přítomnost překvapila mě. Albani nezpovozoroval, že stojím za ním, a začal další sloku: Miláčku, víš, kolik zdědiš? Miláčku, moc, tak dobrou noc! Sklonil jsem se nad ním, vzal mu citeru z ruky a pokračoval sám: Tancuj jen dál, muž by se bál. Musím už jít dukáty skrýt! Martin Albani vyskočil a zaraženě na mě zíral. "Cože?" zeptal se. "Také Němec?" "Ano, pozdrav vás Bůh, pane Albani!" "Vy mě znáte? Zázrak nad zázrak!" "A vy mě ne? Jeli jsme spolu na velbloudu. Nepamatujete se?" "Na velbloudu! Toho jsem se odvážil jen jednou jedinkrát, a to - hrom a blesky! Už vím! To jste vy? Já se snad radostí zblázním! Jak jste se dostal sem, do Ismilanu?" "Hledám vás." "Mě? Jak to? Odkudpak víte, že jsem právě tady?" "Nejdříve o vás mluvil kovář Šimin z Košíkavagu. Ale nechcete se obrátit? Je tam někdo, kdo by vám taky rád popřál dobrý večer." "Kde? Tady? Ach, to je přece pan Hádží Ha... Hi... Ho... -ten s tím dlouhým jménem!" Halef poznal, že se mluví o něm. Řekl důstojně: "Hádží Halef Omar ben Hádží Abú'! Abbás ibn Hádží Dáwud al Gosara." "To stačí, to stačí! Zůstaňme u jednoduchého Halef. Tedy, dobrý večer, pane Halefe!" Albani mu podal ruku a Halef ji uchopil, ačkoli nerozuměl ani slovo. "Prosím vás, uvědomte si, že je Halef Arab," řekl jsem. "Nerozumí vám." "Ach tak! Jak tedy mluví?" "Arabsky a turecky." "To jsou právě mé slabé stránky. No, však si porozumíme. Nyní je ale se zpíváním konec. Teď si budeme povídat." Přítomní poznali, že tu došlo k nečekanému setkání. Zklamaně se dívali, jak odkládáme citeru. Albani mě stáhl k sobě a nutil: "Tak povídejte, co jste tenkrát zažil!" "To by zaplnilo mnoho večerů," odporoval jsem. "Vyprávějte raději vy, jak se vám dařilo." "Tak střídavě," řekl, "dobře i špatně. Podnikal jsem ledacos, někdy mi štěstí přálo, někdy mě pronásledovalo neštěstí. Nyní jsem sám sobě společníkem a toulám se sem a tam, abych poznal, jaké obchodní možnosti poskytuje tato zem." "Kam máte namířeno?" "Na trh do Melniku." "Já také." "To je výborné. Zůstaneme spolu?" "Ano. Ovšem za

předpokladu, že máte dobrého koně. Moc spěchám." "To mám. V tom ohledu nemůže být pochyb." "Doufám, že jezdíte líp než na velbloudu tenkrát v Džiddě." "Bez starosti!" chlubil se Albani. "Jezdím jako Indián." "Máte vlastního koně?" "Ne." "O je, tedy vypůjčeného?" zeptal jsem se zklamaně. "Ano. Mám dva mezky, jednoho pro sebe a jednoho pro zboží. Na třetím jezdí majitel, který mi dělá průvodce. Jak daleko máme odsud do Melniku?" "Asi sto dvacet kilometrů. Myslím vzdušnou čarou." "To by byly tři dny jízdy. Ale protože budeme muset objíždět hory, bude to trvat ještě déle." "Hm, já na svém vraníku bych to dokázal za necelé dva dny. Mezkové bývají často tvrdohlaví. Jak se chovají ti vaši?" "Ó, velmi dobře." Albani to řekl tak pomalu, že mi bylo jasné, že zalhal, aby si mě neodradil. "Poslechněte, milý Albani, trochu přeháníte, vidíte?" zeptal jsem se. "Přece mi nechcete namluvit, že jsou ti najatí mezkové úplně bez chyby?" "No, mezek, na kterém jedu já, má docela malou chybičku. Má zlovyk chvílemi se postavit na přední nohy a vyhodit zadníma do vzduchu. A mezek s nákladem nejede vždy tak, jak bych chtěl. Sem tam zůstane stát, aby si pozorně prohlédl krajinu. Také si občas lehne na zem a zadumá se, a kupodivu vždycky tam, kde je nejvíc bláta. Ale to nevadí, protože zmeškaný čas zase nahradí. Když si pak vzpomene, že by bylo dobře učinit něco pro zdraví, uhání jako rychlík. Potom hýká radostí, když vidí, že musíme jet zpátky, abychom sebrali všechny věci, které při úprku ztratil. Ale nikdo není dokonalý, každý má své stinné stránky. Konečně, jsou to jediné chyby, které moji mezci mají." "Tak se mi zdá, že si váš průvodce nechal to nejlepší zvíře?" "To je pravda. Ale nemohu mu to vyčítat. Každý se stará především o sebe!" "To je zásada, podle které byste se měl také řídit. Jsem zvědav, jak s takovými zvířaty pojedete po cestách, které máme před sebou. Kam chcete jet z Melniku?" "To ještě nevím. Buď pojedu na jih do Soluně, nebo na západ až k Jaderskému moři, abych se mohl lodí vrátit do Terstu." "Radím vám to první." "Proč?" "Protože je to mnohem méně nebezpečné." "Myslíte, že jsou tu zlí lidé?" "Zlí právě ne, ale mají náramné zvyky. Hlavně zálibu ve společném majetku, totiž - rádi se dělí o to, co má někdo druhý. A proto pořádají občas rozmarná cvičení ve střelbě a šermu a pak si kupodivu vezmou nějrady za terč živého člověka." "Hm, to není dvakrát příjemné," připustil Albani. "Máte u sebe různé zboží, snad i peníze. To je tuze lákavé pro lidi s takovými názory. Mohlo by se lehce stát, že si od vás všechno vypůjčí na

věčnou oplátku. Nebo si při nalodění všimnete, že vás někdo v horách zastřelil a zahrabal někde v rokli." "Za takové povšimnutí už teď mnohokrát děkuji! Tak jsem si to nepředstavoval. Do této chvíle se mi nestalo nic jiného, než že jsem v Adačali byl podle všech pravidel vypráskán a že jsem pak ztratil náprsní tašku. Tyhle dvě pohromy mohu připsat jen své nedbalosti, ale zdejšímu obyvatelstvu je přičítat nemohu." "Snad přece," usmál jsem se. "Vy si myslíte, že mi náprsní tašku někdo ukradl?" "Možná. Je to pro vás velká ztráta?" "Ne. Měl jsem tam osmdesát rakouských zlatých. To není tak zlé. Víc postrádám milé drobnosti, které jsem si schoval na památku." "Jízdenku, účet z hotelu, milostné dopisy?" "Co to tu říkáte?" žasl Albani, "věřím skoro, že víte, co bylo v mé náprsní tašce." "Dost obstojně. Měl jsem to potěšení hovořit o vás s jednou dámou." "Hezkou? Mladou? Kdepak?" "Zdá se, že znáte mnoho takových dam." "Pouze náhodou." "Ano, jezdíte, abyste si vyhledal ženu." "Ach, nyní vím koho myslíte: služku té hostinské s kbelíkem kyselého mléka..." "Taky kvedlala mléko, když jste tam byl?" "Od rána do večera. Zdá se, že je to její slabost." "Každý má nějakou. Krčmář taky." "Jakou? Krobiánství?" "Ne, to je jeho zvyk. Jeho slabostí je, že si ponechává vše, co najde." Vytáhl jsem jeho náprsní tašku a podal mu ji. "Moje taška!" vykřikl Albani. "Tu našel hostinský?" "Ano, a ještě za vaší přítomnosti." "Ten taškář! Ale jak to přijde, že ji dal vám, když mně nález zatajil?" "Donutil jsem ho k tomu. Služka mi prozradila, kde svůj lup ukryl." A vyprávěl jsem krajanovi podrobně svůj zážitek. Pak jsem ale naléhal, abychom šli spát, protože chci vyjet zítra brzy ráno. S Halefem jsem ještě zašel do stáje, abychom se podívali na koně. Byli v pořádku. Odříkal jsem Ríhovi do ucha obyklou sůru a měl jsem v úmyslu odebrat se rovnou do naší světnice. Na dvoře jsme však narazili na mlčenlivého muže, který nás přijímal. Zastavil se a řekl: "Efendi, hosté odešli. Teď mám čas pohovořit si s tebou. Půjdeš ke mně?" "Rád. Můj přítel půjde taky." "Má kopců a je mi vítán." Muž nás vedl do předního domu a pak do malé světnice, kde jsme se posadili na polštáře rozložené kolem zdi. Přinesl kávu v ozdobných šálečcích bez oušek a dýmky vzácné práce. To učinilo příznivý dojem. Když jsme si zapálili, posadil se k nám a začal: "Máte znamení. Proto jsem vás nežádal o pasy. Ale řekněte mi alespoň svá jména, abych věděl, jak vás mám nazývat." "Můj přítel se jmenuje Hádží Halef Omar a mně říkají Kára Efendi." "Odkud přicházíte?" "Z Edirnu. Potřebujeme nutně mluvit

se třemi muži, kteří sem přijeli." "Kdo je to?" "Jistě znáš Manacha el Baršu. Tedy s ním a jeho dvěma druhy." Pozoroval mě ostrým pohledem. "Doufám, že jste přátelé." "Přišli bychom k tobě, kdybychom byli nepřátelé?" "To máš pravdu," potvrdil. "Anebo, měli bychom kopcu?" "Ne. Přinejmenším bys neměl tu svou. Tu znám dobře." To zaznělo nebezpečně. Nenechal jsem se ale přivést do rozpaků a zeptal jsem se: "Odkud ji znáš?" "Tato kopca je poněkud jiná než ostatní. Je to kopca náčelníka. Patřila mému bratrovi, Deselimovi." "Tak ty jsi bratr zdejšího kavárníka?" "Ano." "To jsem rád, mám kopcu od tvého bratra." "Jsi tedy také náčelník a měnil jsi s ním. Přátelé si někdy kopcu vyměňují. Kde jsi potkal mého bratra?" "U Kabakgi v lese v Sabanově chatrči." "Tam on ale přece nemínil jezdit!" "Ne, původně chtěl jet jen k barvíři a pekaři Bosákovi v Cenibaslii. Tam jsem přijel já jako host." "A kde je teď můj bratr?" Zůstal v Kabakce. "Smím vědět, kdo vlastně jsi? Je mnoho různých efendiů." "Chci ti říci jen jedno slovo, abys věděl, co si máš o mně myslet: ústa." Byl to pouze pokus, ale vyšel mi. V mužově tváři se objevil výraz radostného překvapení. "Ano, to stačí. Nechci dál nic vědět. Jsem vám k službám." "Nejdříve mi řekni, jestli Manách el Barša byl tady u tebe?" "Byli tu všichni tři." "Kdy?" "Zůstali jednu noc a dnes kolem poledne odejeli." "Hm, to tedy jeli rychle. El Barša byl také u tvého příbuzného, kahyi z Ortakóye, a vyměnil si tam koně." "Ty jsi byl také u káhyi?" "Ano, mám tě od něho pozdravovat. Manách el Barša jel do Melniku. Nevíš snad, kde bychom ho tam našli?" "Jistě. Bydlí u bohatého obchodníka ovocem jménem Glava. Každý ti řekne, kde je Glavův dům." "Ptal se Manách el Barša na Žuta?" "Ano. Chce za ním." "A já také." "Tak pojedete spolu." "Doufám v to, ale cesty Alláhovy jsou nevyzpytatelné a věci se dějí často jinak, než očekáváme. Možná že Manách el Barša vyjede dřív, než já tam dojedu. Proto bych rád věděl, kde bych Žuta našel." "To ti mohu říci. Pojedeš z Melniku do Radoyiše. Odtud se dáš na sever přes Plačkovicu planinu, až přijedeš do Žiganci, která leží mezi řekami Bregalnicou a Zletovskou. Tam žije řezník Čujan, zeptáš se ho na chatrč v rokli a on ti odpoví. V chatrči se dovíš o Žutovi vše, co budeš potřebovat, a co já ještě dnes nevím." "Děkuji," řekl jsem a dodal co možná lhostejně: "Myslel jsem, že se v Paláce sejdu s Mosklanem, ale nebyl tam." "Cože? Ty znáš Mosklana?" "Znám všechny tyhle lidi. On je Žutovým poslem." "I tohle víš? Efendi, vidím, že jsi vynikající člen spolku. Prokázal jsi

nám velikou čest, že jsi k nám zavítal. Poruč, co by sis přál. Jsem připraven splnit každý tvůj rozkaz!" "Děkuji ti. Nepotřeboval jsem nic než informaci, kterou jsem od tebe dostal, a teď nás nech odejít. Musíme se vyspat." "Kdy nás opustíš?" "Za svítání. Nemusíš nás budit, vzbudíme se sami včas." Srdečně jsme se rozloučili a odešli jsme. Cestou řekl Halef tiše: "Sidi, teď víme, co jsme chtěli vědět. Považuje tě za velkého lotra a mě za tvého přítele a spojence. Jsou lidé, kteří mají místo mozku v hlavě slámu. Kdyby věděl, že jeho bratr si srazil vaz a Mosklan že má vyražené zuby, tak by nám byl asi nepřál tak vlídně šťastnou dobrou noc." "Milý Halefe, nebudeme chválit dne před večerem. Je docela možné, že dostane už v noci zprávu o tom, co se stalo." "Fí amáni 'lláhi - nedej bože! Ten muž by nás zaškrtil!" "Musíme se mít na pozoru. Vlezli jsme do vlčí jámy a musíme se tu vyspat. Uvidíme, jestli se z ní zase šťastně dostaneme." Spal jsem přesto dobře a pevně. Probudil jsem se teprve tehdy, když jsem uslyšel zvenku hlasitý zpěv Albaniho. Albani byl lehkomyšlný a neopatrný chlapík a bohužel zanedlouho přestal zpívat navždy. Z této cesty se sice šťastně navrátil domů, ale krátce nato našel smrt v moři. Když jsem vyšel na dvůr, dohadoval se právě s kavárníkovým bratrem o placení. Účet se mu zdál příliš vysoký, ale přece musel celý obnos zaplatit. Bylo to skutečně mnoho, co od něho Deselimův bratr žádal. Když jsem mu to vyčetl, jen tiše vysvětloval: "Co chceš? Požadují-li od tohoto cizince víc, než je obvyklé, je to i tobě k dobru. Je nevěřící a musí platit také za ty, co nosí kopců, protože od nich neberu nic." "Tedy ode mne taky nic nechceš?" "Ne. Ty a tví přátelé jste mými hosty a nebudete platit nic." Nebylo mi právě milé nechat se hostit od nepřátel, ale z opatrnosti jsem mlčel. Šel jsem s Halefem, Umarem a Oskem do kavárny, kde jsme dostali kávu. Pak jsme se rozloučili a vydali se na další cestu.

V HOLUBNÍKU

Jeli jsme podél řeky Ardy. Průvodce Albaniho měl skutečně nejlepšího mezka a seděl v pěkném tureckém sedle. Albanimu dál vzpurné zvíře a úplně

obyčejné sedlo, jen z hrubě opracovaného dřeva. Bylo tak široké, že jezdci trčely nohy daleko do stran. Pro jezdce to bylo nejen nepohodlné, ale i bolestivé, proto musel zvedat kolena až nahoru k sedlu. Řemen a třmeny chyběly vůbec. Místo nich visely po obou stranách tohoto mučícího nástroje provázky se smyčkami - zkrátka úprava, která se vyznačovala víc lácí než spolehlivostí. Nebyli jsme ještě daleko za městem, když jsme potkali nějakého muže se psem. Hafan na nás zaštěkal a Albaniho mezek začal okamžitě vyhazovat. "Ach! Ech! Och!" volal jezdec. "Už zase začínáš, bestie?" Albani se pokoušel udržet v sedle, ale marně. Přelétl mezkovi přes hlavu a octl se na zemi ještě dřív, než se jeho zadní kopyta znovu dotkla země. Vyskočil a začal tlouci zvíře pěstí do hlavy. Tu ho majitel okřikl: "Proč ho tlučeš? Je to tvůj mezek, nebo můj? Máš právo týrat cizí zvíře?" "Má tenhle dobytek právo shazovat cizího muže?" zeptal se Albani svou špatnou turečtinou. "Shazovat? Copak tě shodil? Pomalu a pěkně tě posadil na zem, aby sis neublížil. Máš mu vlastně poděkovat, a ty ho tlučeš!" "Najal jsem si ho, abych na něm jezdil, a ne abych se válel po zemi. Má poslouchat. Platím za něho, a tak je můj. Nebude-li poslouchat, potrestám ho." "Oho! Jestli ho ještě jednou uhodíš, pojedu zpátky a nechám tě dřepět na cestě. Nasedni!" Albani se vyškralab do sedla. Ale tomu milému dobytčeti se teď zase nechtělo dál. Jezdec nadával a svolával hromy a blesky. Zdálo se, že mezek z toho má potěšení. Švihal ocasem a stříhal ušima, ale zůstával tvrdošijně na místě. Albani se neodvážil znovu ho uhodit. Žádal majitele, aby zvíře pobídl sám, ale ten na to nedbal. "Nech ho!" opáčil. "Chce stát, tak ať stojí. Až bude chtít, tak zase poběží. My zatím pojedeme napřed." To jsme také udělali. V zatáčce jsem se ohlédl. To vzpurné stvoření tam ještě stálo a stříhalo dlouhýma ušima. Sotva jsme ale měli zatáčku za sebou, že nás už nemohlo vidět, dalo se do takového cvalu, že se sedlo, na kterém Albani nadskakoval jako pumlíč, div nerozsypalo. A když už byl mezek jednou v cvalu, ani ho nenapadlo zpomalit a uháněl kolem nás pořád dál. Působilo to nakažlivě. Soumar, kterého vedl průvodce za uzdu, se najednou utrhł a rozběhl se za uprchlíkem. My samozřejmě za ním. Ale brzy jsme museli zastavit, abychom sebrali předměty, které mezek cestou ztratil. Když jsme pak dojeli Albaniho, seděl znovu na zemi a třel si tu část těla, která patřila do sedla. Obě zvířata stála u něho, mrskala ocasy, stříhala ušima a cenila zuby. Připadalo mi, že se mu škodolibě vysmívají. Poztráčené věci byly

posbírány, Albani znovu nasedl a jelo se dál. Ale neuplynula ani půlhodina a historie se opakovala. Celou tu dobu jsem mlčel, ale nyní jsem řekl průvodci: "Bude-li se tohle opakovat, nikam se nedostaneme. Albani musí vzít bič." "To nestrpím!" "Tak? Co ti říkal tenhle cizinec, když zvířata najímal?" "Žádal dva koně nebo dva mezky, jednoho, na kterém pojedou sám, a druhého na zavazadla." "Dobře. Nevyžadoval tedy právě toho, kterého jsi mu dal?" "Ne." "Tak slez a vyměň si ho s ním!" Mezkař se zatvářil udiveně. "Co tím myslíš? Já že mu mám dát tohle zvíře? To je přece moje." "To druhé je také tvoje, ne?" "Ale já jezdím jen tady na tom a na žádném jiném!" "Tak uděláš teď výjimku. Cizinec žádal jedno zvíře na zavazadla a druhé pro sebe. K jízdě patří také jezdecké sedlo. Ty máš ale jen jedno, to, na kterém sedíš. Kdo zaplatil jezdeckého mezka, musí ho mít. Tak si to s ním honem vyměníš!" "To mě ani nenapadne!" "Ale mě to napadne!" odpověděl jsem zvýšeným hlasem. "Stojím ve stínu pádišáha, mám jeho doporučující listinu a tenhle cizinec je teď mým průvodcem a je pod mou ochranou, tedy také pod pádišáhovou. Když ti dám rozkaz, tak budeš poslouchat. Dolů ze sedla!" Albani znovu slezl s mezka, ale majitel reptal: "Žádal dvě zvířata a dostal je. Nenechám si rozkazovat." "Halefe!" Halef čekal už dlouho s rukou na biči na toto zavolání. Jakmile je uslyšel, zasvištěl bič neposlušnému mezkaři po zádech, a to tak rázně, že s hlasitým křikem seskočil na zem. Teď už nic proti výměně nenamítal. Člověk musí s každým umět jednat tak, jak je zvyklý. Ani z tohoto opatření jsme však neměli valný prospěch, protože než jsme dojeli do další vesnice, utekl nám mezek se svým pánem dvakrát a soumar jednou. Na štěstí jsme našli v místě muže, který pronajímal koně a byl ochoten pomoci nám z nesnází. Starého jsme propustili. Když jsme odjížděli, častoval nás výhruškami, z kterých jsme si ale pramálo dělali. Kdybychom se byli chtěli držet přímého směru do Melniku, byla by nás cesta přivedla do Boltišty, ale přímá cesta není vždy ta nejkratší. Byli bychom musili jet přes hřebeny Krušov Dagu, kde bylo mnoho strží a roklí. Abychom se vyhnuli těmto potížím, a tím též zbytečné ztrátě času, zamířili jsme víc k severu. Kolem poledne jsme zastavili v Nastanu a večer jsme byli v Kára Bulaku, kde jsme přenocovali. Pak jsme se znovu obrátili na jihovýchod, směrem na Nevrekup. V poledne jsme dosáhli náhorní roviny, která se příkře svažovala do údolí Dospatu. Jeli jsme přes Barutin, odpoledne přes Dubnici a večer jsme dojeli do Nevrekupu. Více

jsme nemohli od svých znavených koní žádat. Teprve druhého dne jsme pokračovali v cestě. Projížděli jsme proslulou krajinou, neboť v těchto horách podle řecké báje Orfeus mocí svého zpěvu oživil stromy a skály. V poledne jsme konečně dojeli do Melniku. Nešli jsme pochopitelně tam, kde se ubytoval Manách el Barša. Hledali jsme jiné přístřeší, ale všechny domy byly již obsazeny. Trh už začal a příliv cizinců byl velký. Protože Albani vyplatil svého průvodce a byl sám, našel brzy útulek, my ostatní ale, s našimi koňmi, jsme to měli těžší. Právě jsme znovu přijeli před jednu krčmu, kde jsme dříve marně hledali ubytování, když k nám přistoupil nějaký muž a ptal se: "Hledáte snad místo, kde byste mohli přenocovat?" "Ano," odpověděl jsem, "víš snad o něčem?" "Pro vás ano, pro jiné ne." "Proč jen pro nás?" vyzvídal jsem. "Protože máte kopců. Jste tedy bratři. Můj pán vás k sobě přijme. Je povozník a bydlí nedaleko odtud, povedu vás." Krácel napřed a my jeli za ním. "Tohohle muže jsem už viděl," řekl mi Halef polohlasně. "Kde?" "Na kraji města. Stál tam, jako by na někoho čekal." Zavedl nás k domu, který měl tak široký a vysoký vjezd, že jsme ani nemuseli slézat s koní. Na dvoře stály dva volské povozy. Naproti nám, v zadní části dvora, byla prkenná bouda, o které řekl náš průvodce, že je to stáj a že tam můžeme zavést koně. "Myslíš, že není nutné, abychom promluvili nejprve s tvým pánem?" zeptal jsem se. "Proč? Hamdi, můj pán, vás jistě přijme. Místa má dost a muži s kopcu jsou mu zvláště vítanými hosty. Ostatně tady přichází." Na dvoře se objevil malý, tlustý a šilhavý muž. "Koho to vedeš, Esgare?" zeptal se čeledína. "Jsou to přátelé. Mají kopcu a nemohli najít místo v žádné krčmě. Dovolíš jim přece, aby tu zůstali." "Jsou mi vítáni. Zaveďte koně do stáje a přijďte pak ke mně. Najdete vše, co budete potřebovat." Hamdi odešel. Zdálo se mi, jako by si byl vyměnil s Esgarem pohled plný uspokojení. Stáj byla dlouhá a měla dvě oddělení. V jednom stálo několik volů, druhé bylo vykázano našim koním. Čeledín vystoupil na nízké schody a řekl: "Přinesu seno. Nebo si přejete pro koně jinou píci?" "Přines, co máš." Když zmizel, podíval jsem se škvírou v zadní síni a uviděl jsem dosti prostorný dvůr. Stál tam vysoký, silný muž. Čeledín nad námi zakašlal. Muž na dvoře mu stejným způsobem odpověděl a odešel. Bylo mi to nápadné, ale když se Esgar objevil, nedal jsem na sobě nic znát. Opatřili jsme koně a pak jsme se odebrali do světnice, kde nás očekával tlustý Hamdi. Seděl na polštáři před třínožkou, na které stála kávová konvice. Uvítal nás a

tleskl do dlaní. Nato se objevil chlapec a nalil do šálků kávu. Podal nám také pytlík s tabákem. Nacpali jsme si dýmky a zapálili žhavým uhlíkem. "Máš pěkného koně," začal Hamdi. "Prodal bys ho?" "Ne," řekl jsem udiven zahájením rozmluvy. "To je škoda. Byl bych ho ihned koupil." "Jsi tedy bohatý muž. Každý by nemohl takového koně zaplatit." "Povozníci musí mít peníze." Pak načal z jiného soudku: "Odkud přijíždíš?" "Z Nevrekupu." "A kam máš namířeno?" "Do Seresu." Ani mi nenapadlo říkat mu pravdu. Muž se zatvářil, jako by věděl víc než já, ale nechal si to pro sebe a zeptal se: "Čím obchoduješ?" "Chci nakoupit obilí i jiné zboží. Je tu nějaký obchodník obilím a ovocem?" Hamdimu se nepodařilo potlačit potměšilý úsměv. Odpověděl: "Ano. Jmenuje se Glava a dobře ti poslouží, protože je také bratr." Tak se mi podařilo zavést hovor na Glavu, u kterého měl být Manách el Barša. "Bydlí daleko odtud?" "V druhé ulici. Je ale hodně zaneprázdněn. Dnes už k němu nemůžeš jít." "Má asi hosty?" "Ještě ne, ale očekává je. Deselim, kavárník a puškař z Ismilanu také chtěl přijet. Znáš ho?" "Byl jsem u něho před několika dny." "Viděl jsi také jeho bratra?" Hamdi se snažil vypadat bezelstně. Bylo však zřejmé, že svými otázkami sleduje určitý cíl. Vyptával se na různé okolnosti a já mu odpovídal, jak jsem uznal za vhodné. Když jsem po nějakém čase prohlásil, že se půjdu podívat do Melniku na trh, vnutil mi takovým způsobem doprovod, že nebylo možné ho odmítnout, ačkoliv bych byl šel nejraději pouze sám s Halefem. Ve městě bylo rušno, ale zdaleka ne tak, jako o jarmarku u nás doma. Turci procházeli tiše řadami stánků, prodavači seděli beze slova u svého zboží a ani je nenapadlo, aby k sobě lákali kupce. Obchod probíhal klidně, skoro tajně. Rozdíl byl také v tom, že zde skoro nebylo vidět ženy. Jen tu a tam se vynořilo zakuklení, z jehož otvorů jiskřily černé oči. Ženy, které nejsou muslimkami, se nerady drží zpět, ale vystavovat se tlačenci na trhu platí i pro ně za nevhodné. Zábavní podniky, střelnice a hráčské boudy tu nebyly. Hazardní hry pravověrným muslimům korán zakazuje. Flašinetáře a muzikanty, kteří ožívují všechny evropské trhy, bychom tu také marně hledali. Viděl jsem jenom stan s čínskou stínohrou, v níž Turci nacházejí velké zalíbení. Všiml jsem si, že se povozník úzkostlivě stará, abychom se mu v davu neztratili, a také dával velký pozor, abych se s nikým nedal do hovorů. Jakmile jsem na někoho promluvil, ihned tu byl Hamdi, přerušil nás a pokoušel se mě odvést. "Nepůjdeme kolem domu

obchodníka Glavy?" zeptal jsem se. "Ne, proč?" "Protože bych rád věděl, kde bydlí, když k němu chci ráno zajít. Ukážeš mi ho?" "Ano." "Glava je asi Srb, ne?" "Proč myslíš?" "Protože má srbské jméno." "Uhodl jsi, pojď za mnou." Po nějakém čase mi ukázal jeden dům a označil ho za dům obchodníka Glavy. Pozorně jsem si ho prohlédl. Vrátili jsme se domů před soumrakem. Řekli nám, že čeledín upadl a tak se poranil, že musel vyhledat lékaře. Povozník spěchal za Esgarem a já šel přes dvůr do stáje. Koně byli ponecháni bez dozoru, poněvadž Umar i Oski šli také do města. Ríh ke mně otočil hlavu, zařehnal, zavětril a zasupěl tak divně, jak jsem ho ještě nikdy neslyšel. Polaskal jsem ho po hlavě. Obvykle mi pak přešel svým jemným nosem po tváři a políbil mě - neboť koně také líbají, tentokrát to ale neudělal. Hřebec jen supěl a jevil nezvyklý nepokoj. Začal jsem ho ohledávat. Ve stáji bylo již dost šero, ale přesto mi neušlo, že kůň stojí jen na třech nohách. Zvedl jsem mu zadní kopyto, pozorně je prohlížel a Ríh přitom supěl a trhal nohou, jako by ho to bolelo. "Je zchromlý," řekl Halef. "To nám ještě scházelo! Co si kde udělal?" "Hned uvidíme. Vyvedeme ho ven na dvůr. Tam je ještě světlo." Vraník tak silně kulhal, že mi to bylo podezřelé. Kde by tady najednou přišel k úrazu? Jel jsem mu rukou po noze. Nenašel jsem nic. Zlo vězelo tedy v kopytě. Zvedl jsem je a prohlížel, ale nemohl jsem také nic najít. Počal jsem u špiček prstů - dlouho marně. Konečně se kůň otrásl a já nahmátl pod srstí hrbolek. Rozhrnul jsem srst a uviděl - velký špendlík, který mělo ubohé zvíře zaražen u kraje kopyta do živého masa. "Tady, Halefe - špendlík!" "U Alláha! Jak je to možné? Kde na něj Ríh mohl šlápnout?" "Šlápnout? Na tomhle místě nemůže být o šlápnutí ani řeč. Podívej se!" Halef uviděl špendlík a už vytahoval bič z opasku, ale já ho zadržel: "Počkej, žádné hlouposti!" "Hlouposti? To není žádná hloupost, zbičuj-li toho, kdo zvíře tak ztýral a poškodil!" "Počkej ještě. Nejdříve musíme odstranit špendlík. Podrž mu nohu!" Ríh pochopil, že mu chci ulevit. Mohl jsem si pomoci jen nožem a vraníkovi jsem přitom jistě působil bolest, ale ten naprosto tiše stál a držel. Když jsem pak špendlík vyndal, natáhl Halef ruku a řekl: "Dej mi ho. Najdu toho darebáka, který to udělal, a vrazím mu ho do... do..., řekni, sidi, kde mu to způsobí největší bolest?" "Tím bys ho nepotrestal. Zaveďme raději hřebce do stáje." Byl jsem neméně rozezlen než Halef, ale bylo třeba vše rozvážit. Proč byl Ríh zchromen? "Já vím," řekl Halef. "Aby tě pohnuli k prodeji. Hamdi se tě přece

ptal, jestli Ríha neprodáš!" "Ale musel z mé odpovědi poznat, že mě to ani nenapadne." "Hm!" mumlal Halef přemýšlivě. "Sidi, mě něco napadá!" "Copak?" "Někdo nám chce znemožnit rychlý odjezd." "Ano. Tenhle důvod je nejpravděpodobnější." "Co s tím má ale společného tenhle povozník? Nic jsme mu neudělali. Hamdi je náš hostitel. Má nás tedy chránit, a ne nám škodit." "Uvítali jsme jeho pohostinství, poněvadž jsme nikde jinde nemohli najít místo. Jeho chování mě překvapilo, ale nyní je mi jasné. Jestli Esgar čekal na cestě skutečně na nás, tak mu někdo musel dát zprávu o našem příjezdu. Takové oznámení mohlo přijít jen z Ismilanu." Mezitím jsme zavedli Ríha do stáje. Bylo tam dost temno a také venku se začínalo stmívat, ale přece jsme ještě mohli přehlédnout celý dvůr. Vpředu u vchodu stála nějaká žena. Teď rychle přešla dvůr a vkročila do stáje. "Esgare, jsi tady?" ptala se. "Ne, není tady." "Ne? Je tu tma. Kdo jsi?" "Povozníkův host." Žena vešla dovnitř a řekla šeptem: "Ty jsi ten křesťan, který přijel z Ismilanu?" "Ano." "Efendi, prchni. Opusť tento dům a toto město, jak nejrychleji můžeš. Ještě dnes večer!" "Proč?" "Tobě a tvým druhům hrozí velké nebezpečí." "Od koho? Jaké nebezpečí myslíš?" "Od Glavy, obchodníka s ovocem. V čem nebezpečí vězí, nevím. Chtějí se nejprve domluvit. Mám vyřídít Hamdimu, aby přišel vedle k nám. Za hodinu, až bude úplná tma." "Vedle? Ke komu?" "Ke Glavovi, mému pánu." "Ty říkáš vedle? Glava přece nebydlí tak blízko?" "Zatajili ti, kde bydlí? To je důkaz, že mám pravdu, když tě varuji. Glava bydlí přece vedle. Jeho dvůr sousedí s touto stájí." "Ach tak! Zde, za těmito prkny je jeho dvůr?" "Ano. Prchni! Nemám víc času. Vplížila jsem se k tobě a doufala, že někoho ve stáji zastihnu. Ale vidět mě zde nesmí nikdo. Musím ihned k Hamdimu!" Stařena se chtěla vzdát Uchopil jsem ji za ruku: "Ještě okamžik! Že jsme v nebezpečí, jsme už tušili. Tys nám to potvrdila. Ale proč podstupuješ ty nebezpečí a varuješ nás?" "Vraceli jste se z trhu a šli jste kolem našeho domu. Viděli vás a jeden z těch lidí tě nazval d'aurem. Jsem také křesťanka, jmenuji se Joka, a tak mi řeklo mé srdce, že vás musím varovat." "To ti Bůh odplatí! Ale řekni, o jakých lidech to mluvíš?" "Jsou dva. Přijeli dnes dopoledne z Ismilanu. Neznám jejich jména. Staršímu říkají žebrák, ale to přece není jméno. Má zlý obličej." "Potřebuji se dovědět, co mají za lubem," řekl jsem. "Nemohu se teď už ani minutu zdržet," pravila stařena. "Ale... co když tě chtějí zabít? Přijdu znovu, až se setmí. Zůstaneš ještě dlouho ve stáji?" "Můžeš přijít sem. Prkna

nejsou žádnou překážkou. Mohu lehce jedno nebo dvě uvolnit, když vytáhnu hřebíky." "Dobře. Neprozrad' nikomu, že jsem s tebou mluvila." Stařena odkvapila. "Hádá nasíb - to je štěstí," řekl Halef a měl pravdu. "Myslíš, že je to Saban, o kom mluvila?" "Je to velmi pravděpodobné." "Ale říkal jsi přece, že kovář vzal žebráka s sebou." "Saban mu musel nějak utéci. Byl tu noc zraněn a je to od něho neobvyklý výkon, jet až do Melniku." "Kdo může být ten druhý, sidi?" "Myslím, že náš krčmář z Ismilanu, bratr Deselimův. Žebrák mu všechno vyprávěl a teď nás pronásledují, aby se nám pomstili. Musíme zjistit, co proti nám chtějí podniknout. Doufejme, že nám Joka při tom pomůže." "Ach, ta dobrá, stará Joka! Musíme ji obdarovat. Co bych jí měl dát, sidi? Snad něco stříbra, co bylo pro mne uschováno v měšci?" "Peníze budou nejlepším dárkem. Je skutečně chudá. Ale ty jí nic nedávej. Obdaruji ji sám." "To jsem věděl," hihňal se Halef. "Mám jen stříbro, ale ty máš zlato. Podaruji ji z tvé kapsy. Jsi štědrý muž a zaplatíš, co by tvůj přítel a ochránce chtěl dát sám. Ale nedávej jí víc než jeden zlatý peníz. Naše cesta je ještě dlouhá a nemůžeme vědět, kolik budeme potřebovat." "Jsi dnes nějak šetrný! Uvědom si, že Joka je naše záchránkyně." "To není. Varovala nás, ale my jsme věděli už předtím, že jsme v nebezpečí. Byli bychom bývali stejně opatrní. Ale řekni, sidi, proč máme čekat, až se ti muži s kopcu proti nám domluví? Pustíme se sami do toho zrádného povozníka! Dám mu pěstí do nosu a pak si vyhledáme jiného hostitele." "To nejde. Musíme chytit Manacha el Baršu a Bárúda el Amázu, kteří tu někde jsou. Musíme zjistit, proč vlastně přijeli do Melniku. Budeš mít později ještě dost příležitosti, abys použil svých pěstí." "Ano, ty chceš čekat, až tě tady označí za vraha! Pak tě pověsí a já budu stát pod tvou mrtvolou a nezbude mi nic jiného než plakat. Jsem tvůj ochránce, ale tolik toho ode mne přece jen nemůžeš žádat!" "Velké nebezpečí, o kterém mluvíš, by bylo mnohem horší, kdybychom se vrhli na povozníka. Konečně, teď není čas na plané řeči. Nesmíme dát před Hamdim najevo, co víme. Zůstaneme-li tady ve stáji, bude mít hned podezření. A protože se tu chci setkat s Jokou, musím alespoň na chvíli k němu zajít. Ještě mi ale pomoz uvolnit ta prkna." Protože prkna byla zpuchřelá, nedalo nám to žádnou práci. Potom jsem šel do světnice. Byl tam Hamdí se svou ženou, která se hned vzdálila. Oba bez pochyby hovořili o něčem vážném, což jsem vyčetl z výrazu domácího pána. "Alláh ti seslal nějaké starosti?" zeptal jsem se. "Jsou vepsány v tvé tváři."

"Ano, efendi, mám starost," potvrdil, "můj čeledín leží v krvi. Prýští mu z nosu a úst." "Zaveď mě k němu." "Jsi lékař? Již tu jeden byl. Nemocný má ale tak velké bolesti, že jsem zavolał ještě alchymistu. Právě odešel." "Co si o tom myslíš?" "Alchymista to poznal hned. Je mnohem chytřejší než lékař, jsou mu známy všechny nemoci a všechny léky. Říkal, že nemocný má žaludeční vřed po kyselých pomerančích. Vřed se dostal až pod kůži, a když čeledín upadl nebo se uhořil, projevila se i tato vnitřní choroba. Alchymista mu chce poslat něco na posílení žaludku a později mu vřed vyřízne." "Hm, zdá se, že ten alchymista je velký lékař, ale přesto bych se rád na nemocného podíval." Hamdi přivolił. Sténající pacient ležel na staré pokrývce. Ztratil mnoho krve. Protože měl na sobě jen kalhoty a kazajku, bylo lehké jeho ránu prohlédnout. Esgar hlasitě křičel, když jsem ji ohledával. "Rozumíš žaludečním vředům?" obrátil se ke mně Hamdi. "Jistě. Ale tohle není žaludeční vřed." "Cože? Co je tedy Esgarovi?" "Je to velmi nebezpečná podkovová choroba." Hamdi se na mě velice hloupě podíval. "Podkovová choroba? O takové nemoci jsem ještě jaktěživ neslyšel." "Podívej se, tady ten otok vypadá zrovna tak, jako by byl způsoben kopnutím koně. Tato choroba má tu zvláštnost, že láme žebra a postihuje jen takové lidi, kteří se nenaučili zacházet opatrně se špendlíkem." Povožník nevěděl, jak se má na ta slova tvářit, a tak si pomohl otázkou: "Myslíš, že má zlomená žebra?" "Ano. Taky plíce jsou zasaženy, což dokazuje tato krev. Tvůj alchymista je hlupák. První lékař byl lepší a chytřejší. Nezavolaš-li nejlepšího lékaře z Melniku, musí ten muž zemřít. Vyvázne-li životem, bude si muset napříště dávat větší pozor před cizími koňmi." "Esgar se žádného cizího koně ani nedotkl." "Tak se dotkl kůň jeho, a tím spíš je třeba, aby si vzal mou radu k srdci!" "Znáš prostředek, jak ho vyléčit?" "Ano, ale k této léčbě je potřeba delší čas. Zavolej doktora a zatím dej nemocnému obklad na prsa. To je nejlepší prostředek!" "Máme tady velmi moudrého vojenského lékaře, hned půjdu a sám ho vyhledám! Až se vrátím, povečeříme. Nebo máš snad už teď hlad?" "Ne. Tvá duše je plna laskavosti, ale já mohu počkat." Hamdi odešel. Tak tedy čeledín vrazil Ríhovi špendlík do nohy a Ríh ho za to kopl. Esgar byl tedy už dost potrestán. Dole jsem potkal Umara a Osku, kteří se právě vraceli z trhu. Osko mě vzal kolem ramen a řekl: "Efendi, povožník Hamdi nás obelhal. Obchodník Glava bydlí právě vedle nás. Ptali jsme se na to. A víš, kdo je u něho?" "Nu, kdo?" "Muž, který nás hostil v

Ismilanu. Stál ve dveřích domu." "Neviděl vás?" "Viděl, ale hned vešel dovnitř, aby se skryl. Doufá asi, že jsme ho neviděli. Co budeme dělat?" "Možná že budeme ještě teď v noci muset opustit město. Tady máš peníze. Kup chléb, ovoce, nějakou pečenou drůbež a dej to Halefovi. Nezůstávej dlouho pryč!" Znovu odešli a já zamířil do stáje. Byla už tma a nemusil jsem dlouho čekat, za chvíli už někdo venku zaťukal. Odstrčil jsem uvolněná prkna, která nyní držela jen hořejšími hřebíky, a vyklouzl ven do sousedního dvora. "Efendi, ty jsi přišel ven?" řekla stařena. "Ano, je to tak lepší. Kdyby nás někdo vyrušil, vlezu rychle zpět. Není to nebezpečné. Už je Hamdi u vás?" "Ne. Měl přijít až za hodinu. Mohu ti prokázat nějakou službu? Ráda ji vykonám." "Můžeš. Snad jsi slyšela jména Manách el Barša nebo Bárúd el Amáza?" "Ti dva byli ještě s jedním mužem až do dnešního dne u mého pána." "Do dneška? Kde jsou teď?" "To nevím. Když se objevili ti dva muži, o kterých jsem ti vyprávěla, tajně spolu hovořili a pak všichni tři odejeli. Potom zavolal můj pán povozníka. Nevěděli přesně, kdy a odkud přijedete, proto hlídkovali čeledíni na kraji města. Tak jste jim nemohli ujít. Měl jsi bydlet u povozníka a pak se chtěli rozhodnout, co s tebou udělají. To jsem vyrozuměla část po části a rozhodla jsem se, že tě budu varovat." "Děkuji ti, Joko! Nevím, jak dlouho tu zůstanu a jestli té ještě někdy uvidím. Proto bych ti chtěl něco dát, co by ti připomínalo cizího muže, pro kterého jsi mnoho udělala." Položil jsem jí připravené dárky do ruky. Mlčela. Byla tma, a tak mohla jedinečně hmatem poznat vedle peněz i druhý předmět. Náhle zaznělo skoro hlasitě: "Ó Bože, růženec! Efendi, jak jsi dobrotivý! Při každé modlitbě budu myšlenkami u tebe. Řekni, co mám ještě pro tebe udělat?" Joka byla nad růžencem u vytržení. Byla ochotna vydat se v jakékoliv nebezpečí, kdybych to od ní žádal. "Jak by se dalo zjistit, co ti lidé u tvého pána dohodnou?" "To bude těžké. Musila jsem nanosit rohože a víno do arkýře. Budou jednat tam a tam není možné naslouchat." Arkýřem mínila asi podkrovní světnici. Zlosynové si počínali velice opatrně. "Přívrženci Prorokovi, a pijí víno?" "Och, zpijí se často do němoty, jen je při tom nesmí nikdo vidět." Joka se na mě chvíli zamyšleně dívala a náhle řekla: "Teď mi něco napadá. Přece budu poslouchat! Nahoře je holubník, vlezu tam a všechno vyslechnu!" To bylo k smíchu - holubník! "Copak se tam může?" "Ano. Už tam dávno žádní holubi nejsou." "Jaká je tam podlaha?" "Z tyček. Pěkně hustě jedna vedle druhé." "Drží pevně?" "Velmi

pevně," ujišťovala mě stará služka. "Ale přece je skrz ně vidět do světnice, kde budou sedět, a dá se poslouchat, co budou hovořit. Vlezu tam nahoru a pak zase přijdu za tebou a všechno ti povím." "Hm, nechci, aby ses něčeho takového odvažovala, a potom, může se hovořit o ledačem, čemu dobře neporozumíš. Tvoje zpráva by mě pak mohla zmýlit, místo co by mi prospěla. Kdybych mohl sám do holubníku, bylo by to mnohem lepší." "Je to tam velmi špinavé." "To mi nevadí. Chtěl bych jen vědět, jak se tam dostanu, aby mě nikdo nespátřil." "Je tma, jinak bys viděl, že u domu stojí žebřík. Vystoupíš po něm do seníku. Tam je ještě jeden malý žebřík, vylezeš i po něm ještě výš, kde je také schováno seno. Půjdeš-li pak kousek pod střechou, přijdeš pod střechu hlavního stavení, právě k otvoru do holubníku. Vlezeš-li dovnitř a přitáhneš-li za sebou dvířka, nikoho ani nenapadne, že je někdo uvnitř. Vlevo od těchto dveří vedou schody dolů, do hlavní budovy. Dovedu tě tam!" "Dobře. Dolů pak už půjdu sám. Teď na mě ještě chvilinku počkej." Vlezl jsem zpět do stáje. Narazil jsem tam na Halefa, který na mě čekal. "Sidi, všechno jsem slyšel," řekl. "Dobře. Tak není třeba, abych ti něco vysvětloval. Osko a Umar ještě nepřišli?" "Ne." "Poslal jsem je pro nějaké jídlo. Nevím, jak bude tohle dobrodružství pokračovat. Připrav koně, abychom mohli kdykoliv okamžitě vyrazit. Ale musí to být co možná nenápadně." "Tušíš nebezpečí?" "Ne. Ale musíme být na všechno připraveni." "Tak já půjdu s tebou nahoru." "To není možné." "Sidi, je to nebezpečné a já jsem tvůj ochránce." "Nejlépe mě ochráníš, když vyplníš mé rozkazy." "Tak si vezmi alespoň s sebou své pušky." "Pušky do holubníku? Nesmysl!" "Vidím, že se ženeš do neštěstí. Ale já budu nad tebou bdít." "Buď tak laskav! Ale nevzdaluj se přitom od koní! Mám nůž a dva revolvery, to stačí." Vylezl jsem znovu na dvůr. Služka mě vzala za ruku a vedla mě k žebříku. Beze slova stoupala přede mnou a já za ní. Nahoře vonělo uskladněné seno. Teď mě Joka táhla po několika stupních dál ke druhému žebříku, který byl mnohem nižší. Když jsme vylezli i po něm, octli jsme se pod střechou vedlejší budovy. Tam mě vzala stařena zase za ruku a vedla dál, stále podél lomenice. Prodírali jsme se senem. Protože jsem byl větší než Joka, uhodil jsem se několikrát do hlavy o trámy krovu. Najednou to šlo tak srážně, že jsme ztratili rovnováhu a oba sklouzli kousek dopředu. Ale to nevadilo, poněvadž skluzavka vedla senem. Moje průvodkyně úlekem vykřikla. Bez hlesu jsme naslouchali, co se bude dít. Všude bylo ticho, a tak mi řekla

šeptem: "Tady, právě před tebou je holubník a vlevo schody. Půjdu teď zpět." "Budou tam už ti muži?" "Ne, to bychom je slyšeli." "To je dobře, protože by byli zaslechli tvůj výkřik." "Tady jsem otevřela dveře. Dej si pozor, aby se ti nic nestalo." Slyšel jsem Joku, jak šplhá zpátky senem, pak bylo kolem mne ticho a černočerná tma. V noci, v americkém pralese bych jistě nemohl cítit takovou stísněnost jako tady, v tom temném, neznámém prostředí. Vpravo zeď, vlevo schody, pode mnou seno a přede mnou dřevěná stěna s otevřenými dvířky, kterými jsem se jen s námahou protáhl. Uvědomoval jsem si, že je tu velké nebezpečí ohně, ale přece jen jsem musel vidět, kde vlastně jsem. Vytáhl jsem tedy jednu voskovou zápalku a zapálil ji. Rychle jsem se podíval kolem a pak si posvítíl dovnitř holubníku. Stařena měla pravdu. Špína tu byla ve vrstvách, ale to se muselo vydržet. Naštěstí byla komůrka přece jen tak prostorná, že jsem se tam vešel. Tady vpravo se zdálo, že chybí kus podlahy, ale levá půlka mi připadala ucházející. Vlezl jsem tedy dovnitř a zavřel za sebou dvířka. Ještě jsem se neuvelebil a už jsem se div nezalkl odporným zápachem. Tady nemohl nikdo zůstat ani dvě minuty, aby nezačal prudce kýchat. To bylo tuze nebezpečné. Tápal jsem rukou kolem sebe a našel nějaký provázek. Zatáhl jsem za něj a skutečně - otevřely se dva malé střešní otvory, kterými dříve vylétali holubi. Díky bohu, zavanulo sem trochu čerstvého vzduchu. Tenhle "luxus" probudil moji náročnost. Vylezl jsem znovu z holubníku a přinesl si pár hrstí se na, abych se mohl alespoň opřít o lokty. Snažil jsem se zařídit si to tu tak přijatelně, jak jen to vůbec bylo možné. Jen aby ti, které jsem očekával, přišli brzy. Ale moje trpělivost byla vystavena těžké zkoušce. Stále jsem také pociťoval nedostatek vzduchu. Vůně sena byla rozhodně lepší než ostrý pach holubího trusu, ve kterém jsem ležel. Proto jsem znovu otevřel dvířka, a abych zabránil kýchání, ovázal jsem si kapesníkem nos a snažil se mít ústa co nejbližší u otevřených holubích okének. Jediný pohled z okénka mi prozradil, že jsem přímo pod střešou lomenice. Slyšel jsem šum a viděl světla trhu. Táhly mi přitom hlavou různé myšlenky. Halefův opěvovaný a slavený Kára ben Nemsí Efendi - a sedí v holubníku! Musel jsem se v duchu smát. Jak se mi tělo otřásalo tlumeným smíchem, zapraskala pode mnou podlaha. Měl jsem si toho lépe všimnout, ale protože dřevo vydrželo všechny moje daleko prudší pohyby, byl jsem přesvědčen, že není žádný důvod k obavám. Ležel jsem bez pohnutí snad

hodinu a ta pozice mi byla čím dál nepohodlnější. Protože jsem měl zavázaný nos, dýchal jsem pouze ústy. Ostrý pach mi vnikal do hrdla a dráždil teď zase ke kašli. Nemohl jsem si přece zavázat ještě ústa! Konečně zazněly zdola kroky a hlasy. Někdo otevřel dveře, rozsvítilo se a do komory vešlo šest mužů, kteří se posadili na rohože rozložené podél zdi. Teď, když ke mně pronikalo škvírami světlo a ozářilo podlahu, nezdála se mi už tak spolehlivá. Byly v ní děsivé mezery. Je velmi pevná, řekla Joka. Já to ale vůbec nemohl potvrdit. Déšť, který sem vnikal rozbitou střechou, spojil holubí trus v jednolitou vrstvu, díky které snad podlaha ještě držela pohromadě a neprobořila se už dávno do komory. K svému úleku jsem také teprve teď zjistil, že mohu být snadno odhalen, protože se pod mou tíhou uvolňuje a neustále padá se stropu jako déšť šedobílý prach. Vyzáblý, dlouhý muž, který držel v ruce světlo - nejspíš to byl Glava, obchodník ovocem - se zlostně podíval nahoru a zaklel: "Zatracená kočka! Musím ji zastřelit!" Můžete si myslit, že jsem se ani nepohnul, ba že jsem se neodvážil ani vydechnout. Vedle Glavy seděl můj laskavý hostitel, povozník Hamdi, pak žebrák Saban a Deselimův bratr z Ismilanu. Žebrák měl zavázanu jednu ruku a na čele velkou bouli. Vypadalo to, že unikl statečnému kováři jen po tuhém boji. Další muže jsem ještě nikdy neviděl. Oba měli kopcu, patřili tedy také mezi spiklence, a jejich nerudné obličej se zrovna prosily o pár pohlavků. Jeden z nich měl kromě obvyklých zbraní za opaskem ještě prak. Nevěděl jsem tenkrát, že se praku ve zdejších kraji stále ještě používá. Saban vyprávěl o příhodě v lesní chatrči a o našem posledním setkání, při kterém se dostal do mých a Šiminových rukou. Musel jet se Šiminem jako zajatec, přivázan ke koni, až pak ráno přijeli do jedné vesnice, kde se zastavili u kovářova známého. Tam byl ale zrovna na návštěvě nějaký žebrákův přítel. Ten ho zbavil pout, a tak se mu podařilo odtamtud odjet. Kovář ho pak pronásledoval a také ho dohonil. Začali se spolu bít, žebrák utřil několik tvrdých ran, ale nakonec přece jenom unikl. Pak pochopitelně v největším spěchu ujížděl bez zastávky do Ismilanu. Když se Deselimův bratr dověděl, kdo je vinen Deselimovou smrtí, pln pomstychtivosti ihned sedl se Sabanem na koně, aby mě pronásledoval. Věděl, že mám namířeno do Melniku k obchodníkovi Glavovi a že mě tam jistě najde. Cestou potkali bývalého Albaniho průvodce a ten jim o nás podal zprávu. Dozvěděli se, že jsme se rozhodli učinit objížďku, a pospíšili si, aby

přijeli do Melniku dříve než my. To se jim také podařilo. V Melniku u Glavy zastihli Bárúda el Amázu, Manacha el Baršu a žalárníka a o všem je zpravili. Ti tři se ihned vydali na cestu a Glava jim slíbil, že nám zabráni v jejich dalším pronásledování. "Jedno je jisté - ti psi nesmějí dostihnout naše přátele," řekl Glava. "A to je všecko?" namítl Ismilaňan hněvivě. "Jinak se nemá nic stát? Copak ten cizinec nezabil mého bratra? Neobelhal mne, aby ze mne vytáhl naše tajemství? Nepřivlastnil si kopcu, takže jsem ho považoval za člena našeho spolku a dokonce za jednoho z vedoucích členů? Musíme s ním rázně zatočit. Buď ho obžalujeme a bude tu zavřen, anebo ho zavřeme sami." "Z čeho ho chceš obžalovat?" "Je snad málo důvodů?" "Sotva nějaký můžeme použít. Víš přece, že tenhle ďaur stojí ve stínu pádišáha. Budou-li ho chtít zatknout, prokáže se svými pasy a každý se před ním skloní a bude očekávat jeho rozkazy. Znáš to! A i kdyby byl zatčen, může se tomu jen smát. Je to cizinec a určitě se obrátí na svého konzula. V případě, že by se nás i konzul bál, je tu ještě generální konzul a ten si z nás nic nedělá." "Máš pravdu. Budeme jednat sami!" "Ale jak?" vpadl do toho Hamdi. Saban máchl doširoka rukou a zavrčel: "Co ztrácíte zbytečně tolik slov? Ďaur je zrádce a vrah. Vražte mu nůž do žeber. Tak bude umlčen jednou provždy." Deselimův bratr Sahana horlivě podporoval, ale Hamdi spěšně varoval: "To nejde. Jsem váš přítel a pomocník. Byl jsem hotov přijmout ho k sobě, abychom ho měli pod dohledem, a chci svůj úkol plnit i nadále. Ale zemřít u mne nesmí! Nechci se objevit před soudem proto, že byl u mne zabit pádišáhův chránělec!" "Zbabělče!" brumlal Deselimův bratr. "Mlč! Dobře víš, že zbabělec nejsem. Jsem už dost poškozen tím, že je můj čeledín těžce zraněn. A stejně mám dojem, že cizinec tuší, co jsme udělali." "Jak by mohl něco tušit?" "Mluvil o špendlíkách. Snad našel špendlík v noze svého koně. Ti nevěřící psi mají ďábelské oči, vidí všechno, co vidět nemají." Jeden z mužů, kterého jsem neznal, odložil teď čibuk a řekl: "Uděláme krátký proces. Slova patří ženám a dětem. My jsme muži, a musíme proto rázně jednat! Manach el Barša na nás bude čekat u jednoho spojence ve zříceninách Ostromci a chce od nás slyšet, že jsme ty psí syny zneškodnili. Já a můj bratr, který tu sedí vedle mne, mu musíme tuto zprávu dovézt a nemám žádnou chuť čekat tu celou věčnost." Tato slova měla pro mne nesmírnou důležitost, neboť mi prozradila, kde mám uprchlíky hledat. Teď jsem očekával s velkým napětím konečné rozhodnutí;

působí to přece jen poněkud zvláštním dojmem, když se má člověk dovědět, jakým způsobem bude sprovozen ze světa. Snažil jsem se proto, aby mi neuniklo ani slovo. O to víc mě zlobilo, že jsem právě teď uslyšel v seně šramot. Zvedl jsem hlavu. Byla to snad kočka, o které mluvil domácí pán? Aby se tu teď procházela sem a tam, to by se mi zrovna nehodilo. Zdola zazněl hlasitý hovor, ale šramot před holubníkem všechno přehlušoval. Hřmotné uklouznutí, pak zlostné ach! - a potom všechno ztichlo, ale dole pode mnou také. Pohled dolů mi stačil, abych poznal, že všichni naslouchají. "Co to bylo?" ptal se Saban. "Asi kočka," odpověděl Glava. "To tam máš tolik myší?" "Myši a krysy." "Ale co když tam někdo je a poslouchá nás?" "To se nikdo neodvází." "Jdi tam a raději se podívej!" "No dobře." Glava vstal a vyšel ven. Teď jsem se ocitl v bezprostředním nebezpečí. Skrčil jsem se, jak nejvíc jsem mohl. Glava s sebou neměl světlo, ale jestli pozná, že dvířka do holubníku jsou otevřená, zaručeně se podívá dovnitř. Slyšel jsem vrzat schody. Skutečně šel nahoru, ale naštěstí nedošel. "Je tam někdo?" zavola. Nikdo neodpověděl, ale ze sena se ozýval tichý šramot, který musel slyšet. "Kdo je tam?" opakoval. "Mňau," ozvalo se. Pak následovalo zlostné prskání. Byla to přece jen kočka, co tohle všechno způsobila. Glava si hučel do vousů nějaké nadávky a vrátil se na poradu do "arkýře". "Slyšeli jste," řekl, "bylo to to zvíře." Měl jsem ruku na noži. Teď jsem se uklidnil, ale ne nadlouho. Sotva začali dole znovu hovořit, ozval se za mnou tichý šustot, jako by někdo hmatem zkoumal prostor kolem sebe. Zbystřil jsem sluch. Vtom jsem ucítil něčí ruku na své noze. "Sidi?" zeptal se někdo tichounce. Teď jsem ji poznal, tu kočku! "Halef?" odvětil jsem co možná nejtěšěji. "Ano. Nenapodobil jsem nádherně kočku?" "Co tě napadlo? Přivedl jsi mne i sebe do nebezpečí!" "A co jsem měl dělat? Jsi tak dlouho pryč a já měl o tebe velkou starost. Měl jsem snad čekat, až tě zabijí? Ne, jsem tvůj přítel a ochránce!" "Který mě ale přivádí do nesnází. Chovej se nyní úplně tiše!" "Vidíš naše nepřátele?" "Ano." "A slyšíš je?" "Ale ano," odvětil jsem netrpělivě. "Ovšem budeš-li dál mluvit, neuslyším nic!" "Dobře, už mlčím. Ale dva slyší lépe než jeden. Budu poslouchat také! Jdu za tebou." Slyšel jsem, jak se Halef snaží vlézt do holubníku. "Zbláznil ses?" šeptal jsem. "Nemohu tě tu potřebovat. Zůstaň venku!" Bohužel právě v tom okamžiku zvýšil Deselimův bratr hlas, takže Halef nemohl rozumět, co mu povídám. Vlezl za mnou. Dal jsem mu sice znamení pořádným kopnutím, ale Halef,

posedlý touhou poslouchat, si asi myslel, že jsem ho kopl bezděčně a nerad. Teď byl tedy zde. Odsunul jsem se doleva, jak jsem jen nejmíň mohl. "U Alláha, jak to tu páchne!" šeptal Halef. "Sem, ke mně! Až ke mně!" nařizoval jsem tiše. "Tam vpravo se proboříš." Halef udělal chvatný pohyb směrem ke mně a uvolnil přitom nesmírné množství uschlého trusu, protože dole zazlořečil Glava; "K čertu s touhle kočkou! Teď je nad námi a bude na nás házet ten neřád!" "Pf! Ach-och-uch!" odfukoval Halef, který se nadechl ostrého pachu. Tlačil se ke mně, jak jsem mu nařídil, a já přitom cítil, jak sebou křečovitě škube. "Dej si pozor!" napomínal jsem ho, protože i mě to hrozně dráždilo ke kýčání. "Ano, sidi, nikdo mě neuslyší... och-ich-bchch-gchch-dchchch - Alláhu, pomoz!" Marně bojoval malý hádží proti neustálému dráždění. Rychle jsem se snažil ucpat mu ústa. "Ó Alláh-ill... ell... ahe-he-he-hehep-hepčí, hepčí!" Zahřmělo to tak silně, že se celé Halefovo tělo otřásla, ale otřásla se také tyčková podlážka pod námi. Cítil jsem, jak se celý holubník viklá a třese. "Si... si... sidi..., ó Mohamede, já padám!" Halef to chtěl jistě říci tiše, ale protože právě ztratil půdu pod nohama, vykřikl v úleku nahlas a znělo to jako výkřik o pomoc. Uchopil mě za ruku. Poznal jsem ihned, že by mě strhl s sebou, a tak jsem se z jeho sevření vyprostil. V následujícím okamžiku to kolem mě zapraskalo, jako kdyby se celý holubník chtěl sesout. Strašlivý hřmot a ještě strašlivější hustý oblak trusu - pode mnou hlasitý křik, kašláni a kýčání - a můj velehorlivý ochránce byl i s polovinou holubníku pryč. Také já jsem visel napůl ve vzduchu. Rychlý kmih a vytáhl jsem nohy z díry. Po další křečovitě námaze jsem se dostal celým tělem nahoru. Strhl jsem si šátek s nosu a kašlal jsem a kýchal jako zjednaný. Teď už bylo docela jedno, jestli mě někdo uslyší, nebo ne. Dole povstal pekelný rámus. Halef byl ve zřejmém nebezpečí. Světlo nezhaslo. Chytili Halefa, nebo tak duchapřítomně a hbitě uskočil? Spěchal jsem po schodech tak rychle, jak to jen tma dovolovala. Pustý křik mi byl vodítkem. Dotkl jsem se dveří komory a nahmatl zvenčí závoru. Byl to jen dřevěný kolík, který visel na provázku. Zevnitř nebyly dveře nijak zajištěny. Otevřel jsem. Hustý oblak trusu, kterým světlo lampy sotva pronikalo, vyvalil se proti mně. Jakmile jsem mohl otevřít oči, uviděl jsem pouze změř rukou a nohou a padajícími tyčkami - všechno v pohybu. Vše doprovázel nepopsatelný povyk kašlajících, kýchajících a klejících mužů a k tomu zvuk, jako by někdo ze všech sil práskal bičem. Viděl jsem, že se všichni

muži drží pohromadě a že asi mají neočekávaného hosta mezi sebou. Tu zahlaholil Halef: "Sidi, kde jsi? Jsi také dole?" "Ano, tady!" "Pomoz, pomoz! Už mě mají." Vskočil jsem bez jakéhokoli rozvažování doprostřed klubka. Ano, měli Halefa. Uchopil jsem ho levičkou, vytrhl ho z jejich rukou a vyhodil ze dveří. Pěstí pravičky jsem rozdával rány a chlapi ustupovali zpět. Hbitě jsem také vyklouzl ven, práskl dveřmi a zastrčil kolík. "Halefe!" "Tady!" "Jsi zraněn?" "Ne, pojď pryč!" "Ano, tudy po schodech dolů." Uchopil jsem ho za ruku a táhl v tu stranu, kde jsem tušil schody. Vedly mě k nim hlasy, které sem zaléhaly zdola. Někdo uslyšel hluk a šel se podívat, co se tu děje. Víc jsme se schodů klouzali než běželi, porazili jsme cestou několik lidí, dostali se šťastně dolů a přeběhli dvůr k místu, kde jsem měl u stáje uvolněná prkna. Když jsme jimi proklouzli a zůstali stát, abychom nabrali dech, řekl malý hádží: "Díky Alláhovi, už mě nikdo jakživ nedostane do holubníku!" "Nikdo ti nepřikázal, abys tam chodil!" "To je pravda, sidi. Je to jen moje vina. Ale hezké to bylo přece, protože můj bič nezahálel a ti lidé na to budou dlouho vzpomínat. Slyšíš je? Křičí. Poslouchej!" "Ano, hledají nás. Kde je Osko a Umar?" "Tady," odpověděli oba jednohlasně. "Jsou koně připraveni k odjezdu?" "Ano. Čekáme už dlouho." "Ven ze stáje a rychle z města!" Každý se chopil svého koně. Moje pušky visely u sedla, jak jsem zjistil hmatem. Na dvoře jsme nasedli. Dveře domu byly otevřené a my jsme se bez boje dostali na silnici. Halef jel vedle mne. "Kam jedeme?" zeptal se. "Znáš cestu? Neměli bychom se někoho zeptat?" "Ne. Nemusí nikdo vědět, kudy jsme se dali. Pojedeme na západ. Teď jen rychle z města ven! Pak snad cestu najdeme." "Musíme prchat? Je to nutné?" "Jedeme pryč. To je v každém případě dobře. Chceš-li tomu říkat útěk, prosím! Víím teď, kde vězí Bárúd el Amáza. Tady není a my ho a jeho doprovod vyhledáme." Brzy ležel Melnik za námi. Když jsme dnes druhou cestou přijížděli do města, netušil jsem, že je zase tak brzy opustíme. Ani jsem se nemohl rozloučit s Albanim, a to mě mrzelo.

Když jsme opustili Melnik, obklopila nás tmavá noc. Přesto jsme poznali, že jedeme po docela slušné cestě. Před sebou jsme měli řeku Strumu - starověký Strymon - která teče kolem Melniku na jih do bohaté sereské roviny. Byli jsme v neznámé končině. Věděl jsem jen, že musíme jet do Ostromci čili Strumice, nazvané tak podle stejnojmenné řeky, na které ležela. Byli bychom vlastně měli jet směrem na Petrič, ale s tím jistě počítají naši nepřátelé a budou nás tam pronásledovat. Proto jsem se rozhodl jet raději západním směrem. "Sidí, kam to jedeš?" zeptal se Halef. "Uhýbáš z cesty." "Mám k tomu dobrý důvod. Dávej pozor. Hledám tímhle směrem nějakou stezku, kterou bychom se dostali k řece Strumě. Chci naše pronásledovatele zmýlit." "Tak musíme dávat pozor. Je moc tma." Před námi se rozkládal jakýsi úhor. Brzy jsem poznal, že jsme znovu na nějaké cestě. Zleva jsem slyšel rachot těžkých kol. Jeli jsme nyní stejným směrem a brzy jsme vůz dohonili. Táhl ho dva velcí buvoli. Vozka kráčel vpředu. Na ohromném, vysokém jhu visela papírová lucerna. "Kampak?" zeptal jsem se vozky po krátkém pozdravu. "Do Lebnice," odpověděl a ukázal rukou před sebe. Teď jsem se tedy dověděl, že tato cesta vede do Lebnice, ležící na stejnojmenné říčce vlévající se do Strumy. "Kam jedete vy?" zeptal se. "Do Mikrovy." "Tak se mějte na pozoru. Cesta je špatná. Ty jsi mlynář?" "Dobrou noc," řekl jsem, aniž jsem mu odpověděl. Nemohl jsem se divit jeho otázce. Při svitu lucerny jsem viděl, že Halef a já opravdu vypadáme, jako bychom právě vylezli z moučnice. Neměli jsme ještě čas, abychom se očistili. Za nějaký čas jsme před sebou uslyšeli klapot koňských kopyt a dohonili jsme jezdce. Uctivě nás pozdravil. "Jedete také z Melniku?" zeptal se, když jsme mu odpověděli. Přisvědčili jsme. "Jedu do Lebnice. Kam jedete vy?" "Také tam," odpověděl jsem. "To je dobře. Převozník by mě samotného nepřevzl. Tak pozdě v noci jediného muže nikdy nebere. Ale když chcete přes řeku i vy, dá si říci, poněvadž si víc vydělá. Mohu jet s vámi?" "Ano, když chceš." Velkou radost jsem z toho sice neměl, ale nedal jsem to najevo. Ostatně bych se nebyl dověděl o převozníkovi. Cestou jsme nemluvili. Muž jel vedle mne a Halefa a zvědavě si nás prohlížel. Musel i ve tmě zpozorovat naše zbraně a také naše světlé špinavé oblečení. Bůhví co si o nás pomyslel. Na břehu řeky zamířil k přívozu, který bychom bez něho sotva byli našli. Na druhém břehu jsme se po krátkém rozloučení dali každý svou cestou. V Lebnici jsem rozhodně nechtěl zůstat. Cestu tam jsem podnikl jen

proto, abych naše protivníky zmýlil a vyhnul se Petriči. Z Petriče vede cesta stále podél Strumice až do Ostromci. Tam je zřícenina, ve které bude čekat Manách el Barša. Chtěl jsem se dostat na tuto cestu ještě dnes v noci. Proto jsme jeli hned dál na Derbent, ležící jihozápadně od Lebnice. Brzy jsem však poznal, že Ríhovi vážně škodí. Snad nebude mít zranění špendlíkem následky? Kdyby mé ušlechtilé zvíře onemocnělo, bylo by to zlé. Musil jsem je teď šetřit a dávat mu obklady. Proto jsem byl rád, když jsem po nějaké chvíli uviděl stranou cesty jasné světlo. Zamířili jsme k němu. Uprostřed pole stála nízká dlouhá dřevěná chatrč, ve které jsem brzy poznal jatky, a tak jsme zastavili. Větší místnost sloužila jako jatky a varna, menší byla zřejmě příbytkem řezníka. V první místnosti bylo několik širokých dveří. Všechny byly otevřeny. Planulo tu několik ohňů a nad nimi visely obrovské kotle. Kolem seděli řezníci - divočí, špinaví, tukem nasáklí muži. Ohně svítily daleko do kraje a jejich záře přetvářela všechny předměty v pitvorné postavy. Muži nás uslyšeli přijet a vyšli přede dveře. Pozdravili jsme je a já se optal, je-li tu nějaké místo, kde bychom si mohli odpočinout. Jeden z nich ke mně přistoupil, prohlédl si mě a řekl se smíchem: "Ha, moučným červem sem přilezl z moučnice! Je tu nějaký čermáček, který by ho chtěl sezobnout?" Ostatní mu přizvukovali a přišli také až k nám. Bylo to věru líbezné uvítání. Chtěl jsem mu říci něco ostrého, ale Halef mě předešel: "Cos to řekl, ty střízlíku? Utři si lůž z obličejů a vylešti si s ním mozek, než se začneš někomu posmívat! Smíchem nezkrásníš, protože přitom ukazuješ, že máš zuby jako krokodýl a tlamu jako buldok, který sežral křen! Nemáš náhodou syna?" Vysypal to ze sebe tak rychle a bylo to tak nečekané, tak jadrné a sebevědomé, že to muže úplně zmátlo. "Mám," odpověděl zaraženě. "Nu, tak je tedy, chudák, potomkem člověka, který má hlavu prázdnou a patří k rodu opic. Moc ho lituju!" Teď teprve řezníkovi došlo, co Halef říkal. Sáhл za svou vlněnou šerpu a vytáhl dlouhý zabiják. "Slyším dobře?" vyjel. "Co jsi to říkal?" "Vidím, že tvůj mozek není ani tak velký, aby obsáhl, co jsem ti tu tak zřetelně povídal. Mám ti to snad opakovat?" "Ha, skrčku zatracená! Mám ti vrazit nůž do žeber?" Už jsem chtěl vjet se svým koněm mezi něho a Halefa, když tu řezníka chytil za ruku jeden z jeho kamarádů a řekl šeptem: "Mlč, mají přece kopců!" To ihned změnilo situaci. Muž si nás důkladně prohlédl a řekl omluvně: "Promiňte, neviděl jsem." "Tak příště otevři víc svá roztomilá očka! Dá se přece dost snadno

poznat, že tenhle muž, náš přítel a dobrodinec, nosí kopců náčelníků. Měl bych ti vlastně vrazit pěst do obličeje, až bys udělal kotrmelec. Ale protože jsem milostivě naladěný, promineme ti. Vykaž nám místo, kde bychom si odpočinuli, obrok pro koně a kartáč na naše šaty a pak uvidíte, jsme-li nějakí mouční červi!" Halef byl mužem, který neznal strach. Doposud měl se svým sebevědomým vystupováním vždycky štěstí. A když snad upadl někdy na okamžik do nesnází, vždy jsem mu svým zásahem pomohl. Proto se ani teď nebál těch lidí, i když jejich vzeřzení nebudilo žádnou důvěru. Řezník, kterému Halef tak důrazně kázal, si ho nyní prohlížel s výrazem kousavé blahovůle, asi tak, jako se dívá stavěcí pes na mopslíka, který na něho štěkne. Z jeho obličeje se dalo zřetelně vyčíst: Ubohý červe! Jednou kousnu, jednou polknu, a kde je tě konec? Ale já to neudělám, protože je mi tě líto! Sesedli jsme. Pro koně jsme dostali drcenou kukuřici, pro nás tu bylo množství masa. Vzal jsem nejdříve svého hřebce stranou a požádal o starý hadr. Dal jsem koni studený obklad. Uviděl to jeden řezník a ptal se, má-li kůň poraněnou nohu. "Ano," řekl jsem, "píchl se nahoře u kopyta." "A to mu dáváš vodu? Ta pouze chladí, já mám lepší prostředek." "Copak?" "Jsem tu v okolí znám jako lékař koní. Mám mast, která léčí všechny rány a odnímá horkost. Zkusíš-li ji, budeš mé umění chválit!" "Dobře, můžeme to zkusit." Neudělal jsem naprosto nic nepředloženého. Slyšel jsem, že zde v mnohých jatkách dovedou léčit tak dobře, že by se za to vzdělaný lékař nemusel stydět. Tři dny jsem Ríhovi mazal nohu tou mastí a po vpichu špendlíkem nebylo ani potuchy. Udivovalo mě, že se nás nikdo neptal, odkud a kam jedeme. Přičítal jsem to své náčelnické kopce. Neodvažovali se ptát. Na cestu jsme se zásobili sušeným buvolím masem, které dlouho vydrží a je chutné a výživné. Když jsem se ptal, kolik jsme dlužní, řekli, abych o tom vůbec nemluvil. Nevzali skutečně nic, a tak jsme se přátelsky rozloučili, i když přivítání rozhodně přátelské nebylo. Za hodinu jsme přijeli do Derbentu a už v poledne jsme byli v Yenikóyi, na levém břehu Strumice, odkud jsme po odpočinku pokračovali na Tekirlik. Koně byli unaveni - žádný div -, vřdyť od Drinopolu si nikde pořádně neodpočinuli. Tak jsme jeli jen zvolna, vlevo řeku, vpravo vrchy, které sahaly až k náhorní rovině Plačkovici planiny. Halef jel celou cestu s hlavou svěšenou. Měl špatnou náladu, což se mu zřídka kdy přihodilo. Ptal jsem se ho po příčině a on mi řekl, že má bolesti na prsou. Mohl to být následek našeho včerejšího

dobrodružství. Snad Halef nešťastně spadl, když se probořil do komory. Měl jsem o něho starost, a rozhodl jsem se proto naši dnešní jízdu zkrátit. V Tekirliku jsem se ptal, kde je krčma. Ukázali mi chatrč, jejíž vzezření nebylo zrovna vábné, a tak byli všichni se mnou zajedno, abychom strávili noc pod širým nebem. Za vesnicí jsme potkali chudobně oblečeného muže. Šel vedle dvoukolé kárky tažené malým hubeným oslem. Pozdravil jsem ho a zeptal se, jak daleko je do Radovy a je-li někde cestou zájezdní hostinec. Řekl nám, že bychom musili jet asi hodinu, hostinec že při cestě není. Dali jsme se do hovoru a muž se choval velmi skromně. Jen s přemáháním se zeptal: "Chceš v Radově zůstat, efendi?" "Snad." "To byste ale musili přenocovat venku." "Nevadí, nebe je ta nejlepší střecha." "To je pravda. Kdybych nebyl tak chudý a křesťan, pozval bych vás k sobě." "Kde bydlíš?" "Nedaleko. Mám chýši několik minut odtud, u potoka." "A kdo jsi?" "Jsem cihlář Jovo." "Právě proto, že jsi chudý a křesťan, přijmu tvé pozvání. Jsem taky křesťan." "Ty, efendi?" zeptal se překvapeně a potěšeně. "Považoval jsem tě za muslima." "Proč?" "Protože křesťané zde jsou všichni chudí." "Já taky nejsem žádný boháč. A nemusíš si s námi dělat starosti. Máme s sebou maso. Nebudeme tě prosit o nic jiného, než o vařící vodu na kávu. Máš rodinu?" "Ano, ženu. Měl jsem i dceru, ale zemřela mi." Jeho obličej přitom tak zesmutněl, že jsem neměl odvahu vyptávat se dál. Již za chvíli jsme přijeli k potoku, který se vléval do Strumice, a šli podél jeho toku až k chatrči, stojící vedle hluboké cihlářské jámy. Chatrč měla pouze jedno okno, ale pravý komín. Vedle dveří stála cihlářská lavice, za domkem byla malá zelinářská zahrádka a kolem rostly mladé stromky. Vše působilo velice přívětivě. Opodál stály dlouhé řady cihel určených k vyschnutí - a teď se vynořila z hliniště žena. Slyšela nás přijíždět a zdálo se, že jí přítomnost cizích lidí polekala. "Pojď sem, Staso!" řekl její muž. "Tito pánové zůstanou dnes u nás." "Proboha, ty žertuješ!" zvolala. Celá zardělá se pak obrátila ke mně: "Efendi, dovol, abych se umyla. Pracovala jsem v cihelně." Žena odešla k potoku, umyla si ruce, utřela je do zástěry a teprve pak nás přivítala. "Ještě nikdy jsme neměli tak vznešené hosty. Jsme tuze chudí a nevím, co bych vám měla nabídnout." "Máme vše, co potřebujeme," uklidnil jsem ji. Stasa byla stejně jako její muž velice chudě oblečená, ale přestože pracovala v cihelně, byla čistá. Kalhoty, kazajku a zástěru, měla hodně ošuměle, ale pečlivě vyspravené. Tváře obou manželů

byly hubené a poznamenané utrpením. Líbili se mi oba, cihlář i jeho Stasa. Dveřmi se vešlo do dílny, která byla zároveň stájí pro osla. Odtud vlevo vedly dveře do obytné místnosti. Tam byla pravá kamna z cihel, pak stůl, lavice a několik stoliček ručně zhotovených Jovem, do běla vydrhnutých. V několika poličkách na stěně stály hrnky. Vzadu v rohu bylo lože vystlané až ke stropu větvemi a vedle výklenek s obrazem svatého Basilia, před kterým hořela malá lampička. Všechno bylo chudé, ale útulné. Stasa se podívala rozpačitě a tázavě na svého muže. Ten jí pokynul a ona vyšla ven. Přistoupil jsem k oknu a díval se za ní. Žena šla s motykou v ruce napříč potokem po vystupujících kamenech. Na druhé straně začala poblíž nějakého křoví kopat. Hned jsem pochopil, co má v úmyslu. Ve zdejších kraji a zvláště blíže k Řecku je běžný zvyk zakopávat pevně uzavřené džbány nebo jiné nádoby naplněné vínem do země. Vykopávají se pak až při svatbě některé z dcer. Víno získává výbornou chuť. Při bohatých svatbách se pak dbá o to, aby bylo vypito a nezůstala ani kapka. "Nevykopávejte víno," řekl jsem Jovovi. "Nechte je tam. Já sám dávám přednost vodě a moji průvodci jsou muslimové a víno nesmějí pít." "Mám jen malý džbán. Dostala ho moje dcera od mládence, kterému byla zasnoubena. Zakopali jsme víno, abychom si pak o svatbě měli čím připít. Nyní, když dcera zemřela, chtěl bych vám je nabídnout." "To nepřipustím. Srdce by mě bolelo, kdybych víno pil." "Efendi, přijmi, dáváme rádi." "Já vím. Dar chudobného má stonásobnou cenu. Je mi tak, jako bych je pil." Vyšel jsem ven a zavolał Stasu zpět. Poslechla jen zdráhavě. Poprosil jsem ji, aby nám přinesla vařící vodu. Mezitím jsme zavedli koně na místo porostlé hustou trávou a svázali jim přední nohy. Pak jsem dal Stase kávu, aby ji umlela. Zpozoroval jsem, jak jí radostí zablesklo v očích. Ubozí lidé! Kdo ví, kdy měli naposled dobrou kávu. Když byl nápoj hotov, voněla celá světnice a my jsme zbavili své hostitele rozpaků, když jsme vybalili vlastní zásoby. Teď přišla na řadu naše zásoba masa. Než jsme vypili kávu, byla již noc a pečeně byla připravena k jídlu. Oba manželé jsme pozvali ke stolu, ale nemohl jsem je přimět, aby s námi pojedli. Nevzali si ani kousek masa. "Odpusť, pane," řekl Jovo, "my nesmíme dnes jíst." "Proč ne? Vždyť přece není pátek." "Nejíme nic v pondělí, ve středu a v pátek." "Vím, že se vaši mniši v tyto dny postí, ale vy jste přece laikové. Učinili jste slib?" "Ne, jen jsme se tak mezi sebou domluvili." "Tak vám dáme mouku, abyste si alespoň něco upekli." "Děkuji ti. Nejíme vůbec nic." "Ale i knězi

přece jedí v postních dnech aspoň nějakou maličkost, luštěniny, zeleninu, ovoce." "My ale ani sousto. Nehněvej se na nás, efendi." Ubožáci, seděli tu vedle sebe na stoličkách a v jejich vychrtlých tvářích se zračilo utrpení; přes všechno úsilí nemohli odvrátit zrak od jídla. Mrzelo mě to a každé sousto mi vázlo v hrdle. Vstal jsem a vyšel ven. Nemohl jsem nikdy jen klidně přihlížet nějaké starosti nebo odříkání. Hledal jsem místo, které by se hodilo ke spánku, a našel si rychle příhodný koutek. Dnes krásně svítily hvězdy, nebylo tak temno jako předešlý večer. Za domem se zvedala k lesu stráž osázená světlými keři. Nahoře, kde začínaly stromy, byla malá světlá planinka. Všiml jsem si jí už při našem příjezdu. Nyní jsem to místo vyhledal. Byl tam měkký trávník, na kterém se jistě krásně odpočívalo. Pod jedním platanem jsem objevil něco tmavého, čtverhranného. Když jsem přistoupil blíž, uviděl jsem, že je to hrob. U hlavy byl na pni stromu připevněn kříž. Byl snad tento rov původcem smutku našich hostitelů? Postili se snad také kvůli tomu? Cítil jsem tím víc s nimi, ale rozhodl jsem se, že se nebudu na nic ptát. Není správné zvětšovat bolest nebo znovu rozdírat krvácející rány. Sestoupil jsem zase s pahorku a kousek za domem jsem potkal cihláře, který se šel zřejmě za mnou podívat. "Efendi, ty jsi odešel," řekl Jovo, "snad se na mě nehněváš?" "Ne, proč bych se hněval?" "Protože jsme odmítli tvé pozvání. Přicházíš seshora. Našel jsi hrob?" "Ano." "Leží tam moje dcera. Chtěl bych se tě zeptat na něco důležitého, smím?" "Ano, mám dost času." "Prosím tě, pojď se mnou ke koním. Tam nás nikdo nebude slyšet." Šli jsme na pastvinu a posadili se tam vedle sebe. Chvilí trvalo, než se Jovo rozhovořil. Asi těžko hledal vhodný začátek. Konečně promluvil: "Když jsi odešel, mluvili jsme o tobě. Slyšel jsem, že jsi spisovatel, že píšeš knihy a vládneš veškerou moudrostí a vzdělaností a dovedeš zodpovědět každou otázku." To si už zase náš malý větroplach Halef pustil pusu na špacír. Přirozeně, čím slavnějšího mě vylíčí, tím více slávy padne i na něho. Odporoval jsem: "Není to pravda. Je jen jedno učení, kterým se zabývám. Je obsaženo v příkazu Písma svatého: Ale raději hledejte království Božího, a tyto všechny věci budou vám přidány." "V tom máš pravdu. Věříš v posmrtný život?" "Ano," přisvědčil jsem. "A jsou strašidla?" "Ne." "Jsou duše nenalézající klidu a ty se vracíš v podobě strašidel. Víím to. Proto jsem tak nešťasten a proto se se ženou postíme. Myslíme, že ji tím snad budeme moci zachránit." "Ji? Koho?" "Tu, na jejímž hrobě jsi byl. Moji dceru,"

řekl Jovo. "Chceš snad říci, že tu obchází jako strašidlo?" "Ano." "Nešťastníku! Kdo byl tak zlomyslný a přesvědčil otce, že jeho dcera po smrti straší? Viděl jsi ji?" "Já ne, ale jiní." "Nevěř jim!" "Ale slyšel jsem ji." "Jsi šílený. V jaké podobě se zjevuje?" "Jako netopýr," odpovídal Jovo tiše, ústa na mém uchu. "Nemá se o tom mluvit, alespoň ne nahlas. Trápím se tím až k smrti. A protože jsem slyšel, že jsi tak mocný a učený, doufám, že mi poradíš, jak bych své dceři vyprosil věčný klid" "Nikdo učený nezná takový prostředek, jaký máš na mysli. Ale věř jen pevně, že nejsou žádní duchové a strašidla a budeš zbaven svých starostí." "To nemohu, vždyť ducha slýchám každé noci, a to právě v hodinu její smrti." "Kdy je to?" "Dvě hodiny před půlnocí. Přiletí a klepe na naše okno." "Jako netopýr? A klepe?" "To nevím. Já ji jen slyšel, ale jiní ji viděli jako netopýra a teď leží její snoubenec na smrtelné posteli a musí zemřít." Vtom mě něco napadlo. "Myslíš snad, že je tvoje dcera upír?" zeptal jsem se. "Ano. Je." "Bože, to je ještě horší, než jsem si myslel!" "Že ano, já zemřu zármutkem!" bědoval otec. "Ano, zemři zármutkem, ale nad svou hloupostí. Rozumíš?" Bylo to tvrdé. Ale většinou mívá lék horkou chuť. Jovo seděl vedle mne a plakal. Pověra je v tomto kraji tak zakořeněna, že je třeba silných prostředků k boji proti ní. Ostatně jsem tu měl v úmyslu zůstat jen několik hodin, a nebyl proto čas na dlouhé rozklady. "Efendi, očekával jsem od tebe útěchu," řekl zarmouceně cihlář, "ale ne takový posměch." "Nevysmívám se ti, ale jsem rozhořčen nad tvou velkou pověřčivostí. Jdi ke svému popovi a zeptej se jeho! Vyloží ti, jaký je to hřích věřit, že je tvá dcera upír!" "Už jsem u něho byl." "Nu, a co ti řekl?" "Totéž, co řekl Vlastanovi, který u něho byl také." "Kdo je Vlastan?" "Byl mým nejlepším přítelem, nyní je ale mým nejhorším nepřítelem. Jeho syn byl snoubencem mé dcery, a ta teď vstává z hrobu a saje mu krev z těla, takže pomalu schází a musí zemřít." "Hm, Vlastan byl tedy u popa? Co mu pop řekl?" "Připustil, že je moje dcera upír." "Hrůza!" "Bohužel, je to tak. Pop bydlí daleko odtud a nemohl přijít, takže dcera zemřela bez zповědi a rozhřešení. A v Tekirliku ji nemohl pohřbít - kvůli nešťovicím." "Tvoje dcera zemřela na nešťovice?" "Ano. Bylo tu tenkrát víc případů. Moje dcera onemocněla, měla bolesti hlavy, nemohla jíst. Šla ošetřovat Vlastanovu ženu, svou nastávající tchyni, která měla nešťovice. Brzy se však zase vrátila. Měla horečku a muselo se jí tam něco přihodit, protože byla velice vystrašená. Příčinu jsme nemohli zjistit. V blouznění neustále

opakovala, že její ženich, Vlastanův syn, musí zemřít. Pak se jí také vyrazily neštovice a zemřela. Teď se z ní stal upír a usmrtí svého ženicha, jestliže se někdo neodváží použít prostředku, který nám poradil pop." "Jakého prostředku?" "Musí se otevřít hrob a špičatým, posvěceným kulem, pomazaným sádlem z vepře, zabitého osm dní před vánocemi, jí musí někdo probodnout srdce." "Strašné! A ty věříš, že tenhle prostředek pomůže?" "Ano, ale nedám k tomu svolení. Pop by měl přijít k nemocnému Vlastanovu synovi a být u něho, pak by duch mé dcery neměl nad ním moc. Kdyby s ním bděl po dvanáct nocí, tak by se upír už nikdy nevrátil a duše mé dcery by byla vysvobozena. Bude-li jí ale probodeno srdce, propadne její duše peklu. Je prý hrozné, jak upír křičí a prosí, když má být proboden. To se má stát o půlnoci. Tělo upíra nepráchniví. Leží v hrobě tak teplé a růžové, jako by bylo živé. Protože nechci dovolit otevřít hrob své dcery, stal se Vlastan mým úhlavním nepřítelem." "Čím je tento muž?" "Vlastan pálí tašky na střechy, a já jsem jen cihlář. Pocházíme oba od Drenovce a přišli jsme sem, abychom si tu pronajali jíloviště. Vlastan je bohatý, ale nebyl nikdy pyšný a jeho syn se měl stát mým zetěm. Nyní je všemu konec." "Bydlí Vlastan daleko odtud?" "Asi čtvrt hodiny vzhůru po potoce." "Zítرا ráno ho vyhledám, abych mu řekl, co si o tom myslím. Jste oba neuvěřitelně hloupí!" "To by pak byl i pop hloupý?" pochyboval neustále Jovo. "Snad ještě něco horšího. Šel ses někdy na upíra podívat?" "Ne, jak bych to mohl udělat! Pohled na upíra stojí život." "Nu, tak se podívám já, přijde-li dnes! Zeptám se ho, proč tě nenechá spát." "Efendi, to by nebylo moudré! Musel bych pohřbívat nového nebožtíka." "To je možné." "Právě tebe!" "To těžko! Skončíme teď tuhle rozmluvu. Slyším své druhy. Jsou po večeři a hledají mě." "Nebudeš jim nic vyprávět?" "Jen malému hádžímu. Ten mi pomůže vyléčit upíra." "Efendi, prosím tě snažně, nebuď nerozvážný! Dáváš pošetile všanc svůj život." "Budu naopak velice rozvážný. Už dlouhá léta toužím potkat nějaké strašidlo a byl bych rád, kdyby se mi to přání splnilo." "Vidím, že nemáš strach, a uhodl jsem proč. Ukázal bys mi laskavě kouzlo, které máš?" "Beze všeho. Tady je." Podržel jsem Jovovi pod nosem sevřenou pěst. "Otevři ji, abych je viděl!" "Podívej se! Nemám v ní nic. Pěst, to je můj talisman. Tak to myslím!" Pak už jsme o tom dál nehovořili, poněvadž jsme se potkali s ostatními. Chvíli jsme si ještě před domem povídali, nabídl jsem cihláři tabák a pak jsme dali jemu i jeho ženě

dobrou noc. Oba byli nemálo ustrnulí, když slyšeli, že budeme nocovat u hrobu. Horlivě nás od toho zrazovali, ale bezúspěšně. Tam, kde odpočívá věčným spánkem unavené lidské dítě, může člověk klidně přečkat noc. Osko a Umar šli napřed, já s Halefem ještě chvíli zůstal pod záminkou, že se jdeme podívat na koně. "Sidi, ty máš nějaké tajemství, které mi chceš prozradit, vid?" řekl malý. "Ano. Viděl jsi už strašidlo, Halefe?" "Všude jsou džinové - na pastvinách, v lesích a údolích - ale bohužel, ještě jsem se s žádným nesetkal." "Nu, vím o jednom, kterého můžeš vidět." "Kde?" zeptal se Halef dychtivě. "Tady. V noci sem přilétá strašidlo a klepe Jovovi na okno." "U Alláha! Myslíš, že přijde také dnes?" "Nevím to jistě, ale přál bych si to." "Já také. Mohli bychom se toho ducha zeptat, má-li také pas od vládce všech věřících. Zeptáme se?" "Ano. Za půl hodiny bude právě čas, kdy obvykle přichází. Jestli nepřijde, tak promeškáme jen několik minut," "Kde na něho budeme čekat?" "Tady u potoka pod keři. Lehnete si tam pohodlně do trávy a budeme mít dům tak blízko, že u něho můžeme pěti skoky být. Počkáme, a až bude chtít duch zmizet, popadneme ho každý z jedné strany." "Použijeme zbraně, bude-li se bránit?" "Tomu bych se rád vyhnul. My dva přece stačíme na jedno strašidlo!" "Zcela správně! Vlastně tě k tomu vůbec nepotřebuji. Jsem tvůj přítel a ochránce. Mohl bys mezitím klidně spát" Při těchto slovech vlezl Halef za jeden keř a já kousek dál za druhý. Byl jsem přesvědčen, že se upír neobjeví. Proto jsem také nedbal na opatrnost a ptal se Halefa na jeho bolesti a nabádal jsem ho, aby se šetřil, zvláště kdyby došlo k pěstnímu zápasu. "Buď tiše, sidi!" opáčil, "má-li tvůj džin začít strašit; nesmíme ho varovat hlasitým hovorem. To by ses měl teď ode mne naučit" Tento rozkaz jsem poslušně vyplnil. Malý měl pravdu. Když už tu jednou ležíme, musíme věc brát vážně. A vážné to bylo v každém případě. O víře v upíra jsem už mnoho slyšel a četl. Nyní jsme měli výbornou příležitost tomu strašidlu, které saje krev, sáhnout na zoubek. A také oba hodné manžele vyléčit ze strachu a smutku. Jsou zřejmě obětí krutého podvodu, a já ho chtěl odhalit. Čekali jsme víc než půl hodiny. Už jsem se chtěl zvednout, a tu to přišlo: plíživě, rychle a skoro neslyšně ze strany, kde jsem ležel já. Byla to tmavá mužská postava; chvíli naslouchala a pak vyrazila svištivý zvuk, jaký jsem už jednou slyšel ve vídeňském Prátru, když v loutkovém divadle čert odnášel doktora Fausta. Bylo to hlasité hvízdnutí, které stoupalo a klesalo a do něhož se mísilo

bzučení. Znělo to, jako by vyjící vítr narážel na ostré skalisko. Pak udeřil muž silně dvakrát nebo třikrát do okna a chtěl zmizet. Vtom však zazněl Halefův hlas: "Stůj, zákeřníku, teď tě máme!" a skočil na něho. Duch ale naprosto nebyl nehmotný. Ušetřil Halefovi prudkou ránu do obličeje a s výkřikem: "Eredj a pokolba!" prchal. Kdyby byl malý hádží držel jazyk na uzdě a předčasně nezavolal, bylo by to dopadlo jinak. Takto měl muž náskok. Přesto jsem utíkal za ním a nadával přitom Halefovi ťulpasů. Neopatrný hádží spěchal rychle za mnou. Ale uprchlík byl také dobrý běžec. Musel jsem vyrazit plnou silou, tak jak jsem se to naučil u Indiánů. Zanedlouho jsem byl duchovi v patách a málem jsem se ho už dotýkal rukou. Ale duch neztratil duchapřítomnost a uskočil z cesty právě v okamžiku, kdy jsem byl zároveň oběma nohama ve vzduchu. Rychle jsem se otočil a hnal se za ním dál. Uprchlík se dal přes potok a téměř již dosahoval druhého břehu. Odrazil jsem se, abych jediným mohutným skokem přeletěl přes potok. Podařilo se. Tak jsem se dostal těsně za ducha a současně jsem po něm chňapl. Uchopil jsem ho za opasek a nastavil mu nohu. "Až istenért!" ujelo tomu chlapíkovi. Bleskově uvolnil opasek, nebo už ho měl stářím tak zpuchřelý, náhle jsem v ruce držel jen cár a zapotácel jsem se. Duch mezitím skočil do křovisek, a tam jsem ho už nenásledoval. "Máš ho?" zeptal se Halef za mnou. "Ne. Ale tebe budu mít hned. A chytím tě za uši! Včera jsi pode mnou zbořil holubník a dnes vyplašíš strašidlo svým křikem!" "Sidi, to bylo z čirého nadšení! Džin odtud utekl jen ze strachu." Přes všechnu zlost jsem se musel smát. "Přirozeně ze strachu, a ne z hrdinství! Teď si ho najdi, když se ho chceš zeptat na pas od vládce věřících!" "Ráno najdeme jeho stopy." "Ano, právě když budeme muset odtud odejet." "Ty máš ale něco od něho. Co je to?" "Jak se zdá, starý hadr, který jsem mu utrhł z opasku." "Rozuměl jsi, co říkal?" "Ano. Bylo to maďarsky. Zeptám se cihláře, ví-li o někom, kdo mluví touto řečí. Tady v opasku něco vězí. Copak je to?" Skutečně jsem v opasku něco ucítil - kulatý předmět s rukojetí. Vyndal jsem ho a chtěl ho podržet proti nebi, abych ho lépe viděl. Ale zápach, který se z toho linul, mě nenechal ani chvíli na pochybách, že držím v ruce dýmku nasáklou tabákovou močkou. "Co je to?" ptal se Halef. "Evropská dýmka." "U Alláha! Copak duchové kouří?" "Jak se zdá, občas ano, a ne zrovna nejlepší druh." "Ukaž!" Hádží vzal dýmku a přičichl. "Ó je," zvolal pak, "ta zapáchá!" Halef zvedl ruku, aby dýmku odhodil,

ale já mu v tom zabránil. "Počkej! Co to děláš? Já ji potřebuji!" "Alláh tě ochraňuj! Ty z ní chceš kouřit?" "Ne. Ale chci podle ní zjistit, kdo byl ten duch." "To je pravda," pochopil Halef. "Kdybych tuhle dýmku odhodil, vyvedl bych hroznou hloupost." "Samozřejmě," smál jsem se, "pojď, vrátíme se teď k Jovovi." Pověřivý muž slyšel Halefovo zvolání i výkřik tajemného strašidla a pak i naše kroky. Čekání se mu zdálo nekonečné. Když jsme k němu vešli, byl v obličeji bílý jako křída a jeho žena se třásla po celém těle. "Viděl jsi upíra, efendi?" zeptal se a spěšně vstal ze židle. "Ano." "Tak musíš zemřít. Kdo spatří upíra, ten nemůže zůstat živ." "To tedy musím umřít rychle, protože jsem ho nejen viděl, ale taky držel." "Dobrotivé nebe!" "Byl bych ho moc rád přivedl, ale bohužel mi unikl." "Vzduchem?" "Ne. Docela obyčejně a dle všech pravidel po cestě a pak přes potok. Přitom promluvil několik slov." "Co řekl?" "Eredj a pokolba a až istenért." "Tomu nemůže nikdo rozumět. Je to určitě řeč duchů." "Ó ne, je to řeč Maďarů, to vím určitě. Duch byl řádně vyděšen, a tak mu unikla dvě zvolání v mateřské řeči. Není tady nablízku někdo, kdo pochází z Maďarska?" "Ano. Vlastanův čeledín." "To je zvláštní! Znáš ho dobře?" "Ovšem." "Znáš taky tuhle věc?" ukázal jsem Jovovi dýmku. "Náleží čeledínovi," odpověděl. "Dýmku znám velmi dobře. Kouří z této hliněnky s troubelem. Když je řádně nasáklá tabákovou močkou a on nemá na tabák, pak neustále kouše do troubele a dumlá ji. Říká, že je to teprve ten pravý požitek. Je to můj nepřítel. Zalíbila se mu moje dcera a my mu ukázali dveře. On byl také teď venku?" "To nevím jistě, ale upír už nepřijde. O tom jsem přesvědčen. Zítra ráno ti ho ukážu. Chtěl jsem se za rozbřesku zase vydat na cestu, ale zůstanu tady o něco déle a půjdu s tebou k Vlastanovi." "Co tě to napadá, efendi?" opáčil Jovo uleknut "Vyhodil by nás oba ze dveří!" "Dávám ti slovo, že nás Vlastan sice přátelsky nepřijme, ale přesto se s námi bude přátelsky loučit. Úplně se spolu smíříte." "Jak to chceš zařídit?" "O tom budu teď přemýšlet, a proto si půjdu odpočinout." To nechtěl Jovo připustit. Náš noční zážitek byl pro něho velkou hádankou a to, co jsem mu vyprávěl, mu nestačilo. Žádal nás o vysvětlení. Považoval jsem však za moudřejší nechat ho čekat, až ho budu moci přesvědčit fakty, že nejsou ani upíři, ani strašidla. Nedal jsem se proto přemluvit a odešel i s Halefem ven za Umarem a Oskem. Oba dva již pevně spali. Byl jsem přesvědčen, že Vlastanův čeledín ze msty za odmítnutí chtěl dokázat, že cihlářova dcera je upír. Byl jsem rozhodnut ráno

toho čistého ptáčka přiskřípnout a vynutit z něho přiznání. Halef i já jsme byli unaveni, a tak jsme okamžitě usnuli. Přesto jsem spal jak na vodě. Měl jsem nejasný pocit, jako by se ještě někde něco mělo přihodit. Byla to skutečnost, či se mi to jen zdálo, ale slyšel jsem rachot, jako kdyby se uvolnil kámen ze skály, řítit se z výšky a konečně zapadl do křoví. Ano. Skutečně. Nebyl to sen. Blížily se k nám kroky několika lidí. Rychle jsem vzbudil své druhy. Několika tichými slovy jsem je uvědomil o tom, co se děje, a zaujali jsme obrannou pozici za keři. Sotva jsme se přikrčili, už se objevili lidé, kteří nás tak nemile vyrušili ze spaní. Pod platany bylo temněji než pod hvězdnatým nebem, přesto jsem docela zřetelně rozeznal čtyři osoby. První z nich nesla v ruce nějaké náradí, které hodila do trávy ke hrobu. Za ní vedli dva třetí osobu, kterou pak opatrně posadili na zem. Jedna z těch dvou byla žena. "Začneme hned, pane?" zeptal se první. "Ano. Musíme dělat rychle. Půlnoc se blíží. Ďábelská čarodějnice nesmí už nikdy povstat z hrobu." "Nestane se nám nic?" zeptala se žena ustrašeně. "Ne, už jsem ti tisíckrát řekl, že tím učiníme dobrý skutek. Chop se motyky, Andrasi!" Podle toho maďarského jména jsem hned poznal, koho mám před sebou - Vlastana, jeho ženu, syna a čeledína. Nic mi nebylo vítanější. Nemohl jsem to nechat dojít tak daleko, aby rozkopali hrob. Několik slov mým druhům stačilo. Vyskočili jsme - čtvrtý výkřik - a každý z nás držel jednoho z těch lidí za krk. Já čeledína. "Nagy Isten - velký Bože!" zavrčel. Srazil jsem ho k zemi, držel pevně, vytáhl z opasku nůž a přiložil mu ostří k hrdlu. "Och én szerencsétlen, vége mindennek - och já nešťastný, je se mnou konec!" sténal. Stará zkušenost praví, že člověk ovládající několik cizích jazyků vždycky v podobném okamžiku promluví bezděčně svou mateřštinou. Tak jako nyní Maďar. Nesměl jsem ho nechat dlouho rozmýšlet. "Ty jsi dělal upíra!" udeřil jsem na něho. "Ano," zajíkal se Andras zděšeně. Toto přiznání vlastně stačilo, aby přesvědčilo ostatní. Ale myslil jsem také na to, že Vlastanův syn chřadne. Mohlo to být jen strachem z upíra, ale přece mi přišla na jazyk otázka. "A co jsi dával mladému pánovi?" "Milost!" sténal čeledín. "Mluv!" "Jed na krysy, ale vždycky jen málo." "Měl tedy pomalu scházet?" "Ano." "Proč? Mluv pravdu, nebo ti vrazím nůž do chrčtánu!" "Chtěl jsem se stát sám jejich synem," koktal Andras. Nyní mi bylo vše jasné. Vzpomněl jsem si, že Jovova dcera přišla domů velice vystrašená a zděšená a ještě před smrtí řekla, že její snoubenec zemře, ale neprozradila, odkud to ví. Uchopil jsem

bídáka ještě pevněji za krk a zeptal se: "Nevěsta tvého pána tě přistihla, když jsi mu dával jed, a ty jsi ji výhrůžkami donutil mlčet!" Bylo to ze strachu před nožem nebo si snad Andras myslel - zde u hrobu, který chtěl znesvětit - že má co dělat s nadpozemskou bytostí, zkrátka přiznal se: "Pohrozil jsem jí, že bych také usmrtil její rodiče, kdyby ji jen napadlo mě prozradit." "To stačí! Pojďme všichni dolů k Jovovi a Stase." Vyzdvihl jsem čeledína a donutil ho, aby přede mnou sestupoval se stráně. Ostatní šli za námi. Nikdo nepromluvil ani slovo. Cihlář ještě nespal. Byl nesmírně udiven, když mě viděl přicházet se svými úhlavními nepřáteli. "Tady," řekl jsem a mrštil čeledínem do kouta, "tady je upír! Dobře si ho prohlídní! Živí se tabákovou močkou a chce vyhrabávat mrtvé." Jovův zrak bloudil od jednoho ke druhému. Vlastan znovu našel řeč. S prosebným posunkem podával Jovovi ruce: "Odpusť, byli jsme oklamáni!" "Proč jste přišli?" "Chtěli jsme otevřít hrob. Přinesli jsme s sebou posvěcený kůl, abychom ho tvé dceři vrazili do srdce. Sám nevím, jak... jak..." Víc už jsem neslyšel. Cítil jsem, že nemáme právo přihlížet smíření starých přátel. Vyšel jsem ven. Halef, Umar a Osko šli za mnou. Halef vtipkoval na účet odhaleného upíra a ze světnice zaznívaly hlasy, zprvu hněvivé a hrozící - patrně proti čeledínovi, pak ale uklidněné a konečně zcela přátelské. Nakonec zavolali dovnitř i nás. "Pane," řekl cihlář se slzami radosti v očích, "máme jen vám co děkovat! Šnali jste z nás hanbu a soužení. Jak vám to mohu odplatit?" Také jeho žena nám plačky děkovala. Já jsem ale mínil: "Za tu radost můžete děkovat jen sami sobě. Vzal jsi k sobě cizince jako hosty, přestože jsi chudý. Teď přišla odměna. Nemusíte se už postit ze smutku nad bláhovými pomluvami, které vám ztrpčovaly život. Kdybys mi nebyl vyprávěl o svém neštěstí, nebyla by přišla pomoc tak rychle." "Ano, vidím, že jsi zběhlý ve všem vědění. Znáš také jedy?" Podíval jsem se na Vlastanova syna, který tu seděl bledý a s propadlými tvářemi. Přitom se mu leskly oči, ale nyní radostí a nadějí. "Rozumím natolik jedům, jejich účinkům a protijedům, že vás mohu ujistit, že tenhle mladý muž se brzy uzdraví, zavoláte-li k němu pořádného lékaře a ne nějakého mastičkáře. Ale toho muže tam, co se krčí v koutě, toho odevzdejte policii! Andras musí být potrestán." Moje dobrozdání způsobilo velkou radost a nemocnému patrně dodalo síly, protože ke mně zcela čile přistoupil a děkoval mi. Bez dalšího slova vzal Vlastan provaz, svázal čeledínovi ruce a odvedl ho. Pokynul své ženě, aby šla s ním. Když se asi za

hodinu vrátili, nesla žena velký koš naplněný jídlem. Vlastan se hmoždil s velkým džbánem. "Efendi," řekl, "tys nechtěl pít víno mého nepřítele, který je teď navždy mým přítelem, protože je chudý. Já ale jsem bohatý. Ode mne se můžete napít, protože jsem víno právě kvůli vám vykopal." "Dobrá, přijímáme. Ale má-li nám chutnat, musíš nám slíbit, že se o své bohatství rozdělíš se svým přítelem, aby se už nemusil namáhat nad své síly, aby uhájil živobytí." "To slibuji s radostí! Vždy když budeme sedět pohromadě, budeme vděčně vzpomínat na vás a na tento večer." A začala přátelská hostina. Moji muslimští přátelé viděli, jak nám chutná staré víno. Halef a Osko převalovali v ústech vodu. Tu mi Halef zašeptal: "Sidi, je tmavě rudé a bylo zakopáno v zemi. Myslím, že už to není víno." "Co to tedy je?" "Je to krev země. A ta se snad může pít?" "Jistě," smál jsem se. "Tak dovol, abychom si i my nalili. Chceme být veselí jako vy." A nalil si pak ještě mnoho, mnohokrát. Musím podotknout, že se spaním byl naprostý konec, a když jsme pak ráno nechali za sebou malé údolíčko a vydali se zase na cestu, řekl Halef: "Až se vrátím domů k Hanne, té krásce všech krás, naučím ji dělat z vína krev země, neboť jedna kapka tohoto nápoje zapudí všechn bol světa. Alláh je velký a Mohamed je jeho prorok!"

TURECKÁ KRČMA V DABILJE

Země podléhající žezlu sultánovu patří k těm končinám, kde cestující zjistí k svému smutku a často i ke své škodě, že mapy, do kterých musí občas nahlédnout, nesouhlasí se skutečností. O kvalitě zdejších silnic a cest jsem se zmiňoval. Není tedy divu, že když jsme z malé doliny zabočili do údolí Strumice na takzvanou silnici, museli jsme jet do Ostromci asi čtyři hodiny, abychom šetřili koně. Ostromci byla naším cílem pro tento den. Věděl jsem, že toto město má asi sedm až osm tisíc obyvatel, převážně Turků a Bulharů, kteří pěstují tabák a bavlnu. Byl jsem zvědav, jak bude město vypadat. Halef

bohužel měl stále bolesti na prsou. Zdálo se, že si z dobrodružství v holubníku odnesl nějaké lehčí vnitřní zranění. Nijak zvlášť si nestěžoval, ale přece jsme jeli radši zvolna, aby se příliš nenamáhal. Přijeli jsme do Radovy, smutného hnízda, jehož obyvatelé se zabývají pěstováním kvalitního tabáku, a pak nás vedla cesta přes starý most na druhou stranu řeky. Teprve v poledne jsme byli ve vesnici Dabilje, což byla naše poslední zastávka před Ostromci neboli Strumicí. Pozoroval jsem, že se Halef chvílemi bolestí kouše do rtů. Proto jsem se rozhlížel, když jsme projížděli vesnicí, po nějakém místě, kde bychom si mohli odpočinout. Všiml jsem si dlouhé, dosti vysoké zdi, za kterou stály tři budovy. Do dvora vedla široká, starobylá brána. Vršek měla bíle omítnutý a na něm jsem k svému údivu uviděl turecký nápis: Mekán i rahat ve emiiiyet ve refah. Nápis na mě zapůsobil dojmem domova. Nápis - firma - na turecké krčmě je vzácností. Slova znamenala: Hostinec klidu, bezpečí a pohodlí. Jestlipak se tomu dalo věřit? Projeli jsme branou do dvora, který byl obklopen třemi nízkými budovami a zdí. Uprostřed dvora bylo to, čemu se v hospodářství říká zlatý důl - hnojiště. Podle jeho velikosti a výše bylo zřejmé, že majitel je skutečně boháč - hnojištěm byl totiž celý dvůr. Sotva jsme projeli vraty, už se naše koně brodili rostlinnými i zvířecími odpadky, které tuze nelibě působily na naše čichové orgány. "Jaká vůně! Jaká rozkoš pro náš nos!" zvolal Halef. "Ano, to je skutečně útulek pohodlí. Kdo si tady ulehne, ten bude měkce spát. Chceš to zkusit, sidi?" "Ty jsi můj přítel a ochránce. Udělám to až po tobě!" Tím skončila naše výměna názorů, poněvadž proti nám vyrazila smečka štěkajících psů. Vypadalo to, že nás ty bestie chtějí roztrhat. Stiskl jsem koni slabiny a vjel mezi ně. Psi se rozprchli a zmizeli. Marně jsme se rozhlíželi po nějaké živé duši. Stavení vlevo i vpravo byly zřejmě hospodářské budovy, proti nám byl asi obytný dům. Ale nebylo na něm poznat nic, co by nám náš názor potvrdilo. Měl otvory s okenicemi, ale žádné okno. Také komín nebylo vidět. Dveře byly úzké a nízké - ale zastavili jsme přece před nimi. Konečně se mezi dveřmi objevila nějaká postava. Nebyl jsem však schopen říci, je-li to muž nebo žena. Postava měla široké, vínově červené kalhoty svázané nad kotníky. Nerozeznal jsem, jeli obutá, ale nohy byly černé nade vši pochybnost. Od krku až ke kolenům visela košile přepásaná řemenem. Tušil jsem, že byla kdysi bílá, ale teď vypadala, jako by sloužila po deset pokolení za pracovní oděv malíři pokojů a nakonec ještě byla protažena komínem. Obličej

a krk byly nesmírně vyzáblé a snad jaktěživ nepřišly do styku s vodou a mýdlem. Hlava se kývala sem a tam jako čínskému Buddhovi. Zpod šátku visely prameny šedých zcuhaných vlasů. "Gীনúnuz hayir olsun - dobrý den," pozdravil jsem. "Kdo jsi?" "Bas baslemeyim - jsem vrchní děvečka," odpověděla postava důstojně. "Kde je tvůj pán?" "Uvnitř." A správkyně pohostinného domu ukázala palcem přes rameno do nitra budovy. "Pozdravíme ho." "Raçte, můj pane." Vyšla ven, aby nám uvolnila místo. Musil jsem sklonit hlavu, abych se neuhodil. Nebyla tu žádná předsíň. Dům se skládal jen ze čtyř stěn a doškové střechy a byl podle zdejšího zvyku rozdělen proutěným pletivem na několik částí. "Vlevo," volala na nás děvečka. Poslechli jsme a vešli do místnosti, ale hostinský tam nebyl. Padalo tam světlo otvory ve stěně, ale jak jsem již řekl, okenní sklo v nich nebylo. Uprostřed stál stůl a kolem něho čtyři lavice. Byl do bělá vydrhnut a vyhlížel tak čistě, až mě to udivilo. Také lavice byly bez poskvrnky. Protože jsem tu neviděl žádné svaté obrázky, usoudil jsem, že majitel hostince bude asi muslim. V okenních otvorech stálo několik květináčů, což dodávalo světnici přívětivý vzhled, a dřevěný džbán s vodou v koutě se tak leskl čistotou, že si z něho mohl každý s radostí nabrat osvěžení. Zaklepal jsem knoflíkem svého bičiku na stůl. Ihned se odsunula postranní stěna a objevil se muž. Zeptal se, co si přejeme. Byl oblečen jako Turek, na hlavě měl červený fez. Byl silné postavy a dlouhý tmavý plnovous, sahající skoro až na prsa, mu dodával impozantního vzezření. "Jsi hostinský?" zeptal jsem se ho. "Ano, ale nepřijímám už nikoho," odpověděl. "Tak musíš dát pryč ten nápis na svých vratech." "To udělám ještě dnes. Nechám ho přetřít." Řekl to tak vztekle, že mi nemusel vysvětlovat, jaké špatné zkušenosti udělal v roli hostinského. "Taky jsme nepřišli, abychom u tebe zůstali, ale chceme si jen odpočinout a něčeho se napít." "To můžete. Mohu vám podat i nějaký zákusek." "Co máš k pití?" "Arak a velmi dobré pivo, které mohu doporučit." On měl pivo! To bylo překvapení! "Kdo je vaří?" zeptal jsem se. "Já sám." "V čem je uchováváš?" "Ve velkých džbánech. Vaříme denně čerstvé, protože je dávám svým lidem." To bylo velice chabé doporučení. Vyčetl mi z obličeje nedůvěru, poněvadž řekl: "Musíš je přesto okusit. Je zcela čerstvé, dnes ráno uvařené." Byl zřejmě toho názoru, že pivo chutná tím lépe, čím je mladší. Byl jsem sice jiného mínění, ale přece jen jsem si pivo objednal, protože jsem byl zvědavý, co se tady pod názvem pivo vaří.

Přinesl velký džbán a postavil ho na stůl. "Pij," pobídl mě, "dodává sílu a zapuzuje starosti." Sebral jsem všechnu odvahu, co jsem měl, uchopil džbán oběma rukama a pozdvihl ho k ústům. Nevonělo to špatně. Udělal jsem jeden smělý lok, pak druhý - a pak jsem pil dál. Pivo bylo slabé, velmi slabé - Mnichovský pramen smíchaný s pěti díly vody, ale přesto bylo chutné. Byl to nápoj proti žízni, jinak nic. Ostatní pili také a dávali najevo svou spokojenost, snad proto, že jsem byl spokojen i já. Hostinského to jistě potěšilo. Jeho zasmušilý obličej trochu roztál. Řekl sebevědomě: "Ano, já jsem sládek. To tady nikdo neumí." "Kde ses naučil vařit pivo?" "Naučil mě to jeden cizinec, pocházející ze země piva. Pracoval dlouhý čas v Cařihradě. Byl vlastně švec. Ale v jeho zemi vaří všichni pivo, a proto tomu tak dobře rozuměl. Byl velmi chudý. Vracel se zpět do své vlasti. Litoval jsem ho, a tak jsem mu na nějaký čas poskytl ubytování, jídlo a pití. Z vděčnosti mě pak naučil vařit pivo." "Jak se jmenovala země, odkud pocházel?" "Dobře jsem si to jméno zapamatoval. Byla to Blanka." "Jak se mi zdá, moc dobře sis je zrovna nezapamatoval. Znělo asi Erlangen, ne?" "Erla..., efendi, máš pravdu, tak jak to říkáš, tak se jmenovala ta zem. To slovo se těžko vyslovuje. Znáš tu zem?" "Ano, ale Erlangen není země, je to město v Bavorsku." "Ano, ano, ty to víš! Byl Bavorák. Teď jsem si vzpomněl. Bavorsko je část Německa, kde všichni lidé pijí pivo a vyžadují ho i kojenci místo mléka." "To ti ten švec vypravoval?" "Ano, efendi." "Nu, já ho neznám, a proto nevím, jestli už v tak útlém věku pil pivo, ale v každém případě ti dal něco, co člověka oblažuje. Můžeme dostat také něco k jídlu?" "Řekni jen, co poroučíš, efendi. Chléb, maso, drůbež, všechno je zde." "Hm, nemohli bychom dostat něco z vajec?" "Zajisté." "Ale - kdo nám to bude připravovat?" "Moje kuchyně." "Snad ne vrchní děvečka, která nás vítala?" "Ó ne, efendi. Víím, proč se ptáš. Ona je hlavní a nejpilnější ve stáji, ale s přípravou jídla nemá nic společného." "Nu, tak to zkusíme." Krčmář odešel, aby se nám postaral o jídlo. Moji přátelé dali také najevo svou spokojenost, že švarná děvečka není zároveň kuchařkou. Když se krčmář vrátil, sedl si k nám a díval se na nás už docela jinak, než dříve. "Nepřivítal jsem vás zrovna přátelivě," řekl pak. "Nesmíte mi to mít za zlé, ale jsou hosté, kteří člověku ztrpčují život." "Máš špatné zkušenosti?" "Velice ošklivé." "Z nedávné doby?" "Ano, efendi. Byl jsem dnes v noci okraden." "Od hostí? Jak se to mohlo stát?" "Pěstuji mnoho tabáku. Před určitým časem tu byl jeden

kupec ze Soluně a nakoupil u mne tabák. Včera tady byl znovu a zaplatil mi poslední splátku za minulou sklizeň. Bylo to sto liber. Právě když mi je ve zlatě vysázel na stůl, vešli tři cizinci a ptali se, mohou-li u mne přenocovat. Přivítal jsem je a odnesl peníze dozadu do své ložnice. A odtamtud mi je ukradli."

"Jak to udělali? To je tak lehké vniknout do tvé ložnice? Má také proutěné stěny jako tahle?" "Ó ne, moje ložnice je v zadním levém rohu, ze dvou stran je chráněna venkovní zdí a druhé dvě stěny jsou z cihel a sahají až ke střeše. Dveře jsou silné a pobité železem. Udělal jsem tato bezpečnostní opatření, protože všechno, co je cenné, mám v ložnici." "Jak se tam tedy ti zloději dostali? Jak vůbec mohli vědět, že máš peníze právě tam?" "Všechny stěny jsou z proutí a lehce jimi můžeš pohybovat. Proto se mohl jeden z těch tří plížit za mnou a pozorovat, kam peníze nesu. Pak rychle vyšel, běžel kolem domu a díval se oknem, kam je ukládám. Když jsem je zamykal, zdálo se mi, že slyším zvenku nějaký šramot. Spěchal jsem, abych se podíval, co to je, a skutečně jsem slyšel vzdalující se kroky. Když jsem se vrátil, chyběl jeden z těch tří. Za chvíli ale zase přišel." "Nebylo ti to nápadné?" "Hned ne, efendi. Ty kroky, to mohl také být některý z mých čeledínů, který měl právě v té chvíli nějakou práci za domem. Teprve později, když jsem zjistil ztrátu peněz a začal pátrat a vyptávat se čeledi, řekl mi jeden z nádeníků, který právě v kritickém čase šel za dům k ovčínu, že cestou potkal cizince vracejícího se jakoby od mé ložnice." "A víš snad, jakým způsobem byla krádež provedena?" "To je mi stále hádankou. Když jsem šel spát, bylo velmi pozdě, hodina po půlnoci. Hrál jsem a vyhrál peníze a chtěl jsem je přidat k ostatním. Když jsem otevřel schránku, byla prázdná." "Hm, a byla před tím zavřená, myslím zamčená na klíč?" "Ano, byla." "A ložnice také?" "Ne, ta ne. Ta bývá stále otevřená, protože můj harém a mé děti tam často chodí a já bych pak musel pokaždé otvírat a zavírat." "Říkáš, že jsi vyhrál. S kým jsi hrál?" "S těmi třemi cizinci." "Obchodník tabákem s tebou nehrál?" "Ne, odejel ještě před setměním. Hosté nebyli unaveni a ptali se, jestli bych si s nimi nezahrál karty. Souhlasil jsem a brzy jsem vyhrál libru. Musil jsem s nimi pít arak a zvolna jsem se dostával do nálady, byl jsem ospalý, takže jsem nakonec musel hry nechat" "A šel jsi hned do ložnice, aby sis výhru uložil?" "Ne, předtím jsem musel těm třem otevřít vrata. Říkali, že už je pozdě na spánek. Jitro se blížilo, a tak se rozhodli odejet hned. Zaplatili útratu, víc ještě, než jsem žádal, a hned odjeli."

"Kam? Řekli ti to?" "Ano, chtěli do Dojranu." "Aha, tedy na jih, přes Furkě a Olivecu. A odkud přijeli?" "Z Melniku." "Á, z Melniku! A byli tři! Všiml sis jich dobře?" "Ale jistě. Vždyť jsem s nimi skoro šest hodin hrál karty." Napadlo mi, že tihle tři zloději jsou ti, které pronásledujeme. Proto jsem se zeptal: "Nevíš, jaké měli koně?" "Ano. Jeli na třech bělouších." "To je pěkné!" vyjelo z Halefa. "Sidi, já to hned tušil. Já to tušil!" "Ano, jsi prozíravý přítel a ochránce svého pána." "Co tušil?" zeptal se hospodský rychle. "Něco, co se snad později dovíš," odvětil jsem mu. "Teď bych tě prosil, abys nám pověděl další podrobnosti." "Najdeš ty lidi, co mě okradli? Pak se jen ptej! Velmi rád ti povím všechno, co budeš chtít." Jeho obličej měl v okamžiku docela jiný výraz. Slova malého hádžihu v něm vzbudila domněnku, že máme ke zlodějům nějaký vztah, a byl napjat, co ještě uslyší. "Tak tedy byli už pryč, když jsi zjistil ztrátu peněz?" řekl jsem. "Začal jsi je hned podezřívát?" "Ne, vzbudil jsem nejdříve všechny své lidi a vyptával se jich. Všichni jsou poctiví a není mezi nimi ani jeden, kterého bych mohl nařknout z tohoto činu. Hledal jsem ale stejně u všech. Samozřejmě jsem nenašel nic, co by mohlo vzbudit nejmenší podezření. Pak teprve jsem si vzpomněl na ty tři cizince. Vyptával jsem se na ně a dověděl se od nádeníka, že jeden z nich byl za domem právě v době, když jsem peníze odnášel do ložnice." "Ale to je ještě ukrást nemohli, muselo se to stát později!" "Jistě, to si také říkám." "A mám dojem, že to nemohl provést jen jeden. Museli být přinejmenším dva. Nevzpomínáš si, jestli se náhodou nevzdálili dva najednou?" "Docela přesně. Hned mě to nenapadlo, až mnohem později." "Stalo se to brzy?" "Ještě předtím, než šla spát moje rodina." "Tvoje rodina spí u tebe v pokoji?" "Ano. Všichni." "Tak museli krádež provést dřív, než si šli lehnout. Zloději si všechno jistě promyslili. Jak to ale zaonačili, že jste si jich nikdo nevšiml?" "Jeden z nich nám začal předvádět karetní kouzla. Protože se mi to velmi líbilo, dovolil mi k tomu zavolat všechny mé lidi. Můj harém přihlížel za pletivem. Zatímco nás jeden tak výborně bavil, druzí dva se vzdálili. Jak už jsem řekl, nebylo mi to vůbec podezřelé. Když se oba zase vrátili, řekl nám ten první, že už nám ukázal vše, co umí. Moji lidé odešli a my pokračovali ve hře." "Není nic divného, že se v odlehlé turecké vesnici hrají karty. Já sám jsem je často viděl v Turecku hrát. Ano, také jsem přihlížel karetním kouzlům. Hráli skoro vždy Řekové nebo Arméni. Turci na to nemají trpělivost. Teď jsem byl zvědav, kdo

z nich se předváděl jako karetní umělec. Nechal jsem si ho od krčmáře popsat a dospěl jsem k názoru, že to byl žalářník. Manách el Barša a Bárúd el Amáza provedli společně krádež a dalo se předpokládat, že žalářník o jejich úmyslu věděl. "Tedy po výslechu svých lidí jsi usoudil, že cizinci jsou zloději," pokračoval jsem. "Co jsi pak podnikal?" "Poslal jsem za nimi všechny své čeledíny." "Tak! A proč jsi s nimi nejel také ty?" "Ujížděl jsem spěšně do Ostromci k policejnímu náčelníkovi a požádal ho, aby dal zloděje stíhat. Vyhověl mi teprve po dlouhém vyjednávání, a když jsem mu zaplatil pět set piastrů. Musil jsem se zavázat, že uhradím všechny náklady, které pronásledováním zlodějů vzniknou, a jemu, v případě, že je polapí, deset piastrů odměny." "Tenhle čestný muž je dobrým správcem vlastního měšce. Zachovej ho Alláh ještě dlouhá léta." "Vem ho čert!" odpověděl hostinský na mé zbožné přání. "Prorok chce, aby na zemi vládla spravedlnost. Sultánovi úředníci nám mají sloužit, a ne vymáhat úplatky." "Víš, jaká opatření provedl policejní náčelník?" zeptal jsem se. "Ano. Vyšle všechny své policisty, aby po těch taškářích pátrali ve všech obcích mezi námi a Dojranem, a sám jim pojede v čele." "Jsem přesvědčen, že policejní náčelník teď sedí doma na polštáři u svého oblíbeného čibuku a pije kávu." "Kdybych si tím byl jist, tak by se mu to nemusilo vyplatit!" "Dozvíš se to, poněvadž pojedeš nyní s námi do Ostromci a tam ho vyhledáme." "Já? Proč?" zeptal se krčmář udiven. "O tom později. Teď ještě něco! Přesvědčil ses, zdali policejní náčelník splnil své slovo a vyslal skutečně všechny policisty za zloději?" "Na to jsem neměl čas, protože jsem chtěl být doma, dřív než se vrátí mí čeledínové." "Už se vrátili?" "Ano. Rozdělili se a jeli až do Furkě a Velicí. Nenalezli ale jedinou stopu po zlodějích. Považovali proto za vhodnější vrátit se domů. Řádně jsem jim vyhuboval. Jsou moji žoldnéri a mají plnit vůli svého pána." "Ó ne, tvoji lidé měli pravdu." "Myslíš? Proč?" "I kdyby dojeli až do Dojranu a ještě dále, stejně by byli nikoho nenašli. Zloději nechtěli vůbec jet do Dojranu." "Ale ti tři to přece říkali." "Obelhali tě, aby tě zmýlili. Myslíš, že je zloděj tak neopatrný, aby poštvál dráby na svou stopu?" "Říkali to před tím, než mě okradli." "Ale oni to právě zamýšleli. Měli i jiný důvod, proč před tebou zamlčeli pravý cíl své cesty. Byly stíhání už pro své dřívější činy. Mohli si myslit, že se jejich pronásledovatelé zastaví u tebe, přijedou-li do Dabilji. Proto ti udali nesprávný cíl." Hostinský si mě zkoumavě měřil. "Efendi, ty jsi od policie?"

zeptal se. "Ne. Proč se ptáš?" "Hodilo by se to k tobě, a také mluvíš jako ten, kdo všechno ví už dřív, než je mu to řečeno." "Mýlíš se," odpověděl jsem, "jsme obyčejní cestující, kteří jsou tak jako každý druhý odkázáni na ochranu policie. Ale projeli jsme mnoha zeměmi a krajinami a viděli a zažili jsme víc než jiní. Proto nám není zatěžko vmyslet se do tvé situace." "To může být pravda a - vida, tady je váš oběd. Při jídle vás nebudu rušit Potom, až budete hotovi, můžeme pokračovat v hovoru o mé velké ztrátě. Přejete si, abychom dali vašim koňům vodu a obrok? Mám výtečný kukuřičný šrot." "Ano, dej jim, a řekni některému čeledínovi, ať je odsedlá a pak polije vodou. Potřebují taky občerstvení. Vezli nás sem až z Edirnu a ani si neodpočinuli." "Mám za domem pěkný rybníček s čistou a průzračnou vodou. Přeješ si, aby čeledínové koně vyplavili?" "Mohou to udělat." Muž byl na zdejší poměry zřejmě podnikavý a řádný hospodář. Těch sto liber, co mu bylo ukradeno, byla cena jen za část loňské tabákové sklizně. Určitě byl zámožný! A že si ještě založil rybník, ukazovalo, jak dobře dovedl využívat statku a půdy. Mimoto znal život trochu jinak než většina zdejších obyvatel. O tom jsem dostal brzy důkaz, z něhož jsem také poznal, že nás nepovažuje jen za obyčejné cestující. Jídlo nám přinesli dva čistě oblečení mladíci. Předložili nám množství velkých, horkých a chutně vonících vaječných omelet, ke kterým podávali v octě naložený a pepřem kořeněný meloun a jiné čerstvé ovoce. Jídlo bylo předloženo, jak jsem zjistil ke svému údivu, na čistých, bílých kameninových talířích, jen velká mísa s melounem byla ze žluté pálené hlíny. Krčmář dohlížel, je-li všechno v pořádku, a na odchodu nařídil, právě když nám podali košíček se lžícemi, noži a vidličkami: "Přineste čtyři ručníky a čtyři ubrousky! Naši hosté jsou zcestovalí a vznešení lidé. Nesmějí říci, že byli u Ibarka špatně obslouženi." Ibarek - tak se tedy jmenuje ten pozorný muž, který vlastní i ubrousky! Když jsem vzal ubrousky a každému ze svých společníků jeden podal, skutečně jsem se pobavil jejich tázavými, nechápavými pohledy. Nevěděli si rady s těmi bílými čistými předměty. Hádží se rozhodl, že se zeptá, i kdybych se mu měl vysmát. "Sidi, co máme dělat s těmi šátky? Vždyť přece jeden velký ubrus na stole už je!" "Tohle taky nejsou žádné ubrusy!" "Má šá'alláh! Snad to nejsou kapesníky? Ale vždyť nikdo z nás nemá rýmu." "Kapesníky to také nejsou. Ubrousky se uvazují tímhle způsobem, podívejte, abyste si nepobryndali šaty." "Alláh akbar! Vznešení lidé musí být skutečně

blázni, když používají takové zvláštní závěsy, aby si mohli dávat jídlo do úst a nepotřísnilo si při tom šaty. Naučil jsem se slušně jíst a moje kazajka si marně dělá chutě na tuhle výbornou šťávu z melounu." Uvázal jsem si opatrně a pozorně ubrousek kolem krku a ostatní mě napodobili. Vypadali jsme teď jako děti, které bude matka krmit krupicovou kaší. V duchu jsem se tomu musel smát. Při jídle jsem si všiml, že čeledíni odvedli naše koně za dům. Hostinský jako pravý muslim nás ze zdvořilosti nechal jíst beze svědků. Vstoupil k nám teprve tehdy, až jsme dojedli, a poručil oběma mladíkům, aby sklidili se stolu a přinesli nám nádobu na umytí rukou. Také ta byla z kameniny a teď zase přišly ke slovu ručníky. Když jsme si myli ruce, pošeptal mi Halef: "Sidi, nemáš strach?" "Z čeho?" "To bude, pane, mastný účet! Takové dobré jídlo, vychlazené pivo, nože, vidličky a lžíce, ubrus, umyvadlo, ručníky a ty závěsy na hrud' z bílého plátna! Myslím, že bude tenhle dobrý lbarek po nás žádat tolik, kolik od něho žádal policejní náčelník." "Buď bez obav, já zas myslím, že tady nebudeme platit nic." "Doufáš, že i krčmář dostane takový skvělý nápad?" "Určitě. Dáme jen bakšiš čeledínům." "Bude-li lbarek tak velkodušný, budu z celého srdce dnes, zítra a pozítří před spaním prosit Proroka, aby se za něho přimluvil u anděla smrti." "Proč jen do pozítří?" "Třikrát stačí. Pak zase poznáme jiné lidi, kteří nás dobře pohostí, a budou proto potřebovat mou přímlovu." Malý hádží se tiše a potouchle smál, jako vždy, když měl za lubem nějaké šibalství. Když jsme se umyli, pozval nás hostinský znovu ke stolu. Chtěl opět naplnit téměř vyprázdňený džbán a žádal nás, abychom dříve dopili. Ale já jsem odmítl. "Byl bych rád, kdybys mi ukázal skříňku, ze které se ti ztratily peníze. Uděláš mi tu laskavost?" "Ano. Pojď se mnou." Halef šel také. Jeho vrozený čich toužil zřejmě po uplatnění. lbarek odsunul jen dvě proutěné stěny a již jsme stáli přede dveřmi jeho ložnice. Nebyly zavřeny. Přesvědčil jsem se hned, že uvnitř byla závora. Místo postelí vedla dokola podél stěn nízká palanda a na ní ležely polštáře. Bylo to lože jeho rodiny, v létě bez pokrývek, v zimě s pokrývkami nebo kožešinami. Svlékat se tady nebylo zvykem. Tento nešvar Východu, kde se neužívá povlaků a jen zřídkakdy se vyměňuje osobní prádlo, je nejen zdrojem mnoha nemocí, ale také důvodem hromadné invaze dvou druhů krvežiznivého hmyzu - blech a vší. Zdi ložnice byly bíle omítnuty. Jejich jedinou ozdobou byl pod doškovou střešou umístěný arabský nápis: "Spánek spravedlivého

chrání andělé, ale nad lůžkem nespravedlivého sténají výčitky nářkem plným strachu." Místnost měla jen jeden jediný okenní otvor. Naproti němu visela skříňka. "Uvnitř ležely peníze," ukázal na ni hostsinský. "Uzavřel jsem ji tak, jak byla, když se stala ta krádež." "Otevři ji," poručil jsem. Ibarek vyndal klíč z opasku a otevřel. Skříňka byla úplně prázdná. Prohlédl jsem zámek i klíč. Nebyl to obyčejný tovární výrobek. Na moji otázku odpověděl Ibarek, že si ji dal dělat u zámečnicka v Ostromci. Podle mého nebyl zámek otevřen násilím ani skobou, ani hřebíkem. "Víš určitě, že jsi skříňku zamkl?" zeptal jsem se. "Ano, zcela jistě." "Hm, byly v ní jen peníze?" "Ne, také šperky a nějaké zlaté a stříbrné maličkosti." "Ty ti taky ukradli?" "Ano, efendi, všechno je pryč." "To znamená, že zloději neměli čas něco vybírat. A že byla tma, nemohli ti taškáři poznat, co pro ně má cenu a co ne." "Och, byly většinou zhotoveny z velkých a malých zlatých mincí. To zloději jistě dobře poznali i potmě. Pak tam ještě byly spony, jehlice, prsteny, všechno vzali, co mělo vůbec nějakou cenu." "Ale to také může vést k jejich odhalení," doplnil jsem. "Opatrný zloděj takové věci nebere. Jestli to ti dva vzali, tak to dokazuje, že nejsou opatrní a že svému řemeslu nerozumějí. Přece však musíme stůj co stůj zjistit, jak skříňku otevřeli." Chtěl jsem se dát do důkladnější prohlídky, ale Halef mě předešel. "Já vím jak, sidi," zazubil se, "tady je to." Ukazoval dovnitř. Když jsem se zblízka podíval, uviděl jsem, že zadní stěna dobře nepřiléhá. Pak jsem zkoumal, jak je skříňka na zeď připevněna. Nebyla pevně přidělána na skobu, ale visela jednoduše na zahnutém hřebíku, z kterého se dala lehce sejmut. Sundal jsem ji a jasně se ukázalo, že zadní stěna byla odtržena. Bylo vidět rýhy po páčení nožem. Díly skříňky nebyly sbity, ale jen spojeny cínem. Odtržení zadní stěny muselo způsobit hluk. "Vy jste nic neslyšeli?" zeptal jsem se. "Muselo to hlasitě prasknout. Pravděpodobně jste v tu chvíli zrovna hodně hlučeli." "Ale vůbec ne. Sledovali jsme tak napjatě ty kouzelnické kousky, že jsme naopak byli úplně tiše. Zloději neměli asi otevřené dveře." "To jistě. Asi zavřeli i závoru, aby nebyli náhle překvapeni." "Nuže, pak jsme tedy nemohli nic slyšet." "Přece! Vždyť až k ložnici nejsou cihlové zdi, ale jen rohože. Odtržení zadní stěny skříňky by musilo být slyšet. Co jestli - hm!" Přistoupil jsem k oknu. Bylo dost veliké, aby se jím mohl protáhnout štíhlý člověk, a skříňka zase dost malá, aby se dala lehce oknem vystrčit "Pojďte se mnou ven!" řekl jsem a vyšel ze světnice. Krčmář i Halef šli za mnou za dům. "Hledal

jsi už venku pod oknem?" otázal jsem se krčmáře. "Ne, jak by mě to mohlo napadnout? Skříňka visí v jizbě. Tam se krádež stala. Co bych měl tady pod oknem najít?" "Možná že nebudeme hledat tak zbytečně, jak se domníváš. Podíváme se. Nech to na mně. Nechoď tuze blízko k oknu, mohl bys smazat stopy." Když jsme přišli k oknu, zůstali oba kousek pozadu. U zdi bujely mocně kopřivy, ale právě pod oknem byly pošlapány, "Aha," řekl jsem, "tady vidíš, že někdo lezl z okna. Tuhle je v měkké hlíně otisk velké mužské boty. Pošlapané kopřivy nejsou zvadlé, jen lístky visí schlíple. Sázím se, že se to stalo teprve dnes. Stopa je rovněž čerstvá. Vysoké, silné hrany otisku by musily být už suché, kdyby to byla stará stopa." "Jak to tak můžeš vědět?" divil se Ibarek. "K tomu není zapotřebí nic jiného, jen mít otevřené oči a trochu přemýšlet. Podívej se sem! Tady vidíš místo, kde stála skříňka. Jistě se umazala od hlíny, ale zloději ji pečlivě očistili." "Odkud víš zase tohle?" "Neviděl jsem na ní ani stopu hlíny; to je přece jednoduché. Prohlédneme si to tady." Hledal jsem na zemi - marně. Vyndal jsem nůž a uřízl kopřivy u země. Pak jsem prohlížel holé místo. A vida! Hádal jsem dobře. Na dvou místech se něco zalesklo. Zdvihl jsem oba předměty. Byl to silný prsten s tyrkysem a jedna těžká, zlatá náušnice, jaké zde nosí ženy. "Tady těm taškářům něco upadlo," řekl jsem Ibarkovi. "Znáš je?" Ukázal jsem mu šperky. "Och, to je naše! Neleží tam někde ještě druhá náušnice?" "Pomoz hledat!" Ibarek poslechl, ale byla to marná námaha. Víc jsme už nenašli. Věděli jsme nyní, jak byla krádež provedena. Zloději se báli, že bude slyšet hřmot, a proto jeden z nich vylezl oknem a venku otevřel skříňku, kterou mu druhý podal. Co dále podnikneme, šli jsme domluvit dovnitř. Cestou jsme se podívali na naše koně. Byli už vyplaveni a stáli na břehu s připevněnými pytli obroku a chroupali pokojně drcenou kukuřici. Řekl jsem čeledínům, aby je nechali tady, protože tu nebylo tolik much a ováďů jako na špinavém dvoře. Jak se později ukázalo, byl to šťastný nápad. Sotva jsme se vrátili do světnice, uviděli jsme vjíždět na dvůr dva jezdce. Jejich koně za mnoho nestáli, a ještě k tomu byli velice schváčení. Oba muži byli tak rozedraní a uštvaní, že se dobře k těm zvířatům hodili. "Dostaneš nové hosty," řekl Halef krčmáři. "O takovéhle nestojím," bručel Ibarek. "Pošlu je pryč." Chystal se vyjít ven, ale já ho zadržel. "Počkej. Nech je vejít." "Proč?" "Musím vědět, o čem budou hovořit." "Znáš je snad?" "Ano. Ale nesmějí se dovědět, že jsme tady. Proto nechci, aby viděli nás ani naše

koně." "To se dá snadno zařídit. Stačí, když zůstanete v mé ložnici, dokud neodjedou." "Tam pošlu své druhy, já chci ale poslouchat!" "Nevím sice, co tím sleduješ, ale i to půjde. Schovám tě." Ibarek mě zavedl za jednu proutěnou stěnu. Bylo tam mnoho svazků oloupaných vrbových prutů, z nichž se stěny pletou. "Schovej se za otepi," pravil, "budeš škvírami do světnice také vidět. Cizinci budou sedět tak blízko"že uslyšíš vše, co si povídají, i když nebudou mluvit příliš nahlas." "A co když se budou chtít podívat, nejsou-li pozorováni?" "Rozložím otepi tak, že tě vůbec neuvidí." "Dobře. Ale musím ti ještě říci, že je třeba, abychom vyjeli dřív než tihle jezdcí, kteří mají namířeno taky do Ostromci. A ty musíš s námi, aby sis od zlodějů zase vzal, co ti patří." "Jsou snad v Ostromci?" "Nejspíš ano. Nech si rychle osedlat koně a odveď ho i s našimi někam, kde by je tihle muži neviděli. Jakmile se dovím, co potřebuji, vplížím se do tvé ložnice. Ať tam čeká jeden čeledín, aby nás hned odvedl ke koním. Teď jdi pryč." To vše jsem mu mohl sdělit jen proto, že oba jezdcí nijak nechvátali dovnitř. Pomalu sesedli s koní a zamířili k jedné z postranních budov, "aby se podívali, zdali by se tam nenašlo něco, co by se jim hodilo," jak se vyjádřil Ibarek. Pak odešel a já se uvelebil na zemi. Škvírami v pletivu jsem se díval do místnosti. Vtom jsem uslyšel, jak se ke mně blíží kroky. "Sidi, kde jsi?" zeptal se hlas malého hádžího. "Tady. Co chceš, prosím tě? To je od tebe velká neopatrnost!" "Pf! Oni ještě nejdou - jsou ve stáji a obhlížejí krčmářovy koně. Říkáš, že je znáš?" "Copak jsi je také nepoznal? Vzpomeň si na holubník. Přece jsi viděl muže, co seděli pod námi?" "Co se na ně probořila kočka a ta kočka jsem byl já! Ano, ty jsem si dobře prohlédl." "Všiml sis také těch dvou trhanů, kteří seděli spolu vlevo u zdi? To byli bratři!" "Ach, sidi, teď si vzpomínám. Jeden z nich měl prak. Myslíš, že jsou to oni?" "Ano, jsou. Všiml jsem si dobře jejich obličejů." "Ó Alláh! Říkali, že musí do Ostromci, aby těm třem ničemům ohlásili, co se s námi stalo. A nejraději by nás byli poslali rovnou do ráje!" "To chtěli. Rozkázal jim to Manách el Barša a Bárúd el Amáza." "Tak tedy ještě za nimi nedojeli. A ti tři lupiči, které pronásledujeme a kteří okradli Ibarka, myslí, že jsme ztratili jejich stopu. Sidi, dovol, abych ti udělal jeden dobrý a moudrý návrh! Co kdybychom tyhle dva, které chceš poslouchat, jednou provždy zneškodnili?" "Milý Halefe, zabít je nemůžeme, ale musíme jim zabránit varovat naše tři uprchlíky - a teď jdi, aby tě tu snad nespatriili. Řekni hostinskému, že musí zařídit, aby se ti dva tady zdrželi, jak

nejdéle jen bude možno, až my s lbarkem odjedeme. Ať se o ně dobře postarají, aby se jim tu líbilo tak, že odtud nebudou hned tak chtít odejet. Rád všechno zaplatím. Řekni mu to - a teď už jdi!" "Ano, sidi, už mizím, zdá se, že se někdo blíží." Zašeptal poslední slova a odplížil se. A teď konečně vešli do světnice moji dva očekávaní jezdcí. Našli místnost prázdnou. Umar a Osko se vzdálili už před hodnou chvílí a lbarek tam zašel jen pro džbán s pivem. Dnes jsem mohl oba pobudy lépe pozorovat než předevírem večer. Měli pravé šibeniční obličaje. Jsou lidé, na kterých je hned vidět, co jsou zač. Tihle k nim náleželi. Jejich oblečení bylo chatrné, špinavé a rozedrané. Zbraně měli zato pěkné a na první pohled dobře udržované. Jeden měl v roztrhaném opasku zastrčený prak a druhý čakan, kdysi tak obávanou zbraň Srbů a Valachů, kteří uprchlí do lesů před Turky. Jeho obdivuhodná rukojeť byla potažena perlově šedou žraloci kůží. Znal jsem tuto zbraň jen z doslechu, sem tam jsem na shromážděních podobné hole zahlédl, ale nikdy jsem neviděl, jak se s nimi bojuje. Netušil jsem ještě, že se zakrátko sám stanu terčem pro jednu z nich. Pobudové se rozhlíželi po světnici. "Nikdo tu není," zavrčel jeden. "Myslí si snad, že nemáme na arak?" "Musíme ho platit?" smál se druhý. "Neutekli jsme snad do lesů? Nenosíme kopcu, které se všichni bojí? Nezaplatíme-li dobrovolně, jsem věru zvědav, kdo by nás mohl k tomu přinutit!" "Mlč. Jsme jen dva a lbarek je bohatý muž, který má mnoho čeledínů a nádeníků. Proti těm se nemůžeme postavit. Kvůli jedné sklence araku se nevydáme do nebezpečí. Ale je k zlosti, že se o nás nikdo nestará. Snad si nemyslí, že jsme nějací vagabundi?" "Hm, a jsme snad něco jiného?" "Ano. Jsme. Jsme hrdinové z hor a lesů, jejichž povinností je pomstít křivdu na nás všech spáchanou." "Většinou nám ale říkají raubíři! A - to je mi ostatně jedno. Snad tu proto nikdo není, že nás ti dobří lidé pozorují škvírami ve stěně. To by jim ale přišlo draho! Podívejme se tam!" Pobudové vešli mezi rohože. Když přišli ke stěně, u které jsem byl skryt, řekl jeden: "Tady za tím proutím může být někdo schován. Můj nůž je dost dlouhý." Vytáhl nůž a vrážel ho mezi vrbové pruty, našťestí dost vysoko. Kdybych nebyl seděl na zemi, byl by mě jistě zasáhl. "Nikdo tu není," řekl upokoženě. "Mohl by se taky někdo opovážit! Pojd'." Vrátili se zpět do jizby a hlasitě volali po obsluze. Krčmář vešel, pozdravil a zdvořile se omlouval, že je nechal čekat. "Právě jsem se připravoval na cestu," vysvětloval. "Kam jedeš?" zeptal se muž s prakem. "Do

Tekirliku." Ibarek byl tak chytrý, že udal úplně opačný směr. Přesto se pobuda znovu zeptal: "Co tam máš na práci? Budeš nakupovat?" "Ne, jen za zábavou tam jedu. Čím posloužím?" "Arak přines, ale hodně! Máme žízeň a rádi zaplatíme." Muži tedy pili pálenku proti žízni. Také dobré! "Platit? Vy jste dnes mí první hosté a já mám už dávno zvyk pohostit zadarmo ty, kdo tohoto dne přijdou první." "Tak? A jaký den je dnes?" "Jsou mé narozeniny." "To ti tedy přejeme mnoho štěstí a dlouhý věk. Tedy, co dnes sníme a vypijeme, bude zadarmo?" "Jistě," usmíval se Ibarek. "Tak přines plný džbán araku. Budeš pít s námi!" "Je mi líto, pánové, nemohu, musím hned odjet. Chci strávit dnešní den se svými příbuznými, kteří žijí v Tekirliku. Ale připij si s vámi." A vzdálil se, aby přinesl kořalku. "Ty," řekl ten s čakanem, "to jsme přijeli včas, vid'?" "Ano," přisvědčil druhý, "pomějeme se." "Křčmář nesmí říci, až se vrátí, že jsme jeho narozeniny jak náleží neoslavili." Byl jsem potěšen, že křčmář přišel na nápad, jak je tu co nejdéle zdržet. Přinášel džbán, který by podle mého soudu stačil opít deset mužů. Dal na stůl sklenici a chtěl nalévat. "Nech toho!" poručil pobuda. "Tahle nádobka je tak pro děti My jsme ale muži a pijeme rovnou ze džbánu. Co Alláh poskytuje, musíme dosyta využít." Učinil dva dlouhé loky, oddálil nádobu od úst, znovu se napil a po tváři se mu rozlil výraz rajske blaženosti. Druhý následoval jeho příkladu a nenapil se méně; zamlaskal a podával džbán Ibarkovi. "Napij se, přítelíčku! Pij, ale ne mnoho, abychom my, tvoji hosté, nepřišli zkrátka!" Křčmář jen usrl a ujišťoval: "Nepřijdete zkrátka, můžete si džbán znovu nechat naplnit Poručil jsem sluhovi, aby vám donesl vše, co si budete přát a co budeme právě mít" "Kdepak ho najdeme?" "Je venku na dvoře. V domě nikdo není. Lidé jsou na poli, ale brzy se vrátí." Ibarek byl chytrák. Řekl to proto, aby oba ukonejšil. Měli být přesvědčeni, že se mohou klidně hlasitě bavit "Tak pěknou cestu," řekl majitel čakanu. "Ale ještě než odjedeš, rád bych se tě na něco zeptal. Nejeli tudy nedávno tři vznešení mužové?" "Hm, ke mně přijíždí mnoho lidí. Musíte mi je blíže popsat." "Stačí, když ti řekneme, na jakých koních jeli. Byli to tři bělouši." "Á, správně. Byli tu už včera večer." "Spali tady?" "Ne. Původně chtěli, ale pak jsme hráli karty skoro až do rána, a tak se rozhodli, že bude lépe, když hned pojedou." "Říkali ti, kam mají namířeno?" "Ano." "Asi do Ostromci?" "Ó ne, chtěli do Dojranu." "Ach tak. A jeli tam?" "Jistě, vždyť to říkali. Proč by to měnili?" "Správně. To já jen tak. Ale dál - nepřijeli pak ještě

jiní ze stejné strany jako tito tři?" Otázka platila jistě mně a mým průvodcům. Ibarkovu odpověď jsem očekával s napětím. Nejlépe by bylo, kdyby připustil, že jsme tu byli. A kdyby byl zvlášť mazaný, tak by řekl, že jsme jeli také do Dojranu. Kdyby takhle odpovídal, vzbudil by domněnku, že od nás po několik dní nehrozí žádné nebezpečí. A hostinský následujícím rozhovorem dokázal, že dovede být velice důvtipný. "Od včerejška se u mne nikdo nezastavil," odpověděl, "řekl jsem vám, že jste dnes mí první hosté." "Hm, ale lidé, které máme na mysli, jistě do Dabilji přijeli." "Tak snad jen projížděli." "Snad. To je nepříjemné, protože bychom je byli rádi dohonili. Musíme s nimi nutně hovořit." "To si tedy musíte pospíšit" "Jenže my bychom tak rádi použili tvého pohostinství a pochutnali si na tvých darech. Snad ty čtyři dohoníme ještě v Ostromci." "Čtyři byli?" "Ano." "Neměl jeden z nich vraníka ušlechtilého plemene?" "Ano, ano! Viděl jsi je?" "Ovšem! Muž na vraníku měl dvě pušky místo jedné!" "Souhlasí." "Mezi těmi ostatními byl malý chlapík, kterému kolem obličeje viselo místo vousu pár ubohých vláken." "Ano, správně! Ty jsi je viděl! Ale kde, když nepřijeli k tobě?" "Venku před bránou. Stál jsem tam se sousedem, právě když přijeli. Chtěli jít ke mně. Když jsem jim řekl, že jsem krčmář, zeptal se mne ten s tmavým vousem, který seděl na arabském hřebci, jestli u mne nebyli tři jezdci na bělouších." "Seytan! Co ty na to?" "Přirozeně jsem řekl pravdu." "Ó jé!" "Copak?" "To mi jen tak ujelo. Mluv dál." "Muž se mne ptal, kdy tady ti tři byli, jak dlouho se tu zdrželi a kam odejeli." "Znamenitě! Cos jim odpověděl?" "Všechno, co jsem věděl. Řekl jsem, že jeli na jih do Dojranu. Neměl jsem to snad říkat?" "Ale jistě! Bylo to od tebe úplně správné. Co se stalo pak?" "Jezdec řekl, že musí ihned jet za nimi, a proto se tu nemůže zdržet. Vypтал se podrobně na cestu do Dojranu. Pak odtud cvalem ujížděli k Furkě. Měli jistě naspěch." "Tak víš jistě, že jeli na jih?" "Tak jistě, jako že mě před sebou vidíš. Ještě dlouho jsem tam stál a díval jsem se za nimi, dokud nezmizeli mezi kopci. Vraník se mi tak líbil, že jsem na něm mohl oči nechat." "Ano, je to skvostný kůň, to je pravda." "Vy tedy pojedete také do Dojranu?" "Rozhodně. Ale nyní už nespěcháme. Když jsou tam, víme, že na nás počkají." "Těším se, že vás zase uvidím, až se vrátím, a že si s vámi pohovořím. Teď ale musím skutečně už odejet. Nesmíte se na mě hněvat, že s vámi nemohu déle zůstat." Pobudové ho ujistili, že se hněvat nebudou, přátelsky poděkovali za jeho dobrotu a rozloučili se s ním, jako

kdyby si ho nevíím jak zamílovali. Když hostinský odešel, udeřil jeden zlosyn pěstí do stolu a zvolal: "Jaké štěstí! Teď jsme zbaveni starostí. Nejsou v Ostromci." "Ano, to nás může jen těšit. Jak to bylo chytré od Manacha el Barši a Bárúda el Amázy, nalhat hostinskému, že jedou do Dojranu. Nyní jsou ti psi syni, co nás přelstili, také tam a budou nadarmo hledat." "Ještě nikdy jsem v Dojranu nebyl a nevíím, jak je tam daleko." "Myslím asi tak sedm hodin jízdy. Ti chlapi tam přijedou nejdříve večer. Ráno se budou vyptávat a zjistí, jak byli pro blázny. V Ostromci je můžeme očekávat nejdříve tak pozítří v poledne. Můžeme zde tedy klidně jíst a pít, jak dlouho budeme chtít." "Když se ale krčmář ještě dnes vrátí?" "Máš zbytečné starosti. Jistě tam zůstane až do zítřka do rána. Oslavují-li se narozeniny, hlavní oslava, případně na večer. Když slavnost končí, bývá obvykle po půlnoci. Myslíš si snad, že ještě potom si sedne na koně a pojedje dlouhé hodiny domů?" "Máš pravdu," přisvědčil druhý a zhluboka se napil. "Hostinský bude ráno dlouho spát. Můžeš si myslet, že se před polednem nevrátí. Můžeme se tu tedy pohodlně zařídit a zůstat tu přes noc. Po těch čtyřech proklatcích není ani potuchy, a tak nemáme naspěch." "Dobře, zůstaneme. Zasloužili jsme si těch několik příjemných chviliek. Když si tak vzpomenu na předvčerejší večer, může mě čert vzít! Ten člověk, který jezdí na vraníku, ten křesťanský pes, ten nevěřící! Upadne nám do rukou, a my ho necháme uniknout!" "Ano, bylo to nezodpovědné - a přitom stačilo jedině bodnutí nožem a ďaur by byl zneškodněn!" "Běda mu a jeho přátelům, až přijedou do Ostromci! Pak pojedou do pekla. Všichni čtyři!" "Hm, nás se ta věc vlastně vůbec netýká. Jsme jen poslové a dostaneme za to zapláceno." "Ten, kdo mě platí, je ale můj přítel a při tom stojím." "Také při vraždě?" "Proč ne, vynese-li mi to? Copak je to hřích, zabít ďaura?" "Ne, to je naopak záslužná věc. Kdo zabije křesťana, postoupí o jeden stupínek výše k nebi! To je staré učení, na které dnes bohužel už mnoho věřících nedbá. Svrbí mě prsty, když si pomyslím, že budu moci v Ostromci tomuhle cizinci prohnat hlavu kulí." "Jsem s tebou!" "Pomysli si, jaký prospěch z toho budeme mít! Dostaneme dobře zapláceno a všechno, co má u sebe, bude naše. Jeho kůň by byl pro nás pravým jměním. Dostali bychom za něj hezkou sumičku!" "Nebo také nic. Obávám se, že to nebudeme my, kdo dostane toho krásného vraníka!" "Proč?" "Manách a Bárúd jsou zrovna tak chytří jako my." "Hm, to je pravda, ale můžeme je lehce

podvést." "Jak?" "Zamličíme jim, že jeli do Dojranu. Řekneme jim jenom, že přijeli a pak odjeli do... do... do nějakého místa, na jehož jméno si nemůžeme vzpomenout. Pozítří pak pojedeme do Dojranu a počkáme na ty čtyři." "To je výborná myšlenka. Bojím se jen, že se Manách a Bárúd nedají oklamat." "To bychom museli moc hloupě začít." "A kdovíjak dlouho bude trvat, než je najdeme." "Ani hodinu." "Jsem přesvědčen o opaku. Víím jen, že máme jet ke zřícenině. Ale tam můžeme hledat dlouho." "Zapomněl jsi, že se máme obrátit na starého Múbarka?" "Ale to víím. Jenže za prvé není jisté, jestli mu prozradili svůj pravý úkryt, a za druhé toho starého neznáme." "Má mít také kopců, tajné znamení našeho spolku." "To pořád ještě neznamená, že nám svěří každé tajemství." "K tomu máme heslo, které nám řekl Bárúd el Amáza a které řekneme starému Múbarkovi. Je to znamení, že nám má ukázat nebo prozradit, kam se uchýlili. Najdeme je hned, to mi nedělá žádné starosti. Jde jen o to - podívej se, krčmář právě vyjíždí ze vrat. Pij, abychom zjistili, zdali nám sluha znovu nalije." A pili. K mému údivu, ba k mému zděšení džbán skutečně vyprázdnil. Pak jeden z nich přistoupil k oknu a na jeho zavolání přišel čeledín, který už měl rozkazy od svého pána. Oba podivní hosté se od něho dověděli, že jim skutečně přinese, co si budou přát, a tak mu poručili, aby jim nejdříve znovu naplnil džbán. Dvěma džbány takového araku by se musel opít i nosorožec. Nabyl jsem přesvědčení, že se brzy dostanou do stavu, kdy už se od nich nic užitečného nedovím, a tiše jsem se vzdálil.

TĚŽCE ZKOUŠENÝ POLICISTA

Nebyl jsem svým úspěchem zrovna moc spokojen. Co jsem vlastně zjistil? Věděl jsem nyní přesně, že mám Manacha el Baršu, Bárúda el Amázu a žalářníka, který s nimi z Drinopolu uprchl, hledat ve zřícenině u Ostromci. Ale tato zřícenina mohla být velice vzdálená. Snad tam byli jen v noci, nebo pouze v určitý čas. Pak jsem také slyšel, že existuje nějaký Mubarek, od něhož se spiklenci pomocí hesla mají dovědět, kde jsou uprchlíci. Ale kdo byl ten Mubarek, který ve zločinném spolku zaujímal jistě významné místo? Kde ho

mám hledat? Také ve zříceninách? A jak zní ono heslo, kterým se máme u něho prokázat? Podaří se mi starého přelstít a vylákat z něho tajemství? Byl jsem přesvědčen, že oba pijáci sedící tady v jizbě jsou až do zítřka pro mě neškodní. To se mi tuze hodilo, poněvadž nebudou své kumpány před námi varovat, a já budu moci využít času od dnešního odpoledne do zítřejšího oběda - protože dříve se opilci do Ostromci nedostanou - k tomu, abych pátral po uprchlících. Vylezl jsem neslyšně zpod vrbových otýpek a plazil se k ložnici. Byla zevnitř zavřená. Tiše jsem zaškrabal na dveře a Halef otevřel. Byl s ním naši přátelé a jeden čeledín. "Musili jsme se zavřít, sidi," vysvětloval šeptem. "Ty pacholky by mohlo napadnout, aby se šli podívat, jestli tu nikdo není." "To bylo správné. Kde jsou všichni obyvatelé?" "Schovali se. Protože krčmář říkal, že jsou prý na poli." "Tak vyjedeme. Jdi napřed a postarej se, abychom mohli nepozorovaně odejít." Čeledín, kterému jsem to řekl, nás nechal vyjít, zavřel dveře, vytáhl klíč a šel napřed. Druhý čeledín, který obsluhoval hosty, byl také připraven. Šel k oběma pijákům, zabavil je hlasitým hovorem - a my jsme lehce, nepozorováni, vyšli na dvůr, odkud nás čeledín odvedl dál do pole. Tam na nás čekal Ibarek s několika čeledíny a našimi koni. "Konečně!" řekl. "Tobě jistě nebyl čas tak dlouhý, jako mně tady. Teď ale vyrazíme. Nasedni!" "Nejdříve chci zaplatit. Řekni nám, co jsme ti dlužní." "Mně dlužní?" smál se. "Nic, vůbec nic!" "To nemůžeme přijmout." "Ale ano, byli jste mými hosty." "Ne, přišli jsme nezváni a všechno, co jsme snědli a vypili, jsme si objednali." "Efendi, chceš mě rozhněvat? Prokazuješ mi službu, která není k zaplacení, a já mám na tobě žádat několik piastrů za pivo a vejce? O tom nechci ani slyšet!" Nebyl bych váhal už při prvním Ibarkově slově, ale jen kvůli Halefoví jsem otálel. Pásl jsem se pohledem na jeho obličej, v kterém to bez ustání škubalo a cukalo. Obával se, abych přece jen nezaplatil, a vmísil se proto chvatně do hovoru: "Sidi, znáš korán a jeho učení. Proč jednáš proti učení anděla Gabriela? Nevíš, že je bezbožné odmítat otevřenou a dobrotivou ruku? Kdo dává almužnu, dává ji Alláhovi, a kdo dar odmítá, ponižuje Alláha. Doufám, že přemůžeš tvrdost svého srdce a prokážeš Prorokovi tu čest. Nasedni a nestarej se o piastry, které nikdo nechce!" Bylo to tak vážně a procítěně řečeno, jako by šlo o spásu nebo zatracení. Se smíchem jsem mu přisvědčil a podal jen čeledínům bakšiš. Za vesnicí jsem se zeptal Ibárka: "To je jediná cesta do Ostromci?" "Je přímá. Ostatní jsou delší." "Jedme jinudy.

Téhle cestě bych se rád vyhnul." "Proč?" "Protože zítra, až nás budou ti padouši následovat..." "Zítra?" přerušil mě. "Ano, chtějí u tebe tak dlouho zůstat, poněvadž nemusí nic platit. Očekávají tě až zítra. Podle jejich názoru budeš dnes večer své narozeniny náramně oslavovat." "Tihle padouši! Překvapím je a povím jim, že nemám vůbec narozeniny!" "To neuděláš. Je také v tvém zájmu, aby oba přijeli do Ostromci až zítra v poledne. To ještě uvidíš. Kdyby jeli stejnou cestou za námi, mohli by se dovědět, že jsme také jeli do Ostromci, a ne do Dojranu. To by zhatilo všechny mé plány." "Dobře. Když si to přeješ, pojedeme jinudy. Hned tady vlevo vede cesta poli a loukami. Pojedeme tak, že se dostaneme na cestu do Kusturlu." Odbočili jsme tedy stranou. Vpravo i vlevo byla pole, většinou osázená tabákem. Také jsem viděl jedno malé, ubohé, osázené bavlníkem. Pak zase úhor a konečně les. Až dosud jsme jeli beze slova, ale teď už nemohl krčmář potlačit svou zvědavost. "Slyšel jsi, co jsem s těmi pijáky hovořil?" zeptal se. "Udělal jsi to výborně. Musím tě pochválit." "To mě těší. Nebylo pro mě lehké vystihnout, co je nejlepší." "To vím, a proto mě tvá bystrost dvojnásob těší. Dokázal jsi, že jsi chytrý chlapík." "Efendi, jsem šťasten, že slyším z tvých úst slova chvály, protože tvá chvála má stonásobnou cenu." "Ano? A proč?" "Protože jsi vzdělaný, znáš všechno počínaje sluncem a konče zrníčkem písku, a protože jsi hrdina, kterého ještě nikdo nepřemohl. Znáš krále a císaře, kteří tě ctí, a cestuješ ve stínu vládce všech věřících!" "Kdo ti to řekl?" Věděl jsem hned, že můj malý Halef už zase mluvil víc než je zdrávo. Říká si můj přítel a ochránce, a čím víc mě vychvaluje, tím větší odlesk slávy padá na něho. Pohled na něho mi stačil, abych viděl, že v očekávání hromobití zůstal pozadu, jakmile začal Ibarek hovořit. "Nemohu ho jmenovat." "No dobře, tak to udělám já. Nejmenuje se ten malý ničema snad Hádží Halef Omar - a tak dále?" Ibarek zaskočen váhal. Když jsem se na něho přísně podíval, připustil: "Ano, jmenuje se tak." "Nu, musím ti tedy sdělit, že je to velký lhář." "Efendi, to říkáš ze skromnosti." "Ne. To ti nesmí ani napadnout. Nejsem vůbec skromný. To můžeš vidět už z toho, že jsem jedl výborné omelety a neplatil je..." "Efendi, mlč!" vpadl mi do řeči. "Ne, musím mluvit, abych napravil chybu, kterou hádží spáchal. On lhal. Znáám císaře a krále jen podle jmen, také jsem některé z nich viděl, ale oni mě nijak nectí. Neznají ani mé jméno. Jako bych pro ně ani nebyl." Ibarek se na mne díval s výrazem, který jasně říkal, že teď tím víc věří

chvástání malého Halefa než mému otevřenému přiznání. "A co se týče mé učenosti," pokračoval jsem, "ani to není slavné. No, zrnko písku znám jako každý jiný. Ale o slunci nevím nic víc, než že se země okolo něho otáčí, jak je od nás vzdáleno, jaký má objem, jaká je jeho pravděpodobná váha, jaký má průměr, jak..." "Má šá'alláh!" vykřikl muž, podíval se na mě vyděšeně a poodjel se svým koněm z cesty, po které jsem jel. "Co křičíš?" zeptal jsem se. "Tohle ty víš? To všechno, co jsi teď říkal?" Zíral na mě upřeně. Tu k nám dojel Halef a řekl: "Ó, můj sidi ví ještě víc. Ví, že jsou hvězdy, které nevidíme, a že už nejsou hvězdy, které vidíme každou noc. Sám mi o tom říkal a vysvětloval mi to. Já mnoho zase zapomněl, protože moje hlava je tuze malá pro takové množství sluncí a hvězd." Tu nechal Ibarek klesnout uzdu na kolena, zdvihl ruce k obličeji a držel je tak, že proti mně mířil všemi deseti prsty. To je gesto středozemních národů, jímž se lidé brání proti uhranutí a kouzlu. "A to říkáš, že je hádží lhář? Řekl toho o tobě ještě tuze málo!" Nyní jsem považoval za svou povinnost uvést vše na správnou míru. "Ibarku," vysvětloval jsem mu, "to, co jsi teď ode mne slyšel, ví v mé vlasti každé dítě." Ale má slova se minula účinkem. "Má šá'alláh!" volal, "děkuji pěkně za takovou zem, kde už děti musí vážit hvězdy. Jaké štěstí, že jsem se nenarodil v Německu! Švec, od kterého jsem se naučil vařit pivo, mi o tom nic neříkal, a to bylo od něho velice moudré. Mluvme raději o něčem jiném. Byl jsi se mnou spokojen a to mi dává naději, že dostanu zpět své peníze." "Jestli mě má naděje neklame, tak je zpět dostaneš." "Naděje? Ty pouze doufáš?" "Ano, jak jinak?" "Myslel jsem, že to víš jistě, efendi." "To se mylíš." "Ne, přísahal bych, že to víš jistě. Kdo umí číst v lese, polích, na pastvinách lidské stopy, které již dávno zmizely, ten ví také přesně, kde jsou mé ukradené peníze." Nyní jsem se skutečně rozhněval. Malý hádží mě mohl svou chválou dostat do pěkné kaše. "To ti přirozeně také řekl Halef?" zeptal jsem se Ibarka a obrátil se na malého: "Halefe, proč zůstáváš vzadu? Pojed' sem!" "Copak, sidi?" zeptal se přívětivě, asi jako pes, který ví, že byl zavolán, aby dostal výprask, a přitom ještě vrtí ocasem. "Dostaneš karabáčem, bičem z krokodýla. Víš proč?" "Sidi, ty přece nikdy nebiješ svého věrného Halefa!" "V tom je právě to neštěstí. Ty jsi přesvědčen, že bych tě nemohl potrestat. Jsou ale také jiné tresty než rány bičem. Budeš lízat kosti, až my budeme jíst pečená kuřata." Řekl jsem to výhružně a hněvivě. Za pečené kuře by byl dal Halef polovinu života! On se

ale smál: "Sidi, vždyť bys raději sám nejedl, ale mně bys dal celou slepici."
"Mlč! Když nepomůže nic jiného, tak tě vyženu!" "Sidi, ty víš, že bych tě stejně všude následoval. Jsem tvůj přítel. Společně jsme hladověli a žíznil, potili se a mrzli, plakali a smáli se - sidi, dva taková lidé se jen těžko loučí!" Dobrý hádčí měl pravdu. Věděl přesně, co se stane, uhodí-li na tuto strunu. Můj hněv se ihned utišil. "Ale, Halefe, nesmíš tak přehánět!" "Sidi, bylo to přehánění? To jsem skutečně nevěděl. Ty jsi jako lanýž, který je velkou pochoutkou, draze se za něj platí, a přece se skrývá v zemi, protože nechce, aby se o něm mluvilo. Já tě znám, a protože vidím, že se zase usmíváš, je moje srdce hned lehké a šťastné. Alláh sesílá mraky, Alláh nechává svítit slunce. Člověk musí přijímat vše tak, jak to Alláh rozhodne." Jak jsem mohl zůstat vážný, když jsem byl tak duchaplným způsobem přirovnáván k lanýži. Musel jsem se smát a malý hádčí se smál se mnou. Tak to končilo vždycky, kdykoli jsem začal na Halefa svolávat hromy a blesky. Les končil a dostali jsme se na široký a rovný úhor, přes který koně radostně běželi. Ibarek toho využil a přitočil se ke mně. "Efendi," začal, "budu se moci ještě dnes vrátit domů?" "Myslím, že těžko. Chceš přece své peníze?" "Jistě." "Tak budeš muset asi zůstat déle. Napřed musíme ty taškáře chytit, a pak jim je budeme moci vzít!" "Ale ty víš, kde jsou?" "Nenech si od hádčího nic namluvit. Já vím, že se schovali v Ostromci, ale nic víc. Musíme je hledat." "Tak se na ně zeptáme." "To by bylo marné. Uprchlíci dávali jistě dobrý pozor, aby je nikdo neviděl." "Ouvej! To je tedy nenajdeme." "Snad přece. Mám nějakou stopu." "Tady na zemi?" Ibarek slyšel od Halefa, že umím číst ve stopách na cestě. Nyní byl přesvědčen, že jsem něco podobného na zemi uviděl. "Ne," odpověděl jsem a ukázal si přitom na čelo, "tady leží stopa, kterou musíme sledovat. Vyznáš se v Ostromci?" "Ano. Je to nejbližší město od naší vesnice." "Je tam někde kopec se zříceninou?" "Celá spousta." "Co je to za zříceniny?" "To se přesně neví. Bulhaři říkají, že tu kdysi měli velkou říši a v tomto hradě bydlil nějaký slavný kníže. Pak přišli nepřátelé, pevnost dobyli a rozmetali." "Turci?" "Někteří tak myslí. Jiní zase říkají, že to byli Řekové." "Na tom nám teď nezáleží. Je cesta k troskám přístupná?" "Ano, velmi lehko." "A není zakázáno tam jezdit?" "Ne, každý smí nahoru. Přesto tam ale jezdí jen málo lidí." "Proč?" "Protože tam přebývají zlí duchové." "Ach tak! Na ty se tedy díváme!" "Efendi, zešlel jsi?" "Ale vůbec ne. Už dávno jsem si přál vidět nějakého ducha. Teď se těším,

že se mi mé přání splní. Musím to zkusit." "Ve dne žádného ducha stejně nenajdeš." "Taky ho ve dne hledat nebudu!" "Ó Alláhu, chceš tam jet v noci? To se nikdy nevrátíš dolů. Duchové tě zabijí." "Jsem zvědav, jak to udělají." "Neposmívej se, efendi! Zlí duchové se bohužel nikdy neptají po tom, zdali znáš váhu měsíce a hvězd. Vůbec se neptají, ale uchopí tě za hlavu a obrátí ti obličej dozadu." "Už se něco podobného stalo?" "Mnohokrát. Mezi rozvalinami byli po ránu nalezeni lidé, jejichž hlavy byly obráceny obličejem vzad. Byli to vesměs cizinci. Jen jednou to byl nový policista z Ostromci. Říkal, že nevěří na duchy. Vzal si pistoli a nůž a ve tmě vystoupil nahoru. Na druhý den ho našli tak jako ty ostatní. Jeho obličej byl fialový a jazyk mu visel z úst." "Jak je tomu dlouho?" "Sotva dva roky. Já sám toho odvážného blázna viděl." "Když žil?" "Ano, ale pak také jeho mrtvolu." "Popiš mi ji." "Vypadala strašně. Bylo jasně vidět, jak mu duchové zaťali drápy do hrdla. Měl tam dlouhé úzké červené podlitiny, vzadu dvě a vpředu osm. Proto tě Alláhem zaklínám, abys v noci na ten zlý kopec nejezdil! Odvezli by tě pak jako mrtvolu." "Tak už o tom nebudeme mluvit. Řekni mi raději, znáš-li v Ostromci člověka, kterému se říká starý Múbarek?" "Jistěže ho znám." "Mohu ho také vidět?" "Bude-li doma, tak ano. Každý k němu smí." "Ty jsi u něho někdy byl?" "Často, zanechal jsem u něho už mnohý piastr za léky." "Tak on je lékař nebo lékárník?" "Je Svatý." "Ale Svatý přece neobchoduje s léky?" "Proč ne? Kdo mu to může zakázat? Všichni jsou naopak rádi, že tu starý Múbarek je. Kde nemůže pomoci ani lékař, ani lékárník, tam jistě pomůže on." "Tobě také pomohl?" "Často. Mně, mým lidem i mému dobytku." "Hm, on léčí tedy lidi i dobytek. Podivuhodné!" "On sám je ještě podivuhodnější!" "Jak to?" "Je starý přes pět set let!" "Tomu nevěřím." "Nemluv tak, nebo jsi ztracen!" "Je to tuze nebezpečné mluvit o něm neuctivě?" "Ano. On má ducha, který stále létá kolem, aby poslouchal, co se o starém Múbarkovi hovoří." "Úžasné! A je možné toho ducha vidět?" "Ovšem! Má ho u sebe. Je to veliký havran černý jako noc." "Hm, nemá také velkou černou kočku?" "Má. Jak to víš?" "Tuším to jenom. Byl jsi také u něho ve světnici, kde připravuje své léky? Neviděl jsi tam náhodou vycpané ptáky a hady? A žáby ve sklenicích? Netopýry visící ze stropu?" "Ibarkův obličej vyjadřoval stále větší úžas." "Efendi," vykřikl, "ty znáš Múbarka?" "Ne." "Ale vždyť víš, jak to vypadá v jeho světnici!" "To je z toho, že jsem poznal i jiné Múbarky. Je Múbarek u vás již dlouho?" "Ne. Teprve šest let." "Tak, tak. A jak

dlouho jsou ve zříceninách zlí duchové?" "Och, od nepaměti." "Vždycky lidem kroutili krkem?" "Ne, to dělají teprve několik let. První, kterému obrátili hlavu, byl Řek, který mi den předtím chtěl něco prodat. Druhého dne ráno ležel mrtev v polovině cesty ke zříceninám. Může to být tak pět šest let, co se to stalo." "Tedy zrovna tak dlouho, jak je Múbarek v Ostromci. Má snad tenhle Svatý ještě nějaké jiné zvláštnosti?" "Ano. Nikdy nejí a nepije." "A přece žije!" "Říká, že právě proto, že nejí a nepije, žije už víc než pět set let. Alláh také nic nejí, a je proto věčně živý. Múbarek nemá vůbec zuby, a to proto, že nikdy nejedl. Alláh ho miluje a propůjčuje mu moc, že se dovede udělat neviditelným." "Skutečně? Byl jsi někdy svědkem toho divu?" "Ano. Věděl jsem, že syn mého souseda byl nemocen a že k němu přijde starý Múbarek. Ženy z mého harému měly zlé bolení hlavy, a chtěl jsem proto starce požádat, aby jim dal nějaký amulet. V době, kdy měl Múbarek přijít, jsem chvílemi vycházel před vrata. Když se objevil, zavolal jsem na něho jménem, ale on neodpověděl. Volal jsem znovu, ale protože zase neodpověděl, šel jsem přes cestu k němu, pozdravil a řekl mu, že moje ženy potřebují jeho pomoci. Mubarek se na mne zlostně podíval a ptal se mne, kdo si myslím, že je. Když jsem mu odpověděl, že přece proslulý Svatý, vysmál se mi, ale znovu neodpověděl a šel do sousedova dvora. Čekal jsem dlouho, ale on se už neobjevil. Jenom mrzák, kterého jsem vůbec neviděl vejít, odcházel se svými berlemi. Když jsem se pak souseda ptal, byl-li Svatý u něho, řekl, že vůbec ne. Přísahal jsem, že jsem ho viděl vstoupit, a on zase přísahal, že u něho byl jen mrzák. Starý Múbarek zmizel. Co o tom soudíš, efendi?" "Ale tahle věc se snad dá velice jednoduše vysvětlit. Svatý k tvému sousedovi vešel předem a zadem vyšel." "To nemohl. Dvůr leží před domem a za domem není zahrada ani žádný východ. Vrata, kterými jsem ho viděl vejít, jsou jedinou cestou, kterou se mohl vrátit." "Snad se tedy schoval?" - "Kde? Domek souseda je tak malý, že každý, kdo by se chtěl schovat, by byl hned nalezen." "Pak je to tedy velice tajemná příhoda. Neumím ji vysvětlit." "Jde vysvětlit, efendi, a to tak, jak jsem už řekl. Múbarek se dovede učinit neviditelným, nevěříš?" Celá ta věc byla podvod. Ale měl jsem se přit s hostinským, který se sice zdál dost inteligentní, ale přece jen byl v zajetí orientálních pověr? Snad bylo také lepší pro naši věc, když jsem ho nepřesvědčoval. "Kdo o těchto věcech ještě nepřemýšlel a nic podobného neviděl, nemůže říci ani ano, ani

ne. Snad až starého Múbarka uvidím, tak si o tom udělám určité mínění. Kde bydlí?" "Na kopci." "Tak? Snad zrovna u těch zřícenin?" "Ne u nich, ale v nich." "To je - ano, to je hrozně důležité. Proč se usadil až tam?" "Aby zažehnal zlé duchy." "To se mu ale nepodařilo." "Duchové jsou velmi mocní. Nikdo, ani Múbarek, je nemůže zahnat všechny najednou, když na to má jen jednu jedinou noc v roce." "Která je to noc?" "To nevím. Ale v každé takové noci se Svatému podařilo zahnat jen jediného ducha. Každý rok jednoho." "Tak to je tedy už vcelku šest." "Ano, budeš-li je chtít vidět, tak ti je ukáže." "Jak to?" "Jejich mrtvoly." "Copak ti duchové mají tělo?" "Ano, jinak by se nemohli nikomu živému zjevit! Obvykle tělo nemají, když se ale chtějí učinit viditelnými, pak nějaké potřebují, a právě v tomto těle mohou být chyceni, když v místnosti ucpeš všechny otvory, aby nemohli ven." "To je pro mě novinka. Podívám se na mrtvoly těch šesti duchů." "Zavedu tě tam. Také na kopec a do zřícenin půjdu s tebou, budeš-li si přát, ale jen ve dne. V noci mě nahoru nikdo nedostane." "Nikdo nebude od tebe takové hrdinství požadovat. Ale chtěl bych se tě zeptat ještě na něco. Byl jsi už někdy v Radoviši?" "Ano, často, a dokonce i dál." "Znáš Žigancu?" "Tam jsem byl jen jednou. Je to malé hnízdo a leží mezi dvěma řekami." "Ano, Bregalnica a Zletovska. Znáš tam snad nějaké lidi?" "Málo." "Snad řezníka Čujana?" "Toho neznám." "To je škoda, chtěl jsem se tě na něho zeptat." "Tak se zeptáme v Ostromci. Snad někoho najdeme, kdo ho zná." "To přenech mně. Musíme se ptát opatrně. Nikdo nesmí poznat, že se o něho zajímáme. Tam nahoře v okolí Žiganci musí být místo, kterému se říká chýše v rokli. Neslyšel jsi o tom?" "Nemohu si vzpomenout." "Tak - jako kdybych se tě na to vůbec neptal." "Je s tím spojeno nějaké tajemství?" "Samozřejmě." "Vidíš, tedy také ty máš tajemství, zrovna jako starý Múbarek, nad jehož podivnými silami ještě užasneš." "Tak, tak! On je jistě výjimečná osobnost!" "Aby ne! Je například tak vychrtlý, že slyšíš, jak mu při chůzi klapou kosti." "To není možné!" "Říkám pravdu, každý to slyšel! Také já. Na své vlastní uši!" "To jsem tedy zvědav, jestli i já to klapání uslyším." "Zcela jistě, dáš-li si na to pozor." "Jak chodí oblečen?" "Má jen tři kusy oděvu: starý šál jako opasek přes nahé tělo, dlouhý starý kaftan a na hlavě starý šátek." "Nosí boty nebo sandály?" "Nikdy, ani v zimě ne." "Vypadá to, že není přítelem žádného přepychu. - Ale pozor, tady musí být někdo schován." Jeli jsme krajinou porostlou řídkými

keři. Můj vraník zařehal, což bylo znamením, že je nablízku nějaký cizí člověk. Zastavil jsem a rozhlížel se kolem. Nespatřil jsem nikoho. Také ostatní zastavili. "Jedme dále," řekl Turek, "co je nám do toho, jestli je tu někdo schován!" "Chtěl bych vědět, koho máme za sebou," odporoval jsem. "Chceš ho snad hledat?" "Ne, můj kůň mi to řekne." "Alláh! Budeš se ho ptát, efendi?" "Jistě." "A on odpoví?" "Jasně a zřetelně." "Právě tak, jako Balaamova oslice. Jaký div! A divům, o kterých jsem vám já vyprávěl, jste věřit nechtěli." "Tohle není žádný div, protože vraník neodpoví lidskou řečí, ale svou, jak se hned přesvědčíš. Dávej pozor!" Mluvili jsme tiše. Pobídl jsem Ríha několik kroků vpřed a on poslechl. Také doleva šel dobrovolně. Ale když jsem ho pobídl vpravo, zařehal, začal stříhat ušima a švihal ocasem. "Vidíš," řekl jsem Ibarkovi, "tady vpravo někdo je. Podíváme se." V očekávání, že najdu nějakého pobudu, jsem pobídl hřebce mezi keře. Po několika krocích jsem uviděl muže, kterého zvěřil můj kůň. Měl policejní uniformu a zbraň, ležel pohodlně v měkké trávě a kouřil čibuk. Jeho spokojený výraz prozrazoval, že je zadobře s Bohem, světem i sám se sebou. Také ho vůbec nevyvedlo z rovnováhy, když se před ním neočekávaně objevilo pět mužů na koních. Určitě jsme ho vyrušili z příjemné zahálky. "Alláh s tebou," pozdravil jsem. "I s vámi," odpověděl. "Kdo jsi, příteli?" zeptal jsem se. "Policista vládce všech věřících, kterému je podřízen celý svět. Alláh mu žehnejž!" "Po právu! Pak padne také na tebe část požeňání." "Ale spoře! A tato částeka mi nebyla ani jednou řádně vyplacena." "Kde jsi zaměstnán?" "V Ostromci." "Kolik kamarádů tam máš?" "Ještě devět." "Tak je vás deset policistů. Máte hodně práce?" "Velmi mnoho. Lidstvo je špatné. Činy nespravedlivých nás nenechají v klidu, ba ani nás nenechají spát. Běháme ve dne v noci, abychom dohonili zločince." "Mám dojem, že jsme tě právě vyrušili z takového vytrvalostního běhu." Nedal se tím žertem vyvést z míry, naopak řekl přívětivě: "Běhám, až se potím. Ovšem jen v myšlenkách. Myšlenky jsou rychlejší než lidské nohy. Proto je lepší utíkat myšlenkami než nohama. Pak nám žádný zločinec neunikne." "To máš znamenitý názor na své povinnosti." "Ano, beru je skutečně vážně." "Pronásleduješ právě někoho?" "Je ti něco po tom?" "Ne." "Tak proč se ptáš?" "Protože se mi líbíš a protože jsi filosof, od kterého bychom se mohli učit." "Nevím přesně, kdo je to ten feylesof, ale už jsem ho musel někde vidět. Z tvých slov je znát, že je to chytrý a znamenitý člověk,

protože říkáš, že se od něho můžeme učit. Proto mě těší, že mi prokazuješ čest a přirovnáváš mě k němu. Máš jemné mravy a vybrané chování. Jsi zdejší?" "Ne, jsem z cizí země, ležící daleko na západ." "Ach, znám. Jmenuje se Hindustán." "Jsi výborný znalec zeměpisu, ale já jsem našel západ na docela jiné straně." "Ne. Západ leží v Hindustánu. To je jediná země, kde může Západ být, jinak není nikde pro něj místo. Ale když nejsi tamodtud, je mi to podezřelé a ptám se tě na tvůj pas. Máš nějaký?" "Ano, v kapse." "Ukaž mi ho." Protože muž při tomto vyzvání zůstal klidně ležet a kouřil dál svou dýmku, zeptal jsem se: "Nechceš ke mně přijít, aby ses na něj podíval?" "Ne, to se nehodí. Nemohu přece ponížít svou důstojnost." "Správně! Já svou také ne!" "Pak se musím zeptat, čí důstojnost je větší, má nebo tvá? Rozhodně ta má." "Jak to?" "Za prvé jsem policista, a ty cizinec. Za druhé pocházíš z nějakého falešného Západu, takže musím předpokládat, že i vaše pasy jsou falešné. Mám-li prohlížet falešný pas, to nehnu ani prstem, tím méně abych vstával!" Musel jsem se nahlas smát. "Ty jsi ale jedinečný úředník. Tvoje názory na povinnosti jsou tak výborné, že ti je nejspíš vnukl sám Prorok." "Když si to myslíš, tak sestup a ukaž mi pas!" Skutečně jsem sestoupil, vytáhl stříbrnou minci, podal mu ji a řekl: "To je můj pas." Prohlížel si ji s radostným překvapením, poprvé vyndal dýmku z úst a zvolal: "To se mi ještě v životě nestalo, ani v Cařihradě ne. Efendi, tvoje způsoby jsou ještě vybranější, než jsem myslil. Dosáhl jsi nejvyššího stupně vzdělání a všechny ráje ti budou jednou otevřeny." "Tak myslíš, že tenhle pas je dobrý?" "Velmi dobrý. Není falešný, jak jsem se zpočátku obával. Nechtějí se tví druhové také legitimovat?" "Podívej se řádně na můj pas. Je vystaven pro nás všechny." "To není správné. Pádišáh měl nakázat, aby se každý cizinec prokazoval takovým pasem." "Snad to učiní později. Ty jsi byl tedy v Cařihradě?" "Mnoho let." "Jak dlouho jsi tady?" "Teprve dva týdny." "To tedy vysvětluje, že neznáš jednoho z mých průvodců, který je tady z okolí." Ukázal jsem přitom na hostinského. "Vidíš, že všichni nejsme cizinci. Dovolíš nám, abychom jeli dál?" Přestože jsem se takhle ptal, byl jsem rozhodnut tu ještě chvíli zůstat. A on odpověděl, jak jsem očekával: "Velmi rád. Ale přeješ-li si, můžeš tu ještě chvíli zůstat. Rád se bavím s lidmi, jejichž chování mě okouzluje." "Já nejsem o nic méně potěšen tvým. Směl bych se dovědět, koho jsi to dříve v myšlenkách pronásledoval?" "Rád bych ti vyhověl, ale mluvení mě unavuje." "To se mi ani

nezdá." "Ó ano, když člověk v myšlenkách tak uhání, celý se zapotí a plíce ztrácejí dech. Nemáš nic, co by ochladilo můj vyprahlý jazyk?" Rozuměl jsem mu dobře, ale přece jsem se ho zeptal: "Co bys měl nejradši?" "Chladný kov, například kousek stříbra. To nejlépe chladí." "Jak velký by musel být?" "Beslik - pět piastrů." "Tak ti mohu lehce pomoci. Tady je." Vytáhl jsem pětipiastr a dal mu ho. Místo aby si jím ochladil jazyk, strčil si ho do opasku a smál se: "Teď se mi bude lehce hovořit. Musí-li někdo čekat celé měsíce, než dostane svůj žold, má těžký život a těžko se mu mluví, zvláště musí-li dělat takové skoky jako já. Mám chytit ne jednoho, ale hned tři zločince." "To je opravdu velký úkol!" "Tak velký, že tu ležím už od rána a přemýšlím, jak to zařídit, abych ty padouchy chytil. Doufám, že mě během dne něco chytrého napadne." "Ty tedy nevíš, kam uprchlí?" "Kdo to může vědět? Prý jeli do Dojranu. Kdo je ale trochu chytrý, toho napadne, že by neprozradili, kam se po vykonaném činu uchýlí." "V tom máš pravdu. Dostal jsi aspoň jejich popis, abys je poznal?" "Ó ano, jedou na bělouších a ukradli sto liber a nějaké zlaté předměty. Nyní jen přemýšlím, jak bych pomocí těch běloušů a liber přišel na ty taškáře." Řekl to s tak komickým sebevýměchem, že bych se byl málem hlasitě rozesmál. "A všichni tví kamarádi jsou stejně jako ty zaměstnání přemýšlením o těch bělouších?" vyptával jsem se dál. "Kdepak, to je ani nenapadne. Ti o tom nic nevědí." "Policejní náčelník jim nic neřekl? A neposlal je za zloději jako tebe?" "Ne." "To ale měl udělat" "Myslíš? Policejní náčelník je jiného mínění. Zavolal si mě, poněvadž jsem jeho nejlepší a nejbystřejší slídič, a dal mi šest dní k tomu, abych si mohl tu věc rozvážit. Proto jsem vyhledal samotu a vážně se tu sám se sebou radím. Moji kamarádi nevědí nic, protože se o tom nemá mluvit. Dovědí-li se totiž zloději, že je pronásledujeme, uprchnou ještě dál a my je pak musíme nechat." "A když do té doby utratí všechny peníze?" "Tak je to vůle Alláhova a žádný chytrý člověk proti tomu nevznese námitky." Zatímco jsem hovořil s ramenem spravedlnosti, pozoroval jsem, jak je Ibarek rozčilen. Byl pevně přesvědčen, že je všechna policie na nohou, aby mu dopomohla k ztracenému majetku. A tady se k svému údivu dověděl, že byl tou věcí pověřen jeden jediný policista. A ten ještě má lhůtu šesti dnů, ne aby zloděje dopadl, ale aby o té záležitosti přemýšlel. Ten muž se uchýlil do samoty a čibukem si tu zpříjemňoval pobyt. Spěchal, jak se vyjádřil, za zloději v myšlenkách. To bylo pro okradeného příliš. Pokoušel se několikrát vmísit do

rozhovoru, ale já ho od toho zrazoval prosebnými pohledy a posušky. Teď už však déle nedokázal skrývat svůj hněv. Seskočil s koně, přistoupil k služebníkovu práva a zvolal: "Co říkáš? Že tomu chtěl Alláh, aby peníze utratili?" "Ano," mýnil tázaný, netuše nic zlého. "Tak! To je ohromné! Víš, kde byly ukradeny?" "V Dabilje, myslím." "To si myslím také. A komu?" "Jednomu člověku, který se jmenuje Ibarek." "Znáš ho?" "Ne." "Tak ho poznáš." "Snad. Až mu přivedu zloděje." "Ne, poznáš ho hned! Já se jmenuji Ibarek a jsem ten muž, kterého okradli!" "Ty?" zeptal se policista udiveně, ale ani se nepohnul. "To mě těší! Musím ti říci něco důležitého." "Co?" "Nedávej peníze v budoucnu nikdy tam, kde by je zloději mohli ukrást." "Má šá'alláh! Efendi, co tomu říkáš? Co mám dělat?" Tyto zlostné otázky platily mně. Ale já se k odpovědi nedostal. Malého hádžího hrozně rozhněvalo policistovo chování a jeho lhostejnost. I když se ho to osobně netýkalo, byl přece jen příliš horkokrevný, než aby ho podobné jednání nechalo klidným. Už dlouho v sedle nadsakoval. Teď ale seskočil dolů, přistoupil rázně k policistovi a rozkřikl se: "Víš, jak se máš chovat k cizinci, vznešenému efendimu a jeho průvodcům?" "To vím přesně. Proč tak řveš?" "Protože to právě nevíš, a já tě to chci naučit Okamžitě vstaň!" Halef mluvil velitelským hlasem. Strážce veřejného pořádku se pohrdavě usmíval a pokyvoval hlavou. "Co říkáš, malý muži?" To byla pro Halefa největší pohana. Malým se nenechal ještě nikdy beztrestně nazvat. "Cože jsem?" zeptal se zuřivě. "Malý muž? Já ti ukážu, jak jsem vysoký a dlouhý, vezmu-li si bič. Vstaň! Nebo ti pomohu!" Vytrhl bič z opasku. Teď konečně byl policista vyrušen ze svého klidu. Posadil se, zvedl hrozivě paži a řekl varovně: "Schovej bič! To nestrpím, ty skrčku." "Cože? Že jsem skrček? Počkej, ten skrček ti hned ukáže, že můžeš bič velmi dobře strpět. Tak - tak - tak - tak!" Halef napřáhl ruku a při každém výkřiku švihl koženým bičem muže přes záda. Policista zůstal ještě chvíli sedět, strnulý úžasem nad Halefovou smělostí. Pak naráz vyskočil a vrhl se s napřaženými pěstmi na Halefa. Stál jsem klidně s rukou položenou na sedle svého koně. Policista byl silný muž, ale mě ani nenapadlo spěchat hádžímu na pomoc. Znal jsem ho. Nyní, když vzal záležitost do svých rukou, lépe řečeno do svého biče, ukončí to také sám. Zásah kohokoliv jiného, dokonce i můj, by ho byl ponižil. A že přes svůj malý vzrůst má víc tělesné síly a rozhodně i obratnosti, o tom jsem byl přesvědčen. Policista se chtěl na Halefa vrhnout, ale hned po prvním

kroku zavrával zpět, protože "skrček" ho přivítal takovým přívalem ran, že tvořily úplnou přehradu, kterou nemohl proniknout. Rány svištěly a dopadaly jako krupobití: na ramena, na ruce, na boky i stehna. Muž byl ranami téměř opředěn. A přitom se hádží úzkostlivě chránil zasáhnout obličej nebo hlavu, - Čím méně byl policista schopen se bránit, tím hlasitější bylo jeho vytí. Nakonec zůstal stát zcela tiše, přijímal rány bez pohybu a vrčel jen jako tygr. "Tak!" zvolal konečně Halef a nechal bič klesnout. "Teď máš zapláceno za svou dobrou radu, kterou jsi předtím dával Ibarkovi. Máš-li ještě více moudrostí ve své hlavě, tak je klidně prones! Odměna bude hned vyplacena. A nazveš-li mne ještě jednou skrčkem, mám dost času, abych ti přidal!" Policista neodpovídal. Svíjel se bolestí. Jeho oči se hněvivě upíraly na Halefa. Vyrážel jen zajímavé zvuky. Pak si najednou vzpomněl na odznaky svého úřadu a stavu. Vztyčil se a zvolal: "Cizince, ty ses musil zbláznit! Jak můžeš tlouci sluhu vládceva?" "Bud' zticha! Já bych spráskal i vládce, kdyby se k nám odvážil chovat jako ty. Co jsi vlastně? Voják, policista, sluha každého poddaného! Víc nejsi nic, vůbec nic!" Vypadalo to, jako kdyby měl Halef náramnou chuť znovu zvednout bič. Toho se postižený bál. Proto se začal mírnit. "Hubuj dál! Mě nemůžeš urazit. Naše předpisy nám příkazují být k lidu shovívaví." "K jakému lidu?" přetrhl mu hádží řeč. "Jsme my snad lid?" "Co tedy?" "Co tedy? Jsi slepý? Podívej se na mě. Není na mně snad vidět, kdo jsem?" "Já nic nevidím." "Tak jsi slepý a hloupý. Řeknu ti, kdo jsem. Jsem Hádží Halef Omar ben Hádží Abú 'l Abbás ibn Hádží Dávúd al Gosara! A jak se jmenuješ ty?" "Jmenuji se Selim," odpověděl pádišáhův úředník. "Selim? Jenom Selim?" "Jak bych se měl ještě jmenovat? Selim stačí." "Selim stačí! Ano, tobě to může stačit, tobě, když jsi jen policajt a víc nic." Policista mohl těžko vědět, že svobodní Arabové mají ve zvyku připojovat k svému vlastnímu jménu ještě jména svých předků. Čím delší je pak takové jméno, tím větší je pýcha jeho nositele. (*Příjmení byla v Turecku zavedena teprve reformou Kemala Atatürka po první světové válce.) "Myslíš snad, že policista vůbec nic není?" křičel muž zákona. "Mlč!" odpověděl malý. "Policista, který se jmenuje jenom Selim, nemá právo mluvit. Podívej se, kdo před tebou stojí!" Ukázal na Umara a pokračoval: "Tohle je Umar ibn Sádik ibn Ishák Abd el Habbáší ibn Músá Abú Dža'far es Súfi ibn Utmán ibn Siná ibn Alí Háfíz Abú Merván el Hidžází!" Pak ukázal na Osku a pravil: "A tenhle slavný bojovník se jmenuje

Osko Abd el Latíf Magáří ibn Mohammad Hasan el Džazá'irí ibn Vahháb al Furátí ibn Salám es Sarachsí! Pochopils?" Musil jsem se násilím přemáhat, abych nevybuchl v hlasitý smích. Umar a Osko se samozřejmě tak nejmenovali. Aby učinil dojem, jmenoval malý hádží množství vymyšlených jmen předků. Činil to s takovou vážností a arabská jména sypal ze sebe tak rychle, že policista stál celý ztuhlý, jako by každé jméno byla kulka, která ho zasáhla. "Tak odpověz přece!" zvolal Halef rozčileně. "Ztratil jsi řeč, člověče, který jsi spokojený se svým jedním jediným jménem? Nemáš žádné další a nemáš žádné předky? Jak se jmenoval tvůj otec, tvůj děd a tvůj praděd? Nevyznamenali se žádnými činy nebo to byli slaboši, že se stydíš je jmenovat? Nebo ses snad vůbec nenarodil, ale jednoho krásného dne jsi vylezl z myší díry? Pohlédni na nás! Tady stojí muži!" Policista se stále ještě nevzmohl na odpověď. Slova malého na něho dopadala jako krupobití. "Podívej se také tady na toho!" ukázal Halef na hostinského. "Není Arab, je Turek, a přesto se nejmenuje pouze Selim, ale Konakci Ibarek, tedy Ibarek Hostinský! Jemu bylo ukradeno sto liber. Co by ale mohl kdo ukrást tobě, který nevlastníš nic jiného než jméno Selim?" "Oho!" odpověděl konečně policista. "Já nejsem také žádný žebrák. Mám svůj úřad a..." "Úřad! S tím svým úřadem se raději nechlub! Co to znamená, to jsme viděli. Zdá se, že tvůj úřad znamená ležet v trávě a krást Alláhovi čas. Ale já vnesu pohyb mezi vás, zahaleče! Půjdu k vašemu náčelníkovi a dám mu napít rtuti, že bude tancovat, jak mu budu pískat! Nakazuji ti, aby ses okamžitě rozjel do města. Nebudeš-li v půl hodině u svého náčelníka, dám tě v nejhlubší vodě utopit, a až tě vytáhnou, tak vystřelit kanónem. My pojedeme nyní také. Nemysli si, že jsem ti ten rozkaz dal jen pro legraci! Myslím to vážně. To teprve uvidíš!" Policista zíral s otevřenými ústy. "Cože?" vyrazil. "Ty mně chceš dávat rozkazy? Ty?" "Co je to za otázku! Přirozeně! Jsi přece jenom Selim, muž beze jména, já jsem ale Hádží Halef Omar ben Hádží Abú 'l Abbás ibn..." "Přestaň, přestaň!" přerhl mu policista řeč a zacpal si oběma rukama uši. "Tvoje jméno je tak dlouhý had, že se člověk musí bát, aby jím nebyl rozmačkán. Ano, hned pojedu do města. Ale ne proto, žes mi to poručil, ale proto, abych tě u náčelníka udal. Ty jsi tloukl sluhu vládcova. Musíš být proto potrestán tak, jak tady dosud ještě nikdo potrestán nebyl!" Policista bleskově sebral své věci a zmizel za křovím. Obával se snad nového výprasku od Hádžího, nebo byl tak lačen pomsty za

utrpené příkoří? Asi oboje. "Ten uhání," řekl Halef potěšeně. "Jak jsem to provedl, sidi?" "Špatně, tuze špatně," řekl jsem vážně. "Už jsi provedl mnohou hloupost, ale ještě snad nikdy tak velkou jako dneska." "Sidi, myslíš to vážně?" "Jistě." "Ale tenhle líný klacek si potrestání přece zasloužil?" "Byla to snad tvá věc?" "A kdo ho měl tedy pokárat?" "Jeho představený." "Ó Alláhu! Kdyby ho ten měl kárat, tak by u toho usnuli zaručeně oba. Ne, kdo chce jednat, musí jednat rychle. Ten člověk zůstal před námi ležet, jako kdyby byl pradědeček samotného vládce, jehož musí ctít všichni věřící i nevěřící poddaní. Toto potěšení jsem mu překazil." "A přitom jsi nepomyslel na následky." "Jaké následky by to mohlo mít? Obžaluje-li nás u náčelníka, může se lehce stát, že také on okusí mého biče." "Halefe," varoval jsem, "to už stačí! Policista si pokárání zasloužil, to je pravda. Měl jsi ale počkat, co bych udělal já. Nevíme, jaká nebezpečnosti nás očekávají, a tak je velmi nepředložené ještě si znepřátelit policii. Jednal jsem s tím mužem s posměchem, tos mohl taky, ale ne ho bičovat. Já jsem ti to nenařídil, proto mě následky pramálo zajímají. Mne se ta věc netýká. Ty se starej, jak by ses z té smyčky vyvlékl." Nasedl jsem a odjel. Ostatní mě tiše následovali. Halef měl hluboce sklopenou hlavu. Viděl, že nás přivedl do pěkné bryndy. Turek, který měl největší důvod se zlobit, jel mlčky po mém boku. Teprve za chvíli se zeptal: "Efendi, může to mít pro hádžího skutečně zlé následky?" "Samozřejmě." "Ale ty budeš při něm, vid'?" "Ani v nejmenším!" řekl jsem tak, aby to Halef slyšel. "Protivil se státní moci a dopustil se tělesného násilí na policejním úředníkovi. Když ho zatknou, nemůžu pro něj nic udělat." "Tak ať Hádží Halef Omar uprchne!" "Ať si Halef dělá, co mu libo. Jednal bez mého svolení jako malý chlapec, který není schopen domyslet následky svého počínání." Nebylo pro mne lehké pronášet tato tvrdá slova. Bolelo mne to jistě víc než malého hádžího. Ale považoval jsem za nutné udělit mu jednu takovou lekci. Provázel mě věrně při všech nebezpečnostech, a jaká to byla nebezpečností! Jak často byl se mnou, i když šlo o život! Opustil svou vlast, ba co víc, opustil svou Hanne, nejkrásnější kvítek mezi ženami. Moje srdce bylo k němu plno vděčnosti, ale začal být tuze neopatrný. Že se nám zdařil mnohý odvážný čin, že jsme měli štěstí a dostali se z nejhorších situací, to mu dodalo pýchy a sebevědomí. Podobal se malému statečnému psíkovi, který má odvahu sám skočit silnému lvu na krk. Jedno jedině kousnutí obra by ho

zahubilo. A právě teď jsme se blížili nebezpečnému území Žutových spiklenců. Teď bylo opatrnosti dvojnásob zapotřebí. V duchu mě těšilo, že se odvážil zmlátit líného policistu, a byl jsem samozřejmě odhodlán všechny zlé následky od něho odvrátit. Ale považoval jsem za moudré nechat ho pro jeho ukvapenost a nepředloženost chvíli škvařit ve vlastním sádle.

SVATÝ

Po nějakém čase jsme se dostali na cestu vedoucí z Kusturlu do Ostromci a zabočili jsme znovu doprava. Jeli jsme mezi tabákovými a bavlníkovými poli a blížili se k malé říčce. Brzy jsme viděli, že se před námi zvedá kopec, po jehož straně jsme rozeznávali domky města. Na vrcholku mezi tmavou zelení vykukovaly zdi rozvalin. "To je Ostromci," vysvětloval Turek. Halef popojel ke mně. Pohled na město mu připomenul blížící se následky jeho ukvapenosti. "Sidi," začal. Tvářil jsem se, jako bych ho neslyšel. "Sidi?" Díval jsem se upřeně na město. "Neslyšíš mě - nebo mě nechceš slyšet?" "Slyším tě." "Myslíš, že mám prchnout?" "Ne." "Také bych to neudělal. Raději bych si prohnal kulí hlavu. Nebo myslíš, že se tu mám nechat zavřít?" "Jak si přeješ." "To bych raději prohnal kulí hlavu policejnímu náčelníkovi!" "Abys byl pak hned zavřen!" "Tak řekni alespoň, co se má podle tvého mínění stát?" "Nevím, musíme počkat." "Ano. Počkáme. Ale vezmeš mě pod svou ochranu?" "Myslel jsem, že jsem já pod tvou. Říkáš si přece můj přítel a ochránce!" "Sidi, promiň mi to! Ty sám jsi byl přece po celý ten čas mým ochráncem." "Ne, Halefe, často jsi chránil ty mě. To ti nikdy nezapomenu, a tak uvidíme, jestli se ti lidé odváží vztáhnout ruku na slavného Hádžího Halefa Omara." "Al hamdu li'lláh! Teď mi spadl se srdce kámen tak velký a těžký jako ten kopec před námi. Vydržím všechno, jen to ne, když se na mne můj sidi zlobí. Hněváš se ještě?" "Ne." Pohled vroucí lásky a věrnosti, který na mne vrhl, se mi zaryl hluboko do srdce. Jaký je to krásný dar, jaké je to štěstí mít věrného přítele! Rychle

jsme se blížili k městu. Kousek před prvními domy, lépe řečeno chatrčemi, seděl u cesty na kameni žebrák, žalostný obraz bídy a zchátralosti. Zdálo se, že ani sedět nemůže. Ležel celý zkroucený na boku, obě berle vedle sebe. Okolo bosých nohou měl ovinuty hadry pevně ovázané provázky. Svůj jediný starý šat, něco mezi rouchem a kabátem, si ovinul kolem beder. Do tohoto roucha si zřejmě ukládal almužnu, kterou dostával: chléb, ovoce a všechno možné, protože vypadal, jako by měl ohromný otok. Jeho tělo bylo vyzáblé a špinavě hnědožluté. Bylo zřetelně znát žebra a klíční kosti vystupovaly jako u kostlivce. Vlasy měl zcuchané, zježené, jistě dlouhá léta nečesané. V obličej, přestože byl opuchlý, ležel ostrý rys. Pleť měla fialovou barvu, jako kdyby mu tváře omrzly. Oči seděly hluboko v důlcích. Jeho obličej byl tuze podivný. Byl v něm jakýsi rozpor, ale nebyl bych dovedl říci proč. Působil totiž tak tupě, skoro slabomyslně, a přece zas mohl být zrcadlem prudkého duševního hnutí! To všechno jsem ovšem neviděl hned, všiml jsem si toho teprve, když jsme u žebráka zastavili, abychom ho podarovali. Prohlížel jsem si ho pozorně, protože jsem se od lbarka dozvěděl, kdo to vlastně je. Když jsme ho totiž z dálky uviděli sedět na cestě, řekl: "To je Busra, ten chromý, o kterém jsem ti vyprávěl." "Ten, který byl u tvého přítele, když jsi byl přesvědčen, že k němu vešel Svatý?" "Ano, efendi." "Je to potřebný člověk?" "Ano. Nemůže pracovat, protože nemá míchu." "To by nemohl vůbec žít. Zdá se mi, že má jen ochrnuté nohy." "Já tomu nerozumím. Říká se to tak. Chodí o dvou berlích a táhne nohy za sebou. Nemůže jimi pohybovat. K tomu je ještě blbý a umí promluvit jen několik slov. Každý mu něco dá. Kdybys tu zůstal déle, viděl bys ho častěji." "Kde bydlí?" "Nikde. Jí tam, kde něco dostane, a spí tam, kde klesne únavou. Je to ubohý člověk, kterému Alláh na onom světě vynahradí vše, co mu zde odepřel." Chromý seděl zády k nám. Když uslyšel krok našich koní, otočil se namáhavě, pomocí svých berlí. Teprve teď jsem uviděl bezvýrazný obličej idiota. Jeho oči byly mrtvé - nic neříkaly. Muž mohl být asi tak čtyřicet let stár, ale přesto bylo těžké o nějakém určitém věku mluvit. Ubožák vzbudil můj soucit. Neměl jsem tehdy ještě potuchy o tom, jak nepřátelskou úlohu proti nám má sehrát. Zastavili jsme se u něho. Vztáhl k nám ruku a koktal jednotvárně jenom jedno jediné slovo: "iyilik, iyilik, iyilik - milost, milost, milost." Všichni ho podarovali a také já mu podal dvoupiastr. Málem jsem se ale ulekl. Když jsem mu s koně podával minci do ruky, trho

mu to tělem, jako by chtěl vyskočit, a z jeho dříve mrtvých očí bleskl pohled plný nenávisti a zloby, jaký jsem ještě v očích žádného nepřítele neviděl. V okamžiku se však víčka sklopila a obličej vzal na sebe zase výraz naprosté tuposti. "Díky, díky!" koktal. Bylo to tak zvláštní a neuvěřitelné, že bych byl svůj postřeh považoval snad za omyl, kdyby ten pohled nebyl tak ostrý. Co měl proti mně? Proč to bezdůvodné nepřátelství proti naprostému cizinci? A jestliže tyto oči byly schopny tak hluboce nepřátelského pohledu, byl pak ten člověk skutečně méněcenný? Měl jsem přitom neurčitý pocit, jako kdybych byl jeho obličej už někde viděl. Ale kde a kdy? Nemýlím se? Nevypadá to, jako by mě také znal? Jel jsem za ostatními. Bezděčně jsem se ohlédl a znovu se podíval na žebráka. Ale co to bylo? Neopíral se už tak bezmocně o kámen. Mrzák seděl teď pln síly, pravou ruku měl zvednutou a hrozil za námi berlí. Za námi? Asi jen za mnou! Téměř mě obešla hrůza. Ten člověk v tom okamžiku vypadal jako opravdový satan. Ano, jeho rysy byly přímo ďábelsky zkřiveny. A tu mi kmitl hlavou nezapomenutelný obraz: orientální město - strašná tlačence lidí - nepopsatelný křik a řev - tisíce rukou vztahujících se po mně! Bylo to v Mekce? Obraz zmizel tak náhle, jak se vynořil, a já věděl zrovna tak málo jako předtím. "Nemůže ten žebrák skutečně chodit?" zeptal jsem se lbarka. "Jen s berlemi. Nohy mu visí u těla jako dva hadry," odpověděl. "Nemůže ani dobře sedět, že?" "Ne. Nemá míchu." Míchu! Jaký nesmysl! Zamtl jsem, že jsem ho právě viděl rázně se posadit, protože se mi nezdálo moudré zasvěcovat muslima do tajemství, které jsem sám sotva tušil. Zanedlouho jsme přijeli do města. Ptal jsem se lbarka, kde jsou horké prameny, a dozvěděl se od něho, že tu sice jsou, ale ne takové, jak jsem si je představoval. Byly doby, kdy jejich vody tryskaly bohatě do výše, dnes však vytéká voda už jen velice skromně. Když jsme měli před sebou první chatrče, řekl hostinský: "Efendi, máš snad chuť jet se hned podívat na horké prameny?" "Jsou tu při cestě?" "Ne, ale je to jen kousek odtud." "Tak pojedeme!" lbarek odbočil a jeli jsme kolem jednotlivých chatrčí a zahrádek, které si však tohoto pojmenování pramálo zasloužily. Zaznívalo k nám hlasité vřeštění ženských hlasů. "Tady je pramen," ukázal náš průvodce. "A u něho se tak hádají?" "Ano. Věří se, že tato voda léčí některé choroby. Protože jí nyní teče mnohem méně než dříve, hádají se ženy, které sem přišly, která si má vodu odnést." Objeli jsme oleandrové keře a zastavili před vřídlem. Voda

odtékala žlábkem, jehož okrově zbarvené dno ukazovalo, že je pramen železitý. Dnes tu bylo jen málo vody a vyvěrala ze země z kruhové prohlubně, pokryté červenou usazeninou. Koldokola ušlapaná zem dokazovala, že je místo hojně navštěvováno. Prohlubeň vroubily velké kameny, sloužící jako sedátka. Byly tu dvě ženy a malé děvče asi osmileté. Jedna žena byla dost pěkně, ale nedbale oblečená a byla značně korpulentní. Byla to ona, jejíž vadivý, fistulkový hlas nás přivítal. Stála zády k nám a náš příchod nepozorovala, poněvadž stále hlasitě hubovala. U jejích nohou ležely nějaké hadry a starý hrnec s uraženými uchy. Hrnec byl převržen a vytékala z něho pomalu hustá, šedohnědá, nevábná hmota. Druhá žena seděla na kameni. Byla chudobně oblečena podle zdejšího zvyku do širokých kalhot a horní část těla měla zahalenu předpotopním šatem, který jí zakrýval celé paže i ruce. Byla ale čistá, rozhodně čistší než ta první, jejíž oblek ukazoval že žije v lepších poměrech. Chudobně oblečená žena měla hubený obličej, poznamenaný bídou. Děvčátko vedle ní bylo oblečeno jen v čistou bavlněnou košilku. Tlustá žena sypala ze sebe hněvivá slova tak rychle, že je nebylo možné sledovat. Rozeznávali jsme jen hlasitě vyrážené nadávky. Přitom bušila pěstmi brzy do druhé ženy, brzy do plačícího dítěte. Při našem příjezdu učinila napadená žena pohyb, kterým byla ta xantipa upozorněna, aby se obrátila. Ach bože! Jakou tvář jsem to uviděl! Tetovaná šereda z ostrovů jižního moře byla úplnou kráskou proti ní. Obličej měla natřený jakousi červenou kaší a vypadala jako ďábel sám. Jakmile nás spatřila, odstoupila od druhé ženy a zarazila hlučný proud své řeči. "Mír s vámi," pozdravil jsem. "Až na věky, amen," odpověděly obě ženy. Jejich slova prozrazovala, že mají křesťanské znalosti. "To je pramen, který uzdravuje?" "Ano, efendi," odpověděla ta lépe oblečená. "Pramen je proslulý v celé zemi a ještě dál." Po tomto oznámení začala vypočítávat na sta chorob, proti kterým se zde může hledat pomoc, a také množství zázraků, které se tu přihodily. Vyvinula přitom ohromný řečnický talent. Slova jí jen přšela ze rtů a mě nenapadla žádná otázka, kterou bych tomu vodopádu mohl učinit přítrž. Nezbylo mi nic jiného, než ji jednoduše nechat vymluvit, což se stalo teprve za hodnou chvíli, když se mě začala vyptávat na moje choroby a neduhy. Na odpověď však nečekala. "Ó Alláh, má šá'alláh!" vykřikl Hádží Halef Omar do toho proudu a spráskl ruce. Žena ovšem nepostřehla, že zvolání platilo její výřečnosti, ale přičítala to

údivu nad množstvím chorob, které horký pramen vyléčil, a byla tím povzbuzena k ještě většímu výkonu. Abych ji umlčel, nezbylo mi nic jiného, než že jsem zavadil jemně ostruhami o vraníkovy slabiny. Nebyl na to zvyklý a okamžitě vyskočil všemi čtyřmi do vzduchu. Řečnice zmlkla, uskočila a vyrazila polekaný výkřik. Využil jsem toho, abych se dostal k řeči: "Jak se jmenuješ?" zeptal jsem se. "Můj muž mi říká Nohuda - Hrášek, při křtu jsem ale dostala jiné jméno - Irena. Narodila jsem se v Radoviši, jako můj otec. Moje matka zemřela krátce po mém narození. Moji prarodiče naproti přes řeku..." Nechal jsem vraníka znovu vyskočit, protože jsem se obával, naprosto ne bezdůvodně, že mi bude vypočítávat všechny své příbuzné až k Metuzalémovi. Naštěstí se znovu zarazila a já jsem toho s ohromnou duchapřítomností použil k vysvětlení: "Milá Nohudo, musím ti říci, že jsem sem přijel kvůli bolestem hlavy. Cítím totiž..." "Bolesti hlavy?" vpadla mi rychle do řeči. "Efendi, to je dobře, to je správné, že jsi sem přijel! Kdybys jen věděl, kolik různých hlav, tisíce a tisíce snad tady..." Vraník teď vyjel na ni, takže se "Hrášek", mistrná vládkyně jazyka, znovu zarazila. "Moje bolení hlavy je tak zlomyslné," vysvětloval jsem, "že mi obzvlášť zvuk lidského hlasu působí nesmírné bolesti. Buď proto tak laskavá a mluv jen tehdy, když se tě budu ptát. Vidím na tvém obličejí, že se v tobě skrývá jemná, soucitná duše. Proto si myslím, že mou prosbu vyplníš." Uhodil jsem na správnou strunu, protože si položila obě ruce na srdce a vydechla tlumeným hlasem: "Efendi, je to tak. Máš pravdu. Budu mlčet jako němá. Budu odpovídat jen na tvé otázky. Poznal jsi mé dobré, něžné srdce. Tvá ubohá hlava nesmí kvůli mně trpět." Malý hádží se zatvářil nesmírně zuřivě, což se mu stávalo jen tehdy, když se ze všech sil snažil přemoci smích. Také na ostatních bylo vidět, že se jen s námahou zdržují smíchu. "Nejdříve tě chci požádat, milá Nohudo, abys mi prominula, že jsem vás vyrušil," pokračoval jsem. "Měly jste velice naléhavý rozhovor. Co bylo jeho příčinou?" Její oči znovu hněvivě zablýskaly. Zdálo se, že chce zase vybuchnout, a proto jsem se chytil s bolestným výrazem za hlavu. "Žádný strach, efendi," řekla Nohuda tiše. "Nezačnu se znovu hádat, ale řeknu ti jen, že jsme mluvily tady o tom." Ukázala přitom na hrnec. "Co je to?" "Můj hrnec s lepidlem." "Potřebuješ ten hrnec tady u pramene?" "Velice nutně." "Proč chodíš k prameni?" "Proč? Protože omlazuje." "A tak. Ty chceš omládnout? Toho nemáš vůbec zapotřebí." "Myslíš? Jsi velice dobrotivý."

Kdyby jen můj muž byl stejného mínění! Víš už, že mi říká Hrášku, ale také mi někdy říká stará luštěnino! Není to k pláči?" "Snad to nemyslí tak zle. Považuje to asi za lichotku." "Ó ne, na to ho přiliš dobře znám. Je to barbar, bezohledný člověk, tyran..." Chytil jsem se za hlavu. "Máš pravdu," řekla. "Nesmím mluvit tak hlasitě, ale chci mu ukázat a dokázat, že nejsem žádný hrášek ani stará luštěnina. Proto sem denně chodím a omývám si bahnem krásy obličej." Ted' nebylo lehké zůstat vážným. "To je od tebe chytré," přisvědčil jsem. "Ale jak se takové bahno připravuje?" "Růžové lístky s moukou a vodou se uvaří na kaši. Ta se smíchá stejným dílem s červenou usazeninou z pramene a pak se tím natře obličej. Určitě to pomáhá. Proto jsem se tak rozzlobila, když mi to děvče převrhlo hrnek. Ale jsem jemná povaha, jak jsi správně poznal, a proto jsem zmlkla a chci jí tu nepozornost prominout." "To děláš dobře. Jemnost je velkou ozdobou ženy a mlčenlivost zvyšuje její kouzlo. Ale vidím, že tvá mast už uschla. Musíš si přiložit novou." "Hned! Ihned! Děkuji ti!" "Ale nemluv přitom. Obličej se nesmí hýbat." Nohuda uchopila hrnek a přidala ke zbytku lepu žlutorudé bahno z pramene. Když oboje řádně rukou smísila na jednolitou masu, seškrabala si suché bahno a pomazala tvář novým nánosem bahna krásy. To byla ohromná zábava pro mé průvodce. Nejsměšnější při tom byla skutečnost, že jsme nakonec oba jen šeptali, abychom šetřili mou ubohou hlavu. Teprve nyní jsem měl čas pozorně si prohlédnout druhou ženu. Při pohledu na její vychrtlé tváře a vpadlé oči mě napadla otázka: "Máš hlad?" Neodpověděla, ale z jejího pohledu jsem poznal, že jsem uhodl. "Jsi nemocná. Čím trpíš?" "Efendi, mám křeče v rukou." "Pomáhá proti tomu ten pramen?" "Ano, pomáhá všemu." "Jak se stalo, žes onemocněla?" "Sbírám rostliny. Jsem křtěná Máša, ale říkají mi Nebatja. Živím sebe a své děti sbíráním bylin, které pak prodávám v lékárně. Jsem v lese i na poli za každého počasí, často od rozbřesku až do pozdní noci. Přitom jsem se často nachladila a to se mi vrazilo do rukou, takže ted' jimi mohu sotva pohybovat." "Nebyla jsi u žádného lékaře?" "Všude mě odmítli, poněvadž jsem chudá." "Ale lékárník, kterému prodáváš byliny, ti snad mohl dát nějaký prostředek?" "Dal mi ho, ale nepomohl mi. Rozzlobil se potom tak, že se u něho nesmím ukázat." "To je zlé, ale přece je tu ještě někdo, kdo umí léčit rozličné nemoci - starý Múbarek. Byla jsi u něho?" "Byla. Bohužel odmítl mě, protože mě nenávidí." "Múbarek tě nenávidí? Tys ho

urazila?" "Nikdy!" "Tak nemá důvod, aby se k tobě nepřátelsky choval." "Ale on myslí, že má důvod, protože - podívejte, tady je!" Nebatja ukazovala v tu stranu, odkud jsme přijeli. Z místa, kde jsme stáli, jsme přehlédli celou cestu, kterou jsme přijeli do města. Díval jsem se tam chvílemi při rozhovoru a také ke kameni, kde byl chromý žebrák. Ten zmizel, ale zato jsem uviděl dlouhou postavu, která se od kamene pomalu a důstojně přibližovala k nám. Kde zůstal žebrák? Krajina ležela před námi jak na dlani. Musili bychom ho v každém případě vidět, ať už by šel vpravo, vlevo, nebo rovně. Toto náhlé zmizení mě nutilo k přemýšlení. Mezitím se dlouhý muž pomalu přiblížil. Měl sklopenou hlavu, a když se ocitl nedaleko prvních domků, nešel tak jako my až k nim, ale odbočil ihned stranou, přímo k nám. Nevypadalo to, že by byl sešel z cesty jen proto, že byl hluboce ponořen do myšlenek, musil jsem naopak připustit, že se k nám blíží úmyslně. Nyní nás žena na něho upozornila. Všichni se otočili. "Ano, Múbarek," řekl Ibarek. "Efendi, to je on, podívej se na něho pořádně!" "Už jsem to udělal." "Nu, teď můžeš slyšet klapat jeho údy." "Doufejme. Možná že nám také prokáže tu čest a náhle zmizí. Řekni mu, aby to udělal!" "Toho se neodvážím. Múbarek by se mohl rozhněvat." "Vždyť tě zná! A vydělal u tebe mnoho peněz." "Za to nás ale léčil. Není nám ničím zavázán." Nyní už došel Svatý až k nám. Kráčel kolem nás velice pomalu, aniž pozvedl zrak od země. Obě ženy tu stály plny uctivosti. Turek zvedl na pozdrav ruku k čelu. Ale my ostatní jsme se o něho zdánlivě nezajímali. Tvářil jsem se, jako bych ho vůbec neviděl, napolo jsem se odvrátil, ale přesto jsem ho pozorně sledoval. Přitom jsem zpozoroval, že jeho oči pod přivřenými víčky jsou upřeny na nás. Jeho zamýšlení byla tedy jen přetvářka. Napjatě jsem poslouchal - a skutečně, když nás míjel, bylo při každém jeho kroku slyšet tichý klapot. Múbarek byl oblečen tak, jak nám ho Ibarek popsal: byl bos, kolem hlavy šátek, tělo zahaleno starým kaftanem. Opasek pod ním nebylo vidět. Muž byl vyzáblý, oči měl hluboko posazené jako ten žebrák, kolem kterého jsme jeli. Jeho kostnatý obličej měl zemitou barvu, lícní kosti byly vystouplé a ústa vpadlá. Neměl už asi zuby. Brada byla daleko dopředu vysunuta, takže nos vypadal ještě větší a ostřejší. To byl tedy proslulý Svatý, kterého Alláh obdařil obdivuhodným nadáním. Procházel kolem jako nějaký dalajláma, pro kterého jsou ostatní lidé pouze opovrženíhodná stvoření, nehodná jeho pohledu. Také jeho - ač se mi to

zdálo velice zvláštní - jsem už musel někde vidět, a to za okolností, které pro mě nebyly příznivé. Tenhle pocit se ve mně uhnízdil. Byl bych se velice zmýlil, kdybych se byl domníval, že nás Svatý ušetří své pozornosti. Přešel již několik kroků za nás, když tu se náhle obrátil a přelétl nás pichlavým pohledem. Pak zaskřípal jeho vrzavý hlas: "Nebatjo!" Bylinářka sebou trhla. "Nebatjo! Sem!" Ukázal prstem před sebe na zem, jako by volal na psa, kterého chce ztlouci. Žena k němu kráčela pomalu a bázlivě. Múbarek se na ni hrozivě díval, jako kdyby ji chtěl probodnout "Jak je to dlouho, co tvůj muž zemřel?" "Tři roky." "Modlíš se za jeho duši?" "Denně." "Nebyl vyznavačem slavného Proroka, jehož jméno je příliš svaté, než abych je před tebou vyslovil. Tvůj muž patřil mezi křesťany, kteří sami nevědí, v co mají věřit, proto se rozštěpili do mnoha sekt a válčí mezi sebou. A přece Alláh ve svém milosrdenství ustanovil, že také oni mohou vstoupit v nejnižší oddělení ráje. Tvůj muž se ale škvaří ve věčném ohni pekla!" Múbarek zřejmě očekával odpověď, ale žena mlčela. "Slyšela jsi?" zeptal se se zvláštním důrazem. "Ano," odpověděla bylinářka tiše. "Věříš tomu?" Mlčela. "Musíš tomu uvěřit, protože já sám jsem ho viděl. Dnes v noci mě Alláhův anděl vynesl k blaženým. Hluboko pode mnou byly pekelné rozžhavené propasti. Tam dole jsem uviděl mezi jinými i tvého muže. Byl připoután ke skále. Pekelný hmyz lezl po jeho těle a plameny mu olizovaly obličej. Slyšel jsem ho rvát bolestí! Vtom mě uviděl vznášet se nad sebou a prosil mě, abych ti řekl, že kůly, které jsou kolem něho do skály zaraženy, jsou určeny pro tebe a tvé fakany!" Zmlkl. Žena plakala. Byl bych nejraději srazil toho šarlatána pěstí k zemi, ale udržel jsem se. Halefova ruka ležela na rukojeti biče, jeho pohled klouzal ze mne na Svatého. Byl by stačil jen můj pohyb, pokyn rukou, a hádžjí by byl slavného Svatého naučil tančovat. "A ještě něco!" pokračoval starý. "Ty jsi byla na policii?" Nebatja sklopila hlavu. "Mám ti nahradit škodu! Mám ti dát peníze za to, že tvůj syn slídí kolem mého příbytku? Učiň ještě jeden takový krok, a já na tebe poštvu všechny duchy temnoty, aby tě mučili, dokud by z tebe život nevyprchal! Pamatuj si to!" Múbarek se otočil a krácel odtud. "Alláh!" skřípal zuby Halef. "Sidi, dej mi svolení dohonit toho bídáka a rozsekat mu kůži jak náleží!" "U Alláha, mlč!" varoval Ibarek. "Mlčet! Kdo k tomu může mlčet?" "Múbarek slyší každé slovo. Podívej se támhle! Tam sedí jeho sluha." Ibarek ukazoval na silný strom, na jehož větvi seděl havran. "Zbláznil ses?" zlobil se Halef. Ne, tenhle pták je

duch, kterému poručil, aby nás poslouchal a pak mu každé slovo opakoval." "A já ti říkám, že ten pták je docela obyčejná vrána!" "Mýlíš se. Nevidíš snad, jak zvědavě na nás hledí?" "Přirozeně!" Tito ptáci jsou stále zvědaví. Mám chuť tohoto havrana zastřelit." "Nedělej to, byla by to tvá smrt!" "Nesmysl!" posmíval se Halef pověřivému Turkovi. "Rána nezasáhne ptáka, ale tebe." "Moje střela nelétá opačně!" Halef sáhl skutečně po své pušce. Tu však k němu ustrašeně přiskočily obě ženy a prosily ho, aby nestřílel, protože by učinil nešťastným nejen sebe, ale nás všechny. "Copak nemáte žádný mozek, ženské?" zlobil se malý hádží. "Musíš nám věřit, musíš!" prosila ho bylinářka. "Také jiní byli tak neopatrní a odvážní jako ty. Ale trpce toho pak želeli;" "Tak, a copak se jim pak stalo?" "Onemocněli." "Alláh to dopustil." "Jeden se i zbláznil..." "To už v něm musilo být dlouho před tím." "A někteří zemřeli..." "Protože smrt již v jejich těle hlodala." Nyní se soustřeďovala pozornost na Halefa a já zůstal nepozorován. Stoupl jsem si za svého koně, zamířil a stiskl spoušť. Ženy vykvikly zděšením. Vrána ležela bez hnutí pod stromem. "Efendi, cos to učinil?" vykřikl Ibarek. "Budeš na věky zatracen!" "Běž," odpověděl jsem klidně, "ucpi ptákovi všechny otvory, aby z něho nemohl uniknout duch. Pak přibude jedna mrtvola k těm, které mi chceš ukázat. Co jste to jen za hloupě lidi!" Hádží Halef seskočil ze svého koně a vránu sebral. Byla plna hmyzu. Ukázal ji Ibarkovi a ženám a pravil: "Když neumí Múbarek zbavit své služebné duchy vši, tak neumí vůbec nic. Slyšeli jste už někdy o nějakém duchovi, který by měl vši? Styďte se!" Tento důkaz, že vrána nebyla žádný duch, byl krátký a svérázný, ale měl lepší a rychlejší účinek než nějaké dlouhé přesvědčování. Tato žertovná událost měla pro nás mnohem větší význam, než jsem mohl tušit. Obyvatelé okolních chatrčí všechno viděli a já jsem se teprve později dozvěděl, že se zvěst o tom rozšířila městem rychlostí požáru. Jeden z ptáků Svatého byl zasažen cizincem, který pak z místa činu odešel, aniž se mu co přihodilo. To bylo něco nemyslitelného. Kdo nezná pověřivost těch končin, tomu se něco podobného zdá sotva uvěřitelné. A k tomu úcta, kterou si Múbarek dovedl zjednat! Vše, co se vztahovalo k jeho osobě, bylo pro ostatní nedotknutelné. Halefův důkaz účinkoval. Ženy a také Ibarek se uklidnili. Bylinářka také už neměla čas dále přemýšlet o zastřeleném havranovi. Slova, která k ní Múbarek promluvil, byla pro ni mnohem důležitější. Na nešťastné ženě bylo vidět, jak je zdcena zprávou, že se její

muž smaží v pekle. Halef jí položil útěšně ruku na rameno: "Nebatjo, netrap se, tvůj muž je v ráji." Zkoumavě se na malého podívala: "Jak to můžeš vědět?" "Viděl jsem ho." "Kdy?" "Dnes v noci. Alláhův anděl přišel a vynesl mě na nebesa, takže jsem mohl všechno vidět. A tu jsem uviděl tvého muže sedět v ráji..." "Ale jak jsi mohl nahlédnout do ráje?" přerušila ho žena. "Vždyť přece nejsi žádný křesťan!" "Je snad Múbarek křesťan?" Pochopila. "Tenhle starý podvodník," pokračoval Halef bezohledně, "toho neví o nebi víc než já nebo kdokoliv druhý. Myslíš-li ale, že o nebi tady smí mluvit jen křesťan, obrať se na efendiho a zeptej se jeho." Ukázal na mne a žena se tázavě na mne podívala. "Múbarek tě obelhal," řekl jsem jí, "protože žádný anděl nepřichází, aby někoho odnesl do nebe a pak znovu na zem. Raději si promluvmě o tvé nemoci. U tohoto pramene budeš marně hledat uzdravení. Jak dlouho už používáš jeho vodu?" "Již přes rok." "Zmírnily se tvé bolesti?" "Ne, efendi." "Tak vidíš, že mám pravdu. Zdejší pramen tě neuzdraví." "Můj bože! Co se stane se mnou a s mými dětmi? Mohu jen málo pracovat, a tak věčně hladovíme. A nyní zmizela i naděje na uzdravení." Začala hořce plakat. "Neplač, Mášo," těšil jsem ji. "Poradím ti lepší prostředek. Jak jsi používala téhle vody?" "Seděla jsem tu od rána do večera a dávala si obklady." "Tím sis jen pohoršila. A co je s chlapcem, o kterém se zmiňoval Múbarek?" "Protože sama nemohu, poslala jsem Koštu sbírat byliny. Nejlepší rostou na kopci: lesní kmín, divoká máta, divizna a mnoho jiných. Ale Múbarek nestrpí, aby se tam sbíraly. Jednou hochu odehnal, a když nás bída donutila znovu se toho odvážit, shodil Múbarek Koštu se skály, takže si můj syn zlomil ruku." "A ty jsi ho žalovala?" "Ne. Šla jsem jen na policii a žádala náhradu. Tři ostatní děti jsou malé a nerozeznají léčivé byliny. Nemohu je proto poslat sbírat." "Na policii jsi byla odmítnuta?" "Ano, náčelník řekl, že mám pracovat." "Řekla jsi mu, že nemůžeš?" "Ano, ale on mě vyhodil a pohrozil mi baštonádou, kdybych přišla znovu." "Žena, a baštonáda! Ale neboj se, dostaneš náhradu." "Efendi, můžeš toho docílit?" "Doufám." "Budu ti vděčná a budu se denně za tebe modlit." "Řekni mi, kde bydlíš," pokračoval jsem. "Tady, hned vedle v druhém domě." "To je blízko. Ved' mě, chci vidět tvou světnici. Moji přátelé tu na mě chvíli počkají." Výstřel na havrana přilákal množství zvědavců, kteří postávali kolem v uctivé vzdálenosti a nyní zírali užasle, když jsem šel s Nebatjou do jejího obydlí. Kdo zná špinavé a zpustlé poloasijské domácnosti,

ten by se nedivil, že jsem těmto lidem ve svém oděvu musel připadat jako kníže. "Nežiji sama, efendi," vysvětlovala ubohá bylinářka. "Bydlím pohromadě ještě s jednou rodinou." Tužil jsem, co přijde, a mé tušení mě nezklamalo. Nevešel jsem do jizby, ale do díry bez prkenné podlahy a bez omítky, tak vlhké, že ze stěn kapala voda a všechno bylo nasáklé zatuchlinou. Nepopsatelný zápach vycházel ze všech koutů místnosti. A v tomto doupěti bylo asi deset dětí. Dva malé otvory místo oken propouštěly jen nejnutnější světlo, že bylo možno rozeznat jednotlivé obličejy. K tomu si představte zapáchající pokrývky a šatstvo, prapodivné náradí, zkrátka bylo to otřesné! V jednom koutě místnosti seděla stará žena a žvýkala cosi žlutého. Když jsem se podíval blíž, viděl jsem, že je to kus syrové dýně. Nedaleko ní se krčil chlapec s rukou na pásce. Byl to Košta, Nebatjin syn. Vyvedl jsem ho přede dveře, abych se mohl na ruku lépe podívat. Sundal jsem pásku a prohlížel obvaz. Nejsem ani lékař, ani chirurg, tedy žádný odborník, ale přesto jsem ke svému uklidnění zjistil, že hakím, který ruku napravoval, nebyl žádný hlupák. Košta ale vypadal skutečně jako zosobnění hladu. "Tady nemůžete zůstat," řekl jsem matce. "Tady se nikdy neuzdravíš." "Efendi, kam mám jít?" "Pryč! Pryč odtud!" "To se lehko řekne. Já mohu sotva zaplatit tady to obydlí." "Tak se ti postarám o jiné. Jsem tu sice cizí a právě jsem přijel, ale doufám, že ti přece pomohu." "A dáš mi lék proti mému loupání?" "Není potřeba, abych ti něco dával. Můžeš si ho sama opatřit. Březové listí je nejlepším lékem na tvé bolesti." "Je to možné?" "Ano. Sám na sobě jsem to poznal. Jsou národy, které nemají žádné lékaře a léčí se jen takovými jednoduchými prostředky. Od nich jsem se naučil, že listí z břízy léčí loupání. Když jsem tím pak sám trpěl, zkusil jsem ten prostředek a skutečně výborně mi pomohl." "Jak se ho užívá?" "Musí se počkat, až bude pršet, aby se mohlo stáhnout mokré listí z větví. Rychle se donese domů, aby neuschlo. Pak si člověk lehne. Má-li nemocné nohy, strčí je do pytle naplněného listím, který se přiváže ke kyčlím. Brzy člověk upadne do spánku a přitom se silně potí, protože musí být pečlivě přikryt. Pot z nemocných údů a voda z listí prosakuje ze zábalu ven. Když se pak člověk probudí a vstane, tak shledá, že jeho choroba, byla-li jen lehká, zmizela. Při těžších případech, jako je zřejmě ten tvůj, se musí zábaly opakovat." Máša mě pozorně poslouchala a pak se zeptala: "Nelze přinést listí také, když neprší, a doma je pak zvlhčit vodou?" "Ne, to by nemělo žádný

účinek. Je to vyčerpávající kůra. Nesmíš před tím trpět hladu." Chudobná žena sklopila zrak. "Efendi, když nic nemám, tak nemohu nic jíst. Ráda hladovím, jen kdybych neviděla strádat své děti." "Tomu můžeme odpomoci. Dobrý přítel mi dal s sebou trochu peněz, abych je daroval skutečně potřebnému člověku, kdybych takového na své cestě potkal. Co myslíš, mám ti ty peníze darovat, nebo mám počkat na jinou příležitost?" Bylinářka ke mně zvedla planoucí zrak. "Efendi!" V tom jediném slově zazněla prosba, stud i dík. Oddělil jsem v měšci z peněz, které jsem dostal v Drinopolu od Hulama, dvě zlaté libry a podával je ženě. "Tu máš, schovej si je, a budeš-li je chtít měnit, jdi k nějakému poctivému člověku. Kup jídlo pro sebe a své děti. Sbohem! Zítra přijdu znovu." Vstrčil jsem ženě peníze do zkřížených rukou a rychle odešel. Šla za mnou, ale pokynul jsem jí na rozloučenou, takže se už neodvažovala jít za mnou dále až k mým druhům, kteří na mě čekali. Od vřídla jsme zabočili do úzké uličky. Na rohu jsem uviděl sedět otrhaného muže, který nás ostře pozoroval. Nijak zvlášť jsem si ho nevšímal, protože mi zde vesměs všechny osoby připadaly rozedrané. Nevěděl jsem, kam nás Ibarek vede, a proto jsem se ho na to zeptal. Podal mi vysvětlení: "Vedu vás do krčmy Et taur el ahmar, kde se vám bude jistě líbit." Název krčmy se mi zalíbil. Arabské Et taur el ahmar znamenalo U červeného vola a zaznělo mi v uších jako hlas domova. "Znáš krčmáře?" zeptal jsem se. "Ano, velice dobře," odpověděl se smíchem. "Bajro je totiž můj švagr." To mě potěšilo, protože jsem mohl doufat, že přátelství, které k nám Ibarek chová, se přenese i na jeho švagra.

NEZDAŘENÉ ZATČENÍ

V Ostromci nebylo, pokud jsme zatím mohli posoudit, nic pozoruhodného. Turecké domy a chatrče ukazovaly do ulice svá okna s dřevěnými mřížemi, umístěná v hořejším poschodí. Pak už jen hladké zdi. Na cestách leželo uschlé bláto, takže za horkého počasí se při každém kroku zvedala oblaka prachu a při dešti zase musel člověk zapadat hluboko do marastu. Ulice byly tu a tam

vydlážděny kočičími hlavami. Tak se Ostromci podobalo všem ostatním městům této země. Kdykoliv jsem se otočil, spatřil jsem vždycky v některém koutě stát onoho pobudu. Loudal se pomalu za námi a já nabyl přesvědčení, že nás sleduje. Konečně ukázal Ibarek na velká otevřená vrata, nad kterými se vypínal štít s nápisem Et taur el ahmar. "Tady je to," řekl. "Zajedte dovnitř. Já budu dělat, jako bych chtěl jet dál." "Proč?" "Za námi jde člověk, kterého určitě poslal Múbarek, aby zjistil, kam zajedeme. Chci tomu muži připravit pěkné překvapení." Moji druzi vjeli do otevřených vrat, já jel ještě kousek. Náš příjezd vzbudil pozornost. Všude postávali lidé a dívali se za námi, ale přesto jsem našeho nohsleda neztratil z dohledu. Přitáhl jsem Ríhovi uzdu a jel obloukem po malém náměstí, kde stál hostinec. Můj překrásný vraník zřejmě přitahoval pozornost. Nechal jsem Ríha poskakovat a nenápadně jsem ho vedl směrem k otrhanci. Muž měl na sobě široké kalhoty a krátkou kazajku, přepásán byl dlouhým látkovým opaskem, několikrát otočeným kolem boků. Najednou jsem ostře hvízdal a vraník vyrazil v rychlejší cval. Všichni vykřikli a stáhli se zpět. Obávali se, že snad hřebec do nich vjede. Slídič byl tak ponořen do své úlohy, že hned s ostatními neuskočil. Pak ale hrůzou rozhodil rukama a zařval tak, jak jen zařvat mohl, protože uviděl, že se vraník řítí přímo na něho. Snad chtěl koně svým výkřikem vylekat, protože utéci už mu nebylo možné. Byl totiž opřen o zeď, ke které jsem se cvalem blížil. Nyní jsem byl u něho. Přitiskl se zcela ke zdi. Sklonil jsem se, uchopil ho za opasek a škulb jím vzhůru. Zvedl jsem ho, obloukem přehodil přes hlavu koně a položil jsem si ho přes kolena. "Alláh! Alláh!" bědoval a snažil se osvobodit. "Buď tiše!" křikl jsem na něho. "Jinak jsi synem smrti!" Okamžitě zavřel nejen ústa, ale také oči. Nebyl žádný hrdina. - Zamířil jsem nyní do hostince a projel vrata. Stál tam Halef a ostatní moji druhové. Pozorovali celou scénu, smáli se zplna hrdla a spěchali zavřít obě křídla vrat a zastrčit závoru. Byl také nejvyšší čas, protože se dovnitř tlačilo množství lidí, aby zjistili, co ta zvláštní věc znamená. Pustil jsem zajatce na zem a seskočil s koně. Vedle Ibarka stál po turecku oblečený muž, který ke mně nyní přistoupil a pozdravil. Byl to hostinský Bajro. Zatímco jsme se spolu zdravili, můj spolujezdec se vzpamatoval. Tloukl se do prsou, chodil kolem mne a ptal se hrozivě: "Proč jsi mi to udělal? Mohl jsem vypustit duši!" "To by skutečně nebyla žádná škoda." "Neposmívej se! Víš, kdo jsem?" "Ne, ještě ne!" "Jsem

převozníkem na řece Vodočnici." "Dobře. Žiješ tedy před branami města na vodě. Nepotěšilo tě snad, že ses mohl jednou pro změnu projet na koni?" "Pěkné potěšení! Prosil jsem tě snad, abys mě svezl?" "Ne, ale mně se to líbilo." "Já ti ukážu!" "Výborně!" smál jsem se. "Půjdeš se mnou okamžitě na policii!" "Až později, příteli. Teď nemám čas." "Nemohu čekat. Musím k svému přívozu." "Kdepak to je?" "Na Vodočnici." "To je asi někde při cestě do Kusturlu." "Jak tě tohle napadlo? Tam přece není žádná řeka. Vodočnica teče přece severně od města." "To vím. Ale převozník, který teď tvrdí, že nemá čas, podpíral ještě před chvílí kdejaký roh a procházel se zvolna za námi. Je to pravda, nebo ne?" "Ano, ale co je ti po tom!" "Moc, můj milý. Pročpak jsi šel za námi?" "Mohu si chodit za kým chci." "A já si mohu k sobě na koně vzít taky koho chci! Tak jsme si dělali oba, co jsme chtěli!" "Jízda na koni je něco úplně jiného. Mohl jsem srazit vaz!" "Možná že by tě nebylo škoda." "Efendi, řekni to ještě jednou a tenhle nůž ti vrazím do těla!" Slídivý převozník sáhl s hroživým posuňkem po noži zasunutém v pochvě v opasku. "Nech ho tam!" osopil jsem se na něho. "Takové věci se nikdo nebojí." "Tak! A kdo vlastně jsi, že si dovoluješ mě urážet?" "Jsem Kára ben Nemsí Efendi Hazretléri. Už jsi někdy slyšel toto jméno?" Vztyčil jsem se před ním a vzal na sebe pyšné a velitelské vzezření. Schválně jsem si dal titul Hazret, tedy Excellence, a to bylo víc než přehnané. Byl jsem ale přesvědčen, tak jako to dělával můj malý hádží, že se musím před převozníkem zaskvět. Neměl jsem nad tím vyzvědačem žádnou moc a chtěl jsem ho přesto donutit, aby mi řekl, kdo mu přikázal nás sledovat. Musil jsem ho tedy vystrašit, a k tomu jsem potřeboval hodnost, kterou jsem bohužel neměl. Viděl jsem však, že mé vystoupení mělo úspěch, protože se převozník hluboce uklonil a pokorně odvětil: "Ne, pane, toto slavné jméno jsem ještě neslyšel." "Tak je slyšíš teď a víš už, kdo jsem. Říd' se tedy podle toho. Myslíš, že jsem spokojen, když za sebou vidím slídila?" "Hazrete, nerozumím ti!" "Ale rozumíš. Odpověz! Kdo ti přikázal jít za mnou, aby ses dozvěděl, kde se chci ubytovat?" "Nikdo, Hazrete. Šel jsem za tebou jen tak." "Je to snad přímá cesta k řece?" Touto otázkou jsem ho zaskočil. "Nu, odpověz," naléhal jsem. "Hazrete, skutečně se mýlíš. Šel jsem oklikou bez jakéhokoli úmyslu." "Nu dobře. Chci ti věřit. Ale jestli si myslíš, že bys z toho mohl mít prospěch, tak jsi tedy na omylu. Takového převozníka, který má být u svého přívozu, a místo toho dělá okliky po ulicích Ostromci, toho

nemůžeme potřebovat, protože je nespolehlivý. Rozkážu policejnímu náčelníkovi, aby tě propustil a dal převoznictví tomu, kdo si toho bude víc vážit." Velice se ulekl. "Ó Hazrete, to neučiníš," žádal úpěnlivě. "Ano, to udělám, protože jasně vidím, že jsi mě obelhal." Vyzvědač se díval chvíli k zemi a pak váhavě vysvětloval: "Efendi, chci být upřímný a přiznat se ti, že jsem tě sledoval." "Řekni mi, kdo ti to nakázal." "Nikdo, učinil jsem to ze zvědavosti." "To je lež!" "Ne, efendi." "Uvidíme! Kdo lhal jednou, ten lže i podruhé." A obrátil jsem se k Halefovi: "Hádží Halefe Omare Ago, přiveď ihned dva policisty. Tenhle muž musí dostat baštonádu!" "Ihned, pane," odpověděl malý a tvářil se, jako by chtěl odejít. "Stůj!" vykřikl vystrašený převozník. "Ago, zůstaň! Chci se přiznat!" "Pozdě! Ago, pospěš si!" V tom okamžiku padl muž na zem a bědoval se zdviženýma rukama: "Nechci výprask! Nechci baštonádu! Nevydržel bych to!" "Proč ne?" "Moje nohy jsou tak měkké a choulostivé, protože jsem stále ve vodě." Musil jsem stisknout zuby, abych se nerozesmál. Baštonáda se dává na bosá chodidla, a ta měl příliš citlivá pro takový násilný zásah. Kdybych uznal jeho důvod, musel bych upustit od jakéhokoli trestu, protože trest je trestem teprve tehdy, působí-li tělesnou, duševní nebo morální bolest. Tím ovšem nechci říci, že bych byl přítelem rozbíjení chodidel svých bližních. Proto jsem ho přátelsky poučil: "Právě proto, že bys při výprasku pociťoval dvojnásobnou bolest, měl jsi být dvojnásob opatrný a vyvarovat se všeho, co by mohlo dát vrchnosti podnět, aby tě trestala. Poněvadž ale mám právě svou dobrou hodinu, zkusím ještě jednou, zasloužíš-li si milost." "Zkus to, efendi, chci učinit upřímné doznání." "Tak řekni, kdo tě za mnou poslal." "Múbarek." "Co ti za to nabídl? Peníze?" "Ne. Peníze Svatý nikdy nedává. Slíbil mi amulet, který mi zaručí hojný úlovek ryb, protože jsem nejen převozníkem, ale také rybářem." "Jak zněl jeho rozkaz?" "Měl jsem jít za tebou a zjistit, kde se ubytuješ." "Kdy a kde mu to máš říci?" "Dnes večer v jeho chatrči na kopci." "Může se s ním tedy ještě tak pozdě hovořit?" "Mohou s ním mluvit jen ti, kterým dá nějaký rozkaz. Je potřeba jen zaklepat a říci..." Uleknutě se zarazil. "Mluv dál!" žádal jsem. "Dál už nic." "Chceš mě znovu obelhat?" "Ó ne, efendi." "A přece lžeš!" Myslil jsem na to, co řekl předtím, totiž že Múbarek nikdy nedává peníze. Věděl-li to tak přesně, musel jistě často vykonávat jeho rozkazy. Proto jsem se osopil: "Zaklepe-li někdo jen tak klepadlem, Svatý neotevře?" "Ne." "Ale pronese-li k

tomu určité slovo, je vpuštěn?" Převozník mlčel. "Tak mluv. Nebo ti mám pomoci? Baštonáda je velmi dobrý prostředek." Díval se stále nerozhodně k zemi. Zdálo se, že má stejný strach z Múbarka jako z baštonády. "Dobře, když nechceš mluvit, tak si následky přičti sám. Hádží Halefe Omare Ago!" Sotva jsem dořekl, byl převozník hotov s přemítáním. Řekl tiše: "Hazrete, nevolej policii! Vyznám se, i kdyby se měl na mne Múbarek hněvat až do smrti. Nenechám se kvůli němu utlouci." "Proč by se měl na tebe zlobit?" "Protože mi to přísně zakázal" "Chceš se mu snad přiznat, žeš mi to slovo prozradil?" "Ne, to by mne ani nenapadlo. Ale ty mu to řekneš sám." "Bud' bez starosti. Nemám žádný důvod, abych někomu sděloval, co mi řekneš." "Tak mu to povědí jeho ptáci." Zase ti ptáci! Ten starý podvodník měl zřejmě mimořádné porozumění pro to, jak využít hlouposti zdejších lidí. "Vždyť tu žádní nejsou. Vidíš snad nějakého?" Rozhlédl se kolem. Nebyl tu žádný havran, žádná vrána ani žádná kavka. "Ne. Neposlal sem žádného ptáka, protože asi nevěděl, kam půjdeš." "Múbarek by byl mohl některému nakázat, aby za mnou letěl. Tím by tě nebyl přivedl do nesnází a ptáku bych také nemohl dát výprask. Tvůj starý Svatý není tedy tak chytrý, jak si myslíš. Nemusíš mít proto žádný strach. Mluv! Když k němu někdo tajně přijde, musí tedy pronést jisté slovo?" "Ano, efendi." "Každá osoba má své tajné slovo?" "Ne. Všichni znají jen to jedno." "Které?" "Sirdas." Heslo nebylo špatně vymyšleno, protože sirdas znamená důvěrník. "Je to skutečně to pravé slovo? Nevymyslíš si to?" "Ne, efendi, jak bych se mohl odvážit?" "Několikrát už jsi mě přelhal. Nezasloužíš si tedy důvěru." "Nyní mluvím pravdu." "Hned se přesvědčím. Už jsi často pro Múbarka konal tajné posláním?" Teprve po chvíli přisvědčil: "Ano, efendi." "Jaké?" "To nemohu prozradit." "Ani kdyby ti hrozil výprask?" "Ne. V žádném případě." "Proč?" "Složil jsem těžkou přísahu. Raději se nechám usmrtit, než abych se kvůli zrušené přísaze dostal do pekla." Teď bylo znát, že mluví čistou pravdu. Využil jsem příležitosti a zeptal se: "Znáš asi taky heslo 'n Nasr?" "Ano." Tak rychlé přisvědčení jsem neočekával. "Kde ses je dozvěděl?" "Právě tam, jako to nyní. Múbarek mi je řekl." "K čemu jste ho používali?" "Bylo to poznávací znamení mezi všemi jeho známými." "Teď už ne?" "Ne, efendi." "Proč už ne?" "Protože bylo prozrazeno." "Kdo je prozradil?" "To tu nikdo neví. Bylo prozrazeno v Cařihradě." "Jak?" "To nemohu říci." "O tom můžeš klidně mluvit, protože vím víc, než si myslíš. V Cařihradě se stoupenci 'n Nasra

scházeli v jednom domě. Byli odhaleni mužem, který bydlel vedle u jednoho pekaře. Je to tak?" "Efendi, ty to víš?" zeptal se užasle. "Ó, já vím ještě víc. Dům vyhořel a došlo k boji." "Víš to přesně." "Mohu se tě také zeptat na uštu. Slyšel jsi o něm?" "Kdo by neznal tohoto velitele?" "Viděl jsi ho někdy?" "Ne." "Víš, kdo to je?" "Nevím." "A nevíš ani, kde ho hledat?" "Ó ne, efendi." Převozník se na mě díval tak upřímně, že jsem nepochyboval, že mluví pravdu. "Nu, protože jsi mi teď dokázal, že nejsi tak špatný, jak jsem si dřív myslel, odpouštím ti baštonádu." "Ale zavřít mě dáš?" To bylo víc, než jsem mohl očekávat. Moje vystoupení mělo neočekávaný úspěch. Zachoval jsem vážnou tvář a řekl jsem: "Vlastně jsem tě chtěl dát zavřít, ale protože jsi byl upřímný, budiž ti prominuto i to." "A převozníkem smím také zůstat?" "Odpustím-li ti všechny tresty, je samozřejmé, že smíš zůstat i převozníkem." Celý obličej se mu rozzářil radostí. "Hazrete, má duše je plna vděčnosti a díků. Dovol mi ještě jednu prosbu, pak budu šťasten." "Copak?" "Neříkej Múbarkovi nic, co jsem ti pověděl." Toto přání jsem mu mohl lehce vyplnit. Bylo v mém vlastním zájmu, aby se starý o ničem nedověděl. Čím méně se dozví o tom, že jsem přišel na jeho tajemství, tím spíš ho mohu přelstít. Ujistil jsem proto převozníka svým mlčením a ten se vzdálil velice spokojen šťastným zakončením celého případu. Je třeba se zmínit o tom, že poslední část naší rozmluvy probíhala bez zbytečných svědků. Krčmář Bajro byl odvolán a vzal svého bratra Ibarka s sebou. Tedy ani jeden z nich nezaslechl tajné heslo, a ti tři, kteří stáli kolem, Halef, Osko a Umar, mohli toto tajemství klidně vyslechnout. Šel jsem se přesvědčit, zdali jsou koně dobře opatřeni. Byl jsem přítom s údivem pozorován davem lidí, kteří sem vešli znovu dokořán otevřenými vraty. Zdálo se jim nepochopitelné, že jezdec v cvalu dokáže zdvihnout někoho k sobě do sedla. Nebo považovali mou osobu za důležitou z jiného důvodu? Na poslední otázku jsem si musel odpovědět kladně, když mi Halef sdělil, že se ho kdosi ptal, jsem-li ten cizí hakím, který dal nemocné Nebatje přes dvě stě piastrů a odvážil se zastřelit Múbarkova havrana. Sotva jsem se objevil v Ostromci, už jsem se stal proslulým mužem. To se mi ale vůbec nehodilo. Čím méně mě kdo pozoroval a o mně mluvil, tím snáz jsem se mohl zhostit svého úkolu. Vešel jsem do domu. Byl skoro stejně zařízen jako hostinec v Dabilje, jenom zdi byly z lepenic. Ibarek nás jistě dobře doporučil, protože nás zavedli do zvláštní místnosti, dostali jsme nejdříve

vodu, abychom se sebe smyli prach, a pak nám přinesli jídlo, které bylo s ohledem na zdejší poměry velmi slušné. Oba švagři jedli s námi. "Závěsy", které se Halefovi tolik líbily, jsme tentokrát nedostali. Rozhovor se ovšem stočil na krádež a vše se znovu podrobně přetřásalo. Myslel jsem na to, že jsem vlastně nikdy žalárníka neviděl, ačkoliv druhé dva uprchlíky jsem dobře znal. Proto jsem se zeptal lbarka: "Poznal bys ty tři zloděje, kdybys je znovu uviděl?" "Okamžitě." "Tak sis je tedy dobře prohlédl. Můžeš mi popsat muže, který vám předváděl karetní kouzla? Mohli bychom ho třeba potkat a já ho ještě nikdy neviděl." "Och, toho bys lehkou poznal! Má nápadné znamení, které nemůže odstranit - zaječí pysk." Vtom vešel čeledín a šeptal něco hostinskému Bajrovi, kterého tím přivedl do zjevných rozpaků. Bajro se bezradně na mne zadíval. "Stalo se něco?" zeptal jsem se. "Odpusť, efendi," odpověděl Bajro. "Jsou tam - venku je několik policistů." "Kvůli nám?" "Ano." "Co si přejí?" "Zatknout vás." "Alláh akbar - Bůh je mocný!" zvolal Halef. "Mohou sem tak přijít! Uvidíme, kdo by s kým pak šel. Jestli my s nimi, nebo oni s námi!" "Ano," přisvědčil jsem mu. "Ale dej rychle osedlat naše koně." "Chcete uprchnout?" zeptal se hostinský. "Ani nás nenapadne!" Bajro se vzdálil a otevřenými dveřmi vešlo šest po zuby ozbrojených policistů. Co jsem čekal, to se stalo. Selim, se kterým jsme hovořili venku v křoví, byl s nimi. Nebylo na tom nic divného, protože jsme jeli pomalu a zdrželi se u vřídla. Policisté se rozestavili kolem dveří a Selim pokročil k nám. Vymohl si velení jako zasloužené zadostiučinění. Bylo vidět, že úplně ztratil svou dřívější zálibu v rozjímání, protože s vítězným výrazem v tváři uhodil pažbou pušky o podlahu a vykřikl na nás: "Nuže!" Toto jediné slovo už nás mělo zničit. Zaznělo v něm celé moře radosti, převahy, posměchu a uspokojení. Ale nikoho z nás to nevzrušilo. Seděli jsme klidně dál, jako kdyby nebyl vůbec promluvil. Moji druhové se řídili mým příkladem. "Nuže!" opakoval hrdina. Když se ani teď neozvala žádná odpověď, postoupil o krok vpřed a tázal se hrozivě: "Neslyšíte snad?" Dostalo se mu odpovědi, s jakou nepočítal ani on, ani já. Malý hádčí totiž vstal, vzal velkou mísu, na které byl chutný, v omastku plavoucí pilaf, postavil se s ní před policistu a pronesl rovněž jen jedno slovo: "Vezmi!" Oba si hleděli chvíli do očí. Přitom stoupala vůně nejoblíbenějšího pokrmu Turků do Selimova nosu. Jeho obličej jhl. Ústa se mu mimovolně otevřela, chřípí se chvělo a na rtech se mu objevil uctivý úsměv. Špičky kníru

mu zacukaly - nebylo žádných pochyb, pilaf zvítězil! Který Turek by mohl odolat vonnému kopci rýže a masa! Muž nechal klesnout pušku k zemi, uchopil mísu, otočil se k svým druhům a zeptal se: "Chcete?" "Evet, evet - ano, ano!" ozvalo se pětihlasně. "Tak se posad'te." Všichni opřeli pušky o zed' a sedli si na bobek ke svému kamarádovi. Bylo skutečným potěšením vidět, jak vážně a důstojně, s výrazem velmožů, seděli kolem mísy, sahalí prsty do rýže, ze které tvořili kuličky a ty pak strkali do široce rozevřených úst. Halef se znovu posadil na své místo. Z jeho tváře nebylo lze nic vyčíst. Vtom vešel hostinský, ale když uviděl, co se děje, okamžitě zase zmizel, aby nepropukl v hlasitý smích. Když pilaf zmizel, vrátil nám důstojný policista mísu. "Zaplať Bůh," poděkoval a položil mísu zpět na nízký stolec, zvedl pušku, uhodil se znovu do prsou a řekl s výrazem římského diktátora: "Nuže?" Nyní jsem považoval za vhodné odpovědět: "Co chcete?" zeptal jsem se zkrátka. "Vás!" zněla ještě kratší odpověď. "Proč?" "Abychom vás dopravili k náčelníkovi." "Co chce?" "Trestat," řekl Selim a zakoulel očima. "Za co?" zeptal jsem se přívětivě. "Za výprask." "Za jaký výprask?" "Který jsem dostal," zavrčel. "Tak už jsi byl potrestán! K čemu tam potřebuje ještě nás?" Kdybych uměl namalovat obličej, jaký teď Selim udělal, měl bych nadosmrti cennou upomínku na svůj pobyt v Turecku. Selimův výraz byl skutečně nepopsatelný. Strážce veřejné bezpečnosti prostě zkoprněl. Potom ho napadlo, že by měl přece jen něco říci. Zamračil se a vykřikl: "Půjdete dobrovolně?" "Ne." "Tak násilím?" "Ne," opakoval jsem důrazně. "U Alláha! Jak tedy?" "Vůbec ne!" Nyní byl Selim se svou moudrostí u konce. Tvrdil o sobě, že je nejchytřejší mezi svými kamarády, ale je rozdíl, pronásleduje-li někdo v myšlenkách tři jezdce, nebo má zatknout pět mužů, kteří se nedají vyvést z míry ani policií, ani ničím jiným. Udělal tedy to, co považoval za nejlepší a co také skutečně nejlepší bylo: opřel se o zed' a řekl jednomu ze svých kamarádů: "Mluv ty!" Oslovený pokročil kupředu a začal z úplně jiného konce. Měl pravděpodobně značné vlohy, protože zvedl pušku, strčil mi její pažbu skoro až pod nos, ukázal ji pak všem ostatním a zeptal se: "Víte, co to je?" "Pažba pušky." "Ano, a tady je hlaveň, ze které se střílí. Rozumíš mi?" "Ano." "Tak víte vše." "Ne, víme jenom, že se může z tvé pušky střílet." "To také stačí. Přišli jsme, abychom vás zatkli." "Ale to musíš přece nejdřív říct!" "To je přece samozřejmé. Nepůjdete-li ihned s námi, použijeme pušek." "Asi abyste nás

zastřelili?" "Ano." "Nu, jsem na to připraven. Zastřelte nás!" Zapálil jsem si čibuk, moji přátelé učinili totéž. Tvářili jsme se naprosto klidně. Policisté na nás zírali v ustrnutí. Něco takového se jim ještě nepříhodilo. A zase se hra opakovala. Velitel složil úřad, otočil se, udeřil dalšího kamaráda do boku a řekl: "Mluv ty!" Ten byl ihned ochoten ujmout se uvolněného žezla. Nyní zase on pokročil vpřed, zřejmě proto, aby pronesl nějakou vážnou řeč. Už jsem byl přesvědčen, že bude jeden druhému předávat velení, až se konečně všichni unaví a bez úspěchu odejdou. Ale tak lehké jsme to mít neměli. Sotva třetí "generál" otevřel ústa, rozletěly se prudce dveře a mezi nimi se zjevil obličej a uniforma jejich šikovatele. "Kde vězíte?" "Tady." "To vidím. Kde jsou ti lidé?" "Tady." Přitom ukázal tázaný na nás. "Proč jste je nepředvedli?" "Nechtěli." "Proč jste je nedonutili?" "Nemohli jsme." Otázky a odpovědi následovaly tak rychle za sebou, jako kdyby je měli nacvičené. Bylo to k popukání. "Tak vám ukážu, jak se to s takovými lidmi dělá!" Šikovatel přistoupil blíž a vytáhl šavli. Zakoulel divoce očima a vycenil dlouhé žluté zuby. "Slyšeli jste, vy darebáci, co se od vás žádá?" zarval na nás. Nikdo neodpověděl ani slovo. "No tak, slyšeli jste?" zuřil šikovatel celý rudý. Mlčeli jsme dál. "Jste hlší?" vřeštěl přeskakujícím hlasem. Vypadalo to tak. Nikdo z nás nehnul totiž ani brvou. Šikovatele to tak rozzuřilo, že byl úplně vyveden z rovnováhy. Zvedl šavli, chtěje mí tupou hranou zasadit ránu, a křičel: "Psí synu, já té naučím mluvit!" Šavle zasvištěla, ale nedopadla na má záda, nýbrž na podlahu, a když se muž rozhlédl kolem sebe, poznal, že sedí rovněž na zemi. Když pak s proklínáním vyskočil a chtěl se na nás vrhnout, zůstal náhle stát a civěl na nás jako na strašidla. Seděli jsme totiž všichni tiše, strnule a němě, jako sfingy. Jen já jsem se prve pohnul, když jsem mu pěstí vyrazil z ruky šavli a jeho srazil k zemi. To vše se však událo tak bleskurychle, že to ani nepostřehl. Pohled šikovatele bloudil po nás od jednoho k druhému, pak se obrátil k svým lidem a zeptal se: "Bylo to předtím také tak?" "Ano," odpověděl náš známý Selim. "Jsou to blázni." "Určitě," přisvědčil Selim. Panovala mezi nimi takřka blažená shoda. Dívali se na sebe a pokyvovali hlavami a byli by jimi pokyvovali kdovíjak dlouho, kdybych nebyl náhle vstal. Přistoupil jsem k šikovateli a zeptal se: "Koho tu hledáte?" "Vás!" zněla jeho strohá odpověď. "Nás? Jak je to možné? Mluvil jsi přeci o psích synech a darebácích!" Zadíval jsem se přitom policistovi tak upřeně do očí, že se začervenál. Skutečně začervenál! "Kdo si

nás přeje vidět?" vyptával jsem se dál. "Policejní velitel." "Proč?" "Chce vás vyslechnout." Viděl jsem na milém šikovateli, že měl připravenou docela jinou odpověď, ale ta mu nechtěla přes tlusté rty. "To je něco jiného. Předtím mluvil někdo o potrestání. Jdi tedy a řekni svému náčelníkovi, že tam hned přijdeme." "To nesmím, efendi." "Proč?" "Musím vás předvést. Ano, mám vás zatknout." "Víš snad náčelník, kdo jsme?" "Ne, efendi." "Tak utíkej rychle a řekni mu, že nejsme lidé, kteří by se jen tak nechali zatknout." "To teprve nemohu. Efendi, udělej mi tu laskavost a pojd' se mnou. Pánové čekají už dlouho." "Kteří pánové?" "Přisedící." "Ach tak! K těm pánům musím mít ohledy. Pojd'!" Policisté si naše zatčení představovali určitě jinak. Krácel jsem první na dvůr, moji druhové šli za mnou a za nimi všichni policisté. Na dvoře stáli naši osedlaní koně. Zdálo se, že šikovatel pochopil. Přistoupil ke mně a zeptal se: "Proč jdete na dvůr? Příčná cesta nevede ke stájím, ale ven ze vrat." "Neboj se," odpověděl jsem. "Hned se tou cestou dáme." Přistoupil jsem rychle ke svému vraníkovi a vyskočil na něho. "Stůj!" vykřikl šikovatel. "Chcete nám uprchnout. Dolů! Nenechte ostatní nasednout!" Jeho lidé se chtěli zmocnit koní a on sám mě uchopil za nohu, aby mě stáhl dolů. Zvedl jsem se i s koněm a nechal ho na zadních nohách opsat kruh. Šikovatel mě musel pustit. "Podívejte se, lidé," varoval jsem hlasitě, "můj kůň se může lehce spláshit!" Donutil jsem Ríha k několika skokům, takže vpadl mezi policisty a ti se s křikem rozprchli. Tím získali mí přátelé čas a nasedli na koně. Vyrázili jsme všichni cvalem ze vrat. "Žij blaze! Na shledanou!" volal jsem na šikovatele. "Stůj, stůj!" zuřil a utíkal za námi se svými podřízenými. "Nenechte je odejet! Zadržte je, ty zloděje, ty darebáky, ty lupiče!" Bylo tam jistě hodně lidí, kteří nás mohli zadržet, protože pověst o tom, že máme být zatčeni, se v Ostromci rychle rozšířila a přilákala sem množství zvědavců. Ale tyto dobré poddané vládce všech věřících ani nenapadlo, aby na nás vložili ruku a dostali se pod kopyta našich koní. Raději se s křikem před námi rozutekli. Kterou cestou máme jet k soudu, to jsem snadno poznal, poněvadž byla lemována lidmi, kteří si nechtěli nechat ujít napínavý soudní proces. Přesto však jsem se zeptal jednoho starého muže, který před námi plaše ustoupil stranou: "Kde bydlí kádí z Ostromci?" Ukázal na ulici ústící do malého náměstí. "Jeď tudy, efendi. Vpravo uvidíš nad vraty hvězdu s půlměsícem." Jeli jsme, jak nám ukázal, a přijeli k dlouhé, vysoké zdi, v jejímž středu byla otevřená vrata.

Projeli jsme jimi na velký, čtvercový dvůr, kde nás také přivítal zástup zvědavců. Proti vratům stál roubený dům, kde soudce úřadoval i bydlel. Měl zeleně natřené trámoví a modré výplně, což činilo obdivuhodný dojem. Dvůr byl špinavý, jen podél domu bylo několik metrů pochybného dláždění. Před vchodem stála stará lenoška, kterou zdobil ještě starší polštář. Poblíž byla lavice, která měla pouze dvě nohy na jednom konci. Několik provazů, pout a na prst silné pruty dávaly tušit, že máme před sebou ústav zdejší právní péče, který provinilce napravuje výpraskem. Stálo tu několik policistů a nedaleko seděl náš starý známý, mrzák Busra, s kterým jsme se setkali při příjezdu do města. Pohled na jeho obličej stál za to. Byl zřejmě přesvědčen, že sem budeme dopraveni jako zajatci. To, že jsme pyšně a vznešeně přijeli na koních, bez jakéhokoliv policejního doprovodu, dalo jeho obličejí výraz tak pitomého údivu, že bych se byl tomu snad zasmál, kdyby v jeho nenávistně se blyštících očích nebylo vězelo něco, co nebylo v souladu s jeho předpokládanou tupostí. Sesedli jsme s koní. Hodil jsem Oskovi uzdu a přistoupil k čekajícím policistům. "Kde je starosta?" pronesl jsem tónem velitele. Tázaný srazil paty a postavil se do pozoru: "Uvnitř ve svém bytě. Chceš s ním mluvit?" "Ano." "Tak tě ohlásím. Řekni mi své jméno a svá přání." "To mu řeknu sám." Odstrčil jsem muže stranou a obrátil se ke dveřím. V tom okamžiku se dveře zevnitř otevřely a dlouhý, suchý muž vyšel ven. Byl ještě hubenější a vyzáblejší než starý žebrák a Múbarek. Zahalen byl do kaftanu tak dlouhého, že mu nebylo vidět nohy. Na hlavě mu seděl bílý turban. Krk měl tak dlouhý a hubený, že ani nemohl unést hlavu, protože se mu kývala a třásla sem a tam, nahoru a dolů, jako by jeho dlouhý špičatý obrovský nos jevil zvláštní příchylnost k vystupujícímu ohryzku. Udiveně na mne mžoural malýma bezřasýma krhavýma očima a zeptal se: "Ke komu chceš?" "K starostovi." "To jsem já. Kdo jsi ty?" "Jsem cizinec, který má příčinu si stěžovat" Chtěl odpovědět, ale nedostal se k tomu, protože právě v tom okamžiku vběhl do vrat šikovatel, následován svými lidmi. Zarazil se, když nás uviděl, a zvolal: "Alláh! Alláh! Tady jsou!" S nimi vrazilo dovnitř ještě více lidí, ale nikdo nepromluvil ani slovo. Všechno se dělo za posvátného ticha jako v mešitě. Místo, kde tyčila dřevěná lavice své dvě nohy k nebi, bylo těmto lidem svaté. Snad mnohý z nich byl již na lavici přivázan a takové vzpomínky jsou stále živé! Místo aby mi odpověděl, obrátil se úředník na šikovatele:

"Ještě stále ho nepřivádíte? Chcete snad dostat výprask místo něho?" Tu policista, během zcela vyčerpaný a sotva dechu popadaje, ukázal na mne a odpověděl: "To je on, sultánům." "Co? To že je on?" "Ano." Starosta se rychle ke mně obrátil a prohlédl si mě od hlavy k patě. Hlava se mu přitom kývala jako kyvadlo. Zatvářil se zasmušile a přísně a řekl drsně: "Ty jsi tedy ten zatčený?" "Já? Ne, to nejsem," odvětil jsem klidně. "Ale tenhle policejní šikovatel to přece říká!" "Nemluví pravdu. Viděl jsi snad, jak jsme se sem dostali?" "Ano. Stál jsem u okna." "Tak jsi jistě viděl, že jsme přijeli na koních. Přišel jsem k tobě dobrovolně, policisté přišli až za námi. A tomu říkáš zatčení?" "Ano. Přišel jsi sice trochu dříve, ale policisté tě přivedli, a tak jste zatčeni. Jste moji vězni!" "To jsi tedy na velikém omylu." "Já jsem starosta," křičel hubeňour přísně, "a nikdy se nemýlím! Zapamatuj si to!" Přitom tak zakymácel hlavou, až jsem se obával, že ji na mě hodí. Vypadalo to skutečně strašlivě. "Nu, já ti dokážu, že se přece mýlíš," vysvětloval jsem s důrazem. "Na světě neexistuje starosta, kterému bych dovolil, aby mě nazýval svým vězněm." Několik kroků, jeden skok - a seděl jsem v sedle svého koně. "Sidi, ze vrat ven?" zeptal se Halef. "Ne, zůstaneme. Chci jen uvolnit cestu ke vratům." Bylo to, jako by hřebec porozuměl mému úmyslu. Poskakoval stále bokem ke vratům a zase zpět, tloukl předními i zadními nohama a supěl přitom, že všichni přítomní dělali ihned místo a s hrůzou se tiskli ke zdi. "Zavřete vrata!" nařídil soudce svým pochopům. "Kdo se dotkne vrat, toho porazím!" hrozil jsem. Žádný z policistů nehnul ani prstem. Starosta opakoval svůj rozkaz, ale bezúspěšně. Měl jsem v ruce bičik z krokodýlí kůže a to se zdálo těm dobrým lidem přece jen nebezpečné. Teď jsem přijel k úředníkovi tak blízko, že mu vraník supěl přímo do obličeje. Uskočil zpět a vztáhl své dlouhé, vyzáblé ruce k obraně: "Co se to odvažuješ? Nevíš snad, kde jsi a kdo jsem já?" křičel. "Vím to dobře. Ty ale nemáš ani tušení, koho máš před sebou. Budu si stěžovat u tvého představeného, u machredže v Soluni. Ten tě poučí, jak se máš chovat k vznešenému cizinci!" Tato slova byla přehnaná a dovolil jsem si je jen vzhledem k okolnostem. Měla zamýšlený účinek, protože starý řekl nyní mnohem uctivěji než dříve: "Ty jsi inkognito na cestách? To jsem nevěděl. Proč jsi mi to hned neřekl?" "Protože ses zatím vůbec nezeptal na mé jméno a postavení." "Tak mi řekni, kdo jsi." "Později. Nejdříve chci vědět, jestli mě skutečně považuješ za svého vězně. Zachovám se pak podle

tvé odpovědi!" Mé vyzvání přivedlo starostu do rozpaků. Pán Ostromci a okolí má odvolat své slovo! Plaše se na mě podíval a váhal s odpovědí. Jeho hlava sebou kývala v největších rozpacích. Co nevidět se mu snad zlomí krk. "Nu, tak odpověz! Nebo odjedeme!" "Efendi," řekl konečně, "nebyli jste ovšem svázáni a spoutáni, a proto připouštím, že nejste zatčeni." "Dobře. To mně prozatím stačí. Ale ne aby tě napadlo vzít zpět své slovo. Stěžoval bych si u machredže." "Ty ho znáš?" "Po tom ti nic není! Tedy ty jsi pro mě poslal. Usuzuji z toho, že máš pro mne nějaké sdělení. Jsem připraven je vyslechnout." Bylo směšné pozorovat starostův obličej. Zdálo se, že jsme si vyměnili role. Mluvil jsem k němu z vysoka, nejen obrazně, ale skutečně, protože jsem seděl v sedle. V jeho obličejí se střídal hněv a rozpaky nad mou převahou. Díval se bezradně kolem sebe a konečně odvětil: "Mýlíš se, nevzkázal jsem ti, že chci s tebou mluvit, nýbrž jsem dal rozkaz, aby vás zadrželi." "To jsi opravdu udělal? Tomu ani nechci věřit. Nejvyšší soud vás přece poučil, že máte jednat spravedlivě a opatrně. Jaký jsi měl důvod k takovému rozkazu?" "Zacházeli jste špatně s mým policistou a pak jsi přivedl do smrtelného nebezpečí jednoho obyvatele této vesnice." "Hm, vidím, že nejsi informován pravdivě. Pokárali jsme policistu, protože si to zasloužil, a převozníkovi jsem tím, že jsem ho vyzdvihl k sobě do sedla, zachránil život. Můj kůň by ho byl udupal, kdybych nebyl tak duchapřítomný." "To zní ovšem zcela jinak, než mi bylo oznámeno. Budu tedy musít vyšetřit, kde je pravda." "Vyšetřování je naprosto zbytečné. Nenahlížíš, že mě svými slovy urážíš? Ty chceš vyšetřovat! Nevěříš tedy mé výpovědi. Nevím, co si mám myslet o tvé zdvořilosti a obezřetlosti." Starosta byl v úzkých a odpověděl sotva slyšitelně: "I když máš pravdu, musím zahájit vyšetřování. Právě proto, abych žalujícím dokázal, že máš pravdu." "Platí." "Tak sesedni s koně! Začnu ihned s výsledkem." Poslední větu pronesl tak nahlas, že přítomní jistě rozuměli každému slovu. Teď se všichni lidé nahrnuli kolem nás, aby ještě lépe viděli a slyšeli. Šeptali si a pohledy, které na nás vrhali, jasně říkaly, že mají před námi patřičnou úctu. Tak jako já s jejich starostou ještě nikdo nemluvil. Důstojný úředník se nyní posadil na židli. Vzal na sebe co nejvážnější vzhled a opakoval znovu svou pobídku: "Sestup s koně a naříd' to i svým lidem. Vyžaduje to slušnost a úcta k vrchnosti." "Jsem zcela stejného mínění jako ty, ale zatím tu nevidím z vrchnosti nikoho." "Jak? Rozumím dobře? Vrchnost jsem přece já!"

"Skutečně? Tak se tedy velice mýlím. Kdo je smírčím soudcem v Ostromci?"
"Také já! Zastávám oba úřady." "Patří tato záležitost před smírčí soud?" "Ne, před kádiho." "Tak mám přece pravdu. Smírčí soudce může soudit zcela sám, bez přísedících. Starosta smí vystupovat jako kádí jen tehdy, je-li přítomen státní zástupce, náměstek, civilní zástupce a soudní zapisovatel. Nuže - řekni mi, kde jsou tito muži! Vidím jen tebe samotného!" Jeho hlava se začala znovu povážlivě klátit sem a tam. "Starám se také sám o tyto věci a vyjednávám je." "Nechají-li si to líbit obyvatelé Ostromci, je to jejich věc. Já ale znám zákony pádišáhovy a žádám, aby byly plněny. Vyžaduješ ode mne úctu k vrchnosti, která vůbec není přítomna." "Dám ty muže zavolat," ujišťoval úředník. "Tak si pospěš. Nemám mnoho času." "Budeš muset počkat, protože nevím, jestli hned najdu vrchního soudního zapisovatele, a náměstek jel do Kusturlu. Vráti se teprve za několik hodin" "To je nepřijemné. Vrchnost se nesmí teprve shánět. Co tomu řekne machredž, až mu to povím?" "Není třeba, abys mu to vyprávěl. Bude s tebou nakládáno tak, že budeš spokojen." "Jak to? O jakém nakládání mluvíš?" "Musím vás tu zadržet, dokud se soud nesejde. Ale budete to mít tak dobré, jak to okolnosti dovolí." "Poslyš, budeme to mít tak dobré, jak si budeme přát. Ty nás tu chceš zadržet, jenže já si to nedám líbit" "Ale zákon to vyžaduje," trval úředník na svém. "Zdá se, že si děláš vlastní zákony, ty já ale neuznávám. Byl jsem u tebe udán a jsem srozuměn s tím, aby soud celou věc vyšetřil. Jsem tedy připraven postavit se před soud. Ale svou svobodu si omezovat nedám. Vrátím se teď zpět do hostince a tam budu očekávat zprávy." "To nemohu připustit," řekl starosta a vstal. "Co chceš proti tomu udělat?" zeptal jsem se. "Nutíš-li mě k tomu, musím tě tu zadržet násilím." "Tak? Už jsi za mnou poslal policisty. Co pořídili? Nic! A stejný výsledek to bude mít i teď. Kdybys byl chytrý, nenechal by ses zesměšnit před svým lidem. Dávám ti své slovo, že nemyslím na útek. Budu čekat na tvé pozvání a vyhovím mu." Soudce nahlédl, že bude lepší, nebude-li podnikat další kroky, které by mu mohly jen uškodit. Po chvíli přemýšlení mi odpověděl: "S ohledem na to, že jsi vznešený cizinec, přistupuji na tvůj návrh. Ale musím od tebe dostat slavnostní slib, že neuprcheš." "Dávám ti ho." Zachoval jsem potřebnou vážnost a byl jsem úředníkem po několika důstojných napomenutích propuštěn.

V ZŘÍCENINÁCH

Chystali jsme se vyjet a lidé nám uctivě uvolnili cestu. Osmanský soudce se rád halí do tyranské neomylnosti. Zdejší starosta nebyl v tomto bodě žádnou výjimkou. Dnes ale utrpěla jeho důstojnost řádnou trhlinu. Že to cítil, viděl jsem na zachmuřeném pohledu, kterým nás provázel, než zmizel za svými dveřmi. A ještě tu byl někdo, kdo nebyl spokojen s výsledkem soudního jednání - žebrák. Mimovolně jsem se na něho podíval a málem bych se byl ulekl blesku, který na mne vrhl ze svých temných očí. Člověk, který se dovede takhle dívat, nemůže být méněcenný. Pojal jsem podezření, že jeho tupost je jen maskou. Ibarek i jeho švagr se přirozeně velice radovali ze šťastného zakončení naší kriminální příhody. Ptali se mě, bojím-li se budoucího jednání, a já je ujistil, že vůbec ne. Když jsem se pak Bajra zeptal, nemá-li nějakého spolehlivého a mlčelivého čeledína, přivedl mi muže, kterému jsem dal příkaz jít rychle do dvora ke starostovi a tam tajně pozorovat žebráka. Chtěl jsem zjistit, jestli tam zůstane, nebo se vzdálí. Halef to slyšel a při první příležitosti, kdy byl se mnou sám, se zeptal: "Sidi, proč dáváš hlídat toho mrzáka? Zamýšlíš s ním snad něco?" "Ne, naopak. Mám dojem, že Busra zamýšlí něco s námi." "Jak to, sidi?" "Nevšiml sis, jakým zvláštním pohledem nás Busra pozoruje?" "Ne, nedíval jsem se na něho." "Pak si dej pozor, až: se s ním znovu setkáme. Mám dojem, jako bych ho byl už někde potkal." "A kde?" "Nemohu si bohužel vzpomenout. Už jsem o tom přemýšlel - ale nevím. Muselo to být někde daleko odtud." "Jak by se sem mohl takový mrzák z daleka dostat? Sotva může chodit." "Snad se jen tak přetvařuje." "Ó ne, na Busrovi je vidět, jaký je to chudák. Člověk často věří, že už někoho jinde potkal nebo viděl, a to je jen proto, že jsou si lidé celkem podobní. Když šel Múbarek kolem nás, měl jsem stejný pocit." "Skutečně? Já jsem si o Múbarkovi pomyslí totéž," řekl jsem překvapeně. "Tak jsme někde někoho viděli, kdo se mu tuze podobal." "Ne, Halefe, my už jsme museli potkat jeho. To bylo znát i z Múbarkových kradmých pohledů. Je v nich něco jako úlek. Prozradil se tím!" "A přesto se mýlíš. Muž, se kterým jsem si Múbarka popletl,

měl dlouhý plnovous." "Ty si na to pamatuješ?" "Ano, sidi. Kdyby měl tenhle muž takový vous, byl by tamtomu muži k nerozeznání podoben" "A kde jsi viděl toho vousatého muže?" "To právě nevím," prohlásil Halef. "Je to zvláštní - ale ať je to jak chce, musíme si dát pozor jak před žebrákem, tak před Múbarkem. Snad se budeme muset před nimi i chránit." "Sidi, jak to myslíš?" "Myslím, že žebrák a Múbarek jsou jedna a táž osoba. Nevím, jak jsem přišel na tuhle myšlenku, ale přece jen se jí nemohu zbavit." Byli jsme přerušeni. Přišel Bajro a hlásil, že starosta rozeslal po městě posly, aby sehnali všechny, kdo mají přisedat u soudu. "Uvidíš také Múbarka," dodal. "Copak ten s tím má společného?" "Je vrchním soudním zapisovatelem." "Vrchním soudním zapisovatelem? Kdopak mu ten úřad přiřkl?" "Starosta. Oba jsou velcí přátelé." "Ó je, spojí-li se liška s vlkem, z toho nic dobrého nevzejde." "Považuješ oba za zlé lidi?" "Za dobré určitě ne!" "Efendi, velice se mýlíš," tvrdil Bajro. "Tak? Máš lepší mínění o vašem starostovi?" "O něm ne. Je násilný a nespravedlivý. Ale má moc, a nic proti němu nic nezmůžeme. Co se však týče Múbarka, ten je dobrodincem celého kraje. Nechceš-li si tu udělat nepřátele, nesmíš proti němu říci ani slovo." "Já si o něm zase naopak myslím, že je, kletbou tohoto kraje." "Vždyť je to Svatý!" odporoval krčmář vážně. "Múbarek léčí všechny nemoci. Když chce, dokáže křísit i mrtvé." "Jak to víš?" "On sám to tvrdí," odvětil Bajro. "Tak je to nestydatý lhář." "Efendi, ať tě nikdo neslyší!" "Řekl bych to do očí i jemu, kdyby přede mnou něco takového tvrdil." "Tak bys byl ztracen. Varuji tě." "Jak to ztracen?" zeptal jsem se. "Tak, jak může Svatý zachránit od smrti, tak také dovede život vzít." "Tedy zavraždit?" "Ne. Múbarek se tě ani nedotkne. Řekne průpověď a musíš zemřít." "Tedy čaruje?" "Ano, tak," potvrdil Bajro důrazně. "Svatý, a čaroděj. Jak to jde dohromady? Prorok přece všechna kouzla zatratil! Vy sami si odporujete. Ale tady je tvůj čeledín." Muž nám ohlásil, že žebrák právě opustil dvůr soudní budovy. "Dával jsi pozor, kam šel?" "Ano. Mrzák pomalu stoupal do vrchu. Pravděpodobně chce jít k Múbarkovi." "Chodí k němu často?" "Velmi často." "Proč ho Svatý neuzdraví?" "Copak já vím? Má jistě svoje důvody, proč tak neučinil." "Už jsi je někdy viděl spolu hovořit?" Čeledín se na okamžik zamyslíl a pak udiveně řekl: "Ne. Ještě ne." "Když k němu žebrák tak často chodí, tak spolu hovoří, ne?" "Jistě, efendi. Ale je to zvláštní, že jsem je ještě pohromadě neviděl." "Ano, mně se to zdá také podivné. Snad se mi

podání najít pro to vysvětlení. Rád bych viděl, co bude žebrák na kopci dělat. Šlo by to?" "Může tě vidět?" "Ne" "Tak tě musím vést, protože se tu nevyznáš." "Dobře. Veď nás!" Halefa jsem chtěl mít s sebou. Vzal jsem dalekohled, který jsem měl v kapse sedla, a pak jsme šli za čeledínem. Vedl nás přes dvůr do zahrady a odtud pak jsme hned vyšli do volné krajiny. "Vidíte, tam naproti stoupá žebrák. Ubožák, jde mu to jen pomalu. Bude trvat hodiny, než se dostane nahoru." Vedl nás vpravo, kde se táhlo do vrchu dosti husté křoví. Přehlížel jsem krajinu. Mohli jsme se, skryti křovím, dostat nepozorováni až na vrch. Naproti, kudy šel mrzák, bylo melounové pole. Mrzáka bylo tedy i z dálky dobře vidět. A tak jsem poslal čeledína pryč, protože jsme se mohli už bez něho obejít. Byl jsem totiž přesvědčen, že by nám pak jeho přítomnost překážela. Pokračovali jsme rychle podél keřů, abychom neztratili žebráka z očí. Mrzák věděl, že je na něho z města dobře vidět, a choval se podle toho. Belhal se pomalu kupředu a velmi často odpočíval. Brzy jsme se dostali k lesu, který věnčil vrchol kopce. Jím chránění jsme odbočili vlevo, až jsme se dostali do směru, kterým kráčel žebrák. Bude-li tou cestou pokračovat, musí přejít kolem nás. Sedl jsem si do měkkého mechu a Halef se posadil vedle mne. "Chceš se dozvědět něco určitého, sidi?" zeptal se. "Ano, chci vědět, jak se žebrák promění v Múbarka." "Uvidíš, že se ve svém očekávání zklameš." "I to je možné, ale já myslím, že ne. Za chvíli půjde Busra kolem. Skryjeme se za stromy a zpozdáli ho budeme sledovat." Počkali jsme ještě několik minut a pak jsme se skryli. Jakmile žebrák dosáhl kraje lesa a věděl, že pod ochranou stromů ho už nemohou vidět z města, zastavil se a rozhlédl se kolem sebe jako ten, kdo má důvod být opatrný. Pak se pohodlně postavil, protáhl se, popošel ještě kousek dál do lesa a vlezl do malého houští. Ten podvodník mohl zcela dobře stát a chodit bez berlí! "Sidi, ty jsi měl snad přece pravdu," šeptal malý hádží. "Půjdeme za ním?" "Ne, zůstaneme tady." "Ale myslil jsem, že chceš Busru stopovat. On půjde dál." "Ne, mrzák v křoví provede svou proměnu a pak se vrátí do města jako Múbarek." "A já myslím, že jako Svatý půjde až na vrchol kopce do svého obydlí." "To ten šarlatán neudělá, protože na to nemá čas. Velice spěchá na to, aby se sešel soud. Jen dávej pozor!" Vytáhl jsem dalekohled a díval se na místo, kde se podvodník schoval. A skutečně. Jeho jsem vidět nemohl, ale větve křoví se pohybovaly. Ukryl se uvnitř. Asi po pěti minutách vyšel ven -

Múbarek. "Alláh akbar!" zašeptal Halef. "Kdo by byl pomyslil, že budeš mít pravdu, sidi?" "Tenhle Svatý je velký hříšník. Snad se nám podaří mu to dokázat." "Jde skutečně zpět do města. Půjdeme zase za ním?" "Ani nápad! Teď je pro nás vhodná a příznivá doba prohlédnout si zříceninu a jeho obydlí." "Máš pravdu, sidi. Pojď, pospíšíme si." "Jen ne tak rychle! Nejdříve se připlížíme k místu, kde Múbarek provedl svoji přeměnu. Snad tam zjistíme, jak to dělá." Starý právě došel na kraj lesa a pak vykročil ven, k melounovému poli, a pospíchal k městu. Připlížili jsme se ke křoví. Tráva a mech byly sešlapány, ale jinak jsme nenašli naprosto nic. Kde byly berle? "Múbarek je přece nemohl nechat zmizet?" mínil Halef. "Má je asi u sebe." "Pak by byly vidět." "Hm, to není vůbec nutné. Jsou asi skládací, takže je může nosit pod kaftanem." "Nebylo by to pro něho obtížné?" "Ovšem." "Ten podvodník by je mohl lépe schovat." "To by bylo ještě nepohodlnější. Musil by se vždycky, když by se chtěl zase proměnit v žebráka, vrátit tam, kde berle ukryl. Nosí-li je ale s sebou, může proměnu udělat kdekoliv a kdykoliv." "Sidi, to všechno je jako pohádka." "To ti rád věřím. Ve velkých městech na Západě se přiházejí ještě divnější věci. Teď jsem si vzpomněl na to, že Múbarkovi klapou kosti. Víš o tom?" "Ano, sidi, Ibarek to říkal. A pak, když šel Múbarek kolem nás, taky jsem to klapání slyšel." "To nebyly kosti, ale berle." "Alláh! Teď jsem to pochopil!" "Napadlo mi to už tenkrát, když žebrák zmizel a ze stejného místa k nám přicházel Múbarek, a přece jsme ho předtím neviděli. Teď vím, jak to bylo. Tak, a teď pojďme k jeho chatrči!" "Půjdeme rovnou lesem?" "Ne, po cestě. Všiml jsem si dobře, kudy vede, a zapamatoval jsem si to." "Proč chceš jít stezkou, na které nás může někdo vidět?" "Z místa, kudy šel žebrák, nás nikdo vidět nemůže, a budou-li nás pozorovat jiní, to nevádí. Chci hledat stopy koní." "Tady nahoře?" "Ano. Nebo si myslíš, že Bárúd el Amáza, Manách el Barša a uprchlý žalárník schovali své koně někde v městě?" "Ne, to určitě ne!" přisvědčil Halef. "Ti dávali jistě dobrý pozor, aby je tam nikdo neviděl." "To je také moje mínění. Uprchlíci vyjeli až na kopec a sami si tam koně ukryli." "Jestli už zase nejsou pryč." "Ti tři jsou ještě zde. Chtěli tu přece počkat na oba bratry, kteří teď popíjejí Ibarkův arak. Múbarek má jistě pro ně úkryt. Nejlepší a nejjistější vodítko budou pro nás stopy koní." "Je to už ale dlouho, co tu jeli." "To nevádí. Ti tři muži nejsou žádní Indiáni, aby smazávali své stopy." "Ano, ty umíš číst všechny stopy. Jsem zvědav, jak se ti to zde

ponaží." Byl jsem na to sám zvědav a neměl jsem moc důvěry ve svůj bystrozrak, ale Halefovi jsem nedal nic znát. Šli jsme lesem až k jeho okraji a pak jsme vyšli na stezku vedoucí vzhůru na kopec. Nebyla to vlastně ani stezka, nebyla vyšlapaná, půda na ní byla kamenitá. Jen tu a tam bylo vidět trs trávy. Pomalu jsme stoupali a já se snažil najít otisky kopyt. Ale kde nic, tu nic. Šli snad ti tři jinudy? Přijeli sem po ránu a dalo se očekávat, že město objedou, aby nebyli zpozorováni. Ušli jsme hodný kus cesty, než jsem našel první znamení, že tady skutečně byli koně. Vyšli jsme na cestu zprava, zpod stromů. Stopy koňských kopyt byly v měkké půdě jasně zřetelné. Nyní jsme mohli postupovat rychleji. Teď už bylo znát mnohem častěji, že jezdci jeli touto cestou. Brzy jsme byli na vrcholu kopce. Cesta ústila na malou paseku, na jejímž protějším okraji se tyčilo zdivo ruiny. Při jedné vysoké, polorozpadlé zdi stála chatrč, dosti hrubě postavená z kamene a klád. "Půjdeme dovnitř?" řekl Halef. Chtěl vykročit z lesa na paseku, ale zadržel jsem ho. "Počkej! Nejdřív se musíme přesvědčit, jestli nás nikdo nepozoruje. Naši uprchlíci jsou někde tady schováni. Lehce by nás mohli uvidět a pak by všechna naše námaha vyzněla naplano! Zůstaň tady stát!" Plížil jsem se po okraji paseky až k chatrči a pak ke dveřím. Byly zamčeny. Naslouchal jsem pozorně a zjistil, že uvnitř nikdo není. Šel jsem se stejným úspěchem i na druhou stranu chaty a pak jsem se vrátil k Halefovi. "Nikdo tu není," řekl jsem mu. "Teď je třeba zjistit, kde se skrývají ti tři! Koně nás povedou." "Vždyť je tu nemáš!" "Však je najdeme." Všude tu byla jen holá skála, na které nebylo znát žádné stopy. Ale byl jsem přesvědčen, že pod stromy nějaké najdu. Uprostřed kamenité paseky byl pramen, vyvěrající mezi kameny, ale neměl žádný odtok. Jeho okraj byl porostlý řídkými rostlinami. Šli jsme k němu. Koně se musejí napájet a určitě k tomu používají tohoto pramínku; prozkoumal jsem okolí a skutečně, tráva kolem byla spasena. Ukousnutý pryskyřník plaval ve vodě. Žlutý kvítek mi připomněl domov. "To je blatouch," řekl Halef. "Proč se na něj tak pozorně díváš?" "Musí mi říci, kdy tu koně naposled pili." "Řekne ti to skutečně?" "Ano. Jen se na kytičku pozorně podívej. Je zvadlá?" "Ne, je ještě zcela čerstvá." "Protože leží ve studené vodě. Kdyby ležela na kamenech, nebyla by už tak čerstvá. Prašníky jsou již nasáklé. Může to být asi tak půldruhé hodiny, co byla utržena. Tehdy tu pravděpodobně pili koně. Nyní musíme zjistit, odkud sem koně přišli a kam byli zase odvedeni." "Jakto chceš zjistit?" "Nu,

nějak na to přijdeme. Před námi jsou zříceniny, musíme v nich najít otvor." Nejdříve jsme zašli k chatrči. Tam jsme se rozdělili. Halef šel vpravo, já vlevo, abychom prozkoumali okraje paseky. Na protější straně jsme se zase sešli. Ani Halef, ani já jsme nic nenalezli. Na své oči jsem se mohl spolehnout, na Halefovy už méně. Proto jsme znovu prohledávali jeho stranu. Tady byla půda pod stromy zpočátku kamenitá. "Dával jsem dobrý pozor, sidi," tvrdil Halef. "Tady odtud koně nepřišli." Mezi jehličnatými stromy rostly listnaté stromky. Malý javor skláněl své nejnižší větve nízko k zemi a tady jsem našel, co jsem hledal. Ukázal jsem Halefovi jednu z větví. "Podívej, co tu vidíš?" "Někdo oškubal vršky." "To byl kůň, který mlsal listy." Šli jsme stále stejným směrem. Brzy byla země měkčí a my uviděli jasné otisky podkov. Tak jsme došli až k otvoru ve zdi, za kterým byl volný prostor, uzavřený čtyřmi vysokými zdmi. Vypadalo to, jako by tu kdysi býval taneční sál. Proti nám byl otvor po dveřích, kterými se vcházelo do podobné, jenže menší místnosti; ta kdysi mívala tři okna. Vešel jsem tam. Na zemi jsem žádnou stopu nenašel. První i druhý vchod vedly k malé zřícené místnosti. Třetí nás zavedl na prostorné místo, které bylo dříve dvorem. Byl vydlážděn. Tady mi ukázal Halef, hrdý na svůj bystrozrak, jednu zcela neklamnou stopu - koňskou kobližku. "Tady byli," zajásal tiše. "Vidíš, že také já dovedu číst stopy?" "Ano, obdivuji tě. Ale nyní musíš mluvit ještě tišeji. Přicházíme určitě blízko ke koním, a tam, kde jsou koně, budou jistě i jezdcí" Rozhlíželi jsme se kolem, ale stále marně. Vypadalo to, jako by měl dvůr jen jeden vchod, a to ten, kterým jsme přišli. Kolem dokola byly jen zdi, bez jakéhokoliv otvoru. Zeď proti nám byla porostlá hustým břečťanem. "Dál už nemůžeme, protože dál už to nejde," řekl Halef. "Koně byli tady, to je pravda. Ale teď jsou pryč." "O tom bych přece jen pochyboval. Podíváme se." Pomalu jsem šel podél zdi. Když jsem se přiblížil ke středu břečťanem porostlé zdi, měl jsem dojem, že jsem ucítil koňský pach. Pokynul jsem Halefovi, aby přišel ke mně, a Halef ho ucítil také. Prohledávali jsme pozorně břečťan a poznali jsme, že dokonale zakrývá vchod, který bychom bez onoho pachu sotva našli. Dlouhé šlahouny se daly lehce rozhrnout. Za nimi jsme spatřili malou místnost. Byla prázdná, a tak jsme vešli. Proti nám byl další otvor, z kterého k nám zaléhalo funění. "Teď opatrně," šeptal jsem. "Tam venku jsou koně. Vezmi do ruky pistoli! Musíme být na vše připraveni. Zločinci se budou bránit." "Zajmeme je?" "Snad."

"Nebo přivedeme policii?" "To uvidíme." "Mám s sebou řemeny. Můžeme je svázat," řekl Halef. "Výborně! Tak pojď. Ale tiše!" Připlížili jsme se k otvoru a já opatrně nahlédl dovnitř. Stáli tam tři bělouši a chroupali kukuřici. Malý otvor ve zdi vedl dál. Zdálo se mi, že odtamtud slyším tlumené hlasy. Pak zazněl hlasitý smích a zřetelný hlas pronesl několik slov. "Jsou tu!" zašeptal jsem malému hádžímu. "Zůstaň tady stát. Nahlédnu tam!" "U Alláha! Sidi, dej na sebe pozor!" varoval mě. "Žádná starost. Kdyby padl výstřel, přijdeš mi na pomoc." Nejraději bych byl dále lezl, ale to by bylo znepokojilo koně. Šel jsem tedy tiše dál. Zvířata mě spatřila. Jeden z nich neklidně zařehtal. Kdybych byl na místě těch tří já, bylo by mě to určitě hned varovalo. Ti lidé to ale vůbec nebrali na vědomí. Dostihl jsem protější zdi a lehl jsem si na zem. Pomalu jsem se sunul kupředu, hlavu neustále obrácenu ke vchodu. Bylo tam místo, kde byl vydrolen kámen. Touto skulinou jsem se mohl dívat dovnitř, aniž jsem byl zpozorován. Seděli tam všichni tři: Manách el Barša a Bárúd el Amáza seděli obráceni ke mně zády, žalárník obličejem ke dveřím. Hráli karty. Jejich pušky ležely v koutě, odložili i pistole a nože. Ohlédl jsem se a uviděl Halefa stát vpředu u vchodu. Kývl jsem na něho a on přišel za mnou. Kůň opět zařehtal, ale hráči toho nedbali. Halef se sklonil ke mně a zadíval se skulinou do místnosti. "Al hamdu li'lláh!" šeptal. "Máme je! Co budeš dělat?" "Zajmeme je, teď se to krásně hodí. Souhlasíš?" "Samozřejmě, ale jak to uděláme?" "Ty se postaráš o žalárníka, já o ty druhé." "Proč si bereš ty nebezpečnější?" "Skoncuji s nimi!" "Tak začni!" šeptal Halef dychtivě. "Nejdřív vyndej řemeny, abychom je měli hned po ruce." Halef povytáhl řemeny z opasku tak, aby je mohl snadno uchopit. Vtom začal Bárúd el Amáza rozhněvaně: "Co tě to napadá! Nás nepodvedeš! Víme, že jsi falešný hráč, a dáváme si pozor. Zamíchej karty ještě jednou!" "Neměli bychom raději přestat?" zeptal se Manách el Barša. "Proč máme jeden druhého obírat o peníze?" "Máš pravdu. Je to také nudné. A od té doby, co nám Múbarek přinesl tu pošetilou zprávu, nejsem už schopen věnovat hře náležitou pozornost." "Snad se zmýlil." "To není možné. Popsali jsme mu cizince tak podrobně, že je musel ihned poznat." "Alláh ho zatrat! Co má ten muž a jeho přátelé stále proti nám? Co jsme mu udělali? Ať nám dá pokoj!" "Teď už nás nechá na pokoji. Zítra ráno bude mrtvý!" "Když se to podaří." "Podaří se to. Múbarek je mocný. Podaří se mu, že ti psí syni budou zavřeni. Potom v noci je

půjdeme zabít." "A když je nezavřou?" "Tak je najdeme v hostinci. Múbarek nám to zprostředkuje. Promění se v žebráka." To byl věru čistý plán! Měli jsme být zavražděni! Múbarek už tady byl a ohlásil jim, že jsme přijeli. "Jsem zvědav, jak ten Evropan vypadá," řekl žalárník. "Když se ho bojíte takoví muži, jako jste vy, musí to být mocný protivník." "Je to satan, ďaur, křesťanský pes, který se propadne do nejhlubšího močálu džehenny," odpověděl Manách el Barša. "Mne pronásledoval dvaceti ulicemi Edirnu. Dělal jsem všechno možné, abych ho zmýlil, a přesto mě našel. A ten malý, který ho doprovází, to je stejný ďábel. Měli jsme je už tenkrát ve stáji v Edirnu zapíchnout! Kdo jsou ti druzí dva, to bych také rád věděl. Ale zemřít musí stejně. Jistě je ochraňuje ďábel. Jinak by nebyli unikli z Melniku!" "Naši přátelé si tam musili velmi hloupě počínat." "Kdoví! Poslové tu ještě nejsou. V každém případě nám nezbude nic jiného, než abychom si pomohli sami. Také to nebudeme dělat zadarmo. Kůň toho cizince stojí za to, abychom je všechny čtyři usmrtili. A jeho zbraně jsou také vynikající. Sotva se mohu dočkat Múbarkova návratu. Podaří-li se nám dnes naše odpůrce vyřídit, budeme všichni zbaveni starostí. Nemohu se dočkat, až vrazím těm padouchům nůž do srdce!" "S tím se rozluč!" S tímto výkřikem jsem skočil do místnosti a zasadil jsem Manachovi el Baršovi takovou ránu pěstí, že se skácel. Druzí dva na mě několik vteřin němě zírali, úlekem neschopni pohybu. To stačilo. Uchopil jsem Bárúda za krk a zasadil mu stejnou ránu, že se natáhl jak široký, tak dlouhý. Halef se vrhl na žalárníka, který samým zděšením nepomyslel vůbec na obranu. Pomohl jsem ho Halefovi spoutat a pak jsme položili druhé dva vedle něho zády k sobě, a to tak, že jeden měl hlavu u nohou druhého. Obě dvě těla jsme pak tak pevně spoutali řemenem, že bylo naprosto nemožné, aby se bez cizí pomoci byť jen pohnuli. Prohledali jsme jim kapsy a opasky, stejně jako sedla, která ležela opodál. Našli jsme předměty, které ukradli Ibarkovi, a ještě mnoho jiného. Manách el Barša měl u sebe zvlášť velkou sumu peněz. Oba dva omráčení se ještě nehýbali. Žalárník přihlížel našemu počínání bez jediného slova. "Padouchu, víš, kdo jsme?" zeptal se ho Halef. Oslovený mlčel. "Slyšel jsi mě? Ptám se tě, zdali víš, kdo jsme. Odpověz, nebo ti dám bičem!" "Já vím," vrčel svázaný žalárník v obavě před bičem. "Ano, chtěl jsi nás poznat. Před chvílí jsi o tom mluvil. Tvé přání se rychle vyplnilo. To sis nepomyslel." Bárúd el Amáza se vzpamatoval, otevřel oči a upřel je na mne. "Vaj!" zvolal. "Teď jsme

ztraceni!" "Ano, vysmíval se mu Halef. "Teď jste ztraceni. Čeká vás osud, jaký jste připravovali nám, ty bídáku! Chtěli jste nás zavraždit." "Ne, to není pravda." "Buď zticha! Všechno jsme slyšeli," osopil se na něho malý. "To chtěli ti druzí, já ne!" "Lžeš jenom! Víme dobře, jak to bylo!" Teď se začal hýbat i Manách el Barša, ovšem jen tak, jak mu to pouta dovozovala. Podíval se na nás a zavřel pak oči. "Nu, neumíš nás pozdravit, ty výběřčí daní ze Skopje?!" volal Halef a zapráskal bičem. Manách el Barša otevřel znovu oči a zaprosil: "Rozvaž nás! Dej nám svobodu!" "Alláh to nedopustí," odpověděl Halef temně. "Zaplatím vám." "Na to nejsi dost bohatý." "Jsem velmi bohatý." "Máš snad na mysli ty peníze, které jste ukradli? Ty se ti zabaví!" "Nikdo je nenajde." "Tak zůstanou tam, kde jsou. My je nepotřebujeme. Sidi, co uděláme s těmi bídáky? Vzít je s sebou dolů do města nemůžeme." "Ne, zůstanou tady, dokud si pro ně znovu nepřijdeme." "Nemohou se snad osvobodit?" "Ne. Postaráme se o to, aby byli zločinci zavřeni." "A to, co jsme u nich našli, vezmeme s sebou?" "Necháme všechno tady. Tak, jak jsme to našli my." Zajatce jsme svázali ještě pevněji, že se nemohli vůbec pohnout, a použili jsme k tomu koňské uzdy. Ale přesto jsme postupovali tak, že jsme jim nezpůsobili žádnou bolest. Žalářníka jsme připoutali k druhým dvěma. Když jsme přišli k místu, kde stála Múbarkova chatrč, Halef se šel hned k ní podívat, jestli je stále ještě zavřená. "Ten člověk by nám mohl provést pěkný kousek, kdyby ty holomky osvobodil," brumlal. "Na to ten starý podvodník nepřijde." "Ale, sidi, co když se vrátí do své chatrče a půjde za nimi?" "Až půjde nahoru, půjdeme my s ním." "Nepovažuješ tedy za možné, že by se sem Svatý vrátil dřív než my?" "Ne. Múbarek bude sedět u starosty a bude nás netrpělivě očekávat. Nevzdálí se dřív, dokud nebude konec soudního jednání!" Den byl pryč a slunce zapadlo za obzor. Když jsme přišli do krčmy, zjistili jsme, že starosta si poslal pro lbarka a ten se zatím ještě nevrátil. Dva poslové už přišli pro nás. Hlásili, že jsou všechny svolané osoby pohromadě. "Buď statečný, efendi," napomínal mě Bajro. "Budeš mít před sebou velké shromáždění. Dvůr je zcela zaplněn lidmi. Všichni jsou dychtiví slyšet, jak se budete hájit." "Už jsem jim ukázal, jak se asi budu chovat." "Ano. A proto jsou dvojnásob zvědaví na muže, který se nebojí ani starosty." Už jsme chtěli vyjít, když tu se objevil převozník. "Efendi," řekl mi, "přicházím tajně, abys mi poradil. Nevím, jak se mám zachovat." "Máš asi proti mně svědčit?" "Ano.

Múbarek mě k tomu nutí. Vyhledal mě kvůli tomu." "Co máš proti mně vypovídat?" "Že jsi mě přivedl do nebezpečí života a tady na dvoře že jsi se mnou špatně nakládal." "Udělal jsem to?" "Ne, efendi." "Tak tě Múbarek naváděl ke křivému svědectví. Za to bude pykat." "Efendi, neříkej o tom nic! Pomstil by se mi!" "Neměj starost! Nebude mít možnost se mstít. Mluv jen čistou pravdu! Múbarek ti nemůže nic udělat." "Tak se tam hned vrátím. Odplížil jsem se tajně " Pomalu jsme ho následovali.